

drag företagits av lagbyråchefen i justitiedepartementet Bengt Lassen. I en den 17 oktober 1951 dagteknad promemoria har utredningsmannen föreslagit bl. a., att den av civilförsvarsstyrelsen begärda organisationsundersökningen även skall avse statens brandinspektion. Jag instämmer i detta förslag och återkommer till utredningsmannens promemoria under brandinspektionens avlöningsanslag.

I avbidan på resultatet av den av mig förordade organisationsundersökningen anser jag mig icke kunna tillstyrka av civilförsvarsstyrelsen förförda förslag om omorganisation av administrativ-kamerala byrån och militäravdelningen, om lönerogleringar för vissa befattningshavare samt om överförande av vissa tjänster på ordinarie stat. Vad de föreslagna personalförstärkningarna beträffar, kan jag endast förorda, att för nästa budgetår medel beräknas för 1 ny biträdestjänst i reglerad befordringsgång för maskinskrivningsgöromål och 1 befattning som kanslibitråde i Cg 11 för filmarkivet samt för ökning av sakkunnigposten från 60 000 till 100 000 kronor. Jag delar styrelsens uppfattning om att en befattningshavare med relativt hög tjänsteställning bör anställas för ledningen av upphandlingsverksamheten men anser, att medel för hans avlönande icke böra beräknas under styrelsens avlöningsanslag utan i stället utgå från anslaget till Engångsanskaffning av materiel. Befattningshavaren bör placeras i lönegraden Cg 29.

Utöver vad styrelsen föreslagit i sin anslagsframställning vill jag förorda, att arvodet till generaldirektörens ställföreträdare höjes med 300 till 1 500 kronor per år.

Vid bifall till mina förslag bör avlöningsanslaget uppräknas med (5 064 + 7 392) 12 456 kronor för de nya tjänsterna, 40 000 kronor för ökningen av sakkunnigposten och 300 kronor för det höjda arvodet till generaldirektörens ställföreträdare. Med hänsyn till att delposten till ersättning till representanter i militärbefälsstaber torde kunna utgå, uppkommer en minskning å anslaget om 4 000 kronor. På grund av automatiska förändringar bör anslaget uppräknas med 164 244 kronor. Den totala nettoökningen å anslaget blir således 213 000 kronor.

Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången böra 5 icke-ordinarie kontorsbiträden göras till ordinarie.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 331 000 (+ 26 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 13 800 (+ 300) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 527 000 (+ 35 000) kronor samt rörligt tillägg 238 200 (+ 151 700) kronor.

Anslaget bestämmes således till (331 000 + 13 800 + 527 000 + 238 200) 1 110 000 (+ 213 000) kronor.

I personalförteckningen för styrelsen bör antalet kontorsbiträden i Ca 8 ökas från 20 till 25.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angiven ändring i personalförteckningen för civilförsvarsstyrelsen;

b) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	331 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	13 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	527 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	238 200

Summa förslagsanslag kronor 1 110 000;

c) till *Civilförsvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 110 000 kronor.

[199] 2. *Civilförsvarsstyrelsen*: *Omkostnader*.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	200 000	304 844
1951/52 (statsliggaren s. 1079)	255 000	
1952/53 (förslag)	286 500	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget höjes med 59 500 kronor.

	Utgifter 1950/51	Anslag 1951/52	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	64 623	60 000	65 000	+ 5 000
2. Expenser för eget behov: övriga expenser	102 957	75 000	115 000	+ 40 000
3. Expenser för annat än eget behov	53 066	35 000	50 000	+ 15 000
4. Omkostnader för representanter i militärbefälstaber	2 695	500	—	— 500
				+ 59 500

Motiv.

1) Höjningen motiveras av de ökade rese- och traktamentskostnaderna samt anslagsbelastningen.

2) För budgetåret 1950/51 uppgingo utgifterna till mer än 102 000 kronor, trots att styrelsen var synnerligen återhållsam med nyanskaffningar. Den höga anslagsbelastningen hänger delvis samman med den intensifierade verksamheten under sista delen av budgetåret. Styrelsen räknar med att verksamheten icke kommer att avmattas under innevarande och nästa bud-

getår. Styrelsen äskar därför ytterligare 15 000 kronor. Ett belopp av 25 000 kronor avses för inköp av en tjänstebil.

3) Från denna post bestridas utgifter för blanketter åt den lokala administrationen, t. ex. inskrivningsbesked samt formulär till läkarintyg och planer m. m. Denna post har år från år måst överskridas. De för innevarande budgetår anvisade medlen ha redan förbrukats.

4) Denna post bör kunna utgå.

Yttrande.

Statskontoret. Anslagsposten till sjukvård m. m. bör med hänsyn till belastningen höjas till 7 000 kronor. Den nu ånyo gjorda framställningen om anskaffande av tjänstebil för styrelsens räkning kan statskontoret alltså icke förorda. Frågan var föremål för prövning i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1951/52 men ansåg sig föredragande departementschefen icke kunna biträda styrelsens förslag.

Departementschefen.

Till reseersättningar upptager jag i enlighet med civilförsvarsstyrelsens förslag 65 000 (+ 5 000) kronor. Förslaget att inköpa en personbil anser jag mig icke kunna biträda. Delposterna till övriga expenser och till expenser för annat än eget behov torde böra uppräknas till 87 000 (+ 12 000) resp. 50 000 (+ 15 000) kronor. Den nu i omkostnadsstaten upptagna anslagsposten till omkostnader för representanter i militärbefälsstaber om 500 kronor torde kunna utgå. Övriga anslagsposter uppför jag med oförändrade belopp. Anslaget bör således bestämmas till (255 000 + 5 000 + 12 000 + + 15 000 — 500) 286 500 (+ 31 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvarsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 286 500 kronor.

[200] 3. *Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar.* Under åberopande av vad jag under punkten 164 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 3 350 000 kronor.

[201] 4. *Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader.* Med hänvisning till vad jag under punkten 164 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt försvarsområdenas administration: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 635 000 kronor.

[202] 5. **Utbildnings- och övningsverksamhet.** För budgetåret 1951/52 har för detta ändamål anvisats ett förslagsanslag av 2 830 000 kronor (statsliggaren s. 1085).

Då beredningen av denna anslagspunkt ännu icke är avslutad inom departementet, torde särskild proposition i ämnet senare få avlåtas. Anslaget bör alltså i riksstatförslaget uppföras med ett preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet till 6 000 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

[203] 6. **Bidrag till vissa frivilliga organisationer.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	285 000	245 000
1951/52 (statsliggaren s. 1087)	285 000	
1952/53 (förslag)	304 000	

Yrkande.

Civilt försvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget höjes med 90 000 kronor.

	Anslag 1951/52	Förslag	Ökning
Sveriges civilt försvarsförbunds verksamhet:			
1. Bidrag till kanslipersonalens avlöning.....	10 000	20 000	10 000
2. Bidrag till centrala instruktörskurser	45 000	55 000	10 000
3. Bidrag till upplysningsverksamhet	5 400	36 400	31 000
4. Bidrag till avlöning av chefsinstruktörer och sekre- rare vid länsförbunden	30 000	36 000	6 000
5. Bidrag till länsförbundens expenser.....	6 500	8 000	1 500
6. Bidrag till rese- och traktamentskostnader för chefs- instruktörer vid länsförbunden	25 000	30 000	5 000
7. Verksamhet för instruktörsutbildning av lärare	43 500	50 000	6 500
8. Bidrag till annan frivillig utbildningsverksamhet....	100 000	120 000	20 000
			90 000

Motiv.

1) För uppräknig av kanslipersonalens löner med 20 procent erfordras 2 000 kronor. För bidrag till lönen, 20 000 kronor, åt en verkskyddskon-

sulent, vilken anställts fr. o. m. den 15 september 1951, beräknas 8 000 kronor.

2) Instruktörsutbildningen intensifieras f. n. över hela riket. Den bedrivs under civilförsvarsstyrelsens ledning. Administrerandet av verksamheten omhänderhas emellertid i stor utsträckning av länsstyrelser och förbundet. Genom en utökning av förbundets verksamhet kunna kraven på styrelsens egen verksamhet sänkas.

3) Förståelsen för civilförsvaret har i vårt land nått längre än på många andra håll. Den verksamhet, som förbundet utövar i detta hänseende, är av stor betydelse. Självklart ha vi ännu icke nått dit vi önska: ett civilförsvaret, som uppbäres av hela folkets förståelse och offervilja. En riktigt skött upplysningsverksamhet skulle kunna skapa en allmän och tämligen konstant förståelse för civilförsvaret. Det är ett statsintresse av första rangen, att så sker. Ej minst i ett utrikespolitiskt läge, som under år framåt beräknas bli labilt, framstå åtgärder, vilka syfta till att förankra civilförsvaret hos folket, såsom synnerligen angelägna.

4—8) De gjorda uppräkningsarna äro en följd av ökade löne- och materiellkostnader samt ökade rese- och traktamentsersättningar.

Yttrande.

Statskontoret anför. Frågan om ökad medelsanvisning till Sveriges civilförsvarsförbund (riksluftskyddsförbundet) har varit föremål för statsmakternas prövning vid såväl 1950 som 1951 års riksdagar utan att vinna bifall. Statskontoret utgår därför ifrån, att ej heller den nu gjorda framställningen om anslagsökning kan vinna beaktande. Ämbetsverket vill emellertid icke motsätta sig erforderlig höjning för ökning av kanslipersonalens löner efter enahanda grunder, som beträffande statliga befattningshavare beslutades vid 1951 års riksdag. Dessutom torde någon höjning böra medgivas av de för resekostnader avsedda beloppen, dock ej med större belopp än vad som i allmänhet kommer att anvisas på grund av ökade rese- och traktamentskostnader. Statskontoret avstyrker bidraget å 8 000 kronor till en verkskyddskonsulent, enär det knappast bör ifrågakomma att bevilja bidrag till en befattning, som inrättats utan att frågan dessförinnan varit föremål för statsmakternas prövning. Till annan av förbundet anordnad frivillig utbildningsverksamhet har under budgetåret 1950/51 tagits i anspråk omkring 40 000 kronor. Genom beslut den 7 juli 1951 har civilförsvarsstyrelsen bifallit en av förbundet gjord framställning att av anslagspostens belopp på 100 000 kronor under budgetåret 1951/52 få disponera högst 20 000 kronor för arvode och reseersättningar till en befattningshavare, vilken skulle anställas hos förbundet med uppgift att centralt leda den frivilliga utbildningsverksamheten samt att genom besök hos länsförbunden och luftskyddsföreningarna biträda med verksamhetens planläggning och genomförande. Den av Kungl. Maj:t utsedde revisorn hos förbundet har ansett, att förutsättningar icke föreläge för en dylik medelsdisposition. I varje fall borde enligt revisorns mening Kungl. Maj:ts medverkan härtill erfordras och, därest beslutet sanktionerades, anmälan här-

om i lämpligt sammanhang göras till riksdagen. Storleken av motsvarande bidragsbelopp för budgetåret 1952/53 blir givetvis beroende av statsmakternas beslut i denna fråga. Även om förevarande medelsdisposition godkännes, läser någon höjning av anslagspostens belopp icke vara påkallad.

Departementschefen.

På grund av de ökade lönekostnaderna torde bidraget till löner till personalen på Sveriges civilförsvarfsförbunds kansli böra höjas med 2 000 kronor.

Civilförsvarfsstyrelsens hemställan, att bidrag måtte utgå till avlöning åt en av förbundet anställd verkskyddskonsulent, anser jag mig icke böra biträda.

Bidragen till centrala instruktörskurser och till upplysningsverksamhet uppför jag med oförändrade belopp.

De under punkterna 4—7 i civilförsvarfsstyrelsens framställning upptagna posterna torde böra uppräknas med (6 000 + 1 500 + 4 000 + 5 500) 17 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till bidrag till annan av Sveriges civilförsvarfsförbund anordnad frivillig utbildningsverksamhet har, såsom statskontoret antytt, den av Kungl. Maj:t utsedde revisorn hos förbundet i sin revisionsberättelse för budgetåret 1950/51 påtalat, att civilförsvarfsstyrelsen bifallit en av förbundet gjord framställning om att från denna anslagspost bestrida kostnaderna för en särskild befattningshavare med uppgift att centralt leda den frivilliga utbildningsverksamheten samt genom besök hos länsförbunden och luftskyddsföreningarna biträda med verksamhetens planläggning och genomförande. Revisorn har såsom sin mening uttalat, att förutsättningar icke förelegat för denna disposition, enär den uppenbarligen avsett att förstärka förbundets centrala administration. För egen del har jag funnit det tveksamt, huruvida civilförsvarfsstyrelsen kan ha haft befogenhet att vidtaga den nämnda dispositionen. Jag vill erinra om att anslagsposten ursprungligen närmast avsetts för frivillig utbildning på hemskyddets område och att Kungl. Maj:t sedermera medgivit, att posten finge användas till frivillig utbildning av i civilförsvaret inskriven personal. Då anställandet av förenämnde befattningshavare skett huvudsakligen i syfte att stimulera den verksamhet, som sålunda avses med medelsanvisningen, och då svårigheter uppenbarligen förelegat att utan särskilda åtgärder bringa denna verksamhet till den omfattning, som förutsattes vid bidragsbeloppets fastställande, har jag ansett mig böra förorda att vid vad i saken förekommit må bero. I likhet med statskontoret anser jag det ej påkallat med någon höjning av anslagsposten.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget uppföras med

(285 000 + 2 000 + 17 000) 304 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa frivilliga organisationer* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 304 000 kronor.

[204] 7. **Försöksverksamhet.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	115 000	114 976
1951/52 (statsliggaren s. 1087)	115 000	
1952/53 (förslag)	150 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget höjes med 325 000 kronor till 440 000 kronor.

Motiv.

Följande försöksverksamhet är särskilt betydelsefull och brådskande.

1) Ytterligare undersökningar för att få fram tekniskt-ekonomiskt underlag för anordnande av fullträffsäkra anläggningar, 50 000 kronor.

2) Fortsatt undersökning av möjligheterna att vid friliggande betongskyddsrum, försedda med ingångar enligt genomblåsningsprincipen, slopa viss del av stentmanteln utanför skyddsrumsingångens yttre begränsningsvägg samt upptagande av motsvarande undersökning i fråga om andra typer av friliggande skyddsrum, 5 000 kronor.

3) Fortsatt undersökning om möjligheterna att ersätta nuvarande fjädrande skyddsörrar av stål med skjutdörrar eller gångjärnsupphängda dörrar av betong, 5 000 kronor.

4) Uppförande på lämplig plats av en försöksanläggning i full skala för fullföljande av en utredning, avsedd att påbörjas under nuvarande budgetår, rörande den utformning, provisoriska skyddsrum bör erhålla, för att i jämförelse med äldre typer bättre motstå inverkan av nyare stridsmedel, 80 000 kronor.

5) Prov med särskild telefonutrustning för tornobservationsförbindelserna, 2 000 kronor.

6) Försök för att pröva materiel och utrustning för civilförsvarets skogsbrandtjänst; fortsatta provningar med snabbkopplingsrör; försök med brandmedlet napalm, 20 000 kronor.

7) Försök och prov med materiel och utrustning för projektilröjningstjänsten, 100 000 kronor.

8) Forskningar och försök rörande motståndsförmågan hos civilförsvarsmateriel mot höga koncentrationer av stridsgas m. m., 62 000 kronor.

9) Undersökning av möjligheterna att i landet tillverka instrument för mätning av radioaktiv strålning, 111 000 kronor.

Kostnaderna för egentlig försöksverksamhet skulle alltså uppgå till sammanlagt 435 000 kronor. Till kostnader för gasskyddslaboratorier yrkas oförändrat 5 000 kronor.

Skiljaktig mening.

En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper anser den föreslagna höjningen av anslaget vara alltför kraftigt tilltagen. Reservanten biträder en höjning med 200 000 kronor till 315 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Frågan om och i vad mån någon höjning av detta och de följande civilförsvarsanslagen kan komma i fråga under nuvarande förhållanden torde bliva beroende av avvägningen mellan de olika anslagskrav, som för budgetåret 1952/53 framkomma från olika håll. Vid en dylik avvägning bör även beaktas de hårt ansträngda personella resurserna. Ett tillgodoseende i större omfattning av civilförsvarets behov — t. ex. i fråga om skyddsrum och engångsanskaffning av materiel — måste uppenbarligen menligt inverka på möjligheten att göra erforderlig arbetskraft tillgänglig för andra verksamhetsområden. Statskontoret föreställer sig, att en kraftig beskärning av de begärda anslagsbeloppen är ofrånkomlig. Beträffande anslaget till försöksverksamhet och den under anslaget till engångsanskaffning av materiel upptagna posten till personlig utrustning torde i varje fall de av styrelseledamoten Thapper reservationsvis framförda synpunkterna böra beaktas.

Departementschefen.

Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes till 150 000 (+ 35 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försöksverksamhet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[205] 8. Engångsanskaffning av materiel.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	123 626 000	2 327 752
1951/52 (statsliggaren s. 1087) ..	16 315 000	
1952/53 (förslag)	17 925 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 56 442 600 kronor.

¹ Därav 19 000 000 kronor å tilläggsstat.

1. Personlig utrustning	30 950 000
2. Alarmeringsanläggningar	1 175 600
3. Signalmateriel	2 019 000
4. Teknisk materiel	1 445 000
5. Gasskyddsmateriel	13 768 000
6. Socialtjänstmateriel	910 000
7. Sjukvårdsmateriel och läkemedel	6 175 000
	56 442 600

Motiv.

1) I anslagsframställningen för budgetåret 1951/52 redovisade civilförsvarsstyrelsen ett medelsbehov av 17 522 400 kronor. Därefter har för personlig utrustning beviljats anslag om tillhoppa 12 200 000 kronor. Sedan prisstegringar inträtt, erfordras för att de avsedda kvantiteterna skola kunna inköpas, ytterligare 3 200 000 kronor. Återstående personlig utrustning, för vilken tidigare beräknats 5 322 000 kronor, kostar nu 6 400 000 kronor. För täckande av förefintliga brister erfordras alltså (3 200 000 + + 6 400 000) 9 600 000 kronor. Hela beloppet bör anvisas för 1952/53.

I fråga om utrustning för ordnings- och bevakningspolisen ha vissa nya behov tillkommit. Den nyligen vidtagna ändringen i civilförsvarslagen i avsikt att reglera denna personals folkrättsliga ställning bör medföra, att all ordningspolispersonal tilldelas eldhandvapen. F. n. äro sådana beräknade för endast omkring $\frac{2}{3}$ av personalstyrkan. Bristen bör täckas genom inköp av kulsprutepistoler. För samtliga skjutvapen bör ammunition anskaffas efter samma grunder som tillämpas för bevakningspolisen. All ordningspolispersonal bör även förses med bajonett och batong. Ordningspolispersonalen bör utrustas med uniformer av armémodell samt med skodon, handskar m. m. i enahanda ordning som bevakningspolispersonalen. Därjämte bör ordningspolispersonalen förses med signalpipa. Kostnaderna för vapen, ammunition och övrig utrustning för ordningspolispersonalen beräknas till 16 892 120 kronor. Vad angår bevakningspolisen får man räkna med, att ytterligare bevakningsföremål tillkomma, vilka föranleda ett ökat personal- och utrustningsbehov. Detta torde till en del bli fallet redan under innevarande budgetår. Årets behov kan i första hand tillgodoses genom att personal från bevakningspolisens reservstyrkor krigsplaceras på de nya bevakningsföremålen. Reservstyrkorna skulle därefter icke återfyllas. Ordningspolisen bör kunna övertaga de ordningsuppgifter, som nu tillkomma bevakningspolisens reservstyrkor. Kommande behov under budgetåret 1952/53 och senare kunna dock icke tillgodoses annat än genom nyuppsättning av förband. Det är ovisst, om ytterligare utrustning kan erhållas från armén. För ytterligare utrustning till bevakningspolispersonalen bör anvisas ett beräknat belopp av 4 437 406 kronor. Medelsbehovet för personlig utrustning skulle alltså bli (9 600 000 + 16 892 120 + 4 437 406) i runt tal 30 950 000 kronor.

2) För att täcka inträffade prishöjningar å reservmateriel och alarmringsanläggningar, för vars anskaffande medel tidigare anvisats, erfordras 150 000 kronor. För komplettering av befintliga anläggningar och anskaffning av nya anläggningar beräknade styrelsen i anslagsframställningen för budgetåret 1951/52 600 000 kronor. På grund av prisökningar erfordras nu i stället 820 000 kronor. Härav har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 50 000 kronor. Återstående 770 000 kronor torde kunna fördelas på fyra budgetår. För nästa budgetår äskas alltså avrundat 190 000 kronor. Kostnaden för installering av utrustning för telefonalarmering i samband med automatisering av telefonstationer eller utökning av automatiserade stationer beräknas till 85 600 kronor. Till viss utrustning för radiomanövrering av ca 200 tyfonaggregat inom 20 viktigare orter begäres 750 000 kronor.

Medelsbehovet under denna post blir således (150 000 + 190 000 + 85 600 + 750 000) 1 175 600 kronor.

3) På grund av inträdda prisökningar erfordras ytterligare 465 000 kronor för inköp av den materiel, som avsetts med de för budgetåret 1950/51 anvisade medlen. För anskaffande av 30 handdrivna chiffereringsaggregat begäres 54 000 kronor. En utökning av radioförbindelserna inom lokalnätet är nödvändig för att säkerställa förbindelserna mellan ledningscentraler samt vissa anläggningar och enheter. Styrelsen räknar med ett behov av 300 radiostationer — huvuddelen bärbara och resten lätt flyttbara stationer — för en kostnad av 1 000 000 kronor. För viss utökning av länsnätets radioförbindelser inom Jämtlands och Norrbottens län äskas 200 000 kronor. Till inköp av utrustning för fjärrmanövrering medelst radio av sådana radiostationer, som icke kunnat uppställas inom resp. ledningscentraler, upptages ett belopp av 200 000 kronor. Ett särskilt trådnät för utsändande av luftförsvarsorientering (lufor) angående fientlig och egen flygverksamhet under krig avses att utbyggas. Kostnaderna för detta nät böra fördelas proportionellt på försvarsgrenarna och civilförsvaret. För nästa budgetår upptages för civilförsvarets del ett belopp av 100 000 kronor. Medelsbehovet för signalmateriel för budgetåret 1952/53 skulle totalt uppgå till (465 000 + 54 000 + 1 000 000 + 200 000 + 200 000 + 100 000) 2 019 000 kronor.

4) Till bombröjningsmateriel ha anvisats tillhopa 1 170 000 kronor. En av överbefälhavaren tillsatt kommitté, projektörskommittén, har numera avgivit förslag rörande organisation och materiel för bombröjning. Kommittén har beräknat kostnaderna för erforderlig materielanskaffning till 1 400 000 kronor. I förhållande till anvisade medel erfordras alltså ytterligare 230 000 kronor. Härtill komma prisökningar på tillhopa 125 000 kronor. Medelsbehovet för teknisk materiel i övrigt skulle enligt styrelsens anslagsframställning för budgetåret 1951/52 uppgå till i runt tal 2 350 000 kronor. Härav ha 50 000 kronor anvisats på tilläggsstat för budgetåret 1950/51. Återstående belopp måste med hänsyn till prisökningar uppräknas till 2 760 000 kronor. Härav bör för nästa budgetår anvisas $\frac{1}{2}$ eller 920 000

kronor. Styrelsen har av en händelse under hösten 1950 erbjudits inköpa 55 ton maskeringsnät från Belgien för ett pris, som bedömdes vara mycket billigt. Avtal måste träffas omgående. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap ställde erforderliga medel till förfogande och materielen upphandlades. Styrelsen hemställer nu om 170 000 kronor för att gottgöra riksnämnden dess utlägg. Tillhoppa erfordras alltså för teknisk materiel (230 000 + 125 000 + 920 000 + 170 000) 1 445 000 kronor.

5) På grund av inträffade prisökningar erfordras för vissa särskilda åtgärder på gasskyddets område sammanlagt 568 000 kronor (150 000 kronor för impregnering och revidering av filter, 400 000 kronor för inköp av reservfilter samt 18 000 kronor för inköp av tätningslister). I anslagsframställningen för budgetåret 1951/52 beräknades den totala kostnaden för anskaffning av gasskyddsmateriel till i runt tal 22 340 000 kronor. På grund av prisökningar uppskattas kostnaden numera till 26 000 000 kronor. Härav ha anvisats tillhoppa 4 422 000 kronor. Kvarstående medelsbehov torde böra täckas under en treårsperiod. Medelsbehovet för 1952/53 blir alltså i runt tal $\left(\frac{26\,000\,000 - 4\,422\,000}{3} \right)$ 7 200 000 kronor. Häri inbegripes ett belopp om 12 000 kronor för inköp av tätningslister till nybyggda enskilda skyddsrum. Styrelsen har tidigare för omsättning av materiel beräknat ca 5 125 000 kronor per år under 5—7 år. Med hänsyn till prisökningar bör beloppet uppräknas till 6 000 000 kronor. Medelsbehovet för budgetåret 1952/53 för gasskyddsmateriel blir alltså (568 000 + 7 200 000 + 6 000 000) 13 768 000 kronor.

6) Återstående medelsbehov enligt 1950 års prisnivå utgör i runt tal 3 000 000 kronor. Härtill komma prisökningar å ca 660 000 kronor. Enligt den nuvarande utrymningsplanläggningen föreligger ett behov av ca 275 000 internatplatser eller, om endast de 30 största tätorterna medräknas, ca 190 000 platser. Huvudparten av förläggningsutrustningen för dessa internat beräknas bli anskaffad i ett mera skärpt läge bl. a. med anlitanande av förfoganderätten. Såsom en första beredskap synes det emellertid vara önskvärdt, att utrustning finnes för 1 000 (i stället för tidigare beräknade 500) internat om ca 40 platser, motsvarande inalles ca 40 000 internatplatser. Fördenskull förelåg nyanskaffning av ytterligare 500 sådana utrustningar. Kostnaderna beräknas till 500 000 kronor. Sammanlagda medelsbehovet blir alltså (3 000 000 + 660 000 + 500 000) 4 160 000 kronor. Härav belöper å filter 2 300 000 kronor. Filterna böra anskaffas under en åttaårsperiod och övrig materiel under en treårsperiod. Medelsbehovet för nästa budgetår blir alltså $\left(\frac{2\,300\,000}{8} + \frac{1\,860\,000}{3} \right)$ i runt tal 910 000 kronor.

7) I anslagsframställningen för budgetåret 1951/52 anmäldes ett medelsbehov av 7 658 647 kronor för sjukvårdsmateriel och läkemedel. Härav ha i anslag beviljats 3 615 000 kronor. Återstående medelsbehov skulle alltså utgöra i runt tal 4 000 000 kronor. Härtill komma prisökningar med ca

1 500 000 kronor. Styrelsen har tidigare anmält behov av att inom civilförsvarets sjukvårdstjänst organisera chockbehandlingsavdelningar. Kungl. Maj:t har den 6 juli 1951 medgivit, att för inköp av chockbehandlingsaggregat finge användas ett belopp av 175 000 kronor av för andra ändamål anvisade medel. För att dessa ändamål ej skola bli lidande, måste 175 000 kronor nyanvisas. Förutom chockbehandlingsaggregat erfordras för chockbehandling även viss annan utrustning såsom instrument och förbandsmateriel. Kostnaderna för denna utrustning till 100 chockgrupper beräknas till 600 000 kronor. Sammanlagda kostnaden för chockbehandlingsmaterielen blir alltså (175 000 + 600 000) 775 000 kronor. Vid företagen översyn av sjukvårdsorganisationen har framkommit, att en ny typ av skenor borde användas samt att behovet av skenor borde beräknas till ett betydligt högre antal än tidigare. Härav föranledes ett ytterligare medelsbehov av 280 000 kronor. Översynen av sjukvårdsorganisationen har vidare visat, att tidigare uppskattat behov av bårar är för litet. Filtar för sjukvårdstjänsten ha ej förut beräknats. Det ytterligare medelsbehovet ugör, för inköp av bårar 1 850 000 kronor samt för anskaffning av filter 3 850 000 kronor. Medelsbehovet för sjukvårdstjänsten blir enligt nu gjorda beräkningar (4 000 000 + 1 500 000 + 775 000 + 280 000 + 1 850 000 + 3 850 000) 12 255 000 kronor. Härav bör för nästa budgetår anvisas 6 175 000 kronor.

Skiljaktig mening.

En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har avgivit reservation mot styrelsens förslag beträffande posten till personlig utrustning. Enligt reservantens mening borde kostnaderna under posten fördelas på flera budgetår.

Yttrande.

Statskontoret har yttrat sig på sätt, som redovisats under närmast föregående anslagspunkt.

Departementschefen.

För inköp av vapen och ammunition åt civilförsvarets ordningshållningspersonal upptager jag ett belopp av 2 000 000 kronor. Vad angår bevakningspolispersonalen torde för inköp av ytterligare utrustning böra anvisas hälften av det av civilförsvarsstyrelsen begärda beloppet eller i runt tal 2 200 000 kronor. Till inköp av personlig utrustning i övrigt förordar jag en medelsanvisning av 3 200 000 kronor för att täcka inträffade prisökningar. Medelsbehovet för budgetåret 1952/53 under posten till personlig utrustning skulle alltså uppgå till inalles 7 400 000 kronor.

I fråga om alarmeringsanläggningarna upptager jag 150 000 kronor för inträffade prishöjningar, 90 000 kronor för komplettering och nyanskaffning av anläggningar, 85 000 kronor för installering av utrustning för tele-

fonalarmering och 375 000 kronor till inköp av viss utrustning för radio-manövrering av tyfonaggregat. Medelsbehovet under posten blir således 700 000 kronor.

Till signalmateriel torde anvisas 400 000 kronor med hänsyn till prishöjningarna, 430 000 kronor till utökning av radioförbindelserna inom lokalnätet och 100 000 kronor, utgörande den beräknade, på civilförsvaret belöpande kostnaden för utbyggande av ett trådnät för utsändande av luftförsvarsorientering. Tillhoppa upptager jag således 930 000 kronor till signalmateriel.

För inträffade prishöjningar på teknisk materiel upptager jag ett belopp av 125 000 kronor. Vidare torde för likvid av ett parti maskeringsnät, som inköpts av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap i samråd med civilförsvarsstyrelsen, böra anvisas begärt belopp, 170 000 kronor. Medelsbehovet under posten till teknisk materiel blir således 295 000 kronor.

I fråga om gasskyddsmaterielen förordar jag en medelsanvisning av i runt tal 6 500 000 kronor för att täcka prisökningar samt för omsättning av icke lagringsbeständig materiel.

Jag anser mig icke böra upptaga något belopp till inköp av socialtjänstmateriel för budgetåret 1952/53.

I fråga om sjukvårdsmateriel och läkemedel förordar jag, att 2 100 000 kronor anvisas för anskaffning av sådan materiel, som angivits i civilförsvarsstyrelsens anslagsframställning med undantag av filter.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår skulle alltså uppgå till (7 400 000 + 700 000 + 930 000 + 295 000 + 6 500 000 + 2 100 000) 17 925 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångsanskaffning av materiel* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 17 925 000 kronor.

[206] 9. Inköp av brandmateriel.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 7 705 000	1 849 150
1951/52 (statsliggaren s. 1088)	2 680 000	
1952/53 (förslag)	2 000 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget bestämes till 4 350 000 kronor.

Motiv.

I sin anslagsframställning den 30 augusti 1950 redovisade styrelsen ett medelsbehov för täckande av förefintliga brister å 24 863 622 kronor. Där-

¹ Därav 7 205 000 kronor å tilläggsstat.

efter ha anvisats tillhoppa (7 205 000 + 2 680 000) 9 885 000 kronor. För dessa medel har styrelsen på grund av inträdda prisökningar icke kunnat erhålla de avsedda kvantiteterna. Sedan de anvisade medlen förbrukats återstår att täcka brister för tillhoppa 23 599 300 kronor, varav 10 041 500 kronor för motorsprutor, 1 092 000 kronor för rörtransportvagnar, 2 261 000 kronor för snabbkopplingsrör, 7 004 800 kronor för brandslang och 3 200 000 kronor för övrig brandmateriel. Vid denna beräkning har styrelsen utgått från samma behovsantal som tidigare utom i fråga om motorsprutor. Enligt vad en av riksbrandinspektören gjord utredning visar, bör det tidigare angivna behovet — 1 263 sprutor — ökas med 225. Motorsprutor och brandslang torde böra anskaffas under en åttaårsperiod och annan materiel under en treårsperiod. Medelsbehovet för nästa budgetår blir enligt styrelsens förslag i runt tal 4 350 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret har yttrat sig på sätt, som tidigare redovisats under anslaget till Försöksverksamhet.

Departementschefen.

För nästa budgetår upptager jag ett belopp av 2 000 000 kronor till inköp av brandmateriel samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av brandmateriel* för budgetåret 1952/53
anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

[207] 10. Anskaffning av viss förbrukningsmateriel.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	125 000	68 898
1951/52 (statsliggaren s. 1088)	140 000	
1952/53 (förslag)	175 000	

Yrkande.

Civildövarstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget höjes med 35 000 kronor.

Motiv.

Ökningen föranledes av ökade materielpriser. Prishöjningen beräknas till ca 25 procent. Anslaget för budgetåret 1950/51, vilket belastats med ca 69 000 kronor, är praktiskt taget helt disponerat genom beställningar, som ännu icke guldits.

Departementschefen.

I enlighet med civilförsvarsstyrelsens förslag upptager jag anslaget till 175 000 (+ 35 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

[208] 11. Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 000 000	1 579 600
1951/52 (statsliggaren s. 1088)	1 632 000	
1952/53 (förslag)	2 200 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget höjes med 606 000 kronor.

	Utgifter 1950/51	Anslag 1951/52	Förslag	Ökning
1. Förrådshållning av civilförsvarsmateriel	1 560 067	1 379 000	1 980 000	601 000
2. Kontroll och efterbesiktning av gas- skyddsmateriel	20 000	30 000	35 000	5 000
				606 000

Motiv.

1) Under budgetåret 1950/51 har viss omdisponering av förrådshållningen ägt rum i syfte att öka möjligheterna att vid beredskap snabbt få ut materielen. Härigenom ha ökade hyreskostnader uppkommit. Som en följd av lönehöjningen föreligger behov även av ökade medel till löner. För den av styrelsen själv drivna verksamheten erfordras 75 000 (+ 25 000) kronor. Enligt länsstyrelsernas beräkningar erfordras för länens del under förutsättning av ett oförändrat förrådsläge ca 350 000 kronor till hyror och ca 370 000 kronor till avlöningar. En förändring i förrådsläget är emellertid att vänta. Värdet av nu lagerhållen materiel beräknas till ca 65 000 000 kronor. För budgetåren 1950/51 och 1951/52 ha ca 45 000 000 kronor använts för inköp av materiel. Med hänsyn till beräknade leveranstider förutser styrelsen, att under nästa budgetår materiel för ytterligare 20 000 000 kronor måste lagerhållas. En ökning av hyres- och lönekostnaderna blir därför nödvändig. Styrelsen beräknar denna ökning till 75 000 resp. 30 000 kronor. Underhållskostnaderna i övrigt beräknas till ca 500 000 kronor. För reparationer kräves ca 150 000 kronor samt för frakter och transporter ca 125 000 kronor. Styrelsen har inköpt macrodex och bilbatterier samt anskaffat viss vapenutrustning åt bevakningspolisen. Denna materiel förvaras ej i styrel-

sens förråd. Macrodex och bilbatterier omsätts genom företagens egen försorg. Vissa kontroll- och vårdkostnader måste styrelsen bestrida. Utrustningen till bevakningspolisen är tilldelad de enskilda polismännen och blir hos dem föremål för kontroll. Sammanlagt erfordras för dessa ändamål 20 000 kronor. För emballage och packning av chockmateriel, viss annan sjukvårdsmateriel samt bombröjningsmateriel erfordras (50 000 + 60 000 + + 75 000) 185 000 kronor. Slutligen torde styrelsen liksom under föregående budgetår behöva inköpa viss svårersättnlig reservmateriel. Härtill erfordras 100 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under denna punkt blir alltså (75 000 + + 350 000 + 370 000 + 75 000 + 30 000 + 500 000 + 150 000 + 125 000 + 20 000 + + 185 000 + 100 000) 1 980 000 kronor.

2) Kontrollen och efterbesiktningen av gasskyddsmateriel sker genom tjänstemän hos försvarets forskningsanstalt, vilka företaga resor till styrelsens förråd. De ökade resekostnaderna och traktamentsersättningarna motivera uppräknigen av posten.

Yttrande.

Statskontoret har yttrat sig på sätt, som redovisats under anslaget till Försöksverksamhet.

Departementschefen.

Genom beslut den 9 november 1951 har Kungl. Maj:t medgivit, att den under anslaget för budgetåret 1951/52 upptagna posten till förrådshållning av civilförsvarsmateriel finge överskridas med 400 000 kronor. Det ökade medelsbehovet var huvudsakligen föranlett dels av inträffade höjningar av löner och kostnader för transporter och dels vissa reparationer och omflyttningar av materiel, som ansetts nödvändiga ur beredskapssynpunkt men icke kunnat förutses vid anslagsberäkningen. Jag har härmed velat bringa detta förhållande till riksdagens kännedom.

Emot civilförsvarsstyrelsens anslagsberäkning för nästa budgetår, vilken skulle innebära en medelsanvisning av 2 238 000 kronor, har jag ingen annan erinran, än att jag anser anslaget böra kunna upptagas till ett avrundat belopp av 2 200 000 kronor. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 568 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

[209] 12. Vissa löpande kostnader för civildförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	775 000	82 869
1950/51	195 000	700 781
1951/52 (statsliggaren s. 1089)	1 915 000	
1952/53 (förslag)	2 220 000	

Yrkande.

Civildförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget höjes med 2 305 000 kronor.

	Anvisat 1951/52	Förslag	Ökning
1. Abonnemang av telefoner i centraler m. m.	135 000	160 000	25 000
2. Statsbidrag till aktiebolaget Stockholms Spårvägar för anordnande av vissa fullträffsäkra skyddsrum	1 720 000	2 000 000	280 000
3. Vissa kostnader enligt 7 kap. civilförsvarslagen	20 000	2 020 000	2 000 000
			2 305 000

Motiv.

1) Länsstyrelserna ha beräknat ett anslagsbehov av 161 000 kronor.

2) För budgetåret 1951/52 anvisades 1 720 000 kronor till statsbidrag åt aktiebolaget Stockholms spårvägar för anordnande av vissa fullträffsäkra skyddsrum i samband med utbyggnaden av tunnelbanan och vissa förortsbananor. Bolaget har meddelat, att de verkliga kostnaderna för dessa skyddsrum icke kunna slutligt angivas förrän arbetena avslutats under andra kvartalet 1952. Med hänsyn till inträffade kostnadsökningar synes det ovisst, huruvida de anslagna medlen förslå. Kostnader för dessa anläggningar torde komma att belasta anslaget även budgetåret 1952/53. Bolaget beräknar vidare att under sistnämnda budgetår färdigställa eller påbörja nya skyddsrum för en kostnad av 3 400 000 kronor (Hökarängsbanan 700 000 kronor, Sturebybanan 400 000 kronor, södra tunnelbanan 1 200 000 kronor, Midsommarkransbanan 400 000 kronor och Hässelbybanan 700 000 kronor). I statsbidrag för nästa budgetår äskar civilförsvarsstyrelsen ett belopp av 2 000 000 kronor.

3) Civilförsvarsstyrelsen upplog i sin framställning om anslag för budgetåret 1951/52 ett belopp av 2 020 000 kronor för statsbidrag till industrier, som på grund av sin betydelse för försvaret och folkförsörjningen voro i behov av fullträffsäkra skyddsrum för sin personal. Statsbidrag kan endast lämnas, därest Kungl. Maj:t ålagt vederbörande företagare att anordna fullträffsäkert skyddsrum. Styrelsen anser, att skyddet för de anställda vid försvaret och folkförsörjningen viktiga industrier är en civilförsvarsuppgift av största betydelse. Framställning om åläggande att anordna fullträffsäkert skyddsrum har nyligen förelagts Kungl. Maj:t angående ett visst industriföretag. Merkostnaden för detta skyddsrum har beräknats till

92 000 kronor. Fråga om sådant åläggande är aktuell även för andra företag. Dylika frågor uppkomma efter hand som förslag aktualiseras om ny- eller ombyggnad av industrianläggningar. Styrelsen beräknar det sammanlagda medelsbehovet för detta ändamål till 2 000 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret har yttrat sig på sätt, som tidigare redovisats under anslaget till Försöksverksamhet.

Departementschefen.

Anslagsposterna till abonnemang av telefoner i centraler m. m. samt till statsbidrag till aktiebolaget Stockholms spårvägar för anordnande av vissa fullträffsäkra skyddsrum bära i enlighet med styrelsens förslag uppföras med 160 000 (+ 25 000) kronor resp. 2 000 000 (+ 280 000) kronor.

Den av civilförsvarsstyrelsen omförmälda framställningen om åläggande för ett visst industriföretag att anordna fullträffsäkert skyddsrum för sin personal har Kungl. Maj:t genom beslut den 16 november 1951 lämnat utan bifall. Då det f. n. icke är aktuellt att meddela dyligt förordnande för något annat industriföretag, finner jag icke påkallat att föreslå någon ökning av medelsanvisningen under posten till vissa kostnader enligt 7 kap. civilförsvarslagen.

Anslaget torde i enlighet med det anförda bära uppföras med (1 915 000 + 25 000 + 280 000) 2 220 000 (+ 305 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 220 000 kronor.

[210] 13. Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål. För detta ändamål har å tilläggstat I till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 700 000 kronor.

Motiv.

I petitaframställningen för budgetåret 1950/51 anförde civilförsvarsstyrelsen, att behovet av dessa branddammar, som avsågos skola utgöra en vattenreserv för brandsläckning i samhällen med vattenledningsnät, utgjorde 289 dammar enligt organisationsplanerna för städer, köpingar och municipalsamhällen. Anläggningskostnaden skulle uppgå till inalles omkring 3 000 000 kronor, varav staten skulle bestrida $\frac{2}{3}$ eller 2 000 000 kronor.

Anläggningskostnaderna för dammarna beräknas numera ha stigit till 3 600 000 kronor. Härav skulle staten bekosta 2 400 000 kronor, varav 300 000 kronor redan beviljats. För nästa budgetår bör anvisas $\frac{1}{3}$ av återstående 2 100 000 kronor eller 700 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret har yttrat sig på sätt, som redovisats under anslaget till Försöksverksamhet.

Departementschefen.

Jag förordar, att för nästa budgetår ett reservationsanslag av 350 000 kronor uppföres på riksstaten för detta ändamål, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

[211] 14. Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	18 130 000	574 268
1951/52 (statsliggaren s. 1089)	7 840 000	
1952/53 (förslag)	10 000 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 36 780 000 kronor.

1. Fullträffsäkra ledningscentraler m. m.	6 000 000
2. Fullträffsäkra skyddsrum för enheterna	10 000 000
3. Fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen	20 000 000
4. Skyddsanordningar för kommunala tekniska verk	780 000
	36 780 000

Motiv.

1) Civilförsvarsstyrelsen angav i sin anslagsframställning för budgetåret 1951/52 kostnaderna för täckande av behovet av fullträffsäkra ledningscentraler till 25 milj. kronor. Därvid räknades med sådana anläggningar i ca 70 orter. Senare vidtagna besiktningar ha visat, att flera ledningscentraler, vilka tidigare bedömts vara godtagbara, icke uppfylla de krav i skyddshänseende, som numera måste ställas på dem. Ytterligare minst 30 anläggningar finner styrelsen sålunda angelägna. I vissa fall böra skyddsrum för det allmänna civilförsvarets enheter (gruppstationer) anordnas i omedelbar anslutning till ledningscentralerna. Totalkostnaderna för led-

¹ Därav 6 000 000 kronor å tilläggsstat.

ningscentralernas utbyggnad, inklusive kostnaderna i förekommande fall för till dem anslutna gruppstationer, beräknas till i runt tal 60 milj. kronor, varav statsverket skulle svara för minst $\frac{2}{3}$ eller 40 milj. kronor. Samtliga anläggningar böra färdigställas senast under budgetåret 1955/56. F. n. finnas 10,5 milj. kronor tillgängliga för ändamålet. Medelsbehovet för 1952/53 beräknas till (29,5 milj. : 4) 7 375 000 kronor. Med hänsyn till att viss fredsansvändning kan ifrågakomma, bör anslagsposten uppföras med 6 milj. kronor.

2) Det allmänna civilförsvaret saknar f. n. godtagbara skyddsrum för enheterna. Behovet av sådana skyddsrum angives preliminärt till 300 anläggningar, fördelade på ett 100-tal orter. Totalkostnaden beräknas till 150 milj. kronor. Till viss del kunna anläggningarna nyttjas för fredsändamål. Utbyggnaden bör igångsättas snarast. För nästa budgetår bör ett belopp av 10 milj. kronor upptagas för ändamålet.

3) Civilförsvarsstyrelsen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 januari 1951 föreslagit utbyggnad under år 1951 av 37 skyddsrum för civilbefolkningen i 24 städer. Av nämnda anläggningar ha 5 påbörjats jämlikt av Kungl. Maj:t godkänd utbyggnadsplan. Ytterligare 5 anläggningar kunna påbörjas inom ramen för under innevarande budgetår tillgängliga medel. För nästa budgetår böra medel anvisas till dels färdigställande av de 10 anläggningar, vilka påbörjats eller komma att påbörjas innevarande år, dels utbyggnad av återstående 27 i skrivelsen den 25 januari 1951 redovisade anläggningar. Samtliga dessa skyddsrum planeras och iordningställas för på förhand bestämd fredsansvändning. Styrelsen räknar med att överenskommelser härom kunna träffas med vederbörande kommuner, när anläggningarnas andra byggnadsetapp påbörjas. Härigenom minskas statsbidraget väsentligt. Styrelsen uppskattar denna minskning till 40 procent av totala anläggningskostnaden. Medelsbehovet under nästa budgetår beräknas till i runt tal 20 milj. kronor enligt följande fördelning:

10 anläggningar, 1:a byggnadsetappen	11 500 000 kronor
2:a » 	19 500 000 »
Total byggnadskostnad	31 000 000 kronor
Avgår för fredsutnyttjande	12 400 000 »
Rest	18 600 000 kronor

Statsbidraget beräknas till 12 700 000 kronor, varav 8 000 000 kronor anvisats för innevarande budgetår. Medelsbehovet 1952/53 utgör 4 700 000 kronor.

27 anläggningar, 1:a byggnadsetappen 22 000 000 kronor. Statsbidraget beräknas till 15 000 000 kronor.

4) Stockholms norra förorters vattenledningsförbund har begärt statsbidrag för utbyggnad av delar av ett vattenverk i fullträffsäkert skick. Anläggningen avses inrymma en fullträffsäker pumpstation i berg med råvat-

tentunnel, förbindelsetunnel och transporttunnel. Merkostnaden för därav föranledda skyddsanordningar har beräknats till 1 180 000 kronor. Den planerade utbyggnaden beräknas kunna färdigställas under budgetåret 1952/53. I händelse av krig och därav föranledda omgrupperingar av befolkningen kommer boendetätheten inom de områden, vilkas vattenförsörjning sker genom ifrågavarande vattenverk, att starkt ökas. Civilförsvarsstyrelsen anser det angeläget, att skyddsanordningar utföras på det sätt som föreslagits. Mot kostnadsberäkningen har styrelsen i stort sett ingen erinran. Statsbidraget beräknas till $\left(\frac{2 \times 1\,180\,000}{3}\right)$ i runt tal 780 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret har yttrat sig på sätt, som redovisats under anslaget till Försöksverksamhet.

Departementschefen.

Civilförsvarsstyrelsen har hemställt, att såsom statsbidrag till utförande av delar av ett vattenverk för Stockholms norra förorter i fullträffsäkert skick anvisas ett belopp av 780 000 kronor. Anläggningen är enligt min mening av den art, att statsbidrag för ändamålet bör utgå. Det synes emellertid vara ovisst, om anläggningen hinner bli färdigställd under budgetåret 1952/53. Med hänsyn till de principer, som tillämpats beträffande statsbidrag till fullträffsäkra kommunala tekniska verk, synes därför något belopp icke böra uppföras för ändamålet för nästa budgetår. Jag utgår från att, därest riksdagen icke nu framställer erinran däremot, medel för statsbidrag till anläggningen anvisas för det budgetår, varunder den kan beräknas bli färdigställd.

Anslaget för nästa budgetår torde böra uppföras med 10 000 000 kronor. Jag räknar härvid med 3 milj. kronor för fullträffsäkra ledningscentraler och 7 milj. kronor för fullträffsäkra skyddsrum åt civilbefolkningen. Kungl. Maj:t bör emellertid, därest med hänsyn till arbetsmarknadens läge eller av andra skäl så påkallas, äga disponera anslaget på annat sätt.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor.

[212] 15. Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skol-skyddsrum.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	700 000	138 433
1951/52 (statsliggaren s. 1090)	500 000	
1952/53 (förslag)	300 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget uppföres med ett oförändrat belopp av 500 000 kronor.

Departementschefen.

Nettoutgifterna under anslaget ha de två senaste budgetåren utgjort i runda tal 281 000 kronor och 138 000 kronor. Med hänsyn härtill anser jag, att anslaget för nästa budgetår bör nedräknas. Jag beräknar medelsbehovet till 300 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[213] 16. **Kostnader för viss motorfordonsberedskap.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 3 385 000	235 571
1951/52 (statsliggaren s. 1090)	2 000 000	
1952/53 (förslag)	2 000 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget bestämmas till 5 400 000 kronor.

Motiv.

Styrelsen redovisade i sina anslagsäskanden den 30 augusti 1950 brister för sammanlagt 7 598 175 kronor. På grund av prisstegringar skulle nu erfordras ca 8 200 000 kronor. I nämnda redovisning hade styrelsen bl. a. upptagit ambulanssläpkärror till en kostnad av 675 000 kronor och draganordningar för 880 825 kronor. Behovet av ambulanssläpkärror utgår, enär styrelsen avser att i stället inköpa bårupphängningsanordningar för bussar till ett belopp av 2 700 000 kronor. I fråga om draganordningarna har styrelsen nu slutfört en särskild undersökning rörande behovet och kostnaderna; enligt undersökningen skulle 1 113 000 kronor erfordras för detta ändamål. Enär för budgetåren 1950/51 (tilläggsstat) och 1951/52 anvisats sammanlagt 5 055 000 kronor under anslaget, skulle det totala medelsbehovet bli (8 200 000 — 675 000 — 880 825 + 2 700 000 + 1 113 000 — 5 055 000) i runt tal 5 400 000 kronor.

¹ Därav 3 055 000 kronor på tilläggsstat.

Yttrande.

Statskontoret har yttrat sig på sätt, som tidigare redovisats under anslaget till Försöksverksamhet.

Departementschefen.

Jag förordar, att ett oförändrat belopp av 2 000 000 kronor anvisas under detta anslag för nästa budgetår, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för viss motorfordonsberedskap* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

[214] 17. **Besiktning av motorfordon** (statsliggaren s. 1090). I enlighet med förslag av civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) uppföres anslaget med ett oförändrat belopp av 50 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Besiktning av motorfordon* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

G. Brandväsendet.

[215] 1. Statens brandinspektion: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	106 800	106 376
1951/52 (statsliggaren s. 1091)	106 800	
1952/53 (förslag)	141 800	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget höjes med 84 000 kronor.

	Ökning
1. Arvoden åt sakkunniga	59 000
2. Arvoden åt länsbrandinspektörerna m. fl.	17 300
3. Ersättning till vikarie	1 000
4. Omräkning	6 700
	84 000

Motiv.

1) Riksbrandinspektören har i en till civilförsvarsstyrelsen överlämnad promemoria föreslagit bl. a., att vid statens brandinspektion skulle inrättas ett antal reglerade tjänster, av vilka 3 i Ca 31 och 1 i Ca 29. Ehuru styrelsen vitsordar, att arbetsbelastningen på riksbrandinspektörens avdelning i och för sig kräver en betydande personalförstärkning, anser sig styrelsen med hänsyn till pågående sakkunnigutredning beträffande arbetsförhållandena å avdelningen icke f. n. kunna taga ställning till förslaget.

Styrelsen anser det likväl nödvändigt, att under alla förhållanden en viss förstärkning av avdelningens personal sker fr. o. m. nästa budgetår. Under förevarande post böra därför beräknas arvoden motsvarande 2 tjänster i 31 lönegraden (en befattningshavare med högre byggnadsteknisk utbildning och en befattningshavare med brandbefälsutbildning kategori I) samt 1 tjänst i 29 lönegraden (befattningshavare med högre skoglig utbildning). Arvodena uppgå till (19 000 + 19 000 + 17 500) 55 500 kronor eller avrundat 56 000 kronor.

Utgivandet av vissa anvisningar har hittills måst anstå i brist på sakkunnig hjälp. De anvisningar, vilkas utgivande närmast är aktuellt, avse brandkårernas lättare stegmateriel, brandalarmering och brandsyneförfarande på landsbygd, brandbilar för landskommuner, automatisk brandalarm och

stadsplanering ur brandförsvars synpunkt. För att denna arbetsuppgift skall kunna lösas, är det erforderligt, att medelsanvisningen höjes med 3 000 till 8 000 kronor.

2) Länsbrandinspektörerna och länsskogsbrandinspektörerna böra erhålla den lönekompensation för dyrtiden, som kommit flertalet statstjänstemän till del. Inspektörernas arbete är ur allmän synpunkt av den största betydelse. Arbetsbördan har ökat år från år genom att statliga myndigheter, kommuner, företag och enskilda i allt större utsträckning taga deras tjänster i anspråk. På grundval av yttranden från länsstyrelserna föreslår civilförsvarsstyrelsen en uppräknings sats på arvodena med i runt tal 20 procent.

3) Under anslaget har tidigare funnits upptagen en post för detta ändamål, vilken emellertid utgick ur staten fr. o. m. budgetåret 1948/49. Den starka ansvällningen under de senaste åren av arbetsuppgifterna inom riksbrandinspektörens avdelning har medfört svårigheter att tillfredsställande behandla de löpande ärendena under riksbrandinspektörens tjänsteresor och andra tjänsteuppdrag utanför avdelningen — sammanlagt omkring 5 månader årligen. I fråga om krigsbrandärenden har civilförsvarsstyrelsen utsett en tjänsteman hos styrelsen att inträda såsom föredragande vid förfall för riksbrandinspektören. Det synes lämpligt att en vikarie finnes att tillgå även för ärenden angående fredsbrandförsvaret. Vikarien bör förordnas av Kungl. Maj:t för budgetår.

Skiljaktig mening.

En ledamot i civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har avgivit särskilt yttrande och därvid anfört, att han icke kunde biträda styrelsens förslag om uppräknings sats på arvodena åt sakkunniga med 56 000 kronor, avseende 3 högre arvodestjänster. Frågan om personalförstärkning åt riksbrandinspektören borde anstå tills vidare med hänsyn till den pågående sakkunnigutredningen.

Yttrande.

Statskontoret. Med hänsyn till den pågående sakkunnigutredningen beträffande arbetsförhållandena å riksbrandinspektörens avdelning anser sig statskontoret, som biträder ledamoten Thappers reservation, icke kunna tillstyrka den begärda höjningen av anslagsposten till arvodena åt sakkunniga. Framställning om uppräknings sats på denna anslagspost för budgetåret 1951/52 lämnades utan bifall av statsmakterna. I avvaktan på nämnda översyn bör även anstå med anvisande av särskilda medel till vikarie för riksbrandinspektören. Den begärda höjningen av arvodena åt länsbrandinspektörerna m. fl. torde böra upptagas till prövning i samband med frågan om uppräknings sats på arvodena i allmänhet av bisysslearvodena.

Departementschefen.

Såsom jag tidigare omnämnt under civilförsvarsstyrelsens avlöningsanslag, har den utredningsman, som på Kungl. Maj:ts uppdrag företagit en undersökning av arbetsförhållandena inom statens brandinspektion, redovisat sitt uppdrag i en den 17 oktober 1951 dagtecknad promemoria. Utredningsmannen har bl. a. förordat en uppräknig av posten till arvoden åt sakkunniga för att avdelningen — efter civilförsvarsstyrelsens beprövande — skall kunna anlita ytterligare en arbetskraft för brandärenden av civilförsvarsnatur. I yttrande över promemorian har statskontoret, med hänsyn till vad som framkommit vid utredningen, ansett sig ej böra motsätta sig detta förslag om arbetsförstärkning åt inspektionen.

Även jag vill ansluta mig till vad utredningsmannen sålunda föreslagit. I enlighet med civilförsvarsstyrelsens förslag beräknar jag för ersättning till den sakkunnige ett belopp av 19 000 kronor. Någon ytterligare förstärkning av brandinspektionens arbetskraft anser jag mig icke kunna tillstyrka i avvaktan på resultatet av den organisationsundersökning, som enligt vad jag tidigare förordat skall företagas vid civilförsvarsstyrelsen och även omfatta statens brandinspektion. Dock vill jag föreslå en ytterligare uppräknig av sakkunnigposten med 1 000 kronor med hänsyn till penningvärdets fall och för att möjliggöra utgivandet av vissa anvisningar.

Till arvoden åt länsbrandinspektörerna m. fl. upptager jag ett med 8 300 kronor förhöjt belopp. Förslaget om anvisande av medel till en vikarie åt riksbrandinspektören kan jag ej taga ställning till, förrän resultatet av organisationsundersökningen föreligger. Till följd av automatiska förändringar bör anslaget uppräknas med 6 700 kronor.

I enlighet med det anförda bör anslaget höjas med (19 000 + 1 000 + 8 300 + 6 700) 35 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman 19 500 (+ 2 100), arvoden åt sakkunniga 25 000 (+ 20 000), rörligt tillägg 6 300 (+ 4 600) och arvoden till länsbrandinspektörerna m. fl. 91 000 (+ 8 300) kronor.

Anslaget bör sålunda bestämmas till (19 500 + 25 000 + 6 300 + 91 000) 141 800 (+ 35 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

*Avlöningsstat.**A. Riksbrandinspektören.*

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	19 500
2. Arvoden åt sakkunniga	25 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 300

B. Länsbrandinspektörerna, länssocksbrandinspektörerna och biträden åt länssocksbrandinspektörerna.

Arvoden 91 000

Summa förslagsanslag kronor 141 800;

b) till *Statens brandinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 141 800 kronor.

[216] 2. *Statens brandinspektion: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	52 500	52 596
1951/52 (statsliggaren s. 1091)	53 500	
1952/53 (förslag)	61 900	

Yrkande.

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget uppräknas med 12 300 kronor.

	Utgifter 1950/51	Anslag 1951/52	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar åt riksbrandinspektören m. fl.	6 260	6 400	7 700	1 300
2. Reseersättningar åt länsbrandinspektörerna m. fl.	40 656	42 000	50 000	8 000
3. Tryckningskostnader m. m.	4 955	5 000	8 000	3 000
				12 300

Motiv.

1) och 2) En uppräkning av posterna är ofrånkomlig med hänsyn till de höjda järnvägstaxorna och traktamentsersättningarna. *Civildéforsvarsstyrelsen* har grundat sina beräkningar på uppgifter från länsstyrelserna.

3) Uppräkningsen sammanhänger med inträffade prisstegringar på tjänster och materiel. Under budgetåret 1950/51 har anslagsposten med Kungl. Maj:ts medgivande överskridits med 1 200 kronor. Utgivandet av anvisningar kommer att intensifieras under budgetåret 1952/53.

Yttrande.

Statskontoret. Den begärda förstärkningen av anslagsposten till reseersättningar åt riksbrandinspektören och tillkallade sakkunniga föranleder icke någon erinran från statskontorets sida.

Departementschefen.

Jag förordar, att posten till reseersättningar åt riksbrandinspektören m. fl. uppräknas med 900 kronor, posten till reseersättningar åt länsbrandinspektörerna m. fl. med 6 000 kronor och posten till tryckningskostnader

m. m. med 1 500 kronor. Anslaget bör således bestämmas till (53 500 + 900 + 6 000 + 1 500) 61 900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 61 900 kronor.

[217] 3. Statens brandskola: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	92 500	89 647
1951/52 (statsliggaren s. 1092)	94 500	
1952/53 (förslag)	122 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens brandskola (skr. 31/8 1951) föreslår, att anslaget ökas med 28 500 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Ändrad kursplan och höjning av timlärararvoden:	
a) Brandchefskurs kat. I	+ 12 300
b) Branförman kurs kat. I	— 4 000
c) Repetitionskurser för brandchefer, brandmästare och brandförmän kat. II	+ 1 500
d) Brandmästare- och brandförmän kurs kat. II	+ 1 200
e) Gesällkurser för skorstensfejare	+ 4 100
f) Skogsbrandsläckningskurser	+ 1 700
2. Höjning av timlärararvoden vid övriga kurser	+ 5 200
3. Omräkning	+ 6 500
	+ 28 500

Motiv.

Lärarnas timarvoden ha hållits på samma nivå sedan skolans tillkomst 1941. Med nuvarande arvoden torde man i längden ej kunna behålla de lärarkrafter, som hittills anlitats, eller anställa andra med motsvarande kvalifikationer. Styrelsen föreslår, att timarvodena höjas med 18,7 procent. Den kursplan för budgetåret 1952/53 som styrelsen föreslår, innebär utan höjning av timlärararvodena en ökning med 9 650 kronor.

1 a) Brandchefskurs, kat. I, påbörjas vart tredje år och sträcker sig över två budgetår. Under budgetåret 1952/53 skall den sista och dyraste delen av kursen genomföras.

1 b) Endast en kurs avses skola anordnas mot tidigare två.

1 c) Grundutbildningen inom denna kategori måste av praktiska skäl göras kort. Repetitionskurser äro därför synnerligen önskvärda. Härigenom kan utbildningen föras upp på ett högre plan.

1 d) Ansökningarna till dessa kurser visa, att behovet av utbildade brandmästare och brandförmän vid borgarbrandkårer stegrats. Här inverkar säkerligen kommunsammanslagningen, vilken medför utökning av ett flertal brandkårer och därmed även större fordringar på befälet. Två kurser böra anordnas mot tidigare en.

1 e) Efterfrågan på utbildade skorstensfejare är alltså stor särskilt på landsbygden. Även här inverkar kommunsammanslagningen. Två kurser böra anordnas mot tidigare en.

1 f) Antalet kurser bör ökas från 32 till 33.

Yttrande.

Statskontoret erinrar att föredragande departementschefen vid anmälan av medelsbehovet för budgetåret 1951/52 föreslog, att för åstadkommande av den då aktuella treprocentiga nedskärningen av avlöningskostnaderna repetitionskurserna för brandpersonal av kategori II skulle slopas ävensom att antalet skogsbrandsläckningskurser skulle minska från föreslagna 33 till 32. I departementschefens förslag, som upptogs av Kungl. Maj:t, gjorde riksdagen icke någon ändring. Statskontoret, som utgår från att angivna nedskärning av avlöningsutgifterna skall iakttagas även för budgetåret 1952/53, finner sig under rådande förhållanden ej kunna tillstyrka den föreslagna utvidgningen av kursverksamheten. En uppräknings av timplärlararvodena synes i och för sig skälig men torde böra vidtagas först i samband med en allmän omreglering av dylika arvoden.

Departementschefen.

På särskild framställning av styrelsen för statens brandskola har Kungl. Maj:t den 28 september 1951 medgivit överskridande av skolans icke-ordinariepost för att möjliggöra viss höjning, räknat fr. o. m. den 1 januari 1951, av timplärlararvodena vid skolan.

Vad beträffar de ändringar i kursplanen, som styrelsen föreslagit för nästa budgetår, kan jag ej tillstyrka anordnandet av repetitionskurserna kategori II och ej heller någon utökning av antalet skogsbrandsläckningskurser. I övrigt har jag ej något att erinra mot styrelsens förslag.

I enlighet med det sagda skulle anslaget — med hänsyn tagen även till de höjda timplärlararvodena — dels öka med 12 300 kronor för brandchefs-kurs kategori I, 1 200 kronor för utökning av antalet brandmästare- och brandförmanskurser kategori II och 4 100 kronor för utökning av antalet gesällkurser för skorstensfejare, dels ock minska med 4 000 kronor för minskat antal brandförmanskurser kategori I. Med hänsyn till den genomförda höjningen av timplärlararvodena bör kostnaden för övriga kurser uppräknas med 6 700 kronor. Genom omräkning bör anslaget ökas med 7 200 kronor. Nettoökningen å anslaget skulle således bli 27 500 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 16 800 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 93 200 (+ 19 800) kronor, rörligt tillägg 12 000 (+ 7 700) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (16 800 + 93 200 + 12 000) 122 000 (+ 27 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	16 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	93 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 000

Summa förslagsanslag kronor 122 000;

b) till *Statens brandskola*: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 122 000 kronor.

[218] 4. Statens brandskola: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	58 000	54 399
1951/52 (statsliggaren s. 1093)	56 600	
1952/53 (förslag)	65 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens brandskola (skr. 31/8 1951) hemställer, att anslaget höjes med 9 700 kronor.

	Utgifter 1950/51	Anslag 1951/52	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	4 876	5 100	5 800	700
2. Övriga expenser	39 595	40 400	48 900	8 500
3. Diverse utgifter	4 934	5 000	5 500	500
				9 700

Motiv.

1) Traktamentsersättningarna och järnvägstaxorna ha höjts.

2) Därest samma prisnivå, som låg till grund för föregående års anslagsberäkning, tages till utgångspunkt, ökas kostnaderna för undervisningsmateriel från 34 400 till 36 025 kronor. Återstoden av den beräknade höjningen av posten hänför sig till stegrade priser på undervisningsmateriel — för vilket ändamål beräknas totalt 42 300 kronor — samt ökade städningskostnader och höjda telefontaxor.

3) Höjda fraktkostnader, transporter till och från järnväg och andra liknande utgifter, som bestrides från posten, motivera höjningen.

Yttrande.

Statskontoret. Delposten till reseersättningar bör upptagas med oförändrat belopp, 5 100 kronor. Vid bifall till statskontorets förslag om slopande av de ifrågasatta nya kurserna bör till läroböcker icke beräknas högre

belopp än 38 000 kronor. För att möta de ökade utgifterna för renhållning, städning och telefon förutsättes en uppräknig av myndigheternas expensanslag efter enhetliga grunder komma under övervägande. Med hänsyn till belastningen budgetåret 1950/51 å delposten till övriga utgifter finner statskontoret ej skäl tillstyrka uppräknig av denna post.

Departementschefen.

Jag biträder styrelsens förslag om höjning av posterna till reseersättningar och diverse utgifter med 700 resp. 500 kronor. Höjningen av posten till övriga expenser torde med hänsyn till de inskränkningar i styrelsens förslag, som jag förordat under avlöningsanslaget, kunna begränsas till 7 200 kronor. Anslaget skulle således kunna uppföras med (56 600 + 700 + 500 + 7 200) 65 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

[219] 5. Bidrag till svenska brandskyddsföreningen (statsliggaren s. 1093). Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1941/42—1951/52 utgått med 2 000 kronor.

Yrkande.

Svenska brandskyddsföreningen (skr. 28/9 1951) hemställer, att bidraget bestämmes till 5 000 kronor.

Motiv.

De av brandförsäkringsanstalterna utbetalade brandskadeersättningarna torde för år 1950 uppgå till 70 å 75 miljoner kronor. De indirekta skadorna genom eldsvådor inom storindustrien kunna emellertid uppgå till betydligt större belopp. Det finnes industri- och magasinsområden, där förlusten genom en enda eldsvåda under ogynnsamma förhållanden kan beräknas uppgå till flera tiotal miljoner kronor. Svenska brandskyddsföreningens upplysnings- och propagandaverksamhet torde därför ur rent statsfinansiell synpunkt just nu kunna sägas vara av ej obetydlig vikt. Propaganda för bättre bevakning av storindustrier anser föreningen såsom en av sina mest aktuella arbetsuppgifter. Föreningen har därför bildat en bevakningsteknisk nämnd med huvudsaklig uppgift att lämna råd och anvisningar i bevakningsfrågor. Vidare har föreningen genom lantbrukets brandskyddskommitté väsentligt utvidgat sitt upplysningsarbete för bättre brandskydd beträffande lantbrukets ekonomibyggnader.

Yttrande.

Civilförsvarsstyrelsen tillstyrker bifall till framställningen. Styrelsen understryker värdet av det av föreningen bedrivna omfattande upplysningsarbetet m. m. i syfte att erhålla ett förbättrat brandskydd på landsbygden. Fortsättandet och om möjligt utvidgandet av denna verksamhet måste bedömas vara av stor betydelse.

Departementschefen.

Jag anser mig icke f. n. kunna förorda någon höjning av statsbidraget, vilket alltså torde böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 2 000 kronor. Bidraget bör förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

[220] 6. **Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund** (statsliggaren s. 1093). I enlighet med förslag av svenska brandkårernas riksförbund (skr. 22/8 1951), vilket tillstyrkts av civilförsvarsstyrelsen, uppföres anslaget med ett oförändrat belopp av 5 000 kronor. Bidraget torde böra förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

[221] 7. **Bidrag till förebyggande och släckning av brand.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	600 000	776 344
1951/52 (statsliggaren s. 1093)	700 000	
1952/53 (förslag)	800 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget uppräknas med 30 000 kronor.

	Anslag 1951/52	Förslag	Ökning
1. Skogsbrandbevakning	250 000	265 000	15 000
2. Nybyggnad och underhåll av brandtorn m. m.	60 000	75 000	15 000
3. Ersättning för verksamhet vid brandsläckning m. m.	390 000	390 000	—
	700 000	730 000	30 000

Motiv.

1 och 2) Kostnadsökningen föranledes av att utgifterna för avlönande av bevakningspersonal, för telefonabonnemang samt för nybyggnad och underhåll av brandtorn stegrats.

Departementschefen.

Enligt kungörelse den 30 juni 1947 (nr 343) må för deltagande i släckning av skogsbrand utgivas timlön av statsmedel enligt vissa grunder. Ersättning kan även utgå för under släckning ådragna skador på kläder m. m. samt för tillhandahållande av transportmedel. Om kommunal brandstyrka eller frivillig brandkår anlitas för släckning av skogsbrand, må ersättning utgå härför. 1950 års besparingsutredning har i en den 6 december 1950 avgiven promemoria ifrågasatt, om statsverket ensamt skall bära dessa kostnader. Enligt utredningens mening borde den, vars egendom härjas eller hotas av eld, eller i förekommande fall dennes försäkringsgivare helt bära eller verkamt deltaga i kostnaderna. Dock torde vissa mindre skogsägare med begränsade ekonomiska resurser bära undantagas från denna princip.

Över utredningens förslag ha utlåtanden avgivits av statskontoret, skogsstyrelsen, sex länsstyrelser, riksbrandinspektören efter hörande av länsbrandinspektörerna och länsskogsbrandinspektörerna, svenska landskommunernas förbund, svenska brandskyddsföreningen, svenska brandkårernas riksförbud, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund och svenska försäkringsbolags riksförbund. Så gott som alla remissinstanser ha avstyrkt förslaget. I första hand har mot detsamma anförts, att utredningen om vilka fastigheter, som varit hotade av viss skogsbrand, samt om äganderättsförhållanden m. m. skulle bereda stora svårigheter och medföra avsevärda kostnader. Vidare har anförts, att hela brandväsendet sedan gammalt ansetts skola bekostas av det allmänna; frågan hade därför principiell karaktär och kunde knappast lösas fristående för skogsbrandsläckningens del. Det skulle vara orättvist, om vid skogsbrand en skogsägare skulle få betala släckningskostnaden medan vid byggnadsbrand en fastighetsägare ej behövde bidra till sådan kostnad. Någon remissmyndighet framhåller, att ett bifall till förslaget kunde väntas medföra, att en skogsägare skulle försöka att själv eller med eget folk släcka uppkommen skogsbrand på sina ägor innan hjälp tillkallades; härigenom uppstode risk för ännu större brandskador.

Att kostnaderna för ersättning för deltagande i släckning av skogseld skola bestridas av statsmedel, fastslogs första gången i 1914 års skogseldslag. I den proposition, varigenom lagförslaget förelades riksdagen, anförde föredragande departementschefen, att han ansåg ett så stort statsintresse ligga bakom hela skogseldslagstiftningen, att detsamma väl motiverade, att de ifrågavarande kostnaderna ersattes av allmänna medel. Departementschefen

uttalade vidare, att det måhända vore riktigast att fördela kostnaderna bland ägarna av den för eldfaran utsatta men räddade skogen; men en rättvis dylik fördelning syntes ofta vara nära nog omöjlig att åstadkomma. Frågan var åter föremål för statsmakternas övervägande i samband med framläggandet av förslag till 1937 års lag om förekommande och släckning av skogseld. Även då ansågs, att statsverket borde utgiva ersättning för släckning av skogseld efter i huvudsak samma grunder som enligt 1914 års lag. Senast har i 1944 års brandlag föreskrivits, att ersättning av statsmedel må kunna utgå för deltagande i eller annan verksamhet för släckning av skogsbrand.

Enligt min mening har ingenting inträffat, som bör föranleda en ändrad inställning till denna fråga från statsmakternas sida. Med avstyrkande av besparingsutredningens förslag förordar jag således, att kostnaderna för ersättning för deltagande m. m. i släckning av skogsbrand alltjämt utgå av statsmedel.

Jag vill vidare anmäla, att riksbrandinspektören i skrivelse den 30 november 1950 föreslagit vissa ändringar i nämnda kungörelse 1947: 343. Av de ifrågasatta ändringarna är ett spørsmål av den natur, att det bör anmälas för riksdagen. Enligt 3 § kungörelsen skall timlönen vid deltagande i släckning av skogsbrand utgå med belopp, som enligt för orten gällande kollektivavtal för skogsarbete utgår vid icke kvalificerat tidlönsarbete. Riksbrandinspektören har framhållit, att denna föreskrift i ett betydande antal fall medförde utbetalande jämväl av övertids- och söndagsersättningar; därigenom blevo ersättningarna till den uppbådade personalen stundom högre än till personalen vid en i släckningsarbetet deltagande kommunal brandkår; dessutom föranledde bestämmelserna åtskilliga tolkningssvårigheter. Ersättning borde enligt förslaget utgå efter grunder, som fastställdes av riksbrandinspektören.

Enligt min mening bör bestämmelsen ändras på så sätt, att i 3 § utsåges med vilket belopp ersättningen skall utgå. Beloppet synes mig böra fastställas till 2 kronor 50 öre per timme. Som jämförelse kan nämnas, att enligt de senast ingångna kollektivavtalen för skogsarbetare timlönen uppgår till belopp, som variera mellan 2 kronor 35 öre och 2 kronor 90 öre. Om riksdagen ej uttalar erinran häremot, har jag för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t, att den nämnda ändringen i kungörelsen vidtages. Jag förutsätter, att den nya bestämmelsen skall få tillämpas redan före ingången av budgetåret 1952/53. Kungl. Maj:t torde i framtiden böra äga att utan riksdagens hörande justera timersättningen i huvudsaklig anslutning till skogsarbetarlönerna.

Ehuru den av mig förordade kungörelseändringen närmast torde komma att verka i besparande riktning synes dock anslagsposten till ersättning för verksamhet vid brandsläckning m. m. böra uppräknas med hänsyn till den kostnadsstegring, som redan inträtt. Jag föreslår, att posten höjes med

70 000 kronor. Beträffande de båda övriga posterna under anslaget biträder jag civilförsvarsstyrelsens förslag om en ökning av medelsanvisningen med tillhoppa 30 000 kronor.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår torde alltså bära beräknas till (700 000 + 70 000 + 30 000) 800 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[222] 8. Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	300 000	278 029
1951/52 (statsliggaren s. 1094)	300 000	
1952/53 (förslag)	325 000	

Vid ingången av budgetåret 1951/52 fanns å anslaget en reservation av i runt tal 567 000 kronor.

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 900 000 kronor.

Motiv.

Reservationen är på grund av redan beslutade statsbidrag bunden så när som på ett belopp av omkring 78 000 kronor. Den 30 juni 1951 innelågo ansökningar om statsbidrag å sammanlagt 2,7 milj. kronor, motsvarande ett totalt anläggningsvärde av ca 5,4 milj. kronor. De branddammar, som omfattas av redan meddelade statsbidragsbeslut, torde så gott som undantagslöst vara under utförande, och de flesta av dem beräknas bliva färdigställda under budgetåret 1951/52. Reservationen kan icke till någon del frigöras genom återkallande av tidigare bidragsbeslut. De medel, som stå till förfogande för den fortsatta statsbidragsgivningen (78 000 + 300 000) 378 000 kronor, äro icke tillfyllest för att möjliggöra anläggandet av branddammar i avsedd omfattning. Behovet av branddammar är alltjämt mycket stort. Alltför ofta inträffa eldsvådor, vilka icke kunna släckas av brist på vatten. Ett upphörande av statsbidragsgivningen eller en fortsatt begränsning därav i samma grad som f. n. torde komma att avsevärt minska kommunernas intresse av att draga försorg om sin vattenförsörjning för eldsläckningsändamål. Byggandet av branddammar måste därjämte anses vara av största värde ur civilförsvarsynpunkt.

Yttrande.

Statskontoret hänvisar till att departementschefen i fråga om medelsanvisningen för budgetåret 1951/52 funnit sig böra förorda, att anslaget uppfördes med oförändrat belopp 300 000 kronor. Ämbetsverket utgår från att förhållandena ej heller för budgetåret 1952/53 medgiva någon ökad medelstildelning.

Departementschefen.

Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 325 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kronor.

[223] 9. Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	100	168 952
1951/52 (statsliggaren s. 1094)	100 000	
1952/53 (förslag)	100 000	

Vid ingången av budgetåret 1951/52 fanns å anslaget en reservation av i runt tal 250 000 kronor.

Yrkande.

Civilförvarsstyrelsen (skr. 21/8 1951) hemställer, att anslaget uppföres med 300 000 kronor.

Motiv.

Av reservationen äro på grund av redan beviljade statsbidrag medel bundna till ett belopp av 167 965 kronor, avseende 28 under byggnad varande brandstationer. Återstående medel, ca 82 000 kronor, kunna med säkerhet förväntas vara helt ianspråktagna vid utgången av budgetåret 1951/52. Behovet av brandstationer är stort. En av riksbrandinspektören år 1950 verkställd utredning utvisade, att kommunerna planerade uppförande av brandstationer under år 1951 för en sammanlagd kostnad av ca 35 milj. kronor. Den 30 juni 1951 funnos ansökningar om statsbidrag å tillhopa 285 000 kronor inneliggande hos civilförvarsstyrelsen.

Yttrande.

Statskontoret. För innevarande budgetår ansåg sig departementschefen böra uppföra anslaget med endast 100 000 kronor i stället för det begärda beloppet 300 000 kronor. Statskontoret föreställer sig, att svårigheter möta att för budgetåret 1952/53 anvisa ökat anslag för ändamålet.

Departementschefen.

Jag förordar, att för nästa budgetår ett oförändrat belopp av 100 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

H. Diverse

[224] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till medicinalstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 6 470 000 kronor.

[225] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 4 079 000 kronor.

[226] 3. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till Uppsala universitets delfond: akademiska sjukhuset av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 525 000 kronor.

[227] 4. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till karolinska sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 214 000 kronor.

[228] 5. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 16 900 kronor.

[229] 6. Statens utlänningskommission: Avlöningar. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2 078 000 kronor; till omkostnader för statens utlänningskommission är anvisat 248 000 kronor (statsliggaren s. 1095 och 1096).

1949 års utlänningskommitté har nyligen avgivit förslag rörande den centrala utlänningsmyndighetens organisation. Förslaget är f. n. föremål för remissbehandling. Jag räknar med, att proposition i frågan eventuellt skall kunna framläggas för 1952 års riksdag. Med hänsyn härtill böra utlänningskommissionens avlönings- och omkostnadsanslag uppföras i rikstatsförslaget med preliminärt beräknade belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under anslagen till 2 522 000 resp. 337 000 kronor. I fråga om omkostnadsanslaget gör jag hemställan under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens utlänningskommission: Avlöningar*, för budgetåret 1952/53 beräkna ett förslagsanslag av 2 522 000 kronor.

[230] 7. Statens utlänningskommission: Omkostnader. Under återopande av vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens utlänningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1952 53 beräkna ett förslagsanslag av 337 000 kronor.

[231] 8. Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	630 000	647 898
1951/52 (statsliggaren s. 1097)	630 000	
1952/53 (förslag)	660 000	

Anslaget är avsett att användas för bestridande av de kostnader, som föranledas av Sveriges anslutning till världshälsovårdsorganisationen, samt av kostnaderna för ombud och experter för deltagande i organisationens

25 — Bihang till riksdagens protokoll 1952. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

sammanträden, ävensom av utgifter i övrigt för internationellt samarbete på hälso- och sjukvårdens område.

För år 1952 har världshälsovårdsorganisationens ordinarie budget vid världshälsovårdsförsamlingens fjärde möte i Genève sommaren 1951 fastställts till 7 600 000 dollars, varav 7 200 000 dollars skulle inbetalas av medlemsstaterna. Till sistnämnda belopp har Sverige att bidra med 119 062 dollars, innebärande en ökning i förhållande till år 1951 med 1 835 dollars. Med nuvarande växelkurser bör för gäldande av bidraget för 1952, vilket bör belasta anslaget för budgetåret 1952/53, beräknas ett belopp av i runt tal 610 000 kronor. För de övriga ändamål, som tillgodoses från anslaget, beräknar jag ett oförändrat belopp av 35 000 kronor. Med hänsyn till vad jag anfört under punkten 3, beräknar jag härutöver för nästa budgetår under anslaget ett belopp av 12 000 kronor för bestridande av kostnaderna för den av mig förordade nämnden för handläggning av internationella hälsovårdsärenden. Från anslaget torde jämväl få bestridas kostnaderna för erforderlig biträdes hjälp åt nämnden. Anslaget i dess helhet torde med hänsyn härtill böra uppföras med ett belopp av i runt tal 660 000 (+ 30 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 660 000 kronor.

[232] 9. Vissa kostnader i anledning av allmänna val.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	400 000	450 100
1949/50	1 000	183 852
1950/51	200 000	500 555
1951/52 (statsliggaren s. 1097)	150 000	
1952/53 (förslag)	750 000	

Från anslaget bestridas samtliga de kostnader, vilka åsamkas statsverket på grund av dels val till riksdagen, dels ock kommunala val, d. v. s. val av landstingsmän, kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige, stadsfullmäktige och kyrkofullmäktige.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1952/53 har man att i första hand räkna med de på statsverket belöpande kostnader, som för-anledas av 1952 års val till riksdagens andra kammare. Dessa valkostnader äro huvudsakligen av följande slag: 1) kostnader för tryckning och distribution av författningar samt vissa inom inrikesdepartementet utarbetade anvisningar, 2) kostnader för tillverkning och distribution av vissa kuvert, blanketter och dylikt, 3) vissa kungörelsekostnader, 4) kostnader för röst-mottagning å postanstalter och sjukvårdsanstalter, 5) kostnader för offent-

liggörande av de s. k. preliminära röstsammanräkningarna vid vissa val, 6) utgifter för förhyrande av lokaler för de på länsstyrelserna ankommande röstsammanräkningarna samt 7) ersättning till den personal, som av länsstyrelserna anlitas för sistnämnda röstsammanräkningar.

Från anslaget skola vidare gäldas resekostnads- och traktamentsersättningar till landstingsmän och stadsfullmäktige för deltagande i val till riksdagens första kammare.

Medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna beräknas med utgångspunkt från kostnaderna under budgetåret 1948/49, under vilket budgetår val till andra kammaren senast höllos.

Belastningen å anslaget uppgick nämnda budgetår till ca 450 000 kronor. Vissa av andrakammarvalet föranledda kostnader om ca 140 000 kronor kommo emellertid att belasta påföljande års anslag, varför totalutgifterna för 1948 års val böra beräknas till ca 590 000 kronor. Sedan dess har emellertid en allmän kostnadsstegring inträtt. Kostnaderna för poströstningen torde därjämte kunna väntas öka till följd av att postanstalterna, som numera äro stängda sön- och helgdagar, måste hållas öppna viss del av valsöndagen.

Med hänsyn till angivna omständigheter synes mig anslaget böra för nästa budgetår upptagas till 750 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

[233] 10. Kommunal upplysningsverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	227 000	144 993
1951/52 (statsliggaren s. 1097)	185 000	
1952/53 (förslag)	143 000	

Yrkande.

Nämnden för kommunal upplysningsverksamhet (skr. 19/9 1951) hemställer dels att ur fonden för låneunderstöd ett investeringsanslag av 600 000 kronor anvisas som ränte- och amorteringsfritt lån till inköp av en fastighet m. m. för en nyupprättad kommunskola, dels ock att anslaget till kommunal upplysningsverksamhet uppföres med 128 000 kronor.

Motiv.

Nämndens nuvarande verksamhet. Statsunderstödd kommunal upplysningsverksamhet i dess nuvarande form har bedrivits sedan ingången av budgetåret 1948/49. Till grund för verksamhetens utformning

låg ett av kommittén för kommunal upplysningsverksamhet avgivet betänkande (SOU 1947: 76). Kommittén hade föreslagit anordnande av dels en fortlöpande statsunderstödd kursverksamhet i kommunala frågor och dels en helt med statsmedel finansierad upplysningsverksamhet i anledning av kommunindelningsreformen.

I den proposition, varigenom kommitténs förslag förelades riksdagens prövning (prop. 165/1948), uttalade föredragande departementschefen, att han ansåg det särskilt angeläget, att upplysningsverksamhet i anledning av kommunindelningsreformen kom till stånd. Den mera reguljära informationen ansåg departementschefen böra igångsättas senare.

Efter riksdagsbeslut inrättades nämnden för kommunal upplysningsverksamhet, vilken för att tillgodose utbildningsbehovet i enlighet med givna direktiv anordnat korrespondenskurser och muntliga kurser.

Nämndens studieprogram, som successivt tillförts nya ämnen, kommer hösten 1951 att omfatta 8 korrespondenskurser (kommunal hälsovård, skoladministration, barnvårdslagen, föräldrabalken, hjälpformer för mödrar och barn, praktisk barnpsykologi, kommunal medelsförvaltning samt byggnadslagstiftningen). Intresset för korrespondensstudierna har visat sig vara oväntat stort. I propositionen nr 165/1948 räknade man med ett medeltal av 350 deltagare per kurs. Nämndens hittillsvarande verksamhet har fått en väsentligt större omfattning. Deltagarantalet per den 30 juni 1951 i de av nämnden då utgivna brevkurserna uppgick till 6 059.

Under de tre budgetår nämnden varit i verksamhet ha 24 muntliga kurser anordnats med tillhoppa 806 deltagare. Under innevarande budgetår räknar nämnden med att anordna ytterligare 15 kurser. Som villkor för deltagande i muntlig kurs har gällt, att vederbörande skall ha helt eller delvis genomgått korrespondenskurs i ämnet. Kurserna ha pågått under en tid av 7 å 8 dagar. Studierna ha bedrivits i form av grupparbete och föreläsningar. Såsom förläggningar ha anlitats folkhögskolor, friluftsanläggningar, semesterhem o. dyl.

Kurser i annan regi än nämndens. Kurs-, informations- och upplysningsverksamhet av vikt i detta sammanhang bedrivs av folkbildningsorganisationerna, de politiska partierna, kommunförbunden, folkhögskolorna och lantmannaskolorna samt folkrörelserna. Nämnden uttalar beträffande denna verksamhet, att den har stor betydelse för kommunalförvaltningen men att den icke kunnat hålla jämna steg med den kommunala verksamhetens mycket snabba utveckling. Denna kursverksamhet är därför helt otillräcklig för att kunna fylla det behov av fortlöpande kommunal upplysningsverksamhet, som den tidigare nämnda kommittén fann nödvändig och vars önskvärdhet vitsordades även av departementschefen.

Behovet av fortsatt kommunal upplysningsverksamhet. Kommunindelningsreformen kommer att medföra ett starkare tjänstemannainslag i landskommunerna. Enda möjligheten att upprätthålla

en sund balans mellan förtroendemän och tjänstemän måste vara att öka förtroendemännens kunskande. I åtskilliga av de genom indelningsreformen nybildade kommunerna kommer man att reda sig helt utan kvalificerade tjänstemän. Man torde få räkna med, att efter sammanslagningen 30 à 40 procent av landskommunerna tills vidare avse att icke anställa specialutbildad arbetskraft för kamerala och sociala arbetsuppgifter. För dessa kommuner är det givetvis av allra största intresse, att förtroendemännen få möjligheter att bedriva förhållandevis grundliga studier inom de olika nämndernas förvaltningsområden. Sådana studier ha hitintills endast kunnat bedrivas genom deltagande i nämndens kursverksamhet. Även inom landskommuner och städer, som redan ha en väl utbyggd tjänstemannaförvaltning, fordras för att kunna bibehålla ett reellt lekmannainflytande en fortlöpande upplysningsverksamhet i hithörande ämnen.

Om det syfte, som avsetts med kommunindelningsreformen, skall kunna förverkligas och vidmakthållas, måste således förtroendemännen få tillräckliga kunskaper och färdigheter för att sköta sina värv. Bland förtroendemännen finnes även ett betydande intresse härför.

Av allt att döma komma kommunförbunden att sakna möjlighet att i egen regi och helt på egen bekostnad genomföra en mer omfattande och kvalificerad kursverksamhet. De i nämndens kurser deltagande kommunalmännen ha på olika sätt bestyrkt, att de och deras kommuner haft stor nytta av kurserna. Erfarenheterna av nämndens verksamhet berättiga till det omdömet, att för den kommunala självstyrelsen är värdet av en fortsatt upplysningsverksamhet så stort, att det vore att beklaga om verksamheten icke finge fortsätta, sedan det av indelningsreformen aktualiserade akuta behovet blivit delvis tillgodosett.

Då de uppgifter, som ankomma på kommunerna, i stor utsträckning få sin karaktär och omfattning bestämda genom beslut av statsmakterna, synes det föreligga mycket starka skäl för att staten stöder en mer reguljär upplysningsverksamhet för kommunala förtroendemän.

Upprättandet av en kommunskola. De många en- och tvådagarskonferenser, som nu förläggas till Stockholm eller till residensstäderna, ge dålig arbetsro. Nämnden har därför sökt att förlägga sina kurser till folkhögskolor och andra internat, där kursdeltagarna även under fritiden ha tillfälle att diskutera med varandra och utbyta erfarenheter. Om de mera specialiserade kurserna skola kunna ge gott utbyte, måste arbetet bedrivas koncentrerat och ostört, och deltagareantalet får inte vara för stort. Tillgången på lämpliga internat är synnerligen knapp också för en kursverksamhet av hittillsvarande begränsade omfattning. Arbetsron har ej heller alltid varit den bästa vid hittills hållna kurser på sådana anläggningar, som ju samtidigt utnyttjas också för andra ändamål.

Starka skäl tala sålunda för att den fortlöpande kommunala upplysningsverksamheten hör koncentreras till en permanent skola. Tanken på upprät-

tandet av en sådan skola framfördes först av kommittén för kommunal upplysningsverksamhet. Skoltanken ansågs dock icke böra realiseras omedelbart, då det mera kortfristiga behovet av upplysningsverksamhet inför kommunsammanslagningen först borde tillgodoses.

I ett läge, som utmärkes av kommunernas allt starkare beroende av centrala statsorgan — vilka i sin tur äro beroende av kommunernas medverkan — skulle även en direkt kontakt mellan kommunalmän och representanter för den centrala administrationen vara av största värde för båda parter. En annan fördel vinnes därigenom, att det blir lättare att få tillgång till referensbibliotek och arbetsmaterial vid en permanent skola än vad som varit möjligt under nuvarande förhållanden.

Landskommunerna ha visat sitt intresse för tanken på tillkomsten av en kommunskola genom att en insamling, som anordnats av landskommunernas förbund, hittills inbringat 140 000 kronor och slutförd beräknas ge omkring 600 000 kronor.

En kommunskola skulle emellertid enligt nämndens mening kunna få sin stora betydelse jämväl för stadskommunernas förtroendemän. Städerna böra därför genom svenska stadsförbundet intresseras att medverka till tillkomsten av kommunskolans.

Verksamheten vid kommunskolans. Då nämndens erfarenheter av *Korrespondensstudier* för kommunala förtroendemän äro mycket goda och då det framgent säkerligen förefinnes ett minst lika stort intresse för sådana studier, föreslår nämnden en fortsatt verksamhet på detta område. Alla praktiska skäl tala för att nämndens hittillsvarande verksamhet på detta område överflyttas till kommunskolans och att ledningen av den fortsatta korrespondensundervisningen anförtros åt kommunskolans styrelse, som dock bör bedriva verksamheten i intimaste kontakt med socialinstitutet i Stockholm.

Muntliga kurser böra vid kommunskolans anordnas både i anslutning till korrespondenskurs och utan sådan anslutning; skolans ledning bör efter eget bedömande få bestämma, när den ena eller andra formen skall användas. Därmed möjliggöres en muntlig kursverksamhet av betydligt större omfattning, än den nämnden bedrivit. Deltagare, som icke genomgått brevkurs, bör på annat sätt, t. ex. genom kortfattade kompendier före kursens början få sätta sig in i de frågor, som skola behandlas. Studierna vid de muntliga kurserna på kommunskolans böra bedrivas på enahanda sätt som vid nämndens kurser, d. v. s. dels i form av föreläsningar och dels i form av grupparbete.

Kommittén för kommunal upplysningsverksamhet fann på sin tid skäl antaga, att i genomsnitt 2 000—3 000 nyvalda förtroendemän per år skulle vara villiga att bevista kurser i ämnen, som för dem fått aktualitet genom deras nyvunna förtroendemannaställning. Med i genomsnitt 40 deltagare per kurs skulle det behöva anordnas 50—75 kurser per år för att tillgodose

behovet. Behovet av kvalificerade kurser beräknade kommittén till minst 40 veckokurser per år med 50 deltagare per kurs. Om deltagareantalet sattes till 40 per kurs, innebure detta, att behovet ökades till 50 kurser.

Kursernas längd och utformning blir givetvis beroende av syftemålet. Introduktionskurserna för nyvalda förtroendemän kunna göras relativt korta, 3 till 8 dagar, men några av dem synes böra vara något mer omfattande, förslagsvis 2 till 3 veckor. De kvalificerade specialkurserna åter torde vanligen kunna begränsas till en vecka. Vissa ämnen kräva kanske något längre tid.

Det torde knappast vara möjligt att på förhand i detalj angiva kommunskolans verksamhet. Erfarenheten får i sinom tid läggas till grund för den slutliga utformningen. Nämnden anser dock, att kommitténs på sin tid gjorda beräkningar allt fortfarande äga giltighet. För att åskådliggöra vilka kurser som skulle kunna komma i fråga under ett verksamhetsår har ett förslag till kursprogram upprättats. Programmet omfattar 45—48 kursveckor, varav 9 kurser för yngre kommunalmän, 20—23 kvalificerade kurser, 12 kurser anordnade av kommunförbunden och 4 av tjänstemannaorganisationerna anordnade kurser. Möjligen böra också några gästande kurser beredas plats i programmet, t. ex. nordiska studiekurser eller några av fackförbundens, folkbildningsförbundens eller de politiska organisationernas kurser. Till skolan kunde eventuellt även förläggas kurser, som anordnas av landstingsförbundet, sjukkasseförbundet eller av ämbetsverk och myndigheter.

Nämnden räknar med att ca 45 muntliga kurser med i genomsnitt 45 deltagare per kurs skulle vara en lämplig omfattning av kommunskolans verksamhet. Av dessa skulle de kvalificerade kurserna och kurser för yngre kommunalmän till ett antal av 30 böra subventioneras av staten.

Möjligheterna att få lämpliga kursdeltagare äro av naturliga skäl störst de första gångerna kurser anordnas i ämnet, men av erfarenheterna att döma torde dock ej rekryteringen äventyras även om kurserna upprepas varje år. Rekryteringsreserven är betydande, då de kvalificerade förvaltningsgrenarna i genomsnitt efter kommunsammanslagningen få minst 35 000—40 000 aktiva kommunalmän och det vid varje mandattids ingång tillkommer en ny uppsättning förtroendemän.

Nämnden framhåller, att skolans kvalificerade kurser icke få utvecklas i sådan riktning, att de bli någon slags förkortad tjänstemannautbildning. För tjänstemännens utbildning är väl sörjt genom de tre socialinstitut. Kommunskolans huvudsyfte skall vara att genom ett härför avpassat studieprogram stärka de kommunala förtroendemännens ställning i kommunerna. Ej heller skall kommunskolans verksamhet inkräkta på den kursverksamhet, som nu bedrivs av kommunförbunden och olika länsorganisationer.

Kommunskolans organisation. Skolan bör ha förläggingsmöjligheter i internat för ett 60-tal personer. Skolans fastighet förutsättes skola förvaltas av en särskild för ändamålet bildad stiftelse. Ledningen av skolans verksamhet bör utövas av en skolstyrelse, förslagsvis bestående av sex ledamöter, av vilka Kungl. Maj:t utser tre samt svenska landskommunernas förbund, svenska stadsförbundet och svenska socialvårdsförbundet vardera en. En av de ledamöter, som Kungl. Maj:t utser, förutsättes skola representera socialinstituten. Därest städerna icke engagera sig i kommunskolan, skulle den för stadsförbundet reserverade platsen i styrelsen tillkomma landskommunernas förbund.

Skolans administration bör omhänderhavas av en föreståndare i 31 lönegraden och personalen i övrigt bestå av ett kanslibitråde samt tillfälligt anlita skrivhjälp. Sedan skolan erhållit egen fastighet, torde dessutom husmor, vaktmästare och ekonomipersonal i övrigt anställas. Någon fast anställd lärarpersonal torde icke vara erforderlig. Såväl föreläsare som gruppletare böra engageras mot timarvode för varje kurs. Till korrespondenskurslärare böra i likhet med vad nu är fallet lämpliga personer anlitas mot en rimlig ersättning per rättad svarsuppgift.

Kostnadsberäkningar. *Anskaffningskostnaden* för ett internat för ett 60-tal personer inkl. inventarier, bibliotek och annan utrustning uppskattas till 1,2—1,5 miljoner kronor. Nämnden finner det synnerligen angeläget, att kommunskolan beviljas erforderligt lån ur fonden för låneunderstöd. En fördelning mellan kommunerna och staten, innebärande att kommunerna försträcka halva anläggningskostnaden genom beviljade anslag och staten medgiver ett ränte- och amorteringsfritt lån å andra hälften av kostnaderna, synes nämnden starkt motiverad.

Driftkostnaderna vid skolan beräknas totalt till 451 500 kronor. Härav bör staten bidra med hela administrationskostnaden, vilken beräknats till 46 000 kronor, samt med $\frac{30}{45}$ av gruppledar- och föreläsningsarvodena, eller (78 667 + 32 133) 110 800 kronor. Statens totala bidrag vid full utbyggnad av skolan skulle alltså uppgå till 156 800 eller i runt tal 160 000 kronor. På kommunerna skulle falla återstående del av gruppledar- och föreläsningsarvodena ävensom inkvarteringskostnader (kost, fastighetsunderhåll, bränsle, ekonomipersonal) och resekostnader för kursdeltagarna.

Beträffande korrespondenskurserna föreslår nämnden, att hittills utgående statsbidrag upphöra med utgången av budgetåret 1951/52. Kommunskolan bör dels utan vederlag få övertaga nämndens inneliggande lager av brevkurser och studiematerial och dels medgivas rätt att för de övertagna upplagorna uttaga kursavgifter, som motsvara självkostnadspris.

Anslagsbehov för budgetåret 1952/53. Verksamheten vid kommunskolan bör icke på en gång givas full omfattning utan utbyggas efter hand. Under budgetåret 1952/53 skulle det först gälla att uppbygga orga-

nisationen och fortsätta den av nämnden påbörjade men vid ingången av budgetåret icke avslutade kursverksamheten. För nästa budgetår anser nämnden, att statsbidrag bör utgå till 22 kurser. Administrationskostnader-
na beräknas härvid till 46 000 kronor samt statens andel i gruppleddar- och föreläsningsarvodena till 82 000 kronor. Totalt borde alltså 128 000 kronor anvisas.

Till inköp av fastighet m. m. för skolan begäres 600 000 kronor såsom ränte- och amorteringsfritt lån.

Yttranden.

Över nämndens framställning ha yttranden avgivits av statskontoret, statens lönenämnd, skolöverstyrelsen, länsstyrelserna i Kristianstads, Kopparbergs och Västerbottens län, socialinstitutet i Stockholm, svenska stadsförbundet, svenska landstingsförbundet, svenska landskommunernas förbund och svenska socialvårdsförbundet.

Behovet av fortsatt upplysningsverksamhet vitsordas i så gott som alla remissyttranden. De skäl, som härvid anföras av remissmyndigheterna, sammanfalla i stort sett med de av nämnden angivna. *Länsstyrelsen i Kopparbergs län* utvecklar motiveringen på följande sätt.

De kommunala arbetsuppgifterna ha — alltifrån tillkomsten av vår nuvarande kommunala organisation — undergått en ständig ökning.

Till en mycket väsentlig del bestämmas de kommunala arbetsuppgifterna av statsmakternas egna beslut, i det att genomförandet av åtskilliga reformer, som beröra förhållandena för ett större antal medborgare, helt eller delvis anförtros åt kommunerna. Den starka förankring, som den kommunala självstyrelsen äger i svenskt samhällsliv, har gjort det möjligt att i kommunal regi genomföra åtskilliga förvaltningsuppgifter, för vilka eljest en decentraliserad, ställig förvaltningsapparat skulle ha måst utbyggas. Ur denna synpunkt ha statsmakterna ett direkt intresse av att den kommunala förvaltningen fungerar på ett tillfredsställande sätt och att de kommunala förtroendemännen äga tillräckliga kunskaper för att ombesörja de arbetsuppgifter, som de centrala statsorganen finna lämpligt anförtro åt dem.

Länsstyrelsen understryker, att erfarenheterna från den verksamhet, som bedrivits av nämnden för kommunal upplysningsverksamhet, varit synnerligen goda. Intresset från de kommunala förtroendemännens sida har varit vida större än vad som från början förutsågs.

Ingen av remissinstanserna ifrågasätter annat än att verksamheten även i fortsättningen bör understödjas av statsmedel. *Svenska landskommunernas förbund* anför i detta hänseende bl. a., att om ekonomiskt stöd till skolan skulle utebli från statens sida, så vore det närmast tänkt, att det från varje kommun såsom bidrag till skolans upprättande inbetalade beloppet skulle gå i avräkning på de avgifter, som kommunen hade att erlagga för finansiering av förbundets allmänna verksamhet.

Om lämpligheten av förslaget att upprätta en kommunalskola äro meningarna mera delade. Förslaget tillstyrkes eller lämnas utan

erinran av länsstyrelserna i Kopparbergs och Västerbottens län, svenska landstingsförbundet, svenska landskommunernas förbund, svenska socialvårdsförbundet samt — ehuru med en viss tvekan med hänsyn till att skolans kurser befaras undantränga den grundligare tjänstemannautbildningen — majoriteten av styrelsen för socialinstitutet i Stockholm. Statskontoret och länsstyrelsen i Kristianstads län anse hittillsvarande erfarenheter icke tillräckliga för att man nu skall tillskapa en kostnadskrävande permanent kommunskola, varför upplysningsverksamheten tills vidare bör bedrivas på samma sätt som f. n. Enligt skolöverstyrelsen böra andra och mindre kostnadskrävande åtgärder undersökas och en försöksverksamhet företagas innan den föreslagna stora engångsinvesteringen beslutas och innan en kursverksamhet bygges upp med de av nämnden angivna årliga kostnaderna. Överstyrelsen förordar en fastare anordning för kursverksamheten än f. n. och anser att de muntliga kurserna böra kunna knytas till socialinstitutet. Svenska stadsförbundet erinrar mot den föreslagna lösningen i kommunskolans form, att upplysningsverksamheten icke därigenom kan väntas bli så allmänt tillgänglig för förtroendemännen, som principiellt borde eftersträvas. Försök bör enligt stadsförbundet i första hand göras att för ändamålet utnyttja den upplysningsverksamhet, som bedrivs genom den fria och frivilliga folkbildningsrörelsen i dess olika former. Två ledamöter av styrelsen för socialinstitutet i Stockholm avstyrka förslaget om inrättande av en kommunskola.

I fråga om verksamheten vid en kommunskola ifrågasätter statskontoret behovet och lämpligheten av att vid skolan anordna sociala fortbildnings- och kompletteringskurser för tjänstamannaorganisationernas medlemmar. Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm anser det önskvärt, att större klarhet skapas om gränserna mellan kommunskolan å ena sidan samt kommunförbundens och de olika länsorganisationernas verksamhet å andra sidan. Svenska landstingsförbundet uttalar, att, därest kurser genom förbundets försorg komma att hållas för landstingsmän eller landstingens anställda, det icke bör vara uteslutet, att även dessa kurser skola kunna förläggas till den ifrågasatta skolan.

Beträffande skolans organisation har länsstyrelsen i Kopparbergs län icke funnit det vara klart utsagt, huruvida skolan avses erhålla karaktären av en statlig institution eller om den skall drivas av ett eller flera kommunförbund med statsbidrag. Skolan bör enligt länsstyrelsens mening vara en kommunförbundens egen institution och det statliga inflytande, som enligt länsstyrelsens mening även är naturligt, bör komma till synes allenast därigenom att staten ger vissa bidrag till skolans verksamhet och uppbyggnad och att till följd därav Kungl. Maj:t utser vissa ledamöter i skolans styrelse. Det bör jämväl enligt länsstyrelsens mening eftersträvas, att statsbidragen icke förbindas med sådana villkor, att skolstyrelsens handlingsfrihet i fråga om undervisningens ordnande alltför

mycket begränsas. *Svenska landskommunernas förbund* framhåller, att enligt förslaget landskommunerna skulle bli alltför underrepresenterade i skolans styrelse.

Statens lönenämnd har icke funnit anledning till erinran mot en placering i 31 lönegraden av föreståndaren för kommunskolan.

Beträffande statsbidragets storlek anför svenska landskommunernas förbund, att det ifrågasatta statliga stödet är av den ungefärliga omfattning, som man inom förbundet räknat med under frågans förberedande behandling.

Departementschefen.

Erfarenheterna av de kurser, som bedrivits av nämnden för kommunal upplysningsverksamhet och som närmast tagit sikte på att bereda förtroendemännen ökade möjligheter att förvalta sina uppdrag i de nya storkommunerna, måste betecknas som mycket goda. Intresset för kursverksamheten har varit betydligt större, än vad man väntade sig vid dess början. Det har från olika håll bestyrkts, att kurserna varit till stor nytta för de deltagande kommunalmännen och deras kommuner. Verksamheten har säkerligen på ett påtagligt sätt bidragit till att minska de svårigheter, som eljest sannolikt skulle ha uppstått vid genomförandet av en så vittomfattande reform som den nya kommunindelningen.

Sedan det mer akuta behovet av särskild upplysningsverksamhet i samband med kommunindelningsreformens genomförande numera får anses ha till sin huvudsakliga del tillgodosetts, har frågan om en reguljär information för de kommunala förtroendemännen aktualiserats. Rörande behovet av en sådan informationsverksamhet torde numera knappast råda några delade meningar. De goda erfarenheterna från nämndens verksamhet tyda även på att intresset från förtroendemännen själva för att delta i sådan verksamhet är betydande. Det förhållandet, att svenska landskommunernas förbund tagit initiativet till en insamling av medel för upprättande av en permanent kommunskola, synes starkt tyda på att det från ansvarigt håll inom kommunalmännens egna led anses föreligga ett konstant utbildningsbehov på detta område.

Av det anförda torde framgå, att jag ansluter mig till tanken på upprättandet av en särskild kommunskola. De skäl, som anförts för en medverkan från statens sida, anser jag mig icke kunna avvisa. Emellertid kan jag icke förorda, att bidrag till skolan skall utgå i så stor omfattning, som nämnden för kommunal upplysningsverksamhet föreslagit. Staten bör enligt min mening bidra till anläggningskostnaden för skolan. Däremot torde kursarrangörerna själva helt bära bestrida driftkostnaderna. Den del av dessa, som enligt nämndens förslag skulle falla på staten, bör kunna fördelas på de organisationer, som komma att taga skolan i anspråk, utan att verksamhetens omfattning blir lidande härpå. Genom en sådan ordning und-

viker man även den medelskontroll och inspektion av verksamheten, som skulle behöva förbindas med ett fortlöpande statsbidrag. Av bl. a. dessa skäl anser jag mig böra avstyrka ett sådant bidrag.

Nämndens förslag att skolans fastighet skall förvaltas av en särskild för ändamålet bildad stiftelse synes vara en lämplig anordning; andra möjligheter till denna frågas lösning böra dock icke uteslutas. I fråga om sammansättningen av skolans styrelse torde från statsmakternas sida icke böra uppställas annat krav än att Kungl. Maj:t får utse en styrelseledamot.

Såsom nämnden förutsatt, bör den nya skolan fortsätta nämndens hittillsvarande verksamhet i fråga om korrespondensundervisningen. Nämndens ineliggande lager av brevkurser och annat studiematerial bör utan vederlag få övertagas av skolan.

Då det är svårt att förutse från vilken tidpunkt under budgetåret 1952/53 den nya skolan kan komma i gång, bör nämnden för kommunal upplysningsverksamhet beredas möjlighet att under nästa budgetår fullfölja och avveckla sin verksamhet. Detta torde bl. a. vara nödvändigt särskilt med hänsyn till att nämnden under hösten 1951 utgivit två för kommunerna betydelsefulla korrespondenskurser, nämligen i kommunal medelsförvaltning (omarbetad upplaga) och byggnadslagstiftningen. De som påbörjat studierna i dessa ämnen kunna icke hinna slutföra dem före utgången av budgetåret 1951/52. Det synes vara lämpligt, att nämnden som en övergång till den nya formen för upplysningsverksamhet i större utsträckning än hittills låter även förtroendemän från kommuner, som icke berörts av kommunindelningsreformen, delta i kurserna. Nämnden bör även efter eget gottfinnande i viss omfattning få anordna muntliga kurser med deltagare, vilka icke tidigare genomgått korrespondenskurs i motsvarande ämne. Nämnden bör senast den 1 juli 1953 ha avvecklat sin verksamhet.

Vad beträffar kostnaderna för nämndens verksamhet för nästa budgetår beräknar jag 44 000 kronor till administrationskostnader. I fråga om korrespondenskurserna bör bidrag utgå för sådana deltagare, vilka påbörjat sina studier före den 1 juli 1952; kostnaderna härför uppskattar jag till 7 000 kronor. Till de muntliga kurserna upptager jag ett belopp av 92 000 kronor. Inom ramen för detta belopp torde nämnden kunna anordna omkring 20 kurser. Jag förutsätter härvid, att under övergångstiden kommunerna eller kursdeltagarna själva bestrida kostnaderna för inkvartering av eleverna.

Till kommunal upplysningsverksamhet bör i enlighet med det anförda för nästa budgetår anvisas ett belopp av $(44\ 000 + 7\ 000 + 92\ 000)$ 143 000 kronor.

Det bidrag till anläggningskostnaden för en kommunskola, som jag i det föregående uttalat mig för, synes böra anvisas i form av ett stående, räntefritt lån å 600 000 kronor. Vid lånet synes böra knytas det villkoret, att det samma skall återbetalas, om verksamheten nedlägges. Medel för lånet böra

anvisas under fonden för låneunderstöd. Därom gör jag hemställan vid anmälan av de under inrikesdepartementets handläggning hörande ärendena angående kapitalinvesteringar för budgetåret 1952/53. Här hemställer jag på grund av det anförda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunal upplysningsverksamhet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 143 000 kronor.

[234] 11. *Resestipendier* (statsliggaren s. 1098). Anslaget är avsett för stipendier åt företrädesvis psykiater för studier i utlandet. Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1951) hemställer att anslaget i vad det avser psykiater uppföres med 10 000 kronor. Jag föreslår, att anslaget i dess helhet upptages till ett oförändrat belopp av 10 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[235] 12. *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 675 000	652 749
1951/52 (statsliggaren s. 1099)	500 000	
1952/53 (förslag)	700 000	

Vid ingången av budgetåret 1951/52 fanns å anslaget en reservation av i runt tal 35 600 kronor.

Förutom den kommittéverksamhet, som normalt bedrivs inom inrikesdepartementet, har på sistone ett flertal kommittéer med beredskapsbetonade utredningsuppdrag tillkallats. Vissa av dessa utredningar beröra även andra departements verksamhetsområden. Av praktiska skäl har det emellertid ansetts lämpligt att samtliga kostnader få belasta elfte huvudtitelns kommittéanslag. Under budgetåret 1950/51 ansågs fördenskull nödvändigt att å tilläggsstat anvisa 175 000 kronor såsom förstärkning av departementets kommittéanslag. Även för innevarande budgetår torde en tilläggsanvisning bliva erforderlig, till vilken fråga jag vill återkomma i annat sammanhang. Några mera betydande inskränkningar i departementets kommittéväsande torde icke kunna förutses för nästa budgetår. På grund härav samt med hänsyn till den ökning av lönekostnaderna, som uppkommit genom höjningen av det rörliga tillägget, är en uppräknig av anslaget nödvändig. Jag uppskattar medelsbehovet för nästa budgetår till 700 000 kronor.

¹ Därav 175 000 kronor å tilläggsstat.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

[236] 13. **Extra utgifter.** För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 75 000 kronor (statsliggaren s. 1099). Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[237] 14. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** Medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna uppskattas till oförändrat belopp, 65 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

Sammanfattning.

Den återhållsamhet, som iakttagits de senaste budgetåren i fråga om beviljande av anslag för nya ändamål och större kostnadsökningar av icke automatisk natur å redan befintliga anslag, präglar elfte huvudtiteln även för budgetåret 1952/53.

En rätt betydande uppräkningsanslagen har föranletts av det ökade rörliga tillägget. Det pågående allmänna löneregleringsarbetet har i vissa fall medfört förbättringar i befattningshavarnas löneställning. Framställningar om nyinrättande av tjänster har däremot endast i undantagsfall kunnat bifallas. Omkostnadsanslagen ha i stort sett anpassats efter det ändrade prisläget, medan andra än automatiska uppräkningsanslagen endast undantagsvis kunnat medgivas. I fråga om bidragsanslag och övriga anslag ha de stegrade kostnaderna för löner och förnödenheter m. m. föranlett en icke obetydlig ökning av medelsbehovet.

Genom en föreslagen utbyggnad av provinsialläkarorganisationen med 18 nya tjänster, av vilka 10 för ombildning av extra distrikt till ordinarie och 8 för nyinrättade distrikt, kan man inom vissa län åstadkomma en successiv anpassning av provinsialläkaredistriktet till den nya kommunindelningen.

Karolinska sjukhusets utbyggnad och markant ökade verksamhet återspglas bl. a. i förslagen om nya tjänster för barnkliniken och laboratorierna. För en intensifierad undervisning och forskning samt som en angelägen krigsmedicinsk beredskapsåtgärd föreslås inrättande av en brännskadeavdelning med en förste underläkare som chef.

1951 års sinnesslövardsutredning, som av chefen för inrikesdepartementet den 29 juni 1951 tillkallats för att utreda organisationen och finansieringen av sinnesslövarderna, torde inom den närmaste tiden komma att avgiva ett första betänkande med förslag dels till lag om sinnesslövarderna, dels ock ändrade grunder för driftbidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa. Proposition torde i så fall kunna föreläggas 1952 års riksdag.

Frågan om de icke statliga alkoholistanstälternas ekonomiska sanering och byggnadstekniska standardförbättring tager Kungl. Maj:t icke nu ställning till. En utredning härom pågår och kan eventuellt komma att föranleda en särskild proposition till årets riksdag. Ett nytt mindre anslag föreslås utgå till sällskapet Länkarna.

Ett förslag till omorganisation av länsstyrelserna är beroende av Kungl. Maj:ts prövning, varför vissa anslag rörande landsstaten tagits upp som

s. k. beräkningspunkter i avvaktan på att förslag i ämnet kommer att i en särskild proposition föreläggas riksdagen.

De alternativa förslag rörande en omorganisation av polisväsendet, vilka sedan någon tid föreligga remissbehandlade, ha ännu icke föranlett något beslut av Kungl. Maj:t. De olika polisanslagen ha därför beräknats utan hänsyn till dessa förslag. Det framhålles dock, att det icke är helt uteslutet, att förslagen i någon del kunna komma att föreläggas årets riksdag och eventuellt återverka på de nu framlagda anslagsberäkningarna. I dessa beräkningar ingå bl. a. kostnaderna för en personell förstärkning av statspolisen med ett tiotal befattningar. Av dessa äro två avsedda för upprättande av en ny statspolisavdelning i Halmstad.

Under anslaget till Kommunal upplysningsverksamhet förordas, att en permanent kommunskola skall upprättas. Bidrag till anläggningskostnaden äskas på kapitalbudgeten.

Den civila beredskapens upprustning påverkar framförallt anslagen till sjukvårdsberedskapsnämnden, civilförsvaret och den särskilda polisverksamheten för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.

För sjukvårdsberedskapens del innebära förslagen i statsverkspropositionen avseende budgetåret 1952/53 och ett förslag om anvisande av medel på tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår, att antalet komplett utrustade vårdplatser vid beredskapssjukhusen skall ökas från f. n. omkring 69 000 till cirka 83 000.

Civilförsvarets anslag under olika rubriker på driftbudgeten samt de medel, som begäras på kapitalbudgeten, motsvara tillhoppa en fortsatt materielanskaffning och ett skyddsrumbyggande, som realvärdemässigt beräknas bli av ungefär samma omfattning som för innevarande budgetår. En av civilförsvarsstyrelsen begärd organisationsundersökning torde komma att företagas, varför försiktighet iakttagits i fråga om inrättande av nya tjänster. En viss personalförstärkning inom styrelsen anses dock ofrånkomligt nödvändig.

På grundval av framställningar från statspolisintendenten har en rätt väsentlig förstärkning föreslagits av anslaget för den särskilda polisverksamheten för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.

Ett hos Kungl. Maj:t ännu ej färdigberett förslag om vissa åtgärder mot en biologisk krigföring förutses kunna senare föranleda förslag till riksdagen.

Hur huvudtitelns totala belopp ter sig i förhållande till riksstaten för nu löpande budgetår framgår av följande sammanställning.

Äskat för budgetåret 1952/53	kronor	428 162 500
Anvisat för budgetåret 1951/52	»	345 877 200
Ökning	kronor	82 285 300

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgå av följande sammanställning:

Avdelning	Anvisat 1951/52	Åskat 1952/53	Ökning
A. Inrikesdepartementet	566 000	700 300	134 300
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	205 593 600	256 376 100	50 782 500
C. Alkoholistvård m. m.	6 010 300	8 034 000	2 023 700
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	56 104 000	69 645 000	13 541 000
E. Polisväsendet	20 163 400	25 162 000	4 998 600
F. Civilförsvaret	41 634 000	49 055 500	7 421 500
G. Brandväsendet	1 418 400	1 622 700	204 300
H. Diverse	14 387 500	17 566 900	3 179 400

Vissa anslag ha endast kunnat upptagas med preliminärt beräknade belopp.

I det följande lämnas en översikt över dels ändringarna å avlönings- och omkostnadsanslagen och dels mera betydande ändringar i fråga om andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag.

Avlöningar och omkostnader.

Skillnaden mellan löpande och nästkommande budgetår i fråga om avlönings- och omkostnadsanslagen framgår av följande sammanställning:

	Avlöningar	Omkostnader
A. Inrikesdepartementet	+ 138 000	— 3 700
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	+ 20 205 100	+ 6 884 400
C. Alkoholistvård	+ 268 900	+ 137 500
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	+ 13 240 000	+ 1 151 000
E. Polisväsendet	+ 315 800	+ 177 100
F. Civilförsvaret	+ 793 000	+ 256 500
G. Brandväsendet	+ 62 500	+ 16 800
H. Diverse	+ 444 000	+ 89 000
	+ 35 467 300	+ 8 708 600
	+ 44 175 900	

Andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag.

Mera betydande ökningar.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	2 670 000
Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	2 300 000

Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	1 200 000	
Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	400 000	
Bidrag till vissa driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala	600 000	
Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	240 000	
Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	566 000	
Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	1 675 000	
Bidrag till vanförestanstalter m. m.	5 900 000	
Bidrag till Eugeniahemmet	230 000	
Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.	200 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	2 050 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	900 000	
Bidrag till driften av folktandvården	200 000	19 131 000

Alkoholistvård m. m.

Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten	331 000	
Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.	224 900	
Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.	610 000	1 165 900

Polisväsendet.

Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten	955 000	
Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	1 000 000	
Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	1 200 000	
Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.	704 000	3 859 000

Civilt försvaret.

Utbildnings- och övningsverksamhet	3 170 000	
Engångsanskaffning av materiel	1 610 000	
Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	568 000	
Vissa löpande kostnader för civilt försvarets verksamhet inom civilt försvarsområdena	305 000	
Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	2 160 000	7 813 000

Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
Medicinalstyrelsens delfond	978 000	
Byggnadsstyrelsens delfond	790 000	
Vissa kostnader i anledning av allmänna val	600 000	
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	200 000	2 568 000

Summa kronor 34 536 900

*Anslag till ändamål, för vilka medel ej anvisats å riksstaten
för budgetåret 1951/52.*

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Sjukvårdsberedskapsnämnden: Förvaring och underhåll av materiel m. m.	90 000	
Karolinska sjukhuset: Utrustning	540 000	
Bidrag till utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala	97 000	
Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	26 000	
Bidrag till Malmö stad för anordnande av medicinskt-klinisk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus	4 980 000	
Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm	50 000	
Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtta sjukhus	107 000	
Vissa byggnadsarbeten vid vanförestalten i Stockholm	95 000	5 985 000

Alkoholistvård m. m.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa byggnadsarbeten	500 000	
Bidrag till sällskapet Länkarna	5 000	505 000

Civilt försvaret.

Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål	350 000	
		6 840 000
	Summa kronor	

Större minskningar.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Inredning och utrustning av nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier	795 000	
Utrustning av nya sinnessjukhus	380 000	
Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	200 000	
Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	300 000	1 675 000

Civilt försvaret.

Inköp av brandmateriel	680 000	
Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum	200 000	880 000
	Summa kronor	2 555 000

I gällande riksstat upptagna anslag, för vilka medel icke
äskats för budgetåret 1952/53.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Utrustning för viss läkemedelstillverkning i bergtrum ..	50 000	
Om- och tillbyggnad av psykiatriska kliniken i Lund ..	250 000	
Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus	495 000	
Bidrag till vissa driftkostnader vid Norrtulls barn- sjukhus	60 000	
Bidrag till Lilla Hemmet	40 000	
Vissa elektriska arbeten vid vanförestalten i Göteborg	83 000	
Modernisering m. m. av röntgenanläggningen vid van- förestalten i Göteborg	110 000	
Anskaffande av viss utrustning till vanförestalten i Göteborg	51 000	
Anskaffande av viss utrustning m. m. till vanförestalten i Hälsingborg	50 000	
Undersökning rörande yrkeshudsjukdomar	27 000	
Anordnande av kurser i statsmedicin för utländska läkare	100	1 216 100

Överståthållarämbetet och landsstaten.

Landsfiskalerna m. fl.: Utrustning av landsfiskalskontor m. m.	850 000
--	---------

Civilt försvaret.

Inköp av verksskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m. . . .	1 000 000
---	-----------

Diverse.

Utförande av strandskydd å ön Ven	90 000
---	--------

Summa kronor 3 156 100

Vad föredragande departementschefen sålunda, med in-
stämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt be-
hagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

C.-G. Carlström.

Register

till

Elfte huvudtiteln för budgetåret 1952/53.

A. Inrikesdepartementet.

Inrikesdepartementet:

1	Avlöningar	646 000
3	Omkostnader	54 300
		700 300

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

Medicinalstyrelsen:

4	Avlöningar	2 057 000
13	Omkostnader	345 000
15	Beredskapsavdelning	90 000
	Sjukvårdsberedskapsnämnden:	
17	Avlöningar	144 000
19	Omkostnader	27 900
20	Förvaring och underhåll av materiel m. m.	90 000
22	Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	7 670 000
	Sinnessjuknämnden:	
25	Avlöningar	50 200
26	Omkostnader	5 300
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
26	Avlöningar	1 800 000
33	Omkostnader	1 191 600
	Statens rättskemiska laboratorium:	
35	Avlöningar	313 000
41	Omkostnader	77 500
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
42	Avlöningar	367 000
46	Omkostnader	95 800
48	Inredning och utrustning av nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier	220 000
49	Svenska farmakopékommittén m. m.	64 000

Sid.		Kronor
	Statens rättsläkarstationer:	
51	Avlöningar	169 000
54	Omkostnader	81 500
56	Medikolegala besiktningar	30 000
	Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:	
57	Avlöningar	10 200 000
60	Sjukvård m. m.	25 000
60	Reseersättningar	250 000
61	Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden	50 000
62	Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.	63 500
Sjukvårdsanstalterna.		
	Sinnessjukvårdsanstalter:	
	Statens sinnessjukhus:	
63	Avlöningar	66 000 000*
63	Omkostnader	29 000 000*
63	Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter	15 000*
64	Utrustning av nya sinnessjukhus	600 000*
64	Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala	1 800 000
65	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	14 000 000
66	Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett	100
66	Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett	30 000
67	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	100
67	Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	1 400 000
	Statens skol- och yrkeshem på Salbohed:	
68	Avlöningar	243 000
69	Omkostnader	168 600
	Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg:	
71	Avlöningar	125 000
73	Omkostnader	68 500
75	Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	3 000 000*
75	Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa	100 000
76	Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	6 200 000
	Statens anstalt för fallandesjuka:	
79	Avlöningar	850 000*
79	Omkostnader	350 000*
79	Frieresor för elever m. m.	4 000*
79	Bidrag till epileptikeranstalter	700 000
82	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn	347 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Universitetssjukhus:	
	Karolinska sjukhuset:	
84	Avlöningar	14 278 000
98	Omkostnader	6 910 000
100	Utrustning	540 000*
	Serafimerlasarettet:	
101	Avlöningar	5 292 000
107	Omkostnader	2 661 000
111	Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus	150 000
111	Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus	262 000
112	Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn	430 000
113	Avlöning av läkare vid akademiska sjukhuset i Uppsala	1 288 000
115	Bidrag till vissa driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala	1 700 000
116	Bidrag till utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala	97 000
118	Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	1 170 000
119	Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	26 000
120	Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	1 200 000*
121	Bidrag till Malmö stad för anordnande av medicinskt-klinisk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus	4 980 000*
121	Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm	50 000*
122	Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåttna sjukhus	107 000*
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	
122	Vissa bidrag till lasarett m. m.	15 800
123	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarettet m. m.	100
123	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	800 000
124	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter	100
126	Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	4 600 000
127	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	4 650 000
129	Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.	60 000
130	Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	324 000
133	Bidrag till driften av folksanatorierna	879 000
134	Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter	600 000
134	Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten	75 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
136	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter	100
136	Bidrag till driften av epidemivårdanstalter	700 000
137	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	100
138	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	2 700 000
139	Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi	600 000
141	Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.	350 000
141	Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund	75 000
	Vanförestalter m. m.:	
143	Bidrag till vanförestalter m. m.	14 000 000
147	Vissa byggnadsarbeten vid vanförestalten i Stockholm	95 000
148	Bidrag till resor för vanföra m. m.	575 000
149	Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna	36 000
149	Bidrag till Eugeniahemmet	700 000
152	Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettsavdelningar m. m.	600 000
153	Bidrag till de vanföras riksorganisation	3 400
154	Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater	100 000
156	Bidrag till hörselfrämjandet	85 000
	Förlossningsanstalter:	
158	Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter	100
159	Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	2 300 000
160	Viss ersättning till barnbördshuset i Lund	1 400

Hälsovård i allmänhet.

	Statens institut för folkhälsan:	
160	Avlöningar	1 830 000
167	Omkostnader	640 000
171	Vissa undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar	65 000
173	Undersökning rörande vissa ryggsador	72 000
	Barnmorskeläroanstalterna:	
174	Avlöningar	192 000
178	Omkostnader	228 800
	Statens sjuksköterskeskola:	
180	Avlöningar	175 000
183	Omkostnader	77 400
185	Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor	24 000
186	Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor	20 000
187	Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.	57 000
191	Specialutbildning av barnsjuksköterskor	53 700
194	Utbildningskurs för sysselsättnings- och arbetsterapeuter	60 000

Sid.		Kronor
195	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m. . .	6 350 000
199	Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m. . .	3 300 000
201	Bidrag till distriktsbarnmorskas resor i samband med hemförlossning och eftervård	130 000
202	Anskaffande av trilénapparater	100
202	Understödande av dispensärverksamhet	1 550 000
	Allmän skärmbildsundersökning:	
205	Lokala undersökningar	600 000
209	Medicinalstyrelsens skärmbildscentral	313 000
216	Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	2 900 000
220	Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård	750 000
221	Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	700 000
222	Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet	45 000
222	Abortförebyggande åtgärder	190 000
226	Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.	400 000
228	Bidrag till driften av folktandvården	5 200 000
230	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård	100 000
230	Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund	53 000
233	Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område	161 000
234	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	800 000
238	Skyddskoppympning	150 000
239	Skyddsympning mot difteri	40 000
240	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård	25 000
241	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	200 000*
242	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	100
243	Sjuktransporter med flygplan	80 000
	Centrala sjukvårdsberedningen:	
244	Avlöningar	176 000
247	Omkostnader	19 000
248	Arbetsstudieavdelning	54 300
251	Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård	200 000
252	Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar	1 815 000
256	Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare	35 000
		256 376 100

C. Alkoholivård m. m.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:

257	Avlöningar	644 000
261	Omkostnader	443 400
264	Vissa byggnadsarbeten	500 000*
	Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt:	

* Beräknat belopp.

410 *Statsverkspropositionen: Bil. 13: Elfte huvudtiteln.*

Sid.		Kronor
264	Avlöningar	38 700
265	Omkostnader	11 100
	Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt:	
267	Avlöningar	130 400
269	Omkostnader	46 000
	Statens alkoholistanstalt å Venngarn:	
270	Avlöningar	434 900
276	Omkostnader	354 800
278	Vissa byggnadsarbeten	365 000*
	Statens alkoholistanstalt å Haknäs:	
279	Avlöningar	35 800
281	Omkostnader	26 900
283	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.	225 000*
283	Om- och tillbyggnadsarbeten vid erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet	55 000*
284	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.	3 510 000
287	Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.	260 000
288	Resor vid tvångsinternering av alkoholister	50 000
289	Interneringskostnader i vissa fall	20 000
	Länsnykterhetsnämnderna:	
290	Avlöningar	310 000
293	Omkostnader	141 000
294	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.	382 000
294	Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen	35 000
295	Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet	10 000
295	Bidrag till sällskapet Länkarna	5 000
		8 034 000

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

	Överståthållarämbetet:	
297	Avlöningar	3 525 000*
297	Omkostnader	400 000*
	Länsstyrelserna:	
297	Avlöningar	31 000 000*
298	Sjukvård m. m.	180 000
298	Reseersättningar	750 000
299	Expenser	4 565 000
300	Publikationstryck	130 000
	Landsfogdarna m. fl.:	
301	Avlöningar	1 070 000*
301	Omkostnader	200 000
	Häradsskrivarna m. fl.:	
302	Avlöningar	10 100 000
303	Omkostnader	1 010 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Landsfiskalerna m. fl.:	
304	Avlöningar	14 130 000
306	Omkostnader	2 585 000
		69 645 000
	E. Polisväsendet.	
308	Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar	228 000
	Statspolisorganisationen:	
310	Inköp av motorfordon m. m.	332 000
312	Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	713 000
315	Gottgörelse till polisdistrikten	5 355 000
321	Polisradioväsendet	116 800
	Poliskåren i Boden:	
322	Avlöningar	425 000*
322	Omkostnader	75 600*
323	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	800 000
324	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	7 000 000
	Statens polisskola:	
324	Avlöningar	352 000
329	Omkostnader	156 000
	Statens kriminaltekniska anstalt:	
332	Avlöningar	529 000
337	Omkostnader	463 500
339	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	390 000
339	Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.	700 000
340	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	3 000 000
340	Poliskollegierna	2 000
340	Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden	1 000
341	Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.	3 000
341	Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.	4 520 000
342	Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet	100
		25 162 000
	F. Civildförsvaret.	
	Civildförvarsstyrelsen:	
343	Avlöningar	1 110 000
348	Omkostnader	286 500
	Civildförvarsområdenas administration:	
349	Avlöningar	3 350 000*
349	Omkostnader	635 000*
350	Utbildnings- och övningsverksamhet	6 000 000*
350	Bidrag till vissa frivilliga organisationer	304 000
353	Försöksverksamhet	150 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
354	Engångsanskaffning av materiel	17 925 000
359	Inköp av brandmateriel	2 000 000
360	Anskaffning av viss förbrukningsmateriel	175 000
361	Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	2 200 000
363	Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena	2 220 000
364	Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförvarsändamål	350 000
365	Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	10 000 000
367	Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum	300 000
368	Kostnader för viss motorfordonsberedskap	2 000 000
369	Besiktning av motorfordon	50 000
		49 055 500

G. Brandväsendet.

	Statens brandinspektion:	
370	Avlöningar	141 800
373	Omkostnader	61 900
	Statens brandskola:	
374	Avlöningar	122 000
376	Omkostnader	65 000
377	Bidrag till svenska brandskyddsföreningen	2 000
378	Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund	5 000
378	Bidrag till förebyggande och släckning av brand	800 000
381	Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar	325 000
382	Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer	100 000
		1 622 700

H. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
384	Medicinalstyrelsens delfond	6 470 000
384	Byggnadsstyrelsens delfond	4 079 000
384	Uppsala universitets delfond	525 000
384	Karolinska sjukhusets delfond	1 214 000
385	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	16 900
	Statens utlänningskommission:	
385	Avlöningar	2 522 000*
385	Omkostnader	337 000*
385	Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete	660 000
386	Vissa kostnader i anledning av allmänna val	750 000
387	Kommunal upplysningsverksamhet	143 000
397	Resestipendier	10 000
397	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	700 000
398	Extra utgifter	75 000
398	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	65 000
		17 566 900
	Summa	428 162 500

* Beräknat belopp.

TOLFTE HUVUDTITELN

CIVILDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-
nuari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lingman, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1952/53 av utgifterna under riksstatens tolfte huvudtitel, och anför därvid följande.

A. Civildepartementet.

[1] 1. Civildepartementet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	330 000	328 959
1951/52 (statsliggaren s. 1101) ...	335 000	
1952/53 (förslag)	444 000	

Erfarenheterna sedan civildepartementets tillkomst ha givit vid handen, att behov av ytterligare arbetskraft föreligger. Tills vidare anser jag mig emellertid böra inskränka mig till att föreslå att under departementets avlöningsanslag beräknas medel för inrättande av en tjänst för särskilt lönestatistiskt arbete och utredningar i anslutning till departementets överläggningar och förhandlingar med personalorganisationerna. För sådana uppgifter varom här är fråga har under såväl förra som innevarande budgetår

extra arbetskraft i stor utsträckning måst anlitas. Med hänsyn till ifrågasvarande uppgifters art torde befattningen bära upptagas såsom en förste aktuarietjänst och placeras i lönegraden Ce 29.

En kontorsbiträdestjänst i Ce 8 bör överföras till ordinarie stat.

Omräkning av departementschefens lön enligt chefslöneregleringen medför en ökning av anslaget med 3 900 kronor. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie personal bör på grund av chefslöneregleringen, löneklassuppflyttningar och överförande å ordinarie stat av ett kontorsbiträde höjas med 21 300 kronor. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör å ena sidan höjas med 20 000 kronor i anledning av löneklassuppflyttningar och uppflyttningar i reglerad befordringsgång samt inrättandet av en förste aktuarietjänst men å andra sidan minskas med 5 000 kronor med hänsyn till att ett kontorsbiträde överförts å ordinarie stat. Anslagsposten till rörligt tillägg beräknas till 101 600 kronor. Med beaktande av det anförda bör anslaget höjas med 109 000 kronor och sålunda för nästa budgetår upptagas med 444 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för civildepartementet uppföra en tjänst såsom förste aktuarie i Ce 29 samt ytterligare en kontorsbiträdestjänst i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för civildepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	31 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	195 700
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	115 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	101 600

Summa kronor 444 000;

c) till *Civildepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 444 000 kronor.

[2] 2. *Civildepartementet: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	35 000	26 376
1951/52 (statsliggaren s. 1101)	35 000	
1952/53 (förslag)	37 000	

Med hänsyn till särskilt de ökade bränslekostnaderna torde delposten till bränsle, lyse och vatten under civildepartementets omkostnadsanslag bära höjas med 1 000 kronor. Delposten till övriga expenser bör på grund av taxehöjningar och ökade kostnader i övrigt m. m. höjas med 5 000 kronor. I anledning av vad chefen för finansdepartementet anförde i fråga om medels-

beräkningen under anslaget till Finansdepartementet: Omkostnader (VII ht p. 2) bör förevarande anslag å andra sidan nedräknas med 4 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Civildepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 kronor.

B. Vissa myndigheter.

[3] 1. Statens lönenämnd: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	122 000	123 137
1951/52 (statsliggaren s. 1102) ...	122 000	
1952/53 (förslag)	144 000	

Statens lönenämnd föreslår, att anslaget för budgetåret 1952/53 höjes med 22 000 kronor.

	Ökning
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	2 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	6 500
3. Rörligt tillägg	13 100
	<hr/>
	22 000.

Motiv.

1. Chefslöneregleringen och löneklassuppflyttning.

2. Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t bestrides bl. a. ersättning för mistade löneförhöjningar till ordföranden under tjänstledighet från innehavande statskommisarietjänst. På grund av nämnda tjänsts uppflyttning från 33 till 37 lönegraden och det höjda rörliga tillägget bör anslagsposten uppräknas med i runt tal 6 500 kronor.

Departementschefen.

Mot lönenämndens anslagsberäkning har jag icke något att erinra och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens lönenämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	18 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	55 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	49 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	20 800

Summa kronor 144 000;

b) till Statens lönenämnd: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 144 000 kronor.

[4] 2. Statens lönenämnd: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	9 000	10 239
1951/52 (statsliggaren s. 1103)	9 000	
1952/53 (förslag)	9 000	

Statens lönenämnd föreslår, att anslaget för budgetåret 1952/53 uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen.

I enlighet med lönenämndens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens lönenämnd: Omkostnader för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 kronor.

[5] 3. Statens avtalsnämnd: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	125 200	125 209
1951/52 (statsliggaren s. 1103) ...	124 500	
1952/53 (förslag)	157 500	

Statens avtalsnämnd hemställer, att anslaget höjes med 35 500 kronor.

	Ökning
1. Chefslöneregleringen	5 016
2. Uppflyttning i lönegrad av en förste byråsekreterartjänst i Ce 27 till en förste byråsekreterartjänst i Ce 29	624
3. Uppflyttning av en förste byråsekreterartjänst i Cg 27 till en förste byråsekreterartjänst i Ce 29	1 236
4. Nyanställning av ett skrivbiträde	3 804
5. Höjning av det beräknade beloppet för kostnader för opartisk ordförande och tillfälligt anlitade sakkunniga	1 000
6. Höjning av delposten rörligt tillägg	23 800
	<hr/>
	35 480.

M o t i v.

2 och 3. Den ene förste byråsekreteraren (Ce 27) har närmast ansvaret för lönestatistiken. Han har därjämte att ombesörja erforderliga ekonomiska utredningar och prognoser samt att verkställa kostnadsberäkningar i samband med avtalsförhandlingar och då så eljest påfordras. Vidare tjänstgör han såsom sekreterare åt avtalsnämnden för statsägda bolag och biträder vid förhandlingarna inom såväl denna nämnd som statens avtalsnämnd.

Den andre förste byråsekreteraren (Ce 24, Cg 27) tjänstgör såsom sekreterare åt försvarets avtalsdelegation samt handlägger i anslutning därtill under byråchefens överinseende frågor rörande tolkningen och tillämpningen av försvarets kollektivavtal ävensom tolknings- och tvistefrågor i övrigt.

Han biträder även vid handläggningen av administrativa ärenden och ombesörjer utredningar i frågor av arbetsrättslig natur, varjämte han biträder vid förhandlingar.

Verksamheten inom avtalsnämndens kansli är numera av den storleksordning och svårighetsgrad, att avtalsnämnden funnit det nödvändigt, att nämndens sekreterare under byråchefens överinseende arbeta relativt självständigt. Ifrågavarande befattningshavare böra därför vara väl insatta i de allmänna riktlinjer, som ligga till grund för ärendenas bedömning, liksom även i nämndens praxis och de inom de mångskiftande verksamhetsområdena föreliggande särskilda förhållandena. Liknande tjänster inom verken synas normalt vara placerade i lönegraden Ce 29, medan lönegraden Ce 27 begagnas under en provotid.

4. Under det gångna budgetåret har det visat sig, att avtalsnämndens biträdespersonal icke är tillräcklig. Det ökade antalet befattningshavare i högre tjänster har medfört ett ökat behov av skrivhjälp, varjämte telefonpassningen tager alltmera tid i anspråk.

5. Med hänsyn till den allmänna kostnadsutvecklingen ha de medel, 5 000 kronor, som för innevarande budgetår beräknats för bestridande av statens andel i kostnader för opartisk ordförande och tillfälligt anlitate sakkunniga, ansetts böra höjas med 1 000 kronor.

Departementschefen.

Avtalsnämndens förslag om uppflyttning av den nuvarande förste byråsekreterartjänsten i lönegraden Ce 27 till Ce 29 anser jag mig kunna biträda. Däremot kan jag icke för närvarande tillstyrka, att förste byråsekreterartjänsten i Cg 27 omändras till en dylik tjänst i Ce 29. Jag har emellertid icke något att erinra mot att den sistnämnda tjänsten överföres till extra ordinarie stat och alltså placeras i lönegraden Ce 27.

I stället för den föreslagna biträdestjänsten föreslår jag, att ett belopp av 2 500 kronor anvisas för extra skrivhjälp. I övrigt har jag icke något att erinra mot de av nämnden äskade anslagsökningarna.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör anslagsposten till avlöningar till ordinarie personal höjas från 23 700 till 26 700 kronor. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör höjas från 82 100 till 88 200 kronor. Sistnämnda anslagspost torde liksom under innevarande budgetår böra uppföras förslagsvis. Föreskrift bör meddelas om att posten icke får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. För rörligt tillägg bör beräknas 31 600 kronor. Därjämte bör för en skälig höjning av vissa förhandlingsarvoden anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppräknas från 14 300 kronor till 16 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens avtalsnämnd upptaga en tjänst som förste byråsekreterare i Ce 29;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens avtalsnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	26 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	88 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	31 600
	Summa kronor 162 500

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l.

Ersättning för biträde åt statsägda bolag	5 000
	Nettoutgift kronor 157 500;

c) till *Statens avtalsnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 157 500 kronor.

[6] 4. *Statens avtalsnämnd*: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	27 100	16 846
1951/52 (statsliggaren s. 1104)	25 600	
1952/53 (förslag)	24 000	

Statens avtalsnämnd hemställer, att anslaget måtte höjas med 1 400 kronor.

	Ökning
1. Ökade kostnader för sjukvård	100
2. Ökning av utgifterna under delposten <i>expenser</i>	1 300.

M o t i v.

1. Ökningen av antalet befattningshavare hos nämnden ävensom den allmänna prishöjningen å apoteksvaror motivera att delposten sjukvård höjes från 300 till 400 kronor.

2. Såvitt avtalsnämnden kan bedöma torde de medel som för budgetåret 1951/52 anvisats till *expenser* (11 300 kronor) helt komma att tagas i anspråk för därför avsedda ändamål. Avtalsnämnden beräknar, att utgifter av i stort sett samma omfattning komma att bli oundvikliga jämväl under budgetåret 1952/53, bl. a. med hänsyn till behovet av vissa ytterligare inventarieanskaffningar. Med hänsyn härtill och till den allmänna taxehöjningen för vissa nyttigheter torde delposten *expenser* böra höjas från 11 300 kronor till 12 600 kronor.

Departementschefen.

Mot avtalsnämndens hemställan om uppräknig av anslaget med 1 400 kronor har jag ej något att erinra. Med hänsyn till medelsåtgången (4 034 kronor) under anslagsposten till reseersättningar (14 000 kronor) bör emellertid anslaget å andra sidan kunna något minskas. Då den ringa belastningen å nämnda anslagspost beror på att städningskonsulentens verksamhet igångsatts först under budgetåret, synes dock minskningen böra begränsas till 3 000 kronor. Anslaget bör således uppföras med (25 600 + 1 400 — 3 000 =) 24 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens avtalsnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

[7] 5. *Statens pensionsanstalt: Avlöningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	333 200	387 426
1951/52 (statsliggaren s. 1104) ...	386 000	
1952/53 (förslag)	504 000	

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 118 000 kronor enligt nedanstående uppställning:

	Ökning
1. Ändring av en tjänst såsom kontorsbiträde till en tjänst såsom kansli- biträde	828
2. Ökade medel för övertidsersättningar	5 000
3. Löneklassförändringar	6 432
4. Uppräknig av posten till rörligt tillägg	84 700
5. Ersättning för bortfallande uppbörsmedel från lärarinnornas pen- sionsanstalt	20 300
6. Avrundning	740
	<hr/>
	118 000.

Motiv.

Såsom av en i 1951 års statsverksproposition återgiven redogörelse närmare framgår har ikraftträdandet av det nya reglementet för pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare (SPA-reglementet) ställt pensionsanstalten inför betydande nya arbetsuppgifter. Denna omständighet tillika med det förhållandet att frågan om en översyn av pensionsanstaltens organisation även dessförinnan sedan länge varit aktuell skulle i och för sig motivera, att organisationsspörsmålet nu omedelbart upptoges till avgörande. Med hänsyn till att en behandling av detta spörsmål ingår i uppdraget för de utredningsmän, som — enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 februari 1951 — tillkallats för utredning angående den statliga personalpensioneringen m. m., har pensionsanstalten ansett sig icke böra nu framlägga förslag till en genomgripande organisa-

tionsändring. I betraktande av kvarstående arbetsbalans och sannolikt tillkommande arbetsuppgifter med anledning av väntade lönejusteringar för stora grupper av befattningshavare med pensionsrätt i anstalten har anstalten dock ansett det nödvändigt att räkna med att den provisoriska förstärkning av anstaltens organisation, som medgivits för innevarande budgetår, får bestå även under budgetåret 1952/53.

1. Kontorsbiträdet är placerat å pensionsanstaltens hålkortsavdelning. Å denna avdelning sysselsätts en t. f. kansliskrivare (föreståndare) samt 5 kontors- och skrivbiträden. Erfarenheterna av arbetet å avdelningen under de år anstalten begagnat sig av hålkortsmässig redovisning av pensionsutbetalningar och skatteavdrag har visat behovet av att föreståndaren har tillgång till en närmaste man, som är så utbildad, att denne behärskar hålkortsarbetet i alla dess detaljer och kan deltaga i översynen av detsamma och i förekommande kontrollarbeten. Löneställningen för befattningshavare med sådan tjänstgöring bör motsvara kanslibiträdesgrad.

2. Omkring årsskiiftena uppkommer en betydande arbetsanhopning, då pensionstagarnas debetsedlar samt förekommande arbetsgivareintyg och bevis om existensminimum m. m. — avseende omkring 23 000 pensionstagare — inflyta till pensionsanstalten. Detta arbetsmaterial skall i huvudsak vara registrerat och hålkortsmässigt behandlat inom loppet av en mycket kort tid, enär de för det nya året gällande löneavdragen såvitt möjligt skola tillämpas redan vid februari månads pensionsutbetalningar. Anstaltens egen personal måste därför i stor utsträckning anlitas för övertidsarbete, trots att tillfälliga biträden anställas. Övertidstjänstgöring måste regelmässigt förekomma jämväl vid tiderna för redovisningen av de innehållna skattebeloppen (uppbördsterminerna) samt vid omräkning av det rörliga tillägget å pensionerna.

5. Avlöningsanslaget för innevarande budgetår är till sitt belopp bestämt med hänsyn tagen till från lärarinnornas pensionsanstalt utgående förvaltningsbidrag å 20 300 kronor. Då denna anstalt med ingången av innevarande budgetår införlivats med statens pensionsanstalt, kommer detta bidrag att bortfalla.

Pensionsanstalten har vidare hemställt, att två tjänster såsom kontorsbiträden i Ce 8 enligt grunderna för den reglerade befordringsgången uppföras å ordinarie stat.

Departementschefen.

Jag biträder pensionsanstaltens förslag om att två kontorsbiträdestjänster överföras på ordinarie stat och att en kontorsbiträdestjänst omändras till en kanslibiträdestjänst. Ej heller mot pensionsanstaltens beräkning av anslagsbehovet i övrigt har jag något att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens pensionsanstalt upptaga ytterligare två kontorsbiträden i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för pensionsanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	159 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 150
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	216 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	121 650

Summa kronor 504 000;

c) till *Statens pensionsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 504 000 kronor.

[8] 6. *Statens pensionsanstalt*: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	60 600	78 294
1951/52 (statsliggaren s. 1105)	65 100	
1952/53 (förslag)	80 400	

I omkostnadsstaten för budgetåret 1951/52 beräknade särskilda uppbörsmedel å 3 300 kronor såsom förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt bortfalla, då såsom under punkt 7 nämnts sistnämnda anstalt med ingången av sagda budgetår införlivats med statens pensionsanstalt.

Statens pensionsanstalt hemställer, att omkostnadsanslaget höjes med 16 800 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Lyse	400	
2. Övriga expenser	13 500	
3. Depositionskostnader m. m.		400
4. Ersättning för bortfallande uppbörsmedel från lärarinnornas pensionsanstalt	3 300	
	17 200	400
	+ 16 800	

Motiv.

1. *Lyse*. Utgift 1950/51 1 500; anslag 1951/52 1 200. — Ökningen förändras av ökade kostnader för elektrisk ström i anstaltens nya utvidgade lokaler.

2. *Övriga expenser*. Utgift 1950/51 77 000; anslag 1951/52 63 300. — Kostnaderna för frankeringsfrihet för försändelser av pensionstagarnas debetsedlar beräknas öka med omkring 4 000 kronor på grund av företagna höjningar av befordringsavgifterna för inrikes brev. Taxehöjningar ha an-

setts medföra ökade utgifter för telefon med omkring 1 000 kronor. Utgifterna för hålkort och tabulatorpapper beräknas stiga med omkring 2 000 kronor och för blanketryck och städning samt för förbrukningsartiklar i allmänhet med omkring 6 500 kronor.

3. *Depositionskostnader* m. m. Utgift 1950/51 2 300; anslag 1951/52 2 400. — En viss nedgång av kostnaderna kan väntas på grund av minskat antal deposita.

4. Omkostnadsanslaget för innevarande budgetår är till sitt belopp bestämt med hänsyn tagen till från lärarinnornas pensionsanstalt utgående förvaltningsbidrag å 3 300 kronor. Något dylikt bidrag har av anledning som angivits under avlöningsanslaget icke beräknats för nästkommande budgetår, varför anslaget uppräknats med samma belopp. För innevarande budgetår förutsätter anstalten, att ersättning för nämnda bidrag beredes anstalten genom medgivande att överskrida omkostnadsanslaget med motsvarande belopp.

Departementschefen.

Mot pensionsanstaltens förslag i fråga om beräkningen av medelsbehovet under detta anslag har jag icke funnit anledning till annan erinran än att ökningen av anslagsposten till övriga expenser synes kunna begränsas till 12 000 kronor.

Slutsumman av omkostnaderna beräknade enligt vad nu angivits uppgår till (65 100 + 400 + 12 000 — 400 + 3 300 =) 80 400 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens pensionsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 80 400 kronor.

C. Statliga pensionsväsendet.

Tjänstepensioneringen.

[9] 1. Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	73 300 000	79 000 661
1951/52 (statsliggaren s. 1105) ..	73 300 000	
1952/53 (förslag)	92 500 000	

Av ifrågavarande anslag bestridas för närvarande huvudsakligen kostnaderna för tjänstepensionsförmåner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente samt enligt kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. Undantagna äro emellertid pensionsförmåner, som till-

komma förutvarande anställningshavare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantagas dock allenast förmåner åt anställningshavare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 19 200 000 kronor.

Motiv.

Med ledning av pensionskostnaderna under innevarande budgetårs två första månader samt anslagsbelastningen under sist förflutna budgetår har statskontoret beräknat utgifterna för innevarande budgetår, fränsett summan av innehållna pensionsförmåner för i arvodesbefattning placerad pensionerad personal, till 82 700 000 kronor.

Då utgiftsökningen under nästkommande budgetår kan beräknas till 3 200 000 kronor samt summan av förenämnda innehållna pensionsförmåner, vilken summa skall tillgodoföras respektive avlöningsanslag under fjärde huvudtiteln, torde kunna uppskattas till 6 600 000 kronor, kommer det totala anslagsbehovet för pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1952/53 att uppgå till (82 700 000 + 3 200 000 + 6 600 000 =) 92 500 000 kronor.

Departementschefen.

Den föreslagna höjningen av förevarande anslag är — i likhet med vad förhållandet är beträffande flertalet av övriga under tolfte huvudtiteln upptagna pensionsanslag — i väsentlig mån beroende av den vid 1951 års riksdag beslutade höjningen av det rörliga tillägget. Mot statskontorets beräkningsgrunder har jag icke funnit anledning till erinran och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 92 500 000 kronor.

[10] 2. Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 800 000	2 223 990
1951/52 (statsliggaren s. 1106)	1 800 000	
1952/53 (förslag)	2 500 000	

Från detta anslag bestridas kostnaderna för dels pensionsförmåner, som utgå till militär och civilmilitär personal i försvarsväsendets reserver, och dels mot pension svarande engångsbelopp, som i vissa fall tillkomma anställningshavare av denna kategori eller deras dödsbon.

Statskontoret hemställer, att anslaget för budgetåret 1952/53 höjes med 700 000 kronor.

M o t i v.

Med hänsyn till utgifterna under löpande budgetår samt till föreskrifterna i Kungl. Maj:ts brev den 20 juli 1951 angående reglering av reservpension i vissa fall, vilken reglering torde medföra en utgiftsökning av 100 000 kronor för budgetår, har statskontoret beräknat medelsbehovet för budgetåret 1952/53 till 2 500 000 kronor.

Departementschefen.

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

[11] 3. Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	6 300 000	7 423 397
1951/52 (statsliggaren s. 1106)	6 300 000	
1952/53 (förslag)	9 000 000	

Från detta anslag bestridas för närvarande i huvudsak kostnaderna för pensioner enligt 1947 års tjänstepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1934 och 1942 års motsvarande tjänstepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av pensioner åt arbetare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantagas allenast arbetare, vilka varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 2 700 000 kronor.

M o t i v.

Med utgångspunkt från utgifterna å anslaget under maj—juli 1951 samt med hänsyn tagen till antagen verkan av de nya reglerna om pensioneringsperioder har pensionsanstalten beräknat kostnaderna för innevarande budgetår till omkring 8 600 000 kronor. Större delen av kostnadsökningen hänför sig till stegringen av det rörliga tillägget. För nästkommande budgetår beräknar pensionsanstalten utgiftsökningen till omkring 400 000 kronor. Enligt dessa beräkningar kommer anslagsbehovet för budgetåret 1952/53 att uppgå till (8 600 000 + 400 000 =) 9 000 000 kronor.

Departementschefen.

Med biträdande av pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 000 kronor.

[12] 4. Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	325 000	353 410
1951/52 (statsliggaren s. 1106) ...	325 000	
1952/53 (förslag)	425 000	

Från anslaget bestridas för närvarande kostnaderna för pensioner enligt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 490 (de s. k. summariska pensionsbestämmelserna för arbetare), samt pensioner — numera omreglerade jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657 — enligt de tidigare i samma ämne utfärdade kungörelserna den 7 december 1934, nr 585, och den 30 juni 1942, nr 696. Från anslaget bestridas dock ej kostnaderna för pensioner åt arbetare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantagas allenast arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Med ledning av pensionskostnaderna under innevarande budgetårs första månad och med hänsyn tagen till att de nya reglerna om avgångsåldern måhända komma att påverka även belastningen av detta anslag hemställer *pensionsanstalten*, att anslaget höjes med 100 000 kronor.

Departementschefen.

I överensstämmelse med pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 425 000 kronor.

[13] 5. Vadstena krigsmanshuskassa.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	955 000	869 898
1951/52 (statsliggaren s. 1106) ...	900 000	
1952/53 (förslag)	900 000	

Från detta anslag bestridas för närvarande samtliga utgifter för de till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna, däri jämväl inräknat dyrtidstillägg. I fråga om anslagets historik och användning m. m. hänvisas till 1934 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, s. 19—39) ävensom till 1934 års riksdags skrivelse nr 11. Från och med budgetåret 1934/35 har anslaget tillgodoförts dels Vadstena krigsmanshuskassa tillkommande ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m., dels ock från indelningsverkets besparingsfond samtliga årligen till fonden inflytande räntemedel. I enlighet med beslut av 1931 års riksdag, skrivelse nr 40, har vidare för täckande av den del av kostnaderna å anslaget, som är föranledd av kungörelsen den 13 mars 1931 (nr 43) angående ändrade villkor för underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa m. m., från

indelningsverkets besparingsfonds kapitaltillgångar överförts erforderliga medel.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa för budgetåret 1952/53 måtte utgå med oförändrat belopp, 900 000 kronor.

M o t i v.

Redovisade utgifter för soldatunderhållet och dyrtidstillägg åt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare ha uppgått till följande belopp:

för budgetåret 1948/49	1 163 389 kronor
» » 1949/50	1 074 081 »
» » 1950/51	978 892 »

Utgifterna för soldatunderhållet och dyrtidstillägg till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare ha under förutsättning att oförändrade grunder tillämpas för budgetåret 1952/53 beräknats till omkring 800 000 kronor.

För täckande av dessa kostnader böra i första hand tagas i anspråk de Vadstena krigsmanshuskassa tillkommande arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter, vilka i enlighet med 1934 års riksdagsbeslut skola årligen tillföras förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa. Dessa arrendemedel m. m. beräknas under budgetåret 1952/53 uppgå till sammanlagt omkring 1 000 kronor.

Indelningsverkets besparingsfonds kapitaltillgångar ha helt förbrukats under budgetåret 1950/51, på grund varav något bidrag från denna fond till täckande av ifrågavarande kostnader icke vidare kan erhållas.

Försvarets civilförvaltning har erinrat, att civilförvaltningen i yttrande den 26 januari 1951 över en ansökning av förutvarande indelte soldaten P. A. Fahlén om höjning av dyrtidstillägget åt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare ifrågasatt, huruvida icke en generell höjning av de från Vadstena krigsmanshuskassa utgående förmånerna skäligen borde komma till stånd. I varje fall syntes en förhöjning av förmånerna med 50 kronor för år väl motiverad.

I nämnda yttrande den 26 januari 1951 har civilförvaltningen i huvudsak anfört följande.

Underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa utgår med 100 kronor för år till understödstagare, som fyllt 60 år, samt med 250 kronor årligen till understödstagare, som fyllt 67 år. Antalet understödstagare utgjorde 2 422 vid utgången av år 1950. Samtliga understödstagare kunna beräknas ha uppnått 67 års ålder vid utgången av år 1951. Å underhållsbeloppen utgår därjämte under vissa villkor till indelta soldater, som varit underbefäl, s. k. korpralstillägg med 60 kronor och vicekorpralstillägg med 30 kronor. Härutöver äger envar till underhåll berättigad åtnjuta dyrtidstillägg med för närvarande 150 kronor för år.

Underhållsbeloppen har sedan år 1919 icke undergått annan förändring än att genom beslut av 1924 års riksdag pensionstillägg å 50 kronor tiller-

kändes understödstagare, som fyllt 67 år. Detta tillägg sammanslogs från och med den 1 juli 1934 med underhållsbeloppet.

Dyrtidstillägg har utgått alltsedan år 1917 med 50 kronor för nämnda år, 175 kronor för vardera av åren 1918 och 1919, 200 kronor för vardera av åren 1920 och 1921 samt därefter med 150 kronor för år.

Dyrtidstillägget har alltså utgått med oförändrat belopp sedan 1922 oberoende av de tid efter annan inträffade förändringarna i levnadskostnaderna. Frågan om storleken av dessa understöd har dock vid skilda tillfällen varit föremål för riksdagens behandling i anledning av motionsvis framförda yrkanden, vilka emellertid icke föranlett någon åtgärd. Sålunda uttalade bankoutskottet vid 1942 års riksdag (utlåtande nr 12, s. 7), att enligt utskottets mening de förmåner, som tillkomme det f. d. indelta manskapet, måste anses vara i och för sig tillfredsställande, särskilt i betraktande av den obetydliga tjänstgöring, som ålegat manskapet. Utskottet erinrade tillika, att uppbärandet av ifrågavarande förmåner icke utgjorde hinder för vederbörande att komma i åtnjutande av folkpension. Med anledning av en vid 1948 års riksdag väckt motion (II: 142) om höjning av dyrtidstillägget till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare uttalade bankoutskottet (utlåtande nr 13 s. 3), att utskottet alltjämt i princip hyste samma uppfattning beträffande frågan om dyrtidstilläggen åt här ifrågavarande understödstagare, varåt utskottet givit uttryck vid 1942 års riksdag. Emellertid hade sedan dess en allmän fördyring av levnadskostnaderna inträtt. Å andra sidan hade understödstagarnas försörjningsläge i viss mån blivit förbättrat efter genomförandet av den nya folkpensioneringen. Med hänsyn härtill och till att i dåvarande läge anslagsökningar borde undvikas, vore utskottet icke berett att förorda en höjning av dyrtidstilläggen. Utskottet förutsatte dock, att Kungl. Maj:t toge frågan under välvillig omprövning och, om förhållandena därtill gäve anledning, till riksdagen inkomme med förslag i ämnet.

I anslutning till detta uttalande och i betraktande av den stegring i levnadskostnaderna, som inträtt under senare delen av 1950 och de prisändringar, som alltjämt pågå, förefaller det civilförvaltningen, som om en viss förhöjning av de från Vadstena krigsmanshuskassa utgående dyrtidstilläggen skäligen borde komma till stånd.

I allt fall torde en förhöjning av förmånerna med 50 kronor för år kunna anses väl motiverad. En eventuell förbättring torde böra genomföras från och med instundande budgetår samt ske i form av en höjning av dyrtidstillägget.

En förhöjning av dyrtidstillägget enligt civilförvaltningens förslag har beräknats föranleda en ökad belastning av ifrågavarande anslag med $(2\ 200 \times 50 =)$ i runt tal 110 000 kronor för budgetåret 1952/53.

Civilförvaltningen har erinrat, att i stort sett samma förmåner, som enligt vad i det föregående omnämnts tillkomma Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, utgå till avskedade båtsmän i form av pensioner från flotans pensionskassa med därå belöpande tilläggsbelopp. Därest höjning av förmånerna från Vadstena krigsmanshuskassa anses böra genomföras, bör enligt civilförvaltningens mening motsvarande höjning av pensionerna till avskedat indelt manskap vid flottan övervägas.

Statskontoret har i yttrande den 13 februari 1951 över Fahléns ansökning anfört följande.

Statskontoret vill erinra, att ämbetsverket i utlåtande den 27 februari 1942 i anledning av vid samma års riksdag väckta motioner (I: 137, II: 192) angående förhöjt dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare framhållit, att dyrtidstillägg alltsedan år 1922 utgått oförändrat med 150 kronor och således varit oberoende av den under en avsevärd tid därefter inträffade successiva sänkningen av levnadskostnaderna. Redan av denna anledning syntes det ämbetsverket betänkligt att i dåvarande läge med stigande levnadskostnadsindex utbygga ifrågavarande dyrtidstillägg. Då därtill komme, att den tjänstgöring, som ålegat ifrågavarande pensionärer och understödstagare, varit av relativt ringa omfattning, ansåg statskontoret, att motionerna icke borde föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under tider med lägre levnadskostnader har alltså icke vidtagits någon jämkning av berörda tillägg, vilket eljest rätteligen bort ske, därest det samma varit att betrakta som dyrtidstillägg i vedertagen mening. Med hänsyn härtill och i betraktande av att understödstagarna jämväl äro berättigade uppbara folkpension, varå numera indextillägg utgår, anser sig statskontoret svårigen kunna tillstyrka förhöjning av nu utgående tilläggsförmån.

Departementschefen.

Som försvarets civilförvaltning framhållit förutsatte 1948 års riksdag, att Kungl. Maj:t skulle taga frågan om höjning av dyrtidstillägget till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare under omprövning och, om förhållandena därtill gäve anledning, till riksdagen inkomma med förslag i ämnet. Levnadskostnadsindex i 1914 års serie utan direkta skatter var i mars 1948 252 och har sedan dess undergått avsevärd höjning. Sålunda uppgick index i nämnda serie i september 1951 till 309. Även om en viss förbättring i inkomstläget inträffat för nämnda understödstagare i och med indexregleringen av folkpensionerna, anser jag mig nu skäligen böra upptaga frågan om en höjning av förevarande dyrtidstillägg till omprövning.

I detta sammanhang får jag anmäla, att förutom den i det föregående omförmälda ansökningen om förhöjt dyrtidstillägg ytterligare två ansökningar i liknande syfte överlämnats för Kungl. Maj:ts prövning.

I likhet med civilförvaltningen anser jag, att förbättringen bör få formen av en höjning av dyrtidstillägget. Mot storleken av den av civilförvaltningen föreslagna höjningen, 50 kronor för år, har jag icke något att erinra. Anslaget till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare skulle härigenom för nästa budgetår böra upptagas med $(800\ 000 - 1\ 000 + 110\ 000 =)$ i runt tal 900 000 kronor eller således samma belopp som för innevarande budgetår.

Då i stort sett samma förmåner, som utgå till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, jämväl tillkomma pensionerade båtsmän, anser jag i likhet med civilförvaltningen, att en motsvarande höjning av dyrtidstillägget bör tillkomma dessa. Härtill torde jag få återkomma under nästföljande punkt.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vadstena krigsmanshuskassa* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[14] 6. Pensionering av viss flottans gemenskap.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	120 000	118 036
1951/52 (statsliggaren s. 1106) ...	110 000	
1952/53 (förslag)	110 000	

Från detta anslag bestridas kostnaderna för pensioner eller understöd, som utgå till f. d. anställningshavare tillhörande flottans gemenskap med undantag av f. d. daglönare vid marinen, jämte därå utgående rörligt tillägg eller annan tilläggsförmån.

Statskontoret hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Med hänsyn till utgifterna under löpande budgetår torde anslaget för budgetåret 1952/53 böra upptagas med oförändrat belopp, 110 000 kronor.

Departementschefen.

Från ifrågavarande anslag utgår även dyrtidstillägg till pensionerade båtsmän. Efter vad jag erfarit uppgår dessas antal numera till 19. Såsom framgår av vad jag anfört under punkten 13 bör jämväl förevarande dyrtidstillägg uppräknas med 50 kronor. Någon anslagsökning torde emellertid icke vara erforderlig på grund härav. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionering av viss flottans gemenskap* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 110 000 kronor.

Familjepensioneringen.

[15] 7. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	22 500 000	24 235 902
1951/52 (statsliggaren s. 1107) ..	22 700 000	
1952/53 (förslag)	27 400 000	

Av anslaget bestridas för närvarande i huvudsak utgifterna för familjepensionsförmåner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst enligt 1947 års allmänna familjepensionsreglemente samt enligt kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. Undantag utgöra emellertid förmåner, som utgå till efterlevande till anställningshavare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk dock allenast förmåner åt efterlevande till anställningshavare, som kvarstått i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 4 700 000 kronor.

Motiv.

Med utgångspunkt från utgifterna å anslaget under budgetåret 1950/51 och innevarande budgetårs två första månader har statskontoret beräknat utgifterna för innevarande budgetår till 26 700 000 kronor. Då utgiftsökningen under nästkommande budgetår torde kunna uppskattas till 700 000 kronor, synes anslagsbeloppet för detta senare budgetår kunna angivas till (26 700 000 + 700 000 =) 27 400 000 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 27 400 000 kronor.

[16] 8. Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 050 000	1 225 732
1951/52 (statsliggaren s. 1107)	1 300 000	
1952/53 (förslag)	1 700 000	

De utgifter, som bestridas från anslaget, utgöras för närvarande av familjepensionsförmåner enligt 1947 års familjepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1936 och 1942 års motsvarande familjepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av familjepensionsförmåner åt efterlevande till arbetare vid de affärsdrivande verken (beträffande försvarets fabriksverk undantagas endast efterlevande till arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 400 000 kronor.

Motiv.

Med ledning av utgifterna å anslaget under maj—juli 1951 har pensionsanstalten beräknat pensionskostnaderna för innevarande budgetår till omkring 1 550 000 kronor. För nästa budgetår räknar anstalten med en utgiftsökning av omkring 150 000 kronor. I enlighet härmed föreslår anstalten, att anslaget upptages till (1 550 000 + 150 000 =) 1 700 000 kronor.

Departementschefen.

Med biträdande av pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

Gemensamma anslag.**[17] 9. Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	15 000	11 880
1951/52 (statsliggaren s. 1107)	15 000	
1952/53 (förslag)	15 000	

Departementschefen.

I enlighet med ett av lotsstyrelsen i ämnet avgivet förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[18] 10. Diverse pensioner och understöd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	3 575 000	3 593 238
1951/52 (statsliggaren s. 1107)	3 575 000	
1952/53 (förslag)	4 200 000	

Av anslaget bestridas utgifterna för *dels* pensioner i enlighet med för varje särskilt fall meddelade föreskrifter — huvudsakligen s. k. riksdagspensioner och pensioner beviljade av Kungl. Maj:t enligt riksdagens bemyndigande den 17 juli 1948, nr 448 — *dels* understöd till vissa f. d. anställningshavare vid sinnessjukhusen, *dels* övergångsvis förekommande ersättningar åt efterlevande, då någon av lotsverkets betjäning till följd av tjänstutövning avlidit, *dels* ock pensioner åt vissa f. d. anställningshavare vid vägväsendet. Vidare bestridas från anslaget utgifter för omregleringen av enligt vissa äldre bestämmelser utgående understöd åt efterlevande till stallbetjänter vid Strömsholms hingstdepå ävensom utgifter för bestridande — i enlighet med beslut, som meddelas av Kungl. Maj:t — av statsverkets andel i kostnaden för vissa pensioner åt befattningshavare vid allmänna barnbördshuset eller efterlevande till dylika befattningshavare.

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 625 000 kronor.

Motiv.

Ifrågavarande anslag disponeras förutom av statskontoret jämväl av statens pensionsanstalt och riksförsäkringsanstalten.

Med ledning av utgifterna under budgetåret 1950/51 och de två första månaderna av innevarande budgetår har medelsbehovet för statskontorets del för budgetåret 1952/53 uppskattats till 3 510 000 kronor. För nästkommande budgetår beräknas av anslaget komma att disponeras 500 000 kro-

nor av statens pensionsanstalt och 170 000 kronor av riks försäkringsanstalten. Det totala anslagsbehovet för budgetåret 1952/53 blir alltså (3 510 000 + 500 000 + 170 000 =) i runt tal 4 180 000 kronor.

Departementschefen.

I överensstämmelse med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Diverse pensioner och understöd m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 4 200 000 kronor.

D. Statsunderstödda pensionsväsendet.

[19] 1. Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	57 800 000	63 688 382
1951/52 (statsliggaren s. 1110) ..	57 800 000	
1952/53 (förslag)	76 000 000	

Från detta anslag bestridas pensionsutgifter för det statsunderstödda pensionsväsendet, i den mån dessa kostnader icke utgå från särskilda anslag eller täckas av huvudmansavgifter.

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 15 200 000 kronor.

Motiv.

För nästkommande budgetår uppskattar pensionsanstalten uppbörden av huvudmännens fortlöpande avgifter till omkring 13 000 000 kronor och av engångsavgifter till omkring 2 000 000 kronor, d. v. s. tillsammans 15 000 000 kronor.

Pensionskostnaderna för innevarande budgetår, vilka väsentligt påverkats av det rörliga tilläggets stegring, har pensionsanstalten med utgångspunkt från utgifterna under budgetårets första månad beräknat till omkring 85 000 000 kronor. För nästa budgetår räknar anstalten med en utgiftsökning av omkring 2 000 000 kronor. Därvid ha beaktats uppskattade verkningar av vidtagen ändring i fråga om avgångsåldern för lärare vid de högre kommunala skolorna samt vid folk- och småskolorna.

Sedan lärarinnornas pensionsanstalt från och med den 1 juli 1951 införlivats med statens pensionsanstalt, komma kostnaderna för de från förstnämnda pensionsanstalt utgående grundpensionerna att belasta ifrågavarande anslag. Med ledning av pensionskostnaderna under nästföregående budgetår uppskattar statens pensionsanstalt dessa utgifter för nästa budgetår till omkring 230 000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är under tolfte huvudtiteln (D 4) uppfört ett förslagsanslag å 1 000 000 kronor till Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna. De pensions-

förmåner, som bestritts från anslaget, komma att bibehållas oförändrade efter lärarinnornas pensionsanstalts upphörande. Statens pensionsanstalt anser, att anledning icke föreligger att längre behålla ett särskilt anslag för bestridande av ifrågavarande tilläggsförmåner. Medel härför synas i stället böra utgå från anslaget till Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt. Utgifterna för nästkommande budgetår för ifrågavarande ändamål uppskattar anstalten till omkring 1 200 000 kronor.

Med dessa utgångspunkter bliva utgifterna (85 000 000 + 2 000 000 + 230 000 + 1 200 000 =) 88 430 000 kronor. Efter avdrag av inkomsterna, 15 000 000 kronor, blir nettoutgifterna 73 430 000 kronor eller, efter avrundning, 73 000 000 kronor.

Statens pensionsanstalt har erinrat, att det för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget å 5 000 kronor till Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna (D 3) ej erfordras, sedan lärarinnornas pensionsanstalt införlivats med statens pensionsanstalt.

Departementschefen.

I likhet med statens pensionsanstalt anser jag, att skäl numera — efter införlivandet av lärarinnornas pensionsanstalt med statens pensionsanstalt — icke föreligger att bibehålla ett särskilt anslag för tilläggsförmåner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna. Medel för ifrågavarande tilläggsförmåner torde i stället få anvisas under nu förevarande anslag. I riksstaten för budgetåret 1952/53 kommer således icke att redovisas särskilt anslag för tilläggsförmånerna i fråga. Ej heller erfordras förenämnda bidragsanslag till pensionering av viss kvinnlig lärarpersonal.

På min hemställan har Kungl. Maj:t den 28 december 1951 beslutat att till riksdagen avlåta proposition angående förbättring av vissa efter äldre grunder bestämda pensioner, som utgå från statens pensionsanstalt. De i propositionen framlagda förslagen ha beräknats föranleda en ökad medelsbelastning å förevarande anslag med i runt tal 3 000 000 kronor för nästa budgetår. Med beaktande härav och då jag i övrigt icke har något att erinra mot de av statens pensionsanstalt under detta anslag gjorda beräkningarna, synes anslaget för budgetåret 1952/53 böra upptagas med 76 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 76 000 000 kronor.

[20] 2. Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	8 000	8 643
1951/52 (statsliggaren s. 1110)	8 000	
1952/53 (förslag)	9 000	

Statskontoret förordrar, att anslaget höjes med 1 000 kronor.

Departementschefen.

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 kronor.

[21] 3. Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt.

Under åberopande av vad chefen för handelsdepartementet vid anmälan av tionde huvudtiteln anfört angående anslag till handelsflottans pensionsanstalt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 560 000 kronor.

E. Allmänna indragningsstaten.

[22] 1. Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	625 000	699 184
1951/52 (statsliggaren s. 1112) ...	675 000	
1952/53 (förslag)	737 000	

Från anslaget bestridas jämväl kostnaderna för rörliga tilläggsförmåner till personal å indragningsstat.

Statskontoret har med ledning av utgifterna å anslaget under innevarande budgetårs två första månader beräknat medelsbehovet för budgetåret 1952/53 till 730 000 kronor.

För innevarande budgetår finnes under tolfte huvudtiteln upptaget ett förslagsanslag å 10 000 kronor till Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor (E 2). Statskontoret har hemställt, att sistnämnda anslag för budgetåret 1952/53 upptages med 6 000 kronor. Under åttonde huvudtiteln är upptaget ett förslagsanslag å 800 kronor till Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning (I 26). Skolöverstyrelsen har föreslagit, att detta anslag för nästa budgetår uppföres med 1 000 kronor.

Departementschefen.

Från vardera av nämnda båda anslag å 10 000 kronor respektive 800 kronor bestrides numera ersättning till endast en person. Denna ersättning

synes i fortsättningen lämpligen böra utgå från anslaget till Avlöningar till personal å indragningsstat m. m., varför förstnämnda båda anslag kunna utgå ur riksstaten.

I överensstämmelse med myndigheternas beräkningar bör anslaget till Avlöningar till personal å indragningsstat m. m. vid sådant förhållande upptagas med (730 000 + 6 000 + 1 000 =) 737 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 737 000 kronor.

F. Diverse.

[23] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.**

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 114 000 kronor.

[24] 2. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	300 000	277 672
1951/52 (statsliggaren s. 1118)....	350 000	
1952/53 (förslag)	475 000	

Till angivna ändamål ha för innevarande budgetår anvisats 350 000 kronor. Beträffande bedömningen av medelsbehovet under anslaget torde få hänvisas till uttalandena i 1950 års statsverksproposition (tolfte huvudtiteln, s. 28), där det bland annat framhållits, att vissa förhållandevis kostnadskrävande utredningar igångsatts — särskilt 1949 års tjänsteförteckningskommitté och 1949 års reseersättningskommitté — samt att ytterligare en del större utredningar lydande under civildepartementet kunde väntas bli igångsatta inom en snar framtid. Bland utredningar som tillkommit sedan förra året må särskilt nämnas 1951 års pensionsutredning. Vidare har under 1951 påbörjats en dyrortsundersökning, vilken torde föranleda en ändrad ortsgruppering och en omarbetning av de statliga löneplanerna. Förhållandena å löneområdet göra det nödvändigt att medel finnas tillgängliga för att såsom förstärkning av departementets arbetskrafter anlita sakkunniga till att snabbt utföra de ytterligare utredningar, som i olika hänseenden kunna befinnas påkallade. Anslagsökning av automatisk karaktär föränledes av höjda ersättningar för mistade avlöningsförmåner, bl. a. till följd av chefslöneregleringen och höjningen av det rörliga tillägget.

Med beaktande av det anförda synes anslaget för nästa budgetår böra bestämmas till 475 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 475 000 kronor.

[25] 3. **Kostnader för vissa förhandlingar m. m.**

Enligt 11 § kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 292) angående förhandlingsrätt för statens tjänstemän må — på därom av myndighet eller förening gjord framställning — förhandlingar äga rum mellan ombud, som utses av Kungl. Maj:t, och förening av tjänstemän. I 13 § samma kungörelse stadgas, att myndighet och förening skola bestrida envar sina kostnader för förhandling. Förhandling mellan av Kungl. Maj:t utsedda ombud och förening har icke förekommit förrän hösten 1951. Särskilda medel för bestridande av sådana kostnader, som föranledas av nämnda slag av förhandlingar, finnas icke anvisade. Det synes lämpligt, att ett särskilt anslag för ändamålet upptages under tolfte huvudtiteln.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 28 december 1951 skall en förhandlingsdelegation finnas inrättad inom Kungl. Maj:ts kansli för upptagande av sådana statsdepartementen berörande frågor, som avses i förenämnda kungörelse och som beröra — förutom personal i utrikesdepartementet — personal, vilken icke åtnjuter förhandlingsrätt enligt kungörelsen. Kostnaderna för förhandlingsdelegationens verksamhet utgå tills vidare från tolfte huvudtitelns reservationsanslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga men synas från och med budgetåret 1952/53 lämpligen böra bestridas från det här föreslagna anslaget. Likaså bör från det nya anslaget utgå statens andel i kostnaderna för statens och kommunernas samarbetsnämnd i lönefrågor.

Det föreslagna nya anslaget synes lämpligen böra upptagas såsom reservationsanslag. För budgetåret 1952/53 torde anslaget böra bestämmas till 20 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa förhandlingar m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[26] 4. **Extra utgifter.**

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat upptaget med 10 000 kronor. För nästa budgetår torde anslaget böra fastställas till samma belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[27] 5. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.

Medelsbehovet för bestridande enligt gällande bestämmelser av barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst kan, såvitt angår ifrågavarande huvudtitel, för nästa budgetår uppskattas till 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 500 kronor.

Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1950/51.

I utlåtande nr 12 till 1943 års riksdag har bankoutskottet i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till ändrad uppställning av dåvarande tolfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensionsväsendet, framhållit, att förslaget innebure, att den ditintills tillämpade uppdelningen av pensionskostnaderna på särskilda anslag för civila och militära befattningshavare m. fl. skulle slopas. Då emellertid nämnda kostnader i räkenskaperna skulle bokföras var för sig, uttalade utskottet det önskemålet, att uppgift å kostnadernas fördelning på civila ändamål och försvarsändamål skulle offentliggöras i lämplig form, exempelvis i statsverkspropositionerna. I anledning av bankoutskottets sålunda uttalade önskemål torde i protokollet få intagas följande sammanställning å kostnadsfördelningen under budgetåret 1950/51 inom de anslag, från vilka pensionskostnader för såväl civila som militära befattningshavare m. fl. bestridas.

A n s l a g	U t g i f t e r f ö r			
	tjänstepensionering		familjepensionering	
	civil	militär	civil	militär
Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	38 736 055: 30	40 269 221: 05	—	—
Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	2 780 563: 69	4 655 732: 66	—	—
Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst	234 092: 55	119 317: 25	—	—
Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	—	—	13 431 427: 94	10 808 004: 12
Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	—	—	402 621: 54	827 141: 12

Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda.

I detta sammanhang tillåter jag mig vidare erinra om 1930 års riksdags bemyndigande för Kungl. Maj:t (riksdagens skrivelse nr 74) att i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagens bankoutskott angivna riktlinjer till ett sammanlagt belopp av förslagsvis 30 000 kronor om året besluta om årligt understöd åt änkor och barn efter anställningshavare i statens tjänst.

Beviljade understöd åt efterlevande efter personer, anställda vid de affärsdrivande verken, skola gäldas av de medel, av vilka verkens omkostnader bestridas. Övriga understöd skola jämlikt beslut av 1934 års riksdag bestridas av anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Genom särskilda beslut den 6 april, 15 juni, 17 augusti och 26 oktober 1951 har Kungl. Maj:t beviljat understöd åt 40 änkor efter i statens tjänst anställda personer samt uppfostringsbidrag åt ett barn efter dylik person till ett sammanlagt årligt grundbelopp av 31 067 kronor. Av dessa understöd utgå

från *anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.*: 3 understöd à 658 kronor och 7 understöd à 840 kronor, tillhopa 7 854 kronor;

av *trafikmedel*: 2 understöd à 529 kronor, 9 understöd à 658 kronor och 15 understöd à 840 kronor, tillhopa 19 580 kronor;

av *postmedel*: 1 uppfostringsbidrag à 273 kronor;

av *telegrafverkets medel*: 1 understöd à 840 kronor; samt

av *statens vattenfallsverks medel*: 3 understöd à 840 kronor, tillhopa 2 520 kronor.

Sammanfattning.

Tolfte huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1951/52

utgörande	kronor	396 056 200
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen		
att för budgetåret 1952/53 uppgå till	»	219 075 400
innebärande en minskning med	»	176 980 800

Tolfte huvudtitelns slutsumma har å ena sidan minskats med 223 miljoner kronor till följd av att i riksstatsförslaget ej upptagits något anslag till täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för rörliga löne- och pensionsförmåner. Å andra sidan föreligger en ökning med i runt tal 46 miljoner kronor, till större delen beroende på den vid 1951 års riksdag beslutade höjningen av rörligt tillägg å löner och pensioner.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Ingvar Rörs.

Register

till

Tolfte huvudtiteln för budgetåret 1952/53.**A. Civildepartementet.**

Sid.		Kronor
	Civildepartementet:	
1	Avlöningar	444 000
2	Omkostnader	37 000
	Säger för civildepartementet	481 000

B. Vissa myndigheter.

	Statens lönenämnd:	
3	Avlöningar	144 000
4	Omkostnader	9 000
	Statens avtalsnämnd:	
4	Avlöningar	157 500
6	Omkostnader	24 000
	Statens pensionsanstalt:	
7	Avlöningar	504 000
9	Omkostnader	80 400
	Säger för vissa myndigheter	918 900

C. Statliga pensionsväsendet.

10	Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	92 500 000
11	Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver.	2 500 000
12	Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	9 000 000
13	Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst	425 000
13	Vadstena krigsmanshuskassa	900 000
17	Pensionering av viss flottans gemenskap	110 000
17	Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	27 400 000
18	Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	1 700 000
19	Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.	15 000
19	Diverse pensioner och understöd m. m.	4 200 000
	Säger för statliga pensionsväsendet	138 750 000

D. Statsunderstödda pensionsväsendet.

20	Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt	76 000 000
21	Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare	9 000
22	Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt	1 560 000
	Säger för statsunderstödda pensionsväsendet	77 569 000

Sid.

Kronor

E. Allmänna indragningsstaten.

22 Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.....	737 000
Säger för allmänna indragningsstaten	737 000

F. Diverse.

23 Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
Byggnadsstyrelsens delfond.....	114 000
23 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	475 000
24 Kostnader för vissa förhandlingar m. m.....	20 000
24 Extra utgifter	10 000
25 Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.....	500
Säger för diverse	619 500
Summa	219 075 400

- 25 Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen
och försvarsväsendet under budgetåret 1950/51.
- 26 Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda.
- 26 Sammanfattning.

BILAGA 15 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1952

TRETTONDE HUVUDTITELN

OFÖRUTSEDDA UTGIFTER

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågan om anvisande av anslag å riksstaten till oförutsedda utgifter och anför därvid följande.

Oförutsedda utgifter. För bestridande av oförutsedda utgifter är å riksstaten under särskild huvudtitel uppfört ett förslagsanslag å 1 000 000 kronor, att under vissa angivna villkor stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av dels utgifter av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, dels ock vissa andra kostnader enligt av riksdagen särskilt lämnade bemyndiganden.

Enligt Kungl. Maj:ts särskilda härefter angivna beslut ha under år 1951 följande utgifter anvisats att utgå från förevarande anslag, nämligen:

å utrikesdepartementets föredragning:

Till gäldande av ersättning för viss under vistelse utom riket uppkommen förlust (9/11 1951) 4 350: —

å försvarsdepartementets föredragning:

Till återanskaffning av vid brand förstörd tyg- och intendenturmateriel (8/6 1951) 10 912: 01

Till bestridande av vissa haverikostnader (21/12 1951) 601 254: 72

å handelsdepartementets föredragning:

Till täckande av vissa kostnader för av Sveriges geologiska undersökning bedriven malmlekningsverksamhet (1/6 1951) 23 000: —

Till gäldande av ersättning för skador till följd av en minsprängning (23/11 1951)	146: —
å inrikesdepartementets föredragning:	
Till gäldande av ersättning av ett av häradsskrivaren vid Östersysslets fögderi förskingrat belopp (20/7 51)	1 560: 73
	Säger 641 223: 46

Den under förevarande anslag upptagna medelsanvisningen om 23 000 kronor till vissa kostnader för malmletningsverksamhet motsvaras av en till budgetutjämningsfonden såsom besparing gjord överföring å samma belopp å det för innevarande budgetår under tionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Sveriges geologiska undersökning: Malmletning.

För budgetåret 1952/53 torde anslaget till oförutsedda utgifter i riksstaten uppföras med oförändrat belopp, 1 miljon kronor. Beträffande dispositionen av anslaget synas de för innevarande budgetår stadgade villkoren böra gälla.

Enligt riksdagens medgivande äger Kungl. Maj:t från förevarande anslag bestrida jämväl belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva under förutsättning att andra medel ej stå till förfogande för ändamålet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 183 medgav 1944 års riksdag (skr. nr 329), att från anslaget till oförutsedda utgifter finge, på sätt i det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet föreslagits, tills vidare under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom landet till personer, vilka i rikets tjänst vore där bosatta, ävensom till deras familj och personliga tjänare. De förluster som avsågos voro sådana som uppkommit på grund av krigsförhållandena. Samma bemyndigande lämnades av riksdagen för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Något ytterligare bemyndigande i berörda hänseende ansågs däremot icke erforderligt för budgetåret 1947/48.

I proposition nr 282 till 1948 års riksdag upptogs emellertid ånyo frågan om ersättning för vissa förluster, varvid föredragande departementschefen anförde bl. a. följande.

På grund av de under efterkrigstiden rådande osäkra förhållandena i vissa främmande länder ha personer, vilka uppehålla sig i utlandet och äro i rikets tjänst, ävensom deras familjemedlemmar och personliga tjänare åsamkats förluster, som i stort sett äro av samma natur som de, för vilka ersättning tidigare beretts av statsmedel. Det är att förvänta, att dylika förluster kunna uppkomma även i fortsättningen. Det synes rimligt, att jämväl dessa personer tillerkännas ersättning efter enahanda grunder, som tillämpats i fråga om de genom krigsförhållandena uppkomna förlusterna. Framställningar om ersättning böra i så fall granskas på samma sätt som dittills skett.

Riksdagen medgav (skr. nr 406) i anledning av propositionen att från anslaget till oförutsedda utgifter finge tills vidare under budgetåret 1948/49 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, som uppehålla sig därstädes och äro i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare. För budgetåren 1949/52 har riksdagen lämnat motsvarande bemyndigande.

Med hänsyn till de osäkra förhållanden, som fortfarande råda i vissa främmande länder, synes hemställan böra göras hos riksdagen om förlängt bemyndigande att under nästa budgetår på oförändrade villkor från anslaget till oförutsedda utgifter utbetala ersättning för skador av ifrågavarande natur.

I anledning av proposition nr 38 medgav 1951 års riksdag (skr. nr 63) att från anslaget till oförutsedda utgifter finge tills vidare under budgetåren 1950/51 och 1951/52 utgå ersättning för genom tidigare krigsförhållanden uppkomna skador å egendom inom landet.

Med hänsyn till att fall av krigsskador, exempelvis genom minsprängning, alltjämt förekomma synes riksdagens bemyndigande böra inhämtas till att under nästa budgetår på oförändrade villkor från anslaget till oförutsedda utgifter utbetala krigsskadeersättningar.

Även beträffande de särskilda bemyndigandena förutsättes att ifrågakommande dispositionsbeslut i likhet med övriga anvisningar bringas till riksdagens kännedom.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Oförutsedda utgifter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter, vilka äro av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, under villkor:

att utgiften är av den storlek, att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter med hänsyn till därå förefintlig behållning icke lämpligen kan för ändamålet anlitas,

att utgiften är av beskaffenhet att ej kunna bestridas av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke heller avser ändamål, för vilka anslag uppförts å sådan beredskapsstat, varom förmåles i § 63 regeringsformen,

samt att genast vid nästa riksdags början en särskild specificerad anmälan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t under det senaste året anvisat att utgå av anslaget;

b) medgiva, att belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva, må bestridas från anslaget till

oförutsedda utgifter under förutsättning att andra medel icke stå till förfogande för ändamålet;

c) medgiva att från anslaget till oförutsedda utgifter må, på sätt i det föregående föreslagits, under budgetåret 1952/53 utgå *dels* ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, vilka uppehålla sig därstädes och äro i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare, *dels ock* krigsskadeersättning.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

BILAGA 16 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1952

FJORTONDE HUVUDTITELN

RIKSDAGEN OCH DESS VERK M. M.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 janu-
ari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om anvisande av anslag för budgetåret 1952/53 till bestridande av kostnaderna för riksdagen och dess verk m. m. samt anför därvid följande.

Riksgäldskontoret har med skrivelse den 22 november 1951 överlämnat beräkningar rörande de anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m., som böra upptagas i riksstaten för budgetåret 1952/53. Jämte uppställning över anslagen har överlämnats specifikation, innefattande förslag till stater m. m. Beträffande innehållet i denna specifikation torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Beträffande anslagsberäkningen inhämtas följande av skrivelsen.

Anslagen under riksdagen till kostnader för riksdagstrycket och övriga omkostnader ha höjts med resp. 80 000 kr. och 40 000 kr. På grund av förefintlig behållning å reservationsanslaget till utgivande av otryckta ständsprotokoll har detsamma uppförts med endast 5 000 kr. mot 20 000 kr. innevarande budgetår. På framställning av styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp har anslaget till kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp upptagits med oförändrade 45 500 kr.

Anslaget till allmänt kyrkomöte har uppförts med ett formellt belopp av 100 kr.

Avlönings- och pensionsanslagen till riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå, riksdagsbiblioteket och till justitie- och militieombudsmännen samt deras expeditioner ävensom till riksdagens revisorer ha beräknats efter nu utgående löner, varvid anslagsposten till rörligt tillägg har beräknats efter den procentsats av 24,67 %, som anges i SFS 371/51. Avlönings- och

pensionsanslagen ha upptågits med samma belopp som för innevarande budgetår med undantag för anslagen till justitie- och militieombudsmännen samt deras expeditioner och riksdagens revisorer och deras kansli, vilka anslag uppjusterats med smärre belopp.

Anslaget under riksgäldskontoret till kostnader vid emission av statslån m. m. har sänkts med 105 000 kr., medan anslaget till övriga omkostnader höjts med 70 000 kr.

Omkostnadsanslaget till riksdagens ekonomibyrå har sänkts med 140 000 kr. till 310 000 kr. Minskningen faller helt på delposten reparationer och underhåll av riksdagens hus.

Riksdagsbibliotekets reservationsanslag till bokinköp och bokbindning har höjts med 10 000 kr. till 70 000 kr. Motivering för denna ökning skall av biblioteksstyrelsen lämnas direkt till riksdagens bankoutskott.

På framställning av riksdagens revisorer har deras omkostnadsanslag höjts med 2 300 kr., beroende på att ersättning för städning upptagits med 2 000 kr. under delposten expenser och delposten övriga utgifter höjts med 300 kr. Revisorerna ha förutsatt att förekommande representationskostnader skola få bestridas från sistnämnda post.

Anslaget till vinstutlottning i samband med lönsparande har sänkts med 25 000 kr. till 125 000 kr.

Anslaget till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: byggnadsstyrelsens delfond torde i enlighet med vad som anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra beräknas till 117 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts gör jag under följande punkter hemställa om anslag för budgetåret 1952/53 till riksdagen och dess verk m. m.

[1] 1. Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 4 310 000 kronor.

[2] 2. Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[3] 3. Riksdagen: Avlöningar till personal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Avlöningar till personal* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

[4] 4. Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 030 000 kronor.

[5] 5. Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksdagen: *Utgivande av särskilda publikationer* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.

[6] 6. Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksdagen: *Utgivande av otryckta ständsprotokoll* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

[7] 7. Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksdagen: *Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 45 500 kronor.

[8] 8. Riksdagen: Övriga omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksdagen: *Övriga omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 355 000 kronor.

[9] 9. Allmänt kyrkomöte. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänt kyrkomöte* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[10] 10. Riksgäldskontoret: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksgäldskontoret: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 377 000 kronor.

[11] 11. Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksgäldskontoret: *Kostnader vid emission av statslån m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 635 000 kronor.

[12] 12. Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksgäldskontoret: *Övriga omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 260 000 kronor.

[13] 13. Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 489 000 kronor.

[14] 14. Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 310 000 kronor.

[15] 15. Riksdagsbiblioteket: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 183 000 kronor.

[16] 16. Riksdagsbiblioteket: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[17] 17. Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[18] 18. Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 136 000 kronor.

[19] 19. Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

[20] 20. Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

- [21] 21. Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 16 000 kronor.
- [22] 22. Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.
- [23] 23. Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 122 400 kronor.
- [24] 24. Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 26 300 kronor.
- [25] 25. Pensioner åt f. d. riksdagsmän. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Pensioner åt f. d. riksdagsmän* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.
- [26] 26. Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 282 000 kronor.
- [27] 27. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 64 000 kronor.
- [28] 28. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Under åberopande av vad jag inledningsvis anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 117 000 kronor.

[29] 29. **Vinstutlottning i samband med lönsparande.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vinstutlottning i samband med lönsparande* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

[30] 30. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[31] 31. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 kronor.

Slutsumman av huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. kommer, vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1952/53 utgöra 12 299 600 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till gällande riksstat med 496 500 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

LUFTFARTSFONDEN

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 4 januari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, HEDLUND, NORUP, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler fråga om upptagande å riksstaten för budgetåret 1952/53 av underskottet för luftfartsfonden samt anför därvid följande.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom i 1951 års statsverksproposition (Bilaga 17: Luftfartsfonden) gjorda hemställan har riksdagen för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1951/52 upptagit ett underskott av 6 400 000 kronor.

Vid beräkningen av underskottet hade luftfartsverkets driftkostnader upptagits till 9,4 miljoner kronor och inkomsterna till 3 miljoner kronor. Å utgiftssidan ingick rörligt tillägg med endast 12 % och i statsverkspropositionen förutsattes, att underskottet skulle komma att höjas med ett belopp, motsvarande den ökning av det rörliga tillägget som statmakterna kunde komma att besluta. Frågan om en allmän nedskärning av luftfartsverkets driftkostnader enligt de grunder, som under För flera huvudtitlar gemensamma frågor i 1951 års statsverksproposition förordats beträffande statsmyndigheternas avlöningsanslag, kunde icke slutligt prövas i statsverkspropositionen. Det förutsattes, att denna fråga senare skulle anmälas för Kungl. Maj:t i samband med fastställandet av driftkostnadsstaten.

Med skrivelse den 8 maj 1951 framlade luftfartsstyrelsen slutligt förslag till driftkostnadsstat för budgetåret 1951/52. I detta förslag hade höjningen av det rörliga tillägget, varigenom statstjänstemännens löner ökades med mellan 18 och 19 %, beaktats samt nedskärning företagits av kostnaderna för avlöning till luftfartsstyrelsens icke-ordinarie personal enligt de i 1951 års statsverksproposition angivna riktlinjerna. Styrelsen meddelade därjämte, att förhandlingar pågingo med vederbörande danska och norska

myndigheter angående höjning av flygplatstaxan men att några slutliga resultat då ännu ej framkommit.

Genom beslut den 1 juni 1951 fastställde Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens förslag driftkostnadsstat för luftfartsverket för budgetåret 1951/52, vilken slutade på sammanlagt 10 524 000 kronor. -- I anslutning härtill fastställdes vidare personalförteckning för tjänstemän å ordinarie stat och för extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24. Härjämte meddelades vissa bestämmelser angående avlönings- och omkostnadsposterna av i huvudsak samma omfattning som gäller för statsförvaltningen i allmänhet.

Luftfartsstyrelsen.

Med skrivelse den 7 november 1951 har luftfartsstyrelsen framlagt förslag till stat för luftfartsverkets driftkostnader budgetåret 1952/53.

Styrelsen har, efter en redogörelse för lufttrafikens omfattning under 1949 och 1950, till en början redogjort för vissa organisatoriska frågor m. m. Styrelsen har därvid erinrat om att dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet i 1951 års statsverksproposition uttalat bl. a., att han utgick från att styrelsen även i fortsättningen övervägde organisationsändringar och besparingar i syfte att nedbringa kostnaderna. Styrelsen erinrar vidare, att statsutskottet i sitt utlåtande 1951: 44 (s. 4) understrukit, vad departementschefen sålunda anfört. Enligt utskottets mening borde därvid självfallet möjligheterna att icke endast nedbringa kostnaderna utan även höja intäkterna omsorgsfullt beaktas. En utväg till sådan intäktshöjning såg utskottet främst i en höjning av de i taxan för flygplatsernas begagnande fastställda avgifterna, varvid dock samråd med de danska och norska luftfartsmyndigheterna borde äga rum. Utskottet förutsatte, att luftfartsstyrelsen skulle till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag härutinnan, vartill förhållandena kunde giva anledning.

Styrelsen meddelar nu, att utarbetandet av förslag till ny taxa för begagnande av statens civila flygplatser påbörjats av styrelsen redan under år 1950 och att ett förslag till nya taxebestämmelser upprättats och remitterats för yttrande till luftfartsverkets lokalförvaltningar, trafikanter m. fl. I anslutning till statsutskottets förenämnda utlåtande diskuterades taxeförslaget vid gemensamma överläggningar i Stockholm den 8—9 maj 1951 mellan representanter för de skandinaviska luftfartsmyndigheterna. På grundval av vad sålunda förekommit utarbetades definitivt förslag till ny taxa och överlämnades till Kungl. Maj:t genom styrelsens skrivelse den 13 juli 1951.

Vid utarbetande av taxeförslaget under år 1950 uppsattes till en början såsom arbetshypotes en i stort sett oförändrad inkomstvolym. Under arbetets gång inträffade emellertid vissa kostnadsökningar — främst i fråga om lönekostnader — varför luftfartsstyrelsen vid de skandinaviska överläggningarna i enlighet med de svenska statsmakternas önskemål påyrkade en generell höjning av taxenivån inom de tre länderna. De danska och norska delegaterna motsatte sig emellertid en dylik höjning men anslöto sig kom-

promissvis till de smärre avgiftsökningar, som innefattas i styrelsens den 13 juli 1951 avgivna taxeförslag. Med hänsyn härtill och då en höjning av enbart den svenska taxan av flera skäl är praktiskt ogenomförbar bland annat med hänsyn till förefintligheten av konsortiet SAS, synes möjlighet icke föreligga att på det av statsutskottet anvisade sättet uppnå någon väsentlig ökning av luftfartsverkets inkomster.

Vad angår frågan om nedbringande av luftfartsverkets kostnader har luftfartsstyrelsen erinrat om de åtgärder härutinnan, som vidtagits i anslutning till en av statens sakrevision år 1949 företagen utredning angående luftfartsverkets organisation och verksamhet och vilka i olika sammanhang redovisats. Sålunda har i besparingssyfte bland annat nedlagts ett antal s. k. småflygplatser och flygfyrar, nedskärningar verkställt av underhålls- och driftkostnaderna för övriga flygplatser samt — i samråd med telegrafstyrelsen, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut samt Aktiebolaget Aerotransport — inskränkningar vidtagits beträffande trafikledning, förbindelse- och flygväderlekstjänst. Luftfartsstyrelsen erinrar vidare om, att sakrevisionens utredning företogs under intryck av verkningarna från den svåra kris, som drabbade luftfarten under slutet av 40-talet. Även om det då framstod såsom angeläget att lämpa luftfartsverkets organisation efter en minskad trafikvolym, bör man i dagens läge icke ytterligare beskära organisationen på så sätt, att den icke kan möta de krav, som betingas av flygtrafikens utveckling i gynnsammare riktning under de sista åren. Då man har anledning förmoda, att denna ökning kommer att fortgå i oförändrad takt under de närmaste åren, böra ansträngningarna enligt luftfartsstyrelsens mening mera inriktas på att anpassa sig till trafikutvecklingen inom den nuvarande organisationens ram än att beskära denna. Självfallet bör härvid dock beaktas, att organisationen bör vara beredd att möta konsekvenserna av den relativt snabba tekniska utvecklingen på luftfartens område, exempelvis genom införandet av allt snabbare flygplantyper och ökad användning av helikoptrar.

Luftfartsstyrelsen framhåller vidare, att verkets organisation är föremål för en fortlöpande översyn, varigenom åtskilliga organisatoriska detaljer ändrats eller tillrättalagts alleftersom desamma anmält sig. Härigenom har styrelsen vid uppgörandet av beräkningarna över medelsbehovet under nästa budgetår i stort sett ansett sig kunna finansiera nytillkomna behov genom besparingar i andra hänseenden. Självklart är, att en organisation aldrig är så fulländad, att icke förbättringar och besparingar äro möjliga. Styrelsen är emellertid av den bestämda uppfattningen, att några mera avsevärda belopp icke längre kunna friställas genom ytterligare rationaliseringsåtgärder, såvida man önskar vidmakthålla den nuvarande verksamheten. Även i nuvarande läge leda ganska radikala beskärningar av flygplatsorganisationen, enligt styrelsens bedömande, icke till besparingar, som synas stå i rimlig proportion till de ogynnsamma konsekvenserna av ingreppen.

I organisatoriskt hänseende framför luftfartsstyrelsen endast ett större förslag, nämligen uppdelning av den nuvarande kanslibyrån på en admi-

nistrativ och en kameral byrå samt i samband därmed inrättande av en ny byråchefstjänst i Ce 33.

Luftfartsstyrelsen har slutligen upptagit frågan om luftfartsverkets framtida ställning såsom affärsdrivande verk. Styrelsen har därvid erinrat, att styrelsen i petita hösten 1946 föreslagit bl. a. att luftfartsfonden skulle fr. o. m. den 1 juli 1947 ombildas till en affärsverksfond och luftfartsstyrelsen till ett affärsdrivande verk. Såsom skäl härför återopade styrelsen, att målet för dess verksamhet borde vara, att luftfarten i princip skulle bära sina egna kostnader, däri inbegripet förräntning och amortering av en viss del av det i flygplatserna från och med budgetåret 1947/48 nedlagda kapitalet. Man stödde sig härvid på den vid tidpunkten i fråga allmänt rådande uppfattningen, att den civila luftfartens starka utveckling efter det senaste världskriget icke blott vore av permanent natur utan även kunde förväntas fortgå i accelererad takt, vilket i sin tur skulle innebära ökade inkomster för statsverket. Det förutsattes sålunda, att full täckning för luftfartens kostnader skulle kunna erhållas inom de närmaste åren. Härvid spelade en planerad höjning av flygplatstaxorna en viktig roll. För att uppnå nyss angivna mål var det emellertid enligt styrelsens uppfattning nödvändigt, att byggandet och förvaltandet av flygplatserna samt tillhandahållandet av säkerhetstjänst kunde omhändervhas enligt fullt affärsmässiga grunder. Såsom en oundgänglig första åtgärd betraktade styrelsen därför genomförandet av en budgetteknisk reform, varigenom en överblick över luftfartens verkliga kostnader möjliggjordes. En fullt affärsmässig uppläggning i förevarande hänseende krävde dessutom, att luftfartsstyrelsen erhöi en högre grad av rörlighet beträffande medelsdispositioner än styrelsen då ägde.

Luftfartsstyrelsen avgav på grund härav ett förslag till ny redovisning av luftfartsverkets driftkostnader, vilket med vissa ändringar godkändes av statsmakterna att gälla fr. o. m. budgetåret 1947/48 (se rd. skr. 1947: 254).

Styrelsen har nu på anförda skäl ifrågasatt, huruvida tiden icke är inne att uppställa ett mera verklighetsbetonat och gripbart mål för luftfartsverkets ekonomiska politik. Det bör därvid bland annat upptagas till prövning, huruvida luftfartsverket i sin helhet bör frångå sin status av affärsdrivande verk eller om denna status bör inskränkas att avse endast flygplatsorganisationen. Luftfartsstyrelsen är emellertid icke beredd att nu framlägga något konkret förslag härom, eftersom en dylik ändring jämväl berör spörsmål, där andra myndigheters synpunkter böra företrädas. Styrelsen ifrågasätter, om icke en särskild utredning i förevarande hänseende bör komma till stånd.

Luftfartsstyrelsens beräkning av luftfartsverkets inkomster och utgifter under nästa budgetår upptaga en sammanlagd inkomstsumma av 3 400 000 kronor och en sammanlagd utgiftssumma av 11 145 000 kronor. Luftfartsverkets driftunderskott skulle alltså utgöra 7 745 000 kronor.

Styrelsen har i anslutning härtill lämnat följande specifikation över in-

komst- och utgiftsposterna, varvid såsom jämförelse även upptagits motsvarande belopp för innevarande budgetår.

Inkomster	1951/52	1952/53
1. Hyror och arrenden	1 010 000	1 140 000
2. Trafikinkomster	1 780 000	2 050 000
3. Besiktningavgifter	110 000	100 000
4. Diverse inkomster	100 000	110 000
Summa kronor	3 000 000	3 400 000
Utgifter	1951/52	1952/53
1. Luftfartsstyrelsen: Avlöningar	1 540 000	1 604 000
2. Luftfartsstyrelsen: Omkostnader	254 000	285 000
3. Flygplatsorganisationen: Avlöningar	2 976 000	3 001 000
4. Flygplatsorganisationen: Omkostnader	265 000	277 000
5. Underhåll och drift av luftfartsleder	920 000	1 000 000
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	120 000	125 000
7. Underhåll och drift av radioanläggningar	1 800 000	2 085 000
8. Underhåll och drift av teleutrustning	502 000	591 000
9. Utgifter för väderlekstjänst	1 182 000	1 138 000
10. Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisationen m. m.	429 000	451 000
11. Pensionskostnader	26 000	33 000
12. Diverse utgifter	75 000	85 000
13. Avsättning till värdeminskningsskonto	435 000	470 000
Summa kronor	10 524 000	11 145 000
Beräknat underskott	7 524 000	7 745 000

Storleken och de främsta anledningarna till utgiftsökningarna framgå av följande sammanställning:

Utgiftspost	Ökning kronor	Anledning
Luftfartsstyrelsen:		
Avlöningar	64 000	Inrättande av vissa nya befattningar, löneklassuppflyttningar, vissa befordringar.
Luftfartsstyrelsen:		
Omkostnader	31 000	Ökade biljettkostnader och höjda traktamenten för resor, ökade uppvärmningskostnader, vissa taxehöjningar, prisstegringar å kontorsförnödenheter.
Flygplatsorganisationen:		
Avlöningar	25 000	Nettokostnad för inrättande av vissa nya befattningar, löneklassuppflyttningar, vissa befordringar.

Utgiftspost	Ökning kronor	Ånledning
Flygplatsorganisationen: Omkostnader	12 000	Ökade biljettkostnader och höjda traktamenten för resor, ökade uppvärmningskostnader, vissa taxehöjningar, prisstegringar å kontorsförnödenheter.
Underhåll och drift av luftfartsleder	80 000	Ökat antal underhållsobjekt, stegrade reparationskostnader för fordon, den förhöjda fordonsskatten, prisstegringar på bränsle och elektrisk ström, allmänt höjda underhållskostnader för byggnader.
Hyses- och arrende- avgifter	5 000	Beräknade höjda fastighetsskatter.
Underhåll och drift av radio- anläggningar	285 000	Skärpt avskrivningspolitik för telegrafverkets anläggningar, ökade räntekostnader, ökade hyror för manöver- och överföringsledningar.
Underhåll och drift av teleutrustning	89 000	Ledningshyror och andra abonnemangskostnader för tidigare beslutade teleprinterförbindelser, ökade kostnader för teleprinterpaper.
Sveriges bidrag till interna- tionella civila luftfartsor- ganisationen m. m.	22 000	Höjd växelkurs, ökade lönetillägg till sekreteraren vid det skandinaviska sekretariatet, del i kostnader för en icke riktad radiofyr på Grönland.
Pensionskostnader	7 000	Nyinträdande pensionsförpliktelser.
Diverse utgifter	10 000	Övertagande av viss kursverksamhet från telegrafverket.
Avsättning till värdepappers- ningskonto	35 000	Nyttillkomna kapitalinvesteringar.

Beträffande utgiftsposten Väderlektjänst för luftfarten föreslår luftfartsstyrelsen, att luftfartens bidrag till väderleksstationerna på Grönland sänkes till en tredjedel av motsvarande anslagspost på sjätte huvudtiteln (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland).

I anslutning till sammanställningen framhåller luftfartsstyrelsen, att åtskilliga av de inträdda utgiftsökningarna antingen äro av helt automatisk eller av eljest mer eller mindre ofrånkomlig natur. Styrelsen fäster särskilt uppmärksamheten på den av statsmakterna sanktionerade skärpta avskrivningspolitiken beträffande telegrafverkets anläggningar.

Luftfartsstyrelsens framställning utmynnar i en hemställan, att, såvitt nu är i fråga, Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1952/53 upptaga ett underskott av 7 745 000 kronor.

Yttranden.

Statskontoret har i yttrande den 23 november 1951 uttalat, att ämbetsverket måste konstatera att luftfartsstyrelsens förslag till driftkostnadsstat knappast motsvarar de förväntningar, som kommit till uttryck i statsmakternas tidigare uttalanden.

Statskontoret har ej kunnat finna de skäl övertygande, som luftfartsstyrelsen åberopat för att i oförändrad omfattning bibehålla verksamheten vid flygfälten. Mot bakgrunden av statsmakternas tidigare uttalanden rörande fortsatt översyn i besparingssyfte av luftfartsverkets organisation anser ämbetsverket någon uppdelning av kanslibyrån på två nya byråer ej nu kunna komma i fråga och avstyrker följaktligen förslaget. Innan ytterligare erfarenheter av luftfartsverkets organisation vunnits lärer någon ordinarie-sättning av extra ordinarie tjänster icke heller böra övervägas.

I anledning av förslaget om särskild utredning angående luftfartsverkets ställning i den statliga budgeten, erinrar statskontoret, att det redan år 1948 stått klart för statsmakterna, att förutsättningar saknades att för den närmaste framtiden kunna åstadkomma balans mellan luftfartsfondens inkomster och utgifter (statsutskottets utl. 1948: 69; rd. skr. 1948: 160). Eftersom den med luftfartsverkets ställning såsom affärsdrivande verk åsyftade möjligheten att vinna överblick över luftfartens verkliga kostnader alltjämt måste anses äga aktualitet, finner sig statskontoret icke kunna förordna den föreslagna utredningen.

Statskontoret har slutligen beträffande de särskilda utgiftsposterna i statsförslaget förordnat vissa begränsningar.

Statens lönenämnd har den 23 november 1951 avgivit utlåtande över luftfartsstyrelsens framställning, såvitt denna avser lönespörsmål.

Departementschefen.

Det faktiska underskottet för luftfartsfonden uppgick budgetåren 1949/50 och 1950/51 till 5,8 respektive 6,1 miljoner kronor.

För innevarande budgetår beräknades i 1951 års statsverksproposition luftfartsfondens underskott till 6,4 miljoner kronor. Hänsyn hade då ej tagits till den under 1951 inträdda höjningen av det rörliga tillägget å personallönerna. Genom beslut den 1 juni 1951 har Kungl. Maj:t fastställt stat för luftfartens driftkostnader innevarande budgetår. Dessa kostnader utgöra enligt staten 10,5 miljoner kronor och då inkomsterna beräknats till 3 miljoner kronor, skulle underskottet för innevarande budgetår bli 7,5 miljoner kronor under förutsättning av oförändrat rörligt tillägg av 33/32 % å stats-tjänstemännens löner.

Den fortlöpande ökningen av underskottet för luftfartsfonden är prak-

tiskt taget helt att tillskriva automatiska utgiftsstegringar. Samtidigt ha vissa rationaliseringsåtgärder genomförts inom luftfartsverket, men besparingarna ha ej kunnat uppväga de ökade driftkostnaderna. Det har icke heller varit möjligt för styrelsen att genom avgiftshöjningar kompensera sig för kostnadsstegringarna.

Såsom statskontoret framhållit böra statsmakterna även i framtiden ha möjlighet att erhålla överblick över luftfartens verkliga kostnader. Detta kan ske på olika sätt och jag har icke något att erinra mot att denna fråga upptages till närmare övervägande inom luftfartsstyrelsen med biträde av den expertis, som kan befinnas erforderlig. Någon särskild sakkunnigutredning för klarläggande av detta spörsmål anser jag dock ej för närvarande vara behövlig.

I sina petita hösten 1951 har luftfartsstyrelsen anmält sina förslag angående luftfartsverkets inkomster och utgifter budgetåret 1952/53. Styrelsen har, vad inkomstsidan angår, räknat med en ökning av inkomsterna till 3,4 miljoner kronor. Styrelsen har därvid utgått från att den av styrelsen föreslagna nya flygplatstaxan skall tillämpas under budgetåret. Kungl. Maj:t har också genom beslut den 30 november 1951 fastställt taxeförslaget att tillämpas från den 1 januari 1952. Styrelsens inkomstberäkningar ha ej givit mig anledning till erinran.

Beträffande luftfartsverkets utgifter har styrelsen uttalat, att styrelsen är av den bestämda uppfattningen, att några mera avsevärda belopp icke längre kunna friställas genom ytterligare rationaliseringsåtgärder, såvida man önskar bibehålla den nuvarande verksamheten. Styrelsen har vidare angivit vissa möjligheter att begränsa verksamheten, vilka styrelsen dock ej ansett sig böra förordna, främst av säkerhetsskäl. Styrelsens kostnadsförslag slutar på en summa av 11 145 000 kronor. Underskottet för luftfartsfonden skulle i enlighet härmed utgöra 7 745 000 kronor för nästa budgetår.

Vid granskningen av stafförslaget har jag ansett mig i fråga om luftfartsstyrelsens och flygplatsorganisationens avlöningar och omkostnader böra tillstyrka endast sådana ökade utgifter, som statskontoret tillstyrkt eller lämnat utan erinran. Jag har icke heller ansett mig böra framlägga några förslag om tjänsteförändringar av natur att böra underställas Kungl. Maj:ts eller riksdagens prövning. Beträffande posten Utgifter för väderlekstjänst har jag icke något att erinra mot den av luftfartsstyrelsen föreslagna ändrade beräkningsgrunden. Posten bör upptagas med ett avrundat belopp som svarar mot de under sjätte huvudtiteln upptagna utgifterna för ändamålet. Övriga utgiftsposter å driftkostnadsstaten böra upptagas med de belopp styrelsen föreslagit.

I enlighet med vad jag här förordat skulle driftkostnadsstaten för nästa budgetår få följande utseende:

	Kronor
1. Luftfartsstyrelsen: Avlöningar	1 561 000
2. Luftfartsstyrelsen: Omkostnader	272 000
3. Flygplatsorganisationen: Avlöningar	2 954 000
4. Flygplatsorganisationen: Omkostnader	256 000
5. Underhåll och drift av luftfartsleder	1 000 000
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	125 000
7. Underhåll och drift av radioanläggningar	2 085 000
8. Underhåll och drift av teleutrustning	591 000
9. Utgifter för väderlekstjänst	1 119 000
10. Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisatio- nen m. m.	451 000
11. Pensionskostnader	33 000
12. Diverse utgifter	85 000
13. Avsättning till värdeminskningsskonto	470 000
	Summa 11 002 000

I statförslaget har, såsom tidigare framhållits, rörligt tillägg beräknats enligt nu gällande grunder. Vid fastställande av det slutliga statförslaget torde erforderlig uppräknning få verkställas med hänsyn till de höjningar av statstjänstemännens löner, som statsmakterna kunna komma att besluta. Underskottet för luftfartsfonden torde emellertid — på enahanda sätt som sker å driftbudgeten — bära i riksstatsförslaget upptagas med det belopp som nu kan förutses.

Då inkomsterna beräknats till 3,4 miljoner och utgifterna till 11,0 miljoner kronor, bör sålunda underskottet upptagas till 7,6 miljoner kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att för *Luftfartsfonden* å riksstaten för budgetåret 1952/
53 upptaga ett underskott av 7 600 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt,
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Östen Falken.

RIKSGÄLDSFONDEN

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-
nuari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1952/53 m. m. samt anför därvid följande.

Med skrivelse den 22 november 1951 har riksgäldskontoret överlämnat förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1952/53. Å utgiftssidan upptagas i detta förslag räntor till belopp av 339 150 200 kronor samt kapitalrabatter m. m. om tillhoppa 1 200 100 kronor. Då inkomsterna beräknas till 15 350 300 kronor utvisar förslaget till stat ett underskott att avföras å riksstaten å 325 000 000 kronor, vilket utgör en minskning med 20 000 000 kronor i förhållande till det underskott, varmed räknats i riksstaten för innevarande budgetår. Minskningen beror bl. a. på den sterilisering av prisutjämningsavgifter, som skett genom återköp av räntebärande statsobligationer från riksbanken.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna bilagda förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1952/53 (*bihang*);
- b) för *Riksgäldsfonden* å driftbudgeten för budgetåret 1952/53 upptaga ett underskott av 325 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Otto Winther.

Förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1952/53.

		Kronor
Utgifter.		
A. Räntor å den fonderade statsskulden:		
Räntelöpande obligationslån:		
1.	Ränta å 1934 års 3 % lån	4 529 982
2.	» » 1937 » 3 % amorteringslån av den $\frac{1}{3}$	1 477 824
3.	» » 1937 » 3 % » » » $\frac{1}{3}$	984 936
4.	» » 1939 » $2\frac{3}{4}$ % lån	3 151 327
5.	» » 1941 » $3\frac{1}{2}$ % »	11 249 487
6.	» » 1942 » $3\frac{1}{2}$ % »	15 005 512
7.	» » 1943 » $3\frac{1}{2}$ % » av den $\frac{15}{3}$	8 103 610
8.	» » 1943 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{15}{4}$	12 490 678
9.	» » 1943 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{1}{11}$	11 216 100
10.	» » 1944 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{15}{3}$	7 492 888
11.	» » 1944 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{15}{12}$	17 365 565
12.	» » 1945 » 3 % » » » $\frac{1}{7}$	10 998 180
13.	» » 1945 » 3 % » » » $\frac{1}{11}$	7 613 670
14.	» » 1946 » 3 % » » » $\frac{1}{2}$	17 817 300
15.	» » 1946 » 3 % » » » $\frac{15}{12}$, förslagsvis	6 860 790
16.	» » 1949 » $2\frac{1}{2}$ % »	6 250 000
17.	» » 1949 » $2\frac{3}{4}$ % »	4 125 000
18.	» » 1950 » 3 % » , förslagsvis	7 377 420
19.	» » 1950 » $3\frac{1}{4}$ % » , förslagsvis	6 588 628
20.	» » 1951 » $3\frac{1}{2}$ % » , förslagsvis	9 044 438
21.	» » 1942—1945 års 3 % lån (för inlösen av enskilda järnvägar)	1 650 410
		171 393 745
Premieobligationslån:		
22.	Vinster å 1942 års premieobligationslån	9 872 000
23.	» » 1943 »	5 253 000
24.	» » 1944 »	5 991 500
25.	» » 1945 »	7 880 000
26.	» » 1946 »	3 700 000
27.	» » 1947 »	7 400 000
28.	» » 1951 »	4 200 000
		44 296 500
Sparobligationer m. m.:		
29.	Ränta å sparobligationer, förslagsvis	3 200 000
30.	» » rikskonton, förslagsvis	375 000
31.	» » inlåning från sparbanker, förslagsvis	3 040 050
		6 615 050
Statsskuldförbindelser:		
32.	Ränta å statsskuldförbindelser, förslagsvis	9 700 000

	Kronor
Marshall-lånet:	
33. Räkta å dollarkredit hos Export-Import Bank of Washington, förslagsvis	2 638 332
Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.:	
34. Räkta å lån hos statsinstitutioner och fonder m. m., förslagsvis	27 000 000
Av staten övertagna lån:	
35. Räkta å av staten övertagna lån, förslagsvis.....	1 040 000
Övrig fonderad statsskuld:	
36. Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen	300 000
37. Räkta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm.....	90 000
38. Räkta å konung Carl XIII:s hemgiftskapital	7 500
39. » » Göta kanals reparationsfond	7 045
	404 545
	263 088 172
B. Räkntor å den tillfälliga statsskulden:	
1. Räkta å skattkamarväxlar, förslagsvis	70 000 000
2. » » vissa till riksgäldskontorets förvaltning överlämnade medel, förslagsvis	6 000 000
	76 000 000
C. Räkta å beräkнад ny upplåning:	
1. Räkta å beräkнад ny upplåning, förslagsvis	62 028
D. Kapitalrabatter m. m.:	
1. Kapitalrabatter, förslagsvis	1 000 000
2. Inlösningsprovisioner m. m., förslagsvis	200 000
3. Kursförluster, förslagsvis.....	100
	1 200 100
	Summa 340 350 300
Inkomster.	
A. Räkntor:	
1. Räkta å uppköpta obligationer	150 000
2. » » utlånade medel m. m.	14 000 000
	14 150 000
B. Uppgäld och kursvinster:	
1. Uppgäld	100
2. Kursvinster	100
	200
C. Diverse inkomster:	
1. Preskriberade obligationer och kuponger m. m.	1 000 000
2. Depositionsavgifter för premieobligationslånen	50 000
3. Dragningslistor å premieobligationslånen	150 000
4. Övriga diverse inkomster	100
	1 200 100
	15 350 300
Underskott att avföras å riksstatens driftbudget.....	325 000 000
	Summa 340 350 300

AVSKRIVNING AV NYA KAPITALINVESTERINGAR

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
4 januari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler frågan om anslag till *avskrivning av nya kapitalinvesteringar* samt anför därvid följande.

Under huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar uppföras anslag för täckning av den investeringsförlust, som uppstår i samband med genomförandet av helt eller delvis oräntabla nya kapitalinvesteringar. Dessa anslag ha tidigare ställts till riksgäldskontorets förfogande för att, i den mån investeringsanslagen uttagas, belastas till belopp motsvarande den beräknade investeringsförlusten. Samtidigt ha motsvarande avskrivningar verkställt i vederbörande kapitalfonders räkenskaper. Investeringens beskaffenhet har fått avgöra, huruvida avskrivningen skolat ske direkt eller genom det avskrivna beloppets uppförande på ett värdeminskningsskonto. Vid omläggningen av kapitalbudgeten fr. o. m. budgetåret 1944/45 överfördes redovisningsskyldigheten mot riksstaten för investeringsanslagen till de fondförvaltande myndigheterna, vilket medförde den förändringen, att även avskrivningsanslagen ställas till dessa myndigheters förfogande, att i första hand utnyttjas för investeringsutgifternas bestridande.

Föreliggande riksstatsförslag innefattar åtskilliga anslag å kapitalbudgeten, beträffande vilka en investeringsförlust måste beräknas. Jag torde nu få i korthet redogöra för de fall, där så är förhållandet. Hemställan göres i anslutning till denna översikt om att erforderliga avskrivningsanslag skola äskas eller ock upptagas med beräknade belopp i riksstatsförslaget.

Statens affärsverksfonder. För avskrivning under statens affärsverksfonder torde endast de till försvarsberedskap vid telegrafverket och statens järnvägar äskade investeringsanslagen — för telegrafverket ett formellt belopp av 1 000 kronor och för statens järnvägar ett belopp av 8 550 000 kronor — komma i fråga. Då dessa anslag böra avskrivas i sin helhet erfordras för avskrivningsändamål ett sammanlagt belopp av 8 551 000 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond. Enligt av riksdagen godkända regler för avskrivning av investeringar i allmänna fastighetsfonden utgör grundavskrivningen vid nybyggnader för ämbetsverk 25 procent av anläggningskostnaden och vid nybyggnader för fångvården, sjukhus, forskningsinstitut och skolor 50 procent. Kostnader för ändrings- och reparationsarbeten, vilka icke öka fastighetsvärdet, avskrivas helt. För lotsverkets byggnader utgör grundavskrivningen 50 procent, dock avskrivas hamn- och fyranläggningar omedelbart i sin helhet. Kostnader för markförvärv avskrivas icke.

Med tillämpning av dessa grunder böra avskrivningsanslag i riksstatsförslaget uppföras på sätt framgår av följande sammanställning. Beträffande de investeringsanslag, vilka i riksstatsförslaget upptagits med allenast beräknade belopp, ha de däremot svarande avskrivningsanslagen likaledes beräknats.

Anslag	Investering Kronor	Avskrivning Kronor
Justitiedepartementet:		
Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter	330 000	330 000
Ny ungdomsanstalt för svårbehandlade	*2 000 000	*1 000 000
Utrikesdepartementet:		
Inköp och iståndsättande av beskickningsfastigheter m. m.	*2 000 000	*500 000
Kommunikationsdepartementet:		
Anordnande av panncentral på Riddarholmen i Stock- holm	350 000	87 500
Anordnande av förvaltningslokaler	250 000	250 000
Inköp av fastigheter i Östersund	565 000	75 000
Merkostnader för vissa byggnadsarbeten	8 000 000	4 000 000
Finansdepartementet:		
Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gräns- bevakning m. m.	700 000	175 000
Ecklesiastikdepartementet:		
Nybyggnader för kemiska och biokemiska institutio- nerna vid universitetet i Uppsala m. m.	1 015 000	507 500
Om- och tillbyggnad av fysiska institutionen vid uni- versitetet i Uppsala	700 000	350 000
Vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet.	300 000	150 000

* Beräknat belopp.

Anslag	Investering Kronor	Avskrivning Kronor
Om- och tillbyggnad av universitetsbiblioteket i Lund	100 000	50 000
Ombyggnad av anatomiska institutionen vid universitetet i Lund	550 000	275 000
Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska institutet	250 000	125 000
Ombyggnad av tandläkarhögskolans i Stockholm lokaler m. m.	75 000	37 500
Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm	4 000 000	2 000 000
Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola	1 700 000	850 000
Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna.....	27 000	27 000
Vissa byggnadsarbeten vid småskoleseminarierna ...	105 000	52 500
Vissa byggnadsarbeten vid nomadskolorna	305 000	152 500
Om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna ...	752 600	412 600
Jordbruksdepartementet:		
Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök	84 300	59 300
Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut	200 000	100 000
Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan	167 000	137 000
Byggnadsarbeten vid skogshögskolan	736 700	394 200
Handelsdepartementet:		
Utbyggnad av flygtekniska försöksanstalten	1 656 000	828 000
Ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut ...	12 000	12 000
Säkerhetsanstalter för sjöfarten	608 000	341 500
Om- och tillbyggnadsarbeten vid statens skeppsprovningsanstalt	50 000	25 000
Inrikesdepartementet:		
Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.*	19 000 000	9 500 000
Utbyggande av karolinska sjukhuset	2 000 000	1 000 000
Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala	500 000	250 000
Vissa skyddsrumsanläggningar	11 000 000	11 000 000

Av de i sammanställningen angivna investeringsanslagen böra följande avskrivas i sin helhet, då investeringarna avse sådana anläggnings- och reparationsarbeten som icke väsentligt komma att höja fastigheternas värden, nämligen anslagen till ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter å 330 000 kronor, till anordnande av förvaltningslokaler å 250 000 kronor, till vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna å 27 000 kronor, till om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna i vad avser ett belopp av 72 600 kronor, till byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, till byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan och till byggnadsarbeten vid skogshögskolan i vad avser belopp å 34 300, 107 000 resp. 51 700 kronor samt till ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut å

* Beräknat belopp.

12 000 kronor. Investeringsanslaget till vissa skyddsrumsanläggningar å 11 000 000 kronor bör liksom tidigare skett beträffande liknande anslag även avskrivas helt. Beträffande anslaget till merkostnader för vissa byggnadsarbeten å 8 000 000 kronor, vilket avser byggnadsföretag för vilka olika grundavskrivningsprocent tillämpats, torde avskrivningsmedlen i enlighet med tidigare tillämpade principer böra beräknas till 50 procent av investeringsbeloppet. I fråga om anslaget till inköp av fastigheter i Östersund ingå kostnader för markförvärv med 265 000 kronor, för vilka avskrivning icke beräknats.

Försvarets fonder. För investeringar i försvarets fastighetsfond skall enligt av riksdagen godkända regler (r. skr. nr 455/1942 och 110/1951) avskrivningsbehovet beräknas schablonmässigt till 50 procent av den totala investeringen i var och en av fastighetsfondens delfonder med undantag för befästningars delfond, för vilken total avskrivning tillämpas. Kostnader för markförvärv avskrivas icke.

Under arméns, marinens, flygvapnets och befästningars delfonder upptagas investeringsanslag om tillhoppa 6 450 000, 2 675 000, 21 080 000 resp. 51 550 000 kronor. Härav avses för markförvärv 600 000 kronor under arméns delfond, 200 000 kronor under marinens delfond och 580 000 kronor under flygvapnets delfond. Under arméns delfond har vidare upptagits ett anslag till ordnande av Stockholms luftvärnsregementes förläggning å 1 500 000 kronor. De för sistnämnda anslag erforderliga avskrivningsmedlen synas kunna bestridas medelst anlitande av tidigare av de s. k. Ladugårdsgärdesmedlen avsatt belopp, vilket ännu ej helt disponerats. Avskrivningsanslagen under delfonderna böra alltså beräknas till 2 175 000, 1 237 500, 10 250 000 resp. 51 550 000 kronor.

Statens utlåningsfonder. För investeringar i statens lånefond för universitetsstudier, allmänna studielånefonden och kronotorparnas inventarielånefond, beträffande vilka fonder utlämnade lån löpa räntefritt, torde total avskrivning böra ske. Avskrivningsanslagen upptagas alltså till 2 500 000, 3 700 000 resp. 75 000 kronor. Beträffande de från värnpliktslånefonden utgående lånen skall enligt riksdagens uttalande (r. skr. nr 204/1951) fortsatt räntefrihet gälla. Anslaget till ifrågavarande fond å 200 000 kronor torde därför böra avskrivas helt. Investeringsanslagen till lånefonden för bostadsbyggande, statens avdikningslånefond och fiskerilånefonden å 450 000 000, 1 000 000 resp. 1 000 000 kronor torde såsom tidigare skett beträffande liknande anslag böra avskrivas med 25, 20 resp. 25 procent. Avskrivningsanslagen upptagas alltså med 112 500 000, 200 000 resp. 250 000 kronor.

Fonden för låneunderstöd. Investeringsanslaget till tilläggsån till viss bostadsbyggnadsverksamhet å 180 000 000 kronor torde med preliminärt belopp (jfr prop. nr 228/1951) böra avskrivas i sin helhet. För de under fonden upptagna investeringarna till lån till anordnande av kollektiva tvätterier å

1 500 000 kronor och till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler å 5 000 000 kronor torde avskrivningsbehovet böra beräknas i enlighet med hittills tillämpade regler. Avskrivningsanslagen upptagas alltså i riksstatsförslaget med 25 resp. 65 procent av det beräknade resp. äskade investeringsbeloppet eller med 375 000 resp. 3 250 000 kronor. Beträffande anslagen till lån till Haparanda stad för byggande av tullhus å 190 000 kronor, lån till tekniska högskolans i Stockholm studentkår å 150 000 kronor och lån till uppförande av en skola för kommunal upplysningsverksamhet å 600 000 kronor, torde, då lånen avses skola vara såväl ränte- som amorteringsfria, total avskrivning böra ske.

Diverse kapitalfonder. Investeringsanslagen under väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond till anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning å 7 000 000 kronor, till anordnande av ytterligare en bombsäker oljelagringsanläggning å 3 000 000 kronor och till anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m. å 3 000 000 kronor torde liksom tidigare skett beträffande motsvarande anslag böra avskrivas med 25, 30 resp. 35 procent. Avskrivningsanslagen upptagas alltså med 1 750 000, 900 000 resp. 1 050 000 kronor.

Sammanfattning och hemställan. Avskrivningsanslagen uppgå tillsammans till 416,5 miljoner kronor. En översikt över huru anslagen fördela sig på olika fonder och departement lämnas i följande tablå.

	Statens affärsverksfonder	Statens allmänna fastighetsfond	Försvarets fonder	Statens utlåningsfonder	Fonden för låneunderstöd	Diverse kapitalfonder	Summa
II. Justitiedepartementet	—	1 330 000	—	—	—	—	1 330 000
III. Utrikesdepartementet	—	500 000	—	—	—	—	500 000
IV. Försvarsdepartementet ...	—	—	65 212 500	200 000	—	—	65 412 500
V. Socialdepartementet	—	—	—	112 500 000	183 625 000	—	296 125 000
VI. Kommunikationsdepartementet...	8 551 000	4 412 500	—	—	—	—	12 963 500
VII. Finansdepartementet	—	175 000	—	—	190 000	—	365 000
VIII. Ecklesiastikdepartementet	—	4 989 600	—	6 200 000	150 000	—	11 339 600
IX. Jordbruksdepartementet	—	690 500	—	525 000	—	—	1 215 500
X. Handelsdepartementet ...	—	1 206 500	—	—	—	3 700 000	4 906 500
XI. Inrikesdepartementet	—	21 750 000	—	—	600 000	—	22 350 000
Summa	8 551 000	35 054 100	65 212 500	119 425 000	184 565 000	3 700 000	416 507 600

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels, under förutsättning att motsvarande investeringsanslag beviljas, anvisa följande *reservationsanslag* till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1952/53 i härefter angivna fonder, nämligen

Telegrafverkets fond:

Kommunikationsdepartementet:

Försvarsberedskap vid telegrafverket 1 000

Statens järnvägars fond:

Kommunikationsdepartementet:

Försvarsberedskap vid statens järnvägar 8 550 000

Statens allmänna fastighetsfond:

Justitiedepartementet:

Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter .. 330 000

Kommunikationsdepartementet:

Anordnande av panncentral på Riddarholmen i Stockholm 87 500

Anordnande av förvaltningslokaler 250 000

Inköp av fastigheter i Östersund 75 000

Merkostnader för vissa byggnadsarbeten 4 000 000

Finansdepartementet:

Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m. 175 000

Ecklesiastikdepartementet:

Nybyggnader för kemiska och biokemiska institutionerna vid universitetet i Uppsala m. m. ... 507 500

Om- och tillbyggnad av fysiska institutionen vid universitetet i Uppsala 350 000

Vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet.... 150 000

Om- och tillbyggnad av universitetsbiblioteket i Lund 50 000

Ombyggnad av anatomiska institutionen vid universitetet i Lund 275 000

<i>Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska institutet</i>	125 000
<i>Ombyggnad av tandläkarhögskolans i Stockholm lokaler m. m.</i>	37 500
<i>Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm</i> ...	2 000 000
<i>Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola</i>	850 000
<i>Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna</i> ..	27 000
<i>Vissa byggnadsarbeten vid småskoleseminarierna</i>	52 500
<i>Vissa byggnadsarbeten vid nomadskolorna</i>	152 500
<i>Om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna</i> ..	412 600
Jordbruksdepartementet:	
<i>Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök</i>	59 300
<i>Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut</i>	100 000
<i>Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan</i>	137 000
<i>Byggnadsarbeten vid skogshögskolan</i>	394 200
Handelsdepartementet:	
<i>Utbyggnad av flygtekniska försöksanstalten</i>	828 000
<i>Ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut</i> ..	12 000
<i>Säkerhetsanstalter för sjöfarten</i>	341 500
<i>Om- och tillbyggnadsarbeten vid statens skeppsprov-ningsanstalt</i>	25 000
Inrikesdepartementet:	
<i>Vissa skyddsrumsanläggningar</i>	11 000 000
Försvarets fonder:	
Försvarsdepartementet:	
<i>Försvarets fastighetsfond:</i>	
<i>Marinens delfond</i>	1 237 500
<i>Flygvapnets delfond</i>	10 250 000
Statens utlåningsfonder:	
Försvarsdepartementet:	
<i>Värnpliktslånefonden</i>	200 000
Ecklesiastikdepartementet:	
<i>Statens lånefond för universitetsstudier</i>	2 500 000
<i>Allmänna studielånefonden</i>	3 700 000

*Statsverkspropositionen: Bil. 19:***Jordbruksdepartementet:**

<i>Kronotorparnas inventarielånefond</i>	75 000
<i>Statens avdikningslånefond</i>	200 000
<i>Fiskerilånefonden</i>	250 000

Fonden för låneunderstöd:**Socialdepartementet:**

<i>Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler</i>	3 250 000
--	-----------

Finansdepartementet:

<i>Lån till Haparanda stad för byggande av tullhus..</i>	190 000
--	---------

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Lån till tekniska högskolans i Stockholm studentkår</i>	150 000
--	---------

Inrikesdepartementet:

<i>Lån till uppförande av en skola för kommunal upplysningsverksamhet</i>	600 000
---	---------

Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond:**Handelsdepartementet:**

<i>Anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning</i>	1 750 000
<i>Anordnande av ytterligare en bombsäker oljelagringsanläggning</i>	900 000
<i>Anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m. . .</i>	1 050 000

dels i avbidan på särskild proposition beräkna följande reservationsanslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1952/53 i härefter angivna fonder, nämligen

Statens allmänna fastighetsfond:**Justitiedepartementet:**

<i>Ny ungdomsanstalt för svårbehandlade</i>	1 000 000
---	-----------

Utrikesdepartementet:

<i>Inköp och iståndsättande av beskickningsfastigheter m. m.</i>	500 000
--	---------

Inrikesdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.</i>	9 500 000
<i>Utbyggande av karolinska sjukhuset</i>	1 000 000
<i>Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala ..</i>	250 000

Försvarets fonder:

Försvarsdepartementet:

<i>Försvarets fastighetsfond:</i>	
<i>Arméns delfond</i>	2 175 000
<i>Bejästningars delfond</i>	51 550 000

Statens utlåningsfonder:

Socialdepartementet:

<i>Lånefonden för bostadsbyggande</i>	112 500 000
---	-------------

Fonden för låneunderstöd:

Socialdepartementet:

<i>Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet ...</i>	180 000 000
<i>Lån till anordnande av kollektiva tvätterier</i>	375 000

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

AVSKRIVNING AV OREGLERADE KAPITALMEDELSFÖRLUSTER

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-
nuari 1952.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler de frågor som röra anslag till *avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* samt anför därvid följande.

I anslutning till 1938 års budgetreform upprättades per den 30 juni 1938 en fond för oreglerade kapitalmedelsförluster för redovisning av förluster, som uppkommit å statens kapitalfonder och överförts till fonden i den ordning Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämt. Å fonden, som står under riksgäldskontorets förvaltning, skola icke redovisas följande förluster å statens kapitalfonder, nämligen förluster för riksbanksfonden, sådana förluster för statens affärsverksfonder, statens pensionsfonder och riksgäldsfonden, som äro av den mindre omfattning, att de normalt böra täckas av löpande inkomster, samt förluster, för vilka täckning kan beredas av inom vederbörande fond verkställda avsättningar till förnyelsefond eller värde-minskningskonto. Innan jag ingår på de frågor om avskrivning av å fonden redovisade förluster, som nu böra anmälas för riksdagen, torde jag på sedvanligt sätt få anmäla spörsmålet om redovisning av vissa ackordsupp-
görelser.

Ackordsupp-
görelser angående lån från statens utlåningsfonder m. m. Med bifall till propositionen nr 281 har 1940 års lagtima riksdag (skr. nr 373) bemyndigat Kungl. Maj:t att i fråga om vissa statliga lån, i den mån ej an-

nat föränledes av särskilda föreskrifter för viss låneverksamhet, efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs, ävensom att eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långivarens rätt, så ock att, där särskilt vägande skäl därtill föränleda, medge betalningsanstånd även i fall, då sådant anstånd ej påkallas av gäldenärs eller löftesmans iråkade obestånd.

Bemyndigandet gäller i fråga om lån från statens utlåningsfonder med undantag av lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar; lånefordringar under fonden för låneunderstöd, vilka hänföra sig till anslag för viss lånerörelse, med undantag av lån från allmänna järnväglånefonden, bibanelånefonden och allmänna byggnadslånefonden; lån från jämtländska lappväsendets fond, Västerbottens och Norrbottens lappfonder (fr. o. m. den 1 juli 1943 statens lappfond); samt lån från folkpensioneringsfonden för ändamål, som avses i § 4 mom. 1 punkt 8 i reglementet angående förvaltningen av nämnda fond.

Riksdagen medgav tillika, att befogenheten finge av Kungl. Maj:t delegeras åt underordnad myndighet, respektive riksbanken och riksgäldskontoret.

Vid lämnandet av detta bemyndigande uttalade riksdagen emellertid önskemålet, att redovisning i någon lämplig form årligen skulle lämnas riksdagen för beslut rörande ackordsuppgörelser och andra efterskänkanden, som fattats på grund av bemyndigandet.

Den åskade redovisningen torde på sätt tidigare skett få lämnas riksdagen i den formen, att avskrifter av de under föregående kalenderår fattade besluten angående biträdande av ackord ävensom andra efterskänkanden av statens rätt, som innefatta mera än ett medgivande av betalningsanstånd, tillställas riksdagens vederbörande utskott jämte en sammanfattande förteckning.

I enahanda ordning torde redovisning få lämnas för de fall, i vilka Kungl. Maj:t under föregående kalenderår tagit i anspråk det av 1942 års riksdag (prop. nr 241; skr. nr 388) lämnade bemyndigandet att tills vidare efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall biträda ackord i fråga om kronans fordringar för försåld fast egendom.

Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster. Enligt av 1939 års lagtima riksdag godkända principer skall under denna rubrik årligen äskas ett anslag till belopp, som kan antagas genomsnittligt bereda täckning för de förluster som för varje år bruka uppkomma. I riksstaterna för budgetåren 1939/40—1945/46 har ifrågavarande anslag upptagits till ett avrundat belopp av 1,5 miljoner kronor. Med hänsyn till det stora avskrivningsbehov, som väntats komma att framträda i fråga om vissa tidigare beslutade investeringar, bland vilka särskilt må nämnas de omfattande statliga investeringarna i bostadsproduktionen av delvis subventionsnatur, har anslaget för budgetåret 1946/47 uppförts i riksstaten med 10 miljoner kronor. Dessutom

ha sistnämnda budgetår under förevarande huvudtitel anvisats anslag å tillhoppa 13,9 miljoner kronor för avskrivning å vissa äldre kapitalinvesteringar. I riksstaterna för budgetåren 1947/48 och 1948/49 har anslaget upptagits med 50 miljoner kronor samt för budgetåren 1949/51 med 15 miljoner kronor. I gällande riksstat är anslaget likaledes uppfört med 15 miljoner kronor.

Med skrivelse den 30 november 1951 har riksgäldskontoret överlämnat en redogörelse angående överföring till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster under budgetåret 1950/51 av förluster å statens kapitalfonder.

Av redogörelsen framgår att följande förluster av fondförvaltande myndigheter anmälts och per den 30 juni 1951 överförts till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster:

Myndighet och fond

Statskontoret:	
Fonden för låneunderstöd: Statskontorets delfond	43 991: 60
Riksbanken:	
Statens bosättningslånefond	207 525: 69
Egnahemslånefonden	5 017: 60
Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden	5 501: 18
Fonden för låneunderstöd: Riksbankens delfond	12 527: —
Lantbruksstyrelsen:	
Arrendeegnahemsfonden	439: 94
Försvarets civilförvaltning:	
Försvarets fastighetsfond	6 192 990: 40
Summa kronor 6 467 993: 41.	

Vidare har under budgetåret 1950/51 till följd av Kungl. Maj:ts beslut följande förlust överförts:

Fonden för förlag till statsverket:

Förlagskapital för clearingkassan för hampa kronor 100 000: —

Fonden har sålunda för sistnämnda budgetår belastats för förluster med tillhoppa 6 567 993 kronor 41 öre. Härefter utgjorde balansen av disponibla medel å fonden 18 064 203 kronor 77 öre.

Utöver vad som erfordras för årlig avskrivning av smärre oreglerade kapitalmedelsförluster böra medel under förevarande anslag även för nästa budgetår beräknas för retroaktiv avskrivning av vissa tidigare beslutade investeringar. Anslaget synes kunna beräknas till 15 miljoner kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 15 000 000 kronor.

*Statsverkspropositionen: Bil. 20: Avskrivning av
oreglerade kapitalmedelsförluster.*

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

BILAGA 21 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1952

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-
nuari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1952/53 och anför därvid följande.

Översikt av fastighetsfondens ställning m. m.

Statens allmänna fastighetsfond omfattar tio delfonder, av vilka slottsbyggnadernas, beskickningsfastigheternas och byggnadsstyrelsens delfonder förvaltas av byggnadsstyrelsen och de övriga stå under förvaltning av fångvårdsstyrelsen, medicinalstyrelsen, generaltullstyrelsen, Uppsala universitet, Lunds universitet, direktionen för karolinska sjukhuset och lotsstyrelsen. Fastighetsfonden är anordnad såsom en kapitalfond, vilket innebär, att — förutom kapitalbehållningen — fondens inkomster och utgifter redovisas i rikshuvudboken. Inkomst- och utgiftsstat för fonden fastställs årligen av Kungl. Maj:t och riksdagen. Å utgiftssidan i denna stat upptagas anslagsposter för bestridande från fonden av reparations- och underhållskostnader m. m. samt för avsättning till värdeminskningskonto. Från fondens stat bestridas vidare hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden. Å statens inkomstsida beräknas, förutom hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden samt diverse inkomster, en post för varje delfond, benämnd ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler; över denna post redovisas de belopp som för nämnda ändamål anvisas under de olika huvudtitlarna på riksstaten. Fondens överskott redovisas på särskild titel på riksstatens inkomstsida.

Fastighetsfondens kapitalbehållning uppgick den 1 juli 1950 till 357,75 miljoner kronor. Enligt en av riksräkenskapsverket i samband med riksbokslutet upprättad sammanställning ha under budgetåret 1950/51 kapitalinvesteringarna i fonden uppgått till 42,38 miljoner kronor, medan utgifterna å motsvarande avskrivningsanslag utgjort 17,85 miljoner kronor och avskrivningsmedlen inom fonden samt övriga kapitalmedel uppgått till 16,17 miljoner kronor. Nettoökningen av fondens behållning på grund av nyinvestering har således uppgått till 8,36 miljoner kronor. Genom invärderingar och omföringar mellan kapitalfonder har fastighetsfondens kapitalbehållning ökat med 4,24 miljoner kronor. Den utgående behållningen den 30 juni 1951 uppgick sålunda till 370,35 miljoner kronor.

Den för budgetåret 1950/51 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 35,13 miljoner kronor. Inkomsterna beräknades till detta belopp, medan utgifterna och överskottet upptogs till resp. 21,19 och 13,94 miljoner kronor. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen (s. 180 o. f.) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 14,90 miljoner kronor, vilket belopp alltså tillförts statsregleringen. Till reparations- och underhållskostnader m. m. ha åtgått 10,83 miljoner kronor. Behållningen av reserverade reparationsmedel har under budgetåret nedgått från 3,41 till 3,31 miljoner kronor.

Den för innevarande budgetår gällande staten för fastighetsfonden är fastställd genom brev den 9 mars 1951 (statsverkspropositionen Bil. 21, riksdagens skrivelse nr 40).

Från och med budgetåret 1944/45 har genomförts en omläggning av arbetsåret för reparationsverksamheten, varigenom detta lösgjorts från sin förutvarande bundenhet vid budgetåret och i stället börjar i månaderna mars—april. Härigenom kan reparationsverksamheten förläggas till vår- och försommarmånaderna, så att den icke liksom tidigare sammanfaller med byggnadsindustriens högsäsong i slutet av sommaren och början av hösten. En förutsättning härför är, att Kungl. Maj:ts förslag till stat för fastighetsfonden framläggas i statsverkspropositionen och att staten fastställas av riksdagen under dess tidigare skede.

Det förslag till stat för allmänna fastighetsfonden, som framläggas i det följande (*bilaga*), slutar på ett belopp av 42 576 000 kronor, vilket innebär en ökning av omslutningssumman med 5 537 000 kronor. Ökningen betingas i första hand av en höjning av posterna till reparations- och underhållskostnader med sammanlagt 3 274 000 kronor. Avsättningen till värdeminskningsskonto ökar med 355 000 kronor och hyresutgifterna med 916 000 kronor. Hyresinkomsterna förutses öka med 642 000 kronor och diverse inkomster med 101 000 kronor. Fondens överskott förutsättes öka med 992 000 kronor. Slutligen betingar balansen i staten en uppräknig av ersättningsanslagen till fonden med sammanlagt 4 794 000 kronor.

Till grund för förslaget till stat för fastighetsfonden ha lagts av vederbörande förvaltningsmyndigheter avgivna statförslag för resp. delfonder, varöver riksräkenskapsverket den 6 december 1951 avgivit utlåtande.

Reparations- och underhållskostnader m. m.

I enlighet med vad Kungl. Maj:t föreskrivit ha de fondförvaltande myndigheterna avgivit redogörelser för användningen under budgetåret 1950/51 av medel, som under här ifrågavarande anslagsposter ställts till förfogande. Beträffande redogörelsernas innehåll torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

I detta sammanhang må erinras, att vid behandlingen av förslaget till stat för fastighetsfonden vid 1943 års riksdag (prop. nr 71) ställning togs till frågan om principerna för beräkningen av medelsbehovet för reparationsändamål. De av Kungl. Maj:t i nämnda sammanhang godkända beräkningsgrunderna, mot vilka riksdagen icke riktat erinran, innebära huvudsakligen följande.

Beloppet av erforderliga reparationsmedel erhålles genom multiplicering av byggnadsbeståndets bokförda värde med en viss procentsats, underhållsprocenten. I byggnadsbeståndets bokförda värde ingå icke de byggnader, som färdigställas under det budgetår, som närmast föregår det budgetår statförslaget avser. Underhållsprocenten anpassas efter byggnadernas ålder. Sålunda fastställs ett visst procenttal för gamla byggnader och ett annat för nya byggnader. Under de första åtta åren halveras vidare underhållsprocenten för de nya byggnaderna. Underhållsprocenten eller det erhållna reparationsmedelsbehovet omräknas slutligen med hänsyn till inträffade förändringar i prisläget på byggnadsmarknaden, vilka förändringar framgå av byggnadsstyrelsens reparationskostnadsindex.

Det sålunda beräknade beloppet av erforderliga medel för reparationer och underhåll utgör en ram för medelstilldelningen, vilken sedan med hänsyn till läget på arbetsmarknaden, materialtillgången, den statsfinansiella situationen m. m. av statsmakterna underkastas eventuellt erforderliga justeringar.

I brev den 1 mars 1946 förklarade Kungl. Maj:t, att beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader tills vidare fr. o. m. budgetåret 1946/47 skulle beträffande fångvårdsstyrelsens, medicinalstyrelsens, byggnadsstyrelsens, Uppsala universitets och Lunds universitets delfonder ske i enlighet med de principer, som förordats i förenämnda proposition, och att härvid värdena å nyuppförda byggnader i förekommande fall skulle omräknas till 1935 års prisnivå i enlighet med de i 1946 års statsverksproposition, del 22, s. 6—7 återgivna, av byggnadsstyrelsen förordade principerna.

De byggnadsvärden, som byggnaderna skulle ha betingat, därest de uppförts år 1935, bestämmas från och med budgetåret 1949/50 med tillämpning av byggnadsstyrelsens nybyggnadskostnadsindex, som av styrelsen årligen kompletteras med hänsyn till inträffade förändringar i kostnadsläget på byggnadsmarknaden.

Beträffande reparationskostnadsindex har byggnadsstyrelsen anmält, att

4 Statsverkspropositionen: Bil. 21: Statens allmänna fastighetsfond.

denna med 1935 som basår för år 1951 beräknats till 242, vilket innebär en ökning med 54 enheter jämfört med år 1950.

Slottsbyggnadernas delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond ha för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 923 000 kronor, varav 543 000 för de kungl. slotten med tillhörande byggnader, 80 000 för uthyrda lägenheter vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga, 235 000 för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m. samt 65 000 för vissa iståndsättningsarbeten.

Av det för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m. anvisade beloppet ha 165 000 kronor beräknats för det löpande underhållet och återstoden, 70 000 kronor, för särskilda, mera kostnadskrävande arbeten av reparations- och underhållskaraktär.

För nästa budgetår har byggnadsstyrelsen i skrivelse den 16 oktober 1951 hemställt om anvisande av sammanlagt 1 866 000 kronor.

För slottsbyggnaderna och de uthyrda lägenheterna har styrelsen därvid beräknat 698 000 resp. 103 000 kronor, innebärande en ökning av dessa poster med 28,5 procent, motsvarande enligt styrelsens indexberäkning underhållskostnadernas stegring sedan år 1950.

Medelsbehovet under delposten till vissa historiska byggnader har, såvitt gäller löpande underhållsarbeten, uppskattats till 216 000 kronor. Av ökningen betingas 47 000 kronor av underhållskostnadernas stegring sedan år 1950, medan återstoden, 4 000 kronor, avsetts för normalt underhåll samt tillsyn av Bogesunds slott. Härutöver har styrelsen hemställt om anvisande särskilt av 4 000 kronor, utgörande merkostnaderna för anordnande av en parkeringsplats för bussar, bilar och cyklar vid Läckö slott, för vilket ändamål 10 000 kronor inräknats i reparationsposten för budgetåret 1947/48.

Alltsedan budgetåret 1946/47 ha under reparations- och underhållsposten av slottsbyggnadernas delfond upptagits särskilda belopp för iståndsättningsarbeten vid de kungl. slotten med tillhörande byggnader. För innevarande budgetår ha för arbeten av denna art anvisats 65 000 kronor. För nästa budgetår hemställer byggnadsstyrelsen om anvisande under delposten av i första hand 495 000 kronor, avseende iståndsättning av bl. a. fasaderna å Stockholms slott — varom anmälan gjordes av styrelsen redan i statskri-velsen för innevarande budgetår — reparation av det s. k. Dragonstallet vid Drottningholms slott, iordningställande av gamla stenbron vid huvudinfarten till Ulriksdals slott, vissa fasadputsningsarbeten å Tullgarns slott samt dränering av borggården mellan slottets flyglar. Rörande dessa arbeten inhämtas bl. a. följande av handlingarna i ärendet.

Slottsarkitekten har föreslagit, att omputsningsarbeten jämte därmed sammanhörande konservering av natursten å Stockholms slotts norra fasader måtte utföras för en beräknad kostnad av 200 000 kronor. Då behovet av arbetena blir alltmera trängande för varje år, anser styrelsen att det angivna beloppet bör inräknas i staten för nästa budgetår.

Husgerådskammarens samlingar ha städse, i den mån de icke disponerats för de kungl. slottens möblering, förvarats i ett stort antal förrådslokaler inom eller i anslutning till de olika slotten. Denna decentralisering försvå-

rar i hög grad överblicken av materialet på samma gång som otidsenliga magasin och bristande utrymmen lätt kunna äventyra samlingarnas rätta vård och handhavande. Ett centralt förrådsrum av den storlek, att samtliga icke disponerade föremål där kunna förvaras i enlighet med moderna inventerings- och konserveringsprinciper är därför av behovet starkt påkallat. I samband med de genomgripande våningsförändringar, som blivit en följd av tronskiftet, har dessutom det sedan länge latenta behovet av ökat magasinutrymme under det senaste halvåret i hög grad aktualiserats. Bland de byggnader som sortera under ståthållarämbetena på de kungl. slotten torde Dragonstallet vid Drottningholms slott närmast motsvara de krav, som kunna ställas på ett huvudmagasin av denna art. Härför kräves emellertid i första hand att byggnaden iordningställes för att främst ur säkerhets- och brandskyddssynpunkt tillgodose de anspråk dessa staten tillhöriga, ovärderliga samlingar av möbler, textilier och konstföremål ställa. Härtill kommer att Dragonstallet efter en ombyggnad skulle få en värdefull användning jämväl för förvaring av teaterns 1700-talsdekorationer. Förvaringsmöjligheterna inom teaterhuset ha aldrig avsetts för andra dekorationer, som äro i bruk, än för de närmast planerade föreställningarna. På 1700-talet fanns ett särskilt, större magasin för övriga dekorationer vid »Canton», men detta magasin är för längesedan rivet. F. n. äro större delen av kulisserna från 1700-talet packade tätt intill varandra på ömse sidor av själva scenen. För varje gång någon av dem skall framdragas, föreligger en ofrånkomlig risk både för skada å kulissernas profiler och framförallt för bortskrapning av limfärgstoff, vilket med hänsyn till dekorationsmaterialets oersättlighet måste betraktas som allvarlig kulturhistorisk vanvård. Redan nu har därför ett antal dekorationer preliminärt flyttats över till Dragonstallet, där de dock för närvarande förvaras på ett ytterst otillfredsställande sätt, som både försvårar den kulturhistoriska vården av dessa samt deras användning vid förefallande behov. Byggnadsstyrelsen har på basis av ett av slottsarkitekten upprättat ritningsförslag kostnadsberäknat de ifrågavarande ombyggnads- och ändringsarbetena till sammanlagt 170 000 kronor. Därest arbetena igångsättas nästa budgetår skulle för ändamålet i staten för budgetåret 1952/53 behöva upptagas ett belopp av 95 000 kronor. Återstoden av kostnaderna eller 75 000 kronor skulle behöva upptagas i staten för budgetåret 1953/54.

Betydande skador ha uppstått på den gamla stenbron vid huvudinfarten till Ulriksdals slott. Sedan en provisorisk bro nu ordnats skola undersökningar igångsättas och konstruktioner upprättas för den gamla brons återställande i vårdat och fullt trafikabelt skick. Kostnaderna härför kunna icke inrymmas inom de till styrelsens förfogande stående underhållsmedlen. De närmare kostnaderna för reparation kunna icke nu angivas men styrelsen föreslår, att för nästa budgetår ett belopp av 30 000 kronor beräknas för ändamålet.

Fasaderna på Tullgarns slott äro i stort behov av en genomgående reparation avseende oputsning och utbyte av plåtbeslag m. m. Arbetena kunna icke utan risk för byggnadens goda bestånd uppskjutas. Kostnaderna för fasadernas iståndsättande ha beräknats till 115 000 kronor. — I samband med dessa arbeten bör borggården mellan slottets flyglar dräneras. Dagvattenet från gården tränger ned i flyglarnas källarlokal, vilket medför stora olägenheter och avsevärda risker för sönderfrysningar samt fuktskador i övrigt. Kostnaderna för dräneringen, vilken föranleder omfattande sprängningsarbeten i borggårdens berggrund, beräknas till 55 000 kronor.

Under delposten till Vissa iståndsättningsarbeten har byggnadsstyrelsen åskat ytterligare 350 000 kronor för vissa av riksmarskalksämbetet begärda

6 *Statsverkspropositionen: Bil. 21: Statens allmänna fastighetsfond.*

arbeten. Dessa äro anordnande av smörj- och spolplats inom garaget i Hovstallet (25 000), inredande av kökslokaler för festvåningen å Stockholms slott (170 000), inredande av kökslokaler för lilla gästvåningen å Stockholms slott (60 000) samt ändring och modernisering av flygelbyggnad vid Drottningholms slott (95 000). Såsom motivering för arbetena å Stockholms slott anföres önskvärdheten att ersätta de nuvarande synnerligen omoderna och arbetskraftskrävande kökslokalerna med praktiska, hygieniska och arbetsbesparande lokaler, vilka svara mot nutida krav på dylika utrymmen. Flygelbyggnaden vid Drottningholms slott har hittills kunnat användas endast för tillfällig inkvartering. Genom de ifrågasatta ändrings- och moderniseringsarbetena skulle erhållas ett önskvärt bostadstillskott, varjämte den kulturhistoriskt värdefulla inredningen bättre skulle bevaras.

Byggnadsstyrelsen har sålunda beräknat medelsbehovet under förevarande delfond till (698 000 + 103 000 + 216 000 + 4 000 + 495 000 + 350 000 =) 1 866 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond ha varit anslagna följande belopp under resp. budgetår.

Budgetår	1948/49	1949/50	1950/51	1951/52
Kronor.....	369 000	350 000	458 000	424 000

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen ha 357 000 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 67 000 kronor, för vissa större reparations- och ändringsarbeten, vilka icke kunnat utföras inom ramen för det normala reparationsanslaget och för vilka särskilda investeringsanslag icke ansetts böra äskas, då fastigheternas värdeökning förväntas bli obetydlig.

I statförslaget för budgetåret 1952/53 har fångvårdsstyrelsen beräknat det för normala reparations- och underhållsarbeten erforderliga anslaget enligt samma grunder, som varit bestämmande för medelsanvisningen för innevarande budgetår. Underhållskostnaderna framgå av följande uppställning.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- och under- hållskost- nader m. m. kronor
Äldre byggnader	9 582 398	4,11	393 836
Nya byggnader över 8 år	3 833 838	1,63	62 492
Nya byggnader ej över 8 år.....	686 574	0,81	5 561
	Kronor 14 102 810	—	461 889

I överensstämmelse härmed har styrelsen föreslagit, att reparationsposten för de löpande arbetena för nästa budgetår upptages till 462 000 kronor.

Till detta belopp, 462 000 kronor, ha lagts 25 000 kronor avseende reparations- och underhållskostnader samt onera för av fångvården disponerade barackbyggnader. Nämda kostnader samt onera bestridas för närvarande

från den å fastighetsfondens stat upptagna delposten till Hyres- och arrende-utgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden. Antalet av fångvården disponerade barackbyggnader utgör för närvarande omkring 60. Med hänsyn till att flertalet av dessa byggnader numera helt överlåtits å fångvården, har styrelsen föreslagit att från och med nästa budgetår ett särskilt belopp beräknas under reparations- och underhålls-posten till bestridande av ifrågakvarande kostnader.

Utöver vad som sålunda erfordras för löpande ändamål torde enligt fångvårdsstyrelsens mening även för nästa budgetår särskild medelsanvisning ske för vissa större reparations- och ändringsarbeten. Styrelsen har sålunda hemställt om anvisande av ytterligare medel till installation av alarmanordningar vid vissa fångvårdsanstalter samt förstärkning av fönstergaller vid vissa anstalter, för vilka ändamål tidigare anvisats sammanlagt 20 000 resp. 60 000 kronor. I statförslaget för budgetåret 1952/53 ha för sådana arbeten upptagits 30 000 resp. 37 500 kronor. Rörande motiveringen hänvisas till vad som från styrelsens sida anförts i skrivelsen med begäran om medelsanvisning för budgetåret 1949/50 (se 1949 års statsverksproposition, Bil. 22, s. 9; se även 1950 och 1951 års statsverkspropositioner, Bil. 21, s. 6 resp. 8). Styrelsen tillägger, att behovet av brandalarmanordningar har stegrats med hänsyn till den dyrbara utrustning, som numera tillförts fångvårdsanstalternas verkstäder. Uppräkningen av anslaget till förstärkning av fönstergaller vid vissa anstalter motiveras med den inträffade allmänna prisstegringen. — Fångvårdsstyrelsen har äskat ytterligare medel även för nyinstallation av värmepannor och varmvattenberedare, för vilket ändamål 15 000 kronor anvisats för budgetåret 1951/52. I statförslaget för nästa budgetår har styrelsen beräknat medelsbehovet för dylika installationsarbeten till 20 000 kronor. Rörande motiveringen hänvisas till styrelsens petitaskrivelse för innevarande budgetår (se 1951 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 8 och 9). — Vidare har styrelsen upprepat sina framställningar förra året om anslag till luftskyddsanordningar samt omläggning av den elektriska kraftförsörjningen vid fångvårdsanstalten i Mariestad. För dessa ändamål har styrelsen i statförslaget för budgetåret 1952/53 upptagit 30 000 resp. 53 000 kronor. Rörande motiveringen hänvisas till förra årets petitaskrivelse (se 1951 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 8 och 9).

För andra särskilda arbeten än nu nämnda har styrelsen äskat sammanlagt 143 000 kronor. Härom inhämtas bl. a. följande av handlingarna.

Det har vid upprepade tillfällen befunnits, att de elektriska ledningarna vid flera anstalter äro av gammal modell, som icke vidare godkännes av vederbörande myndigheter. Eldsvådettillbud ha förekommit bland annat vid fångvårdsanstalten i Härnösand, vars brandchef gjort upprepade framställningar i saken till styrelsen. För omläggning av de elektriska ledningarna samt övergång från likström till växelström har styrelsen i viss utsträckning anlitat normala underhållsmedel, men då anläggningsarbetena väntas bli omfattande, hemställer styrelsen att för omläggning av de elektriska ledningarna m. m. vid vissa fångvårdsanstalter i staten för nästa budgetår beräknas ett belopp av 40 000 kronor.

Genom skrivelse den 30 november 1950 hemställde styrelsen om anvisan-

de av 27 500 kronor till vissa moderniseringsarbeten inom fångvårdsanstalten i Falun. Framställningen syftade till ett avhjälpande endast av de svåraste bristerna bland annat ifråga om arbetslokaler. Kungl. Maj:t har genom beslut den 27 maj 1951 ställt det begärda beloppet till styrelsens förfogande att utgå av det av 1950 års riksdag beviljade anslaget till Modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter. I den fullständiga moderniseringsplanen ingick bland annat anordnande av ny transformatorstation och nytt eldistributionsnät. Den nuvarande elkrafttillförseln medger nämligen icke maskinell drift i någon större omfattning, och man tvingas därför att även i de nya lokalerna tillsvidare välja enklare arbeten av sådan art att de kräva ringa elektrisk energi. Anordningen får betraktas som ett provisorium. Ett angeläget önskemål är att man så snart som möjligt får tillfälle att övergå till maskinarbete och att anstaltens arbetsdrift kan inordnas i verkstadsdriftens moderniseringsprogram. En förutsättning för utbyggnad av verkstaden är att elkraftförsörjningen förbättras. Styrelsen föreslår därför att medel anvisas för anordnande av ny transformatorstation och nytt eldistributionsnät m. m. vid anstalten. Kostnaderna härför ha i nuvarande penningvärde beräknats till 39 000 kronor.

Snickeriverkstaden vid fångvårdsanstalten å Hall saknar fortfarande virkesskjul och virkestork samt lagerutrymmen för färdigfabrikat. Otorkat virke måste förvaras i lokaler, som tillfälligt kunna utnyttjas (garage, vindar etc.). Härigenom uppstå onödiga transporter, som tynga arbetet i verkstaden. Frånvaron av virkestork medför att allt virke måste inköpas i ångtorkat skick, varigenom det avsevärt fördyras. Bristen på lämpliga lagerutrymmen gör att själva arbetslokalen ofta måste belamras med färdiga produkter till förfång för arbetet. Kostnaderna för installation av virkestork, uppförande av virkesskjul för otorkat virke, stängsel kring område för virkestork och virkesskjul samt yttre planering och tillfartsväg m. m. ha beräknats till 64 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har sålunda upptagit posten till reparations- och underhållskostnader m. m. till (462 000 + 25 000 + 30 000 + 37 500 + 20 000 + 30 000 + 53 000 + 40 000 + 39 000 + 64 000 =) 800 500 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i fråga om de arbeten, för vilka fångvårdsstyrelsen äskat särskilda medel, framhållit att i statförslaget endast upptagits medel för sådana arbeten, som ansetts oundgängligen nödvändiga för att trygga anstaltens verksamhet, i den mån denna är avhängig av byggnadernas tillstånd. Ytterligare medelsanvisning till genomförande av andra särskilda reparations- och underhållsarbeten kunde sålunda beräknas bliva erforderlig för kommande budgetår. Byggnadsstyrelsen ifrågasätter, om det vid sådant förhållande icke vore lämpligt, att fångvårdsstyrelsen i samband med upprättande av förslag till stat för budgetåret 1953/54 uppgjorde en plan för genomförande av samtliga erforderliga arbeten av detta slag, varigenom man skulle få möjlighet att överblicka totalkostnaderna för dessa arbeten. Byggnadsstyrelsen erinrar också om den utredning, som pågår rörande anstaltens framtida disposition, och förutsätter, att vid genomförandet av såväl nu aktuella som senare avsedda arbeten hänsyn tages till den tänkta användningen av respektive anläggningar, i den mån denna kan överblickas.

Beskickningsfastigheternas delfond. Den för denna delfond uppförda an-

slagsposten är uppdelad på en delpost till reparations- och underhållskostnader för delfondens fastigheter och en förslagsvis beräknad delpost till uppvärmning och belysning av kanslilokaler och tjänstebostäder i statens fastigheter för utrikesförvaltningen. För nämnda ändamål ha anvisats följande belopp.

Budgetår	1948/49	1949/50	1950/51	1951/52
Reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. kronor	265 000	350 000	505 000	615 000
Bränsle och lyse för kanslilokaler och tjänstebostäder, förslagsvis, kronor	154 000	248 000	258 000	277 000

Av de för innevarande budgetår under posten till reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. anvisade medlen ha 390 000 kronor beräknats till löpande reparations- och underhållsarbeten och 175 000 kronor till täckande av årligen återkommande utgifter för onera m. m., såsom skatter, vattenavgifter, sotning, bevakning, hissbesiktning etc. Av återstoden ha 20 000 kronor avsetts till vissa större installationsarbeten, 10 000 kronor till upprättande av liggarritningar m. m. över de å delfonden redovisade fastigheterna samt 20 000 kronor till inspektionsresor.

I statförslaget för budgetåret 1952/53 har byggnadsstyrelsen uppskattat de årligen återkommande utgifterna för onera m. m. till 200 000 kronor.

För löpande reparations- och underhållsarbeten hemställer styrelsen om anvisande av 520 000 kronor, innebärande en höjning med 130 000 kronor jämfört med innevarande budgetår. Av ökningen föranledas 115 000 kronor av den inträffade allmänna prisstegringen och 15 000 kronor av ändrade valutakurser i Polen och Rumänien. I fråga om beräkningen i övrigt av det för löpande reparations- och underhållsarbeten erforderliga anslaget har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Under den tid styrelsen handhaft förvaltningen av beskickningsfastigheterna, ha underhållsmedlen i första hand disponerats för en återhämtning av den eftersläpning i underhållet, som krigsåren medförde, varvid speciellt byggnadernas yttre iståndsättning ägnats uppmärksamhet. Dessa åtgärder kunna nu anses var i sina väsentliga delar genomförda. Fastighetsbeståndet kan emellertid därför icke anses genomgående vara i ett ur teknisk synpunkt tillfredsställande skick. Speciellt är detta fallet med äldre fastigheter, vilkas föråldrade tekniska utrustning och föga ändamålsenliga lokaldispositioner medföra stora såväl underhålls- som driftkostnader. Framför allt erfordras här modernisering av uppvärmnings- och ventilationssystem m. m. samt åtgärder till rationalisering av arbetsförhållandena inom ekonomi- och kanslilokaler. På grund av dessa arbetens omfattning och de speciella förhållandena, som äro rådande i föreliggande fall, anser emellertid styrelsen icke möjligt att upptaga dessa kostnader vid bedömandet av underhållsanslaget. Ifrågavarande åtgärder erfordra ofta genomgång av förhållandena på platsen med en ingående utredning i varje särskilt fall. Styrelsen räknar med att i vissa fall återkomma med begäran om anvisande av särskilda medel för täckande av kostnaderna för arbeten av ifrågavarande slag. Vid bedömandet av erforderliga underhållsmedel för budgetåret 1952/53 har styrelsen därför endast räknat med genomförandet av normalt förekommande reparations- och underhållsarbeten ävensom smärre ändringsarbeten. Liksom för innevarande budgetår har styrelsen icke heller medtagit någon särskild reser-

tion för under budgetåret uppkommande större reparationsarbeten, vilka kunna erfordras i samband med skiften å sändebudsposter. I fråga om valutakurser och priser har styrelsen utgått från de för dagen gällande.

Utöver vad som sålunda upptagits för normala underhållsarbeten har byggnadsstyrelsen äskat särskilda medel för vissa större arbeten, vilka äro av den omfattningen att de icke rymmas inom anslaget för löpande ändamål. Styrelsen har sålunda upprepat sin förra året gjorda framställning om medelsanvisning för inredande av en vaktmästarebostad inom kanslibyggnaden vid generalkonsulatet i San Francisco. Kostnaderna härför ha numera beräknats till 35 000 kronor. Vidare har styrelsen föreslagit anvisande av 20 000 kronor till utförande av inhägnad utmed viss del av tomtgränsen till den nyinköpta sändebudsbostaden i Washington. Framställningen motiveras med att ett tidigare obebyggt markområde intill den svenska tomten nu skall bebyggas, i samband varmed en gata kommer att framdragas utefter tomtgränsen.

Slutligen har byggnadsstyrelsen i statskrivelsen för nästa budgetår äskat dels 20 000 kronor, eller samma belopp som innevarande budgetår, för nödvändiga inspektionsresor, dels 10 000 kronor för fortsatt arbete med upprättande av liggarritningar m. m.

Styrelsen har sålunda föreslagit att posten till reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. för nästa budgetår upptages till (200 000 + 520 000 + 35 000 + 20 000 + 20 000 + 10 000 =) 805 000 kronor.

Kostnaderna för uppvärmning och belysning av kanslilokaler och tjänstebostäder under budgetåret 1952/53 ha av styrelsen uppskattats till 355 000 kronor.

Byggnadsstyrelsens delfond. Under denna delfond ha till reparations- och underhållskostnader m. m. anvisats följande belopp.

Budgetår	1948/49	1949/50	1950/51	1951/52
Kronor	3 533 000	3 776 000	4 147 000	4 595 000

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen ha 4 343 000 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 252 000 kronor, för vissa ändrings- och förbättringsarbeten.

I sitt förslag till stat för byggnadsstyrelsens delfond för budgetåret 1952/53 har styrelsen beräknat erforderliga reparations- och underhållsmedel till 6 840 000 kronor.

Till grund för uppskattningen av det löpande medelsbehovet har lagts bokföringsvärdet av de på delfonden den 30 juni 1951 redovisade byggnaderna. Från detta värde, 290 726 773 kronor, ha dragits 32 998 144 kronor, utgörande värdet av byggnader under uppförande samt till delfonden hörande byggnader, beträffande vilka styrelsen icke svarar för underhållet eller endast har att bestrida det yttre underhållet.

Till återstående beloppet, 257 728 629 kronor, har lagts ett uppskattat byggnadsvärde av sammanlagt 359 000 kronor för fastigheten nr 26 i kvar-

teret Borgaren i Nyköping, fastigheten nr 10 i kvarteret Kansliet i Falun, fastigheterna nr 8 och 1 i kvarteret Onkel Adam i Östersund, fastigheterna nr 3 och 4 i kvarteret Bryggaren i Karlstad samt fastigheten nr 3 i kvarteret Poppeln i Vänersborg, vilka fastigheter inköpts för tillbyggnad av landsstatshusen i resp. städer och endast åsatts markvärden i samband med förvärvet. Vidare ha tillagts preliminärt beräknade värden å byggnaderna vid sötvattenslaboratoriet i Drottningholm och vid havsfiskelaboratoriet i Lysekil, beträffande vilka byggnader Kungl. Maj:t genom beslut den 17 augusti 1951 förordnat, att de från och med budgetåret 1952/53 skola överföras till byggnadsstyrelsens förvaltning. I avvaktan på en ännu icke slutförd utredning angående de belopp, med vilka byggnaderna böra invärderas å fastighetsfonden, har styrelsen räknat med 500 000 kronor för sötvattenslaboratoriets byggnader och 100 000 kronor för havsfiskelaboratoriets.

Sammanlagda värdet av de byggnader, för vilka styrelsen skall bestrida underhållet, utgör enligt det föregående 258 687 629 kronor. Detta värde har av byggnadsstyrelsen omräknats i enlighet med de i 1946 års statsverksproposition, del 22, s. 6—7 återgivna, av styrelsen förordade principerna, varefter erforderliga underhållsmedel vid 1935 års prisnivå beräknats i enlighet med följande tabell.

	Bokfört byggnadsvärde kronor	Byggnadsvärde reducerat till 1935 års pris- nivå kronor	Underhålls- procent	Erforderliga un- derhållsmedel vid 1935 års prisnivå kronor
Äldre byggnader	111 544 638	111 544 638	1,5	1 673 170
Nya byggnader över 8 år . .	33 604 110	29 304 821	1,0	293 048
Nya byggnader ej över 8 år	113 538 881	60 619 135	0,5	303 095
	Kronor 258 687 629	201 468 594	—	2 269 313

Till den sålunda erhållna summan, 2 269 313 kronor, ha lagts kostnaderna för yttre underhåll av de kungl. teatrarna samt av övriga byggnader för vilka byggnadsstyrelsen endast svarar för sådant underhåll. Dessa kostnader ha uppskattats till 29 500 kronor vid 1935 års prisläge, varvid erhållits summan 2 298 813 kronor.

Då indextalet beträffande underhållskostnader för år 1951 stigit till 242 jämfört med 100 år 1935, har reparationsposten för budgetåret 1952/53 föreslagits till ($2,42 \times 2\,298\,813 =$) i runt tal 5 565 000 kronor.

Till detta belopp ha lagts 32 000 kronor för drift och underhåll av det Stockholms stad tillhöriga Tessinpalatset i Stockholm, vilket enligt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt staden disponeras av kronan med skyldighet att underhålla fastigheten.

Utöver de sålunda för normala underhållsarbeten beräknade medlen har byggnadsstyrelsen hemställt om medel för vissa större reparationsarbeten, vilka måst uppskjutas dels på grund av beskärningen av underhållsanslaget under krigsåren och dels med anledning av att under nu rådande lokalsvårigheter ändringsarbeten måst utföras i större utsträckning än tidigare

för att möjliggöra lokalernas intensiva utnyttjande. Dessa arbeten ha sådant omfattning, att de icke kunna rymmas inom underhållsanslaget. Ytterligare äskar styrelsen särskilda medel för vissa ändrings- och inredningsarbeten, vilka icke komma att öka värdet å byggnaderna och för vilka särskilda investeringsanslag således icke böra äskas men som å andra sidan icke kunna utföras inom ramen för det normala underhållsanslaget.

De utöver det löpande underhållet upptagna arbetena äro anordnande av omklädningsrum m. m. i vissa av veterinärhögskolans byggnader, anordnande av arkivrum för handels- och industrikommissionen inom Svea livgardes f. d. kasernbyggnader, anordnande av skyddsrum inom nämnda kasernbyggnader samt reparation av kasernernas fasader, vissa fasadputsningsarbeten vid klosterträdgårdarna i Vadstena, grundförstärkning av huvudbyggnaden till folkskoleseminariet i Linköping, iordningställande av trädgård m. m. till länsresidenset i Karlstad, anordnande av en ny grundvattenbrunn vid nomadskolan i Änge, fortsatta omändringsarbeten inom länsresidenset i Umeå, anordnande av gemensam panncentral för länsresidenset, lantnäterikontoret och landsstatshuset i Umeå, anordnande av arkiv- och bränslerum inom landsfiskalsbostället i Arjeplog, fortsatta moderniserings- och reparationsarbeten inom vissa landshövdingebostäder samt anskaffande av brandredskap i under byggnadsstyrelsens förvaltning stående fastigheter i landsorten. Vidare har styrelsen upprepat sina i skrivelserna med anslagsäskanden för innevarande budgetår gjorda yrkanden om medelsanvisning för anordnande av textilslöjdsal och läkarmottagning inom folkskoleseminariet i Falun — för vilket ändamål medel äskats även i petitaskrivelsen för budgetåret 1950/51 — samt för putsning av vissa av Dramatiska teaterns fasader. Rörande motiveringen för dessa arbeten hänvisas till vad som från styrelsens sida anförts i nyssnämnda skrivelser (se 1950 års statsverksproposition, Bil. 21 s. 11 och 1951 års statsverksproposition, Bil. 21 s. 13). De föreslagna arbetena i Falun ha numera kostnadsberäknats till 30 000 kronor och fasadputsningsarbetena å Dramatiska teatern till 100 000 kronor.

I fråga om de nya ändamål, för vilka byggnadsstyrelsen enligt det föregående äskat särskilda medel, inhämtas bl. a. följande av handlingarna.

De mat- och omklädningsrum, som finnas till förfogande för personalen inom veterinärhögskolan, äro mindre tillfredsställande. Utrymmena uppfylla icke de bestämmelser i fråga om hygieniska anordningar m. m., som föreskrivas i arbetarskyddslagen. Sålunda sakna omklädningsrummen, som i de flesta fall stå i direkt förbindelse med djurstallarna, ordentliga klädskåp. Sådana utrymmen som matrum för den manliga personalen saknar högskolan helt, varför denna personal, som till 50 procent är bosatt utom högskolan, är tvingad intaga sina måltider antingen direkt på arbetsplatserna eller i omklädningsrummen, om utrymmena eller förhållandena det tillåta. Omklädningsrum saknas även för kandidaterna inom kirurgiska kliniken och patologiska och anatomiska avdelningarna. Kostnaderna för ett avhjälpande av nu angivna brister ha beräknats till 115 000 kronor.

I en den 1 oktober 1949 avgiven promemoria har riksarkivet framhållit, att handels- och industrikommissionen, som har sina lokaler inom Svea livgardes f. d. kaserner och i en barack å kaserngården, icke förvarar sina ar-

kivalier på ett tillfredsställande sätt. Riksarkivet har funnit det i hög grad angeläget, att kommissionens arkivfråga med det snaraste löstes tillfredsställande. Några för arkivändamål lämpliga lokaler finnas för närvarande icke inom byggnaderna. Möjligheter föreligga dock att inom ett antal utrymmen i den östra kasernflygelns källare anordna arkivlokaler av sådan art, att de i huvudsak uppfylla de krav, som riksarkivet föreskriver för sådana utrymmen. Inom nämnda källarlokalerna skulle plats beredas för ca 1 200 lm hyllor. De byggnadsåtgärder, som behöva vidtagas, omfatta inläggning av stålslipade golv i samtliga utrymmen, rengöring, slamning och målning av tak och väggar, igenmurning av vissa källarfönster och insättning av vissa branddörrar. Arkivlokalerna böra även förses med tillfredsställande uppvärmnings- och ventilationsanordningar. Kostnaden för dessa arbeten, exklusive hyllinredning, har styrelsen beräknat till 30 000 kronor.

I samband med handels- och industrikommissionens inflyttning i nyssnämnda byggnader år 1949 utarbetades i samråd med civilförsvarsbyrån i Stockholm ett förslag till anordnande av normalskyddsrum för 1 000 personer i kasernbyggnadernas källare. Då byggnaderna och deras användning ansågs vara av provisorisk karaktär, beviljades emellertid anstånd tills vidare med skyddsrummens iordningställande. På grund av den skärpning av bestämmelserna rörande iordningställande av skyddsrum, som meddelats efter nämnda tidpunkt, finner styrelsen påkallat att frågan om anordnande av ifrågavarande skyddsrum ånyo upptages till prövning. Det förhållandet att byggnaderna icke torde kunna frigöras från sin nuvarande användning inom överskådlig tid finner styrelsen tala för att skyddsrummen iordningställas. Kostnaden för arbetena har styrelsen beräknat till 250 000 kronor. Häri ingår icke kostnaden för anskaffande av bänkar och annan för skyddsrummen och luftskyddet i övrigt erforderlig utrustning och inredning.

Fasadputs, plåtbeslag, fönster och dörrar på kasernbyggnaderna befinna sig i mycket dåligt skick. Särskilt fasadputsen är så dålig, att putsen fallit ned på åtskilliga ställen. Sålunda har för att förebygga skada å person skyddsåtgärder måst vidtagas å fasaden vid huvudentrén till byggnaderna. Med hänvisning till vad styrelsen ovan framhållit beträffande den tidrymd byggnaderna komma att kvarbliva finner styrelsen nödvändigt, att fasaderna iståndsätts. Kostnaden härför kan vid nu rådande förhållanden svårigen överblickas, men styrelsen har uppskattningsvis beräknat detsamma till omkring 600 000 kronor. Dessa arbeten kunna lämpligen uppdelas i förslagsvis 4 etapper. Styrelsen har beräknat det för nästa budgetår erforderliga beloppet till 150 000 kronor.

Övre och nedre klosterträdgårdarna i Vadstena äro enligt beslut av Kungl. Maj:t den 25 juni 1935 intagna i förteckningen över byggnadsminnesmärken. Ett flertal lägenheter inom byggnaderna äro för närvarande uthyrda för sammanlagt ca 7 900 kronor om året. Den östra väggen i den till anläggningen hörande två våningar höga byggnaden nr IV är uppförd av blott 1/2-stens tegel mellan stolpkonstruktion av trä. Väggen står på en syll av trä direkt på kallgrund av granit. Syllen och stolparnas nedre delar äro ruttna och tegelväggen buktar starkt utåt. För att förebygga ras har styrelsen funnit erforderligt att uppföra en ny vägg jämte grund till frostfritt djup. Den nya väggen bör med hänsyn till kraven på värmeisolering lämpligen utföras av lättbetong. Mot en sådan ändring av konstruktionen har riksantikvarieämbetet under hand förklarat sig icke ha något att erinra. Kostnaderna för den nya väggen jämte i samband därmed nödvändiga arbeten beräknas uppgå till sammanlagt 35 000 kronor.

Vid sydöstra och sydvästra hörnen av huvudbyggnaden till folkskoleseminariet i Linköping ha genom sättningar omfattande sprickbildningar upp-

stått. Då sprickorna gå tvärs igenom murverket och hittills utförda reparationer icke lämnat tillfredsställande resultat, har närmare undersökning av byggnadens grundförhållanden verkställt genom byggnadsstyrelsens försorg. Därvid har det visat sig, att en förstärkning av grunden måste företas. Enligt infordrade anbud uppgår kostnaden härför till 18 000 kronor.

Gården till länsresidenset i Karlstad befinner sig i mindre tillfredsställande skick. Bland annat är gårdsplanen ojämn och trädbeståndet överårigt, varjämte ordnade cykelparkeringsplatser saknas. För att bringa gården i ett tillfredsställande skick, bör trädbeståndet förnyas. Därjämte är det önskvärt att ordna rumsbildande buskage samt flytta och utöka blomrabatter. Å gården finnes för närvarande ett av trä uppfört, numera överflödigt uthus, som är vanprydande och i stor utsträckning angripet av röta. Ett istånd-sättande av detsamma skulle draga förhållandevis stora kostnader. Styrelsen får därför föreslå att denna byggnad rives, vilket förutom att det skulle vara till fördel för gårdens utseende även skulle minska kostnaderna för fastighetens framtida underhåll samt förbättra tillfarten till länsstyrelsens garage. Kostnaderna för gårdens ordnande, parkeringsplats för cyklar samt rivning av uthuset ha beräknats till sammanlagt 20 000 kronor.

För närvarande erhåller nomadskolan i Ånge vatten från en ca 150 m från skolan belägen kraftverkstunnel vid Slagån. Vattnet utgöres av sjövattnet, som levereras utan rening. Skolläkaren har på grund härav starkt ifrågasatt vattnets användbarhet. Då därjämte kraftverket meddelat, att kraftverkstunneln inom det närmaste året måste genomgå en omfattande reparation och att den i samband därmed kommer att målningsbehandlas på sådant sätt, att vattnet ej blir användbart för hushållsändamål, måste snara åtgärder vidtagas för att trygga skolans vattenförsörjning. Före ägaren av fastigheten har enligt uppgift låtit borra en 115 m djup brunn utan att påträffa tillräcklig mängd vatten. Då vatten i detta fall alltså icke synes kunna erhållas genom sådana åtgärder, får styrelsen efter närmare utredning föreslå, att en s. k. grundvattenbrunn med särskilt vattenverk anordnas invid Slagån och att vatten från brunnen pumpas genom en ca 60 m lång ledning till den befintliga ledningen till skolan. Kostnaderna härför ha beräknats till 35 000 kronor. Styrelsen får i detta sammanhang framhålla, att styrelsen undersöker möjligheterna att träffa överenskommelse med närliggande fastighetsägare om anslutning till den föreslagna brunnen, varigenom kostnaderna delvis skulle kunna nedbringas genom anslutningsavgifter och dylikt.

Länsstyrelsen i Umeå lämnar, sedan landsstatshuset där färdigställt, sina hittillsvarande tjänstelokaler, vilka därefter skola iordningställas för vägförvaltningen. Iordningställandet skall ske i två etapper. För genomförande av den första etappen, som omfattar byggnadens västra del, anvisade byggnadsstyrelsen den 4 juli i år av underhållsmedel 25 000 kronor för reparationer. För iordningställande av andra etappen, innefattande byggnadens östra del, erfordras förutom sedvanliga reparationer jämväl vissa ändringsarbeten. Kostnaden härför har beräknats till 40 000 kronor.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 24 augusti 1951 medgivit byggnadsstyrelsen att av underhållsmedel utföra gemensam panncentral för länsresidenset, lantmäterikontoret och landsstatshuset i Umeå för en kostnad av 95 000 kronor. För att kunna utföra arbetet under härför tjänlig väderlek har styrelsen varit tvungen att till budgetåret 1952/53 uppskjuta vissa trängande underhållsarbeten, uppgående till samma belopp eller 95 000 kronor.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i protokollet vid inventeringen hos landsfiskalen i Arjeplogs distrikt den 25—26 oktober 1948 framställt erinringar mot det nuvarande systemet för förvaring av landsfiskalens omfat-

tande arkivhandlingar m. m. Dessa förvaras nämligen, i brist på utrymme inom tjänstelokalerna, i ett oeldat utrymme inom en uthusbyggnad av trä. Med anledning härav har byggnadsstyrelsen genom vederbörande länsarkitektkontor låtit verkställa utredning rörande möjligheten att inom huvudbyggnaden, i vilken tjänstelokalerna äro belägna, inreda lämpligt arkivutrymme. Utredningen har givit vid handen, att ett brandsäkert arkiv kan ordnas i byggnadens källare med direkt trappförbindelse till landsfiskalens expedition. — Byggnadens pannrum saknar särskilt bränslerum och bränslet måste nu uppläggas ute på gårdsplanen. Länsarkitektkontoret har därför föreslagit att i samband med arkivfrågans ordnande jämväl ett bränslerum iordningställes i källaren. Kostnaderna för de sålunda föreslagna arbetena ha beräknats uppgå till sammanlagt 25 000 kronor.

Flera landshövdingeskiften ävensom personalbyte å andra befattningar, med vilka tjänstebostad är förenad kunna förväntas ske under kommande budgetår. Anslaget för reparations- och underhållsarbeten synas ej medgiva erforderliga moderniseringar av speciellt köks- och tvättstuguavdelningarna inom dessa bostäder. Under innevarande budgetår ha i samband med förelagda landshövdingeskiften renoveringsarbetena påbörjats inom landshövdingebostäderna i Göteborg och Visby med anlitande av medel, som 1951 års riksdag anvisat särskilt under reparationskostnadsposten (jfr 1951 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 3, 14 och 22). Det har visat sig, att kostnaderna bli förhållandevis höga, därest sådana förbättringsarbeten skola vidtagas, som föranledas av önskemålet att i möjligaste mån nedbringa svårigheterna med bostädernas skötsel och hålla antalet tjänare inom rimliga gränser. Landshövdingeposterna i Mariestad och Falun ha fått nya innehavare, varjämte förväntas att ny landshövding kommer att tillsättas i Västerås. Ombyggnadsarbetena inom landshövdingebostäderna i nämnda städer beräknas bli förhållandevis omfattande. Med anledning av vad ovan anförts har styrelsen utöver det ordinarie underhållsanslaget beräknat ett belopp av 225 000 kronor vara erforderligt för vissa arbeten i samband med dylika bostadsskiften.

I 11 § brandlagen av den 15 juli 1944 föreskrives bland annat, att ägare av byggnad är skyldig anskaffa och underhålla för förebyggande och bekämpande av brand erforderliga redskap, i den mån de icke medföra oskäliga kostnader. Nyanskaffning och brandutrustning har under de gångna åren gjorts med anlitande av underhållsanslag. På grund av underhållsanslagens begränsning har styrelsen funnit omöjligt att av dessa medel anskaffa ytterligare utrustning av nämnda slag. Verkställd utredning har givit vid handen att komplettering av befintlig brandutrustning i de fastigheter i landsorten, vilka redovisas å styrelsens delfond, kommer att draga en kostnad av 75 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har sålunda beräknat reparations- och underhållskostnadsposten till (5 565 000 + 32 000 + 30 000 + 100 000 + 115 000 + 30 000 + 250 000 + 150 000 + 35 000 + 18 000 + 20 000 + 35 000 + 40 000 + 95 000 + 25 000 + 225 000 + 75 000 =) 6 840 000 kronor.

Härutöver har byggnadsstyrelsen i samband med förslag om ändrad redovisning av uppvärmningskostnaderna för vissa å delfonden invärderade fastigheter äskat ett belopp av 700 000 kronor att utgå från särskild, förslagsvis betecknad post under delfonden. Härför kommer att lämnas en närmare redogörelse vid behandlingen av anslagsposten Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler.

I skrivelse den 12 september 1951 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om anvisande av 100 000 kronor för vissa med anledning av det nyligen skedda landshövdingeskiftet inom Gotlands län erforderliga ombyggnads- och reparationsarbeten i landshövdingeresidenset i Visby. Förutom omfattande reparationer avse de väsentligaste arbetena ombyggnad och modernisering av köksavdelningen samt toalett- och tvättstugeavdelningarna. Styrelsen anför att arbetena i och för sig äro av komplicerad art, vartill kommer att vid arbetenas utförande hänsyn måste tagas till att byggnaden utgör ett värdefullt byggnadsminnesmärke. Det har därför visat sig svårt att vid arbetenas planering beräkna kostnaderna. På grundval av inkomna anbud ha dessa uppskattats till sammanlagt 140 000 kronor, därav 40 000 kronor finnas tillgängliga.

Vidare har byggnadsstyrelsen i skrivelse den 25 september 1951 hemställt om anvisande särskilt av 35 000 kronor för utförande av vissa förbättringsåtgärder beträffande brandsäkerheten vid landsarkivet i Visby.

I skrivelse den 12 juni 1951 slutligen har byggnadsstyrelsen — med förmälan att styrelsen för stiftelsen svenska forskningsinstitutet för cement och betong vid tekniska högskolan i Stockholm beslutat att till staten som gåva överlämna en intill institutsbyggnaden uppförd förrådsbyggnad, under villkor att staten åtoge sig underhållet av denna på samma sätt som för institutsbyggnaden — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte mottaga donationen på angivna villkor samt att byggnaden måtte upptagas till redovisning å byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond med ett bokfört värde av 18 000 kronor.

Över sistnämnda framställning har riksräkenskapsverket den 11 oktober 1951 avgivit infortrat utlåtande.

Generaltullstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond ha för vart och ett av budgetåren 1946/47—1951/52 anvisats 60 000 kronor.

I sitt statförslag för nästa budgetår har generaltullstyrelsen upptagit posten till 125 000 kronor, innebärande en ökning med 55 000 kronor. Till stöd härför har styrelsen framhållit, att det med hänsyn till den inträffade allmänna prisstegringen icke längre är möjligt att nöjaktigt underhålla tullverkets byggnader inom ramen för hittillsvarande medelsanvisning. Åtskilliga angelägna underhållsarbeten, som avsetts till utförande under innevarande budgetår, ha sålunda på grund av medelsbrist måst uppskjutas. Med utgångspunkt från en uppskattad stegring av underhållskostnaderna med omkring 50 procent från maj 1946 till juli 1951 finner generaltullstyrelsen en allmän uppräknings av anslaget böra ske med 30 000 kronor. Under nämnda tidsperiod ha vidare åtskilliga nybyggnader invärderats under fonden, innebärande en merbelastning å anslaget, vilken av styrelsen uppskattas till 8 000 kronor per år. Sistnämnda belopp bör enligt styrelsens mening tillföras posten från och med budgetåret 1952/53. Ytterligare har vid anslagsberäkningen hänsyn tagits till dels de från innevarande budgetår

uppskjutna ofrånkomliga arbetena, dels en påräknad avsevärd ökning av fastighetsskatterna under nästa år. De härav föranledda kostnaderna har styrelsen uppskattat till 27 000 kronor.

Anslagsposten har sålunda beräknats till (60 000 + 30 000 + 8 000 + 27 000 =) 125 000 kronor.

Uppsala universitets delfond. Under denna delfond ha till reparations- och underhållskostnader m. m. för dels akademiska sjukhuset, dels övriga fastigheter anvisats följande belopp.

Budgetår	1948/49	1949/50	1950/51	1951/52
Akademiska sjukhuset.....	234 000	250 000	255 000	271 000
Övriga fastigheter.....	388 000	427 000	484 000	470 000
	Kronor 622 000	677 000	739 000	741 000

Till grund för uppskattningen av medelsbehovet för normala underhållsarbeten under budgetåret 1952/53 har bokföringsvärdet av de på delfonden redovisade byggnaderna beträffande såväl akademiska sjukhuset som övriga byggnader i enlighet med de i propositionen nr 71 till 1943 års riksdag angivna principerna uppdelats efter de olika byggnadernas ålder, varefter behovet av reparationsmedel vid 1935 års prisnivå framräknats med tillämpning av de för byggnadsstyrelsens fastigheter i Stockholm gällande procent-satserna. Resultatet härav framgår av följande tabell.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- medel kronor
<i>Akademiska sjukhuset:</i>			
Äldre byggnader	6 712 000	1·5	100 680
Nya byggnader över 8 år	3 645 250	1·0	36 452
Nya byggnader ej över 8 år.....	2 159 300	0·5	10 796
	Kronor 12 516 550	—	147 928
<i>Övriga fastigheter:</i>			
Äldre byggnader	13 527 221	1·5	202 910
Nya byggnader över 8 år	3 679 447	1·0	36 794
Nya byggnader ej över 8 år.....	1 616 700	0·5	8 083
	Kronor 18 823 368	—	247 787

De sålunda erhållna summorna 147 928 och 247 787 kronor ha multiplicerats med indextalet 2,42, varefter erhållits ett reparationsmedelsbehov av för akademiska sjukhuset 358 000 och för övriga fastigheter 599 600 kronor. Till förstnämnda belopp ha härefter lagts 18 600 kronor utgörande det beräknade medelsbehovet för psykiatriska kliniken vid akademiska sjukhuset, för vilken universitetet omhänderhar underhållet.

Utöver de sålunda för normala underhållsarbeten beräknade medlen har drätselnämnden föreslagit anvisande av sammanlagt 523 000 kronor för vissa större arbeten, vilka icke kunna rymmas inom det ordinarie reparationsanslaget och som i endast ringa mån öka fastigheternas värde. De ifrågasatta

arbetena äro avhjälpande av putsskador m. m. å universitetsbibliotekets fasad (440 000) samt installation av växelström i vissa institutionsbyggnader (83 000). Rörande motiveringen för arbetena å universitetsbiblioteket hänvisas till ett vid statförslaget fogat utlåtande rörande besiktning och vissa undersökningar av biblioteksbyggnaden. Drätselnämnden tillägger, att ett uppskjutande av tidpunkten för arbetena medför risk för ytterligare skador å byggnadsfasaden, vilkas avhjälpande i framtiden skulle fördyra en renovering av densamma. I fråga om de elektriska installationsarbetena anföres, att Uppsala stad beslutat att framdeles icke tillhandahålla elverkets abonnenter annan ström än växelström, varför en omläggning av det elektriska nätet i de institutioner, som för närvarande begagna likström, är nödvändig.

Delposten har i enlighet med det anförda upptagits till (358 000 + 599 600 + 18 600 + 440 000 + 83 000 =) 1 499 200 kronor.

Lunds universitets delfond. För denna delfond ha tidigare till reparations- och underhållskostnader m. m. anslagits följande belopp.

Budgetår	1948/49	1949/50	1950/51	1951/52
Kronor	245 000	352 000	313 000	277 000

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen ha 252 000 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 25 000 kronor, för modernisering av vissa lärosalar inom universitetshuset.

Till grund för uppskattningen av medelsbehovet för löpande reparations- och underhållsarbeten under budgetåret 1952/53 har, i enlighet med de principer som legat till grund för bestämmande av reparationsanslaget för innevarande budgetår, lagts bokföringsvärdet av de på delfonden den 30 juni 1951 redovisade byggnaderna. Från detta värde, 13 719 600 kronor, har dragits värdet av byggnader under uppförande. Reparationsmedelsbehovet vid 1935 års prisnivå har därefter uppskattats med ledning av de av byggnadsstyrelsen tillämpade procentsatserna för normalt underhåll. Resultatet redovisas i följande tabell.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- medel kronor
Äldre byggnader	6 841 552	1·5	102 623
Nya byggnader över 8 år	2 015 000	1·0	20 150
Nya byggnader ej över 8 år	4 521 474	0·5	22 607
Kronor	13 378 026	—	145 380

Till detta belopp, 145 380 kronor, ha lagts 280 kronor avseende löpande underhållsarbeten å dels den för det kärnfysikaliska arbetet vid gamla fysiska institutionen uppförda laboratoriebaracken, dels den tillbyggnad för dekorativ konst, vilken under åren 1947 och 1948 uppfördes med anlitan- de av medel från universitetets reservfond. Det härigenom erhållna beloppet har omräknats efter indextalet 242, varefter anslagsposten för nästa budgetår upptagits med ett avrundat belopp av 352 500 kronor.

Härutöver har äskats tillhopa 122 600 kronor för vissa särskilda ändamål, för vilka det ordinarie reparationsanslaget icke förslår. Sålunda har drätselnämnden hemställt om anvisande av 94 600 kronor för fortsatta moderniseringsarbeten inom universitetshuset. Rörande motiveringen hänvisas till vad som anfördes i skrivelsen med anslagsäskanden för innevarande budgetår (se 1951 års statsverksproposition, Bil. 22, s. 18). Återstoden av det för särskilda arbeten begärda beloppet har beräknats för anläggande av ett nytt tak på den embryologiska institutionen. Härom anföres.

Då den embryologiska institutionen uppfördes i början av 1930-talet, försågs byggnaden med plant tak. Meningen var, att man å taket skulle placera apburar, i vilka försöksdjur för det vetenskapliga arbetet å institutionen skulle förvaras. Det har emellertid visat sig, att man på grund av klimatet ej kan förvara försöksdjur under sådana förhållanden på våra breddgrader. Ett plant tak har därför ej ur sådan synpunkt någon funktion att fylla. Vad som nödvändiggör ett nytt tak är emellertid det förhållandet, att å plana tak ständigt uppstå sprickor, genom vilka fukt nedtränger och oupphörligt vållar avsevärda skador såväl i väggarna som i underliggande lokaler och å vad där förvaras. Underhållet av byggnaden blir på grund härav orimligt dyrt och olägenheterna synas här som på andra håll ej kunna avhjälpas på annat sätt än att det plana taket ersättes med ett vanligt sluttande tak. Genom att å byggnaden lägga ett sluttande tak skulle man dessutom erhålla välbehövliga vindsutrymmen. Kostnaden för ett nytt tak har beräknats till 28 000 kronor.

Delposten har sålunda beräknats till $(352\,500 + 94\,600 + 28\,000 =)$ i runt tal 475 000 kronor.

Lotsstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader för denna delfond ha för vart och ett av budgetåren 1940/41—1950/51 — med undantag för budgetåret 1943/44, då av kriget föranledd stagnation i byggnadsverksamheten motiverat en viss nedskrivning av posten — anvisats 240 000 kronor. För innevarande budgetår har anslagsposten upptagits med 260 000 kronor.

I statskrivelsen för budgetåret 1952/53 har lotsstyrelsen föreslagit en uppräknig av posten med 140 000 kronor till 400 000 kronor. Av ökningen ha 100 000 kronor beräknats till kompensation för de allmänt stegrade underhållskostnaderna. I övrigt motiveras uppräknigen med samma skäl, som anförts i skrivelsen med begäran om medelsanvisning för budgetåret 1950/51 (se 1950 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 15 och 16; jfr 1951 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 18).

Medicinalstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader ha för denna delfond anslagits följande belopp.

Budgetår	1948/49	1949/50	1950/51	1951/52
Kronor . . .	1 838 000	2 310 000	2 345 000	2 778 000

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen ha 2 678 000 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 100 000 kronor, för vissa större reparationsarbeten.

I statförslaget för nästa budgetår har medicinalstyrelsen till löpande reparations- och underhållsarbeten äskat ett belopp av 3 564 000 kronor, innebärande en ökning med 886 000 kronor jämfört med budgetåret 1951/52. Vid anslagsberäkningen ha tillämpats de av 1951 års riksdag godkända ändrade grunderna för bestämmande av reparationsanslaget såvitt gäller medicinalstyrelsens delfond (jfr 1951 års statsverksproposition, Bil. 21, s. 18, 19 och 22). Underhållskostnaderna framgå av följande uppställning.

	Bokfört byggnadsvärde kronor	Byggnadsvärde reducerat till 1935 års pris- nivå kronor	Underhålls- procent	Erforderliga un- derhållsmedel vid 1935 års prisinivå kronor
Äldre byggnader	101 348 143	101 348 143	3,21	3 253 275
Nya byggnader över 8 år..	15 803 207	12 473 408	1,71	213 545
Nya byggnader ej över 8 år	20 217 974	11 321 748	0,86	96 914
	Kronor 137 369 324	125 143 299	—	3 563 734

Utöver vad som sålunda erfordras för löpande underhållsarbeten har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av sammanlagt 300 000 kronor för vissa större iståndsättnings- och moderniseringsarbeten beträffande å styrelsens delfond upptagna fastigheter, vilka arbeten icke i större mån komma att öka värdet å anläggningarna och för vilka särskilda investeringsanslag således icke böra äskas. De ifrågasatta arbetena avse förbättring och komplettering av anordningar för avlopp och vattenförsörjning vid Västra Ny sjukhus, iståndsättande, uppdelning och utökning av badavdelningen inom C-avdelningen vid samma sjukhus, renovering och modernisering av Korsbergakolonien, utvidgning av garagebyggnaden vid Sundby sjukhus, förbättring av vissa ventilationsanordningar vid Mariebergs sjukhus samt iordningställande av bekvämlighetsinrättningar å promenadgårdarna till vissa sjukhus. Rörande behovet av dessa arbeten inhämtas bl. a. följande av handlingarna.

Personalen vid Västra Ny sjukhus är delvis hänvisad att som bostäder använda olika gårdar, vilka ligga utspridda i trakten omkring sjukhuset och på ett avstånd från detsamma av upp till 3 km. Dessa bostäder ha vid planeringen av sjukhusets iordningställande avsetts skola bibehållas, men sakna i vissa fall helt och äro i andra fall synnerligen bristfälligt utrustade med anordningar för vattenförsörjning och avlopp. Detta gäller även ladugården och svinhuset. Statens andel i kostnaderna för en sanering av anordningarna för vatten och avlopp vid sjukhuset ha beräknats till 160 000 kronor, varav 80 000 kronor, utgörande kostnaderna för en första utbyggnadsetapp, finnas tillgängliga. För fullföljande av arbetena erfordras alltså ett anslag av 80 000 kronor.

Den befintliga badavdelningen inom C-avdelningen vid Västra Ny sjukhus har i och med anstaltens iordningställande blivit för liten. Personalbad och patientbad äro icke avskilda från varandra. Lokalerna befinna sig dessutom delvis i förfallet skick. En uppdelning, utökning och iståndsättande av nämnda lokaler måste därför snarast möjligt verkställas. Dessa arbeten ingår icke i planen för sjukhusets utbyggande. Kostnaderna kunna beräknas uppgå till minst ca 50 000 kronor.

Centralhemmet i Korsberga är sedan länge i behov av en genomgripande

renovering och modernisering. Sålunda saknas helt vattenklosetter och tvättstall med rinnande vatten, rostfria diskbänkar m. m. Värmesystemet är ofullständigt och i de delar där sådant finnes gammalmodigt och förslitet. Kostnaderna för en nödvändig upprustning av anstalten ha beräknats till 100 000 kronor. För ett påbörjande av arbetena under innevarande budgetår finnas 20 000 kronor tillgängliga. För ett fullföljande av arbetena under budgetåret 1952/53 erfordras alltså ett anslag av 80 000 kronor.

Vid Sundby sjukhus finnas för närvarande 5 fordon, som erfordra garageutrymme. Inom en nära framtid beräknas ytterligare 2 fordon tillkomma, nämligen 1 lastbil för transporter till sekundärsjukhusen i Rosöga och Ribbingelund samt 1 skåpbil i stället för den nuvarande postbilen som är uttjänt. Den sistnämnda avses därefter begagnas för körslor inom sjukhusets område. Garage finnas endast för 4 fordon, varför ytterligare 3 garageplatser erfordras. Dessa kunna lämpligen anordnas genom en utvidgning av den befintliga garagebyggnaden. Kostnaden härför har beräknats uppgå till 40 000 kronor.

I under 1930-talet uppförda bostadshus för ogift personal vid Mariebergs sjukhus saknas flerstådes ventilationsanordningar, varför luften är dålig och återkommande skadegörelse av genom kondensbildning förorsakade fuktskador uppkommer. På grund av medelsbrist har införande av fläktevakuering icke tidigare kommit till utförande. Det måste emellertid nu anses som en trängande nödvändighet att dessa arbeten påbörjas. Medicinalstyrelsen har härvid ansett att bostadshuset för ogift kvinnlig personal vid Mariebergs sjukhus bör komma i första hand. Kostnaderna ha beräknats till 25 000 kronor.

Vid de äldre sjukhusen förekomma ännu i ganska stor utsträckning torr-klosetter för promenadgårdarna. Kostnaderna för anordnande av vattenklosetter äro avsevärda, då de i många fall måste åstadkommas genom urgrävningar och inbyggnader i intill liggande källarvåningar. Med hänsyn till nutida sanitära krav böra arbetena emellertid komma till utförande och lämpligen ske successivt. För arbetenas bedrivande under budgetåret 1952/53 bör till medicinalstyrelsens förfogande ställas 25 000 kronor.

Styrelsen har sålunda föreslagit, att reparationsposten för nästa budgetår upptages till (3 564 000 + 80 000 + 50 000 + 80 000 + 40 000 + 25 000 + 25 000 =) 3 864 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har lämnat medicinalstyrelsens beräkningar av reparationsmedelsbehovet utan erinran.

Karolinska sjukhusets delfond. Rubriken för reparations- och underhållskostnader m. m. är för denna delfond i staten uppdelad på två anslagsposter, avseende den ena karolinska sjukhuset och den andra serafimerlasarettet. Under dessa rubriker ha anslagits följande belopp.

Budgetår	1948/49	1949/50	1950/51	1951/52
Karolinska sjukhuset	290 000	250 000	300 000	220 000
Serafimerlasarettet	100 000	120 000	120 000	120 000
Kronor	390 000	370 000	420 000	340 000

Av de för karolinska sjukhuset för innevarande budgetår anvisade medlen ha 210 000 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 10 000 kronor, för vissa större arbeten.

För nästa budgetår har direktionen för karolinska sjukhuset uppskattat medelsbehovet för det löpande underhållet till 295 000 kronor, innebärande en höjning med 85 000 kronor. Av ökningen betingas 50 000 kronor av den inträffade allmänna prisstegringen. För normala underhållsarbeten å den nyinrättade barnkliniken har i staten för innevarande budgetår upptagits 10 000 kronor. Efter klinikens öppnande den 2 juli 1951 kommer underhållet av densamma att kräva ytterligare utgifter. Direktionen har beräknat de sammanlagda kostnaderna till 25 000 kronor per år. Det ytterligare anslagsbehovet utgör sålunda 15 000 kronor. Slutligen har av det för löpande arbeten äskade merbeloppet 20 000 kronor beräknats för sjukhusets yttre underhåll, vilket börjat draga betydande kostnader och, enligt vad direktionen anför, till följd av medelsknapphet under de senaste åren måst eftersättas i högre grad än som i längden är försvarligt. Sålunda ha ännu icke alla plåttak och knappt hälften av utvändiga snickerier ommålats, var till kommer att vägbanorna, vilka omfatta mer än 20 000 m², måste repareras snarast med risk att eljest synnerligen kostnadskrävande nybeläggningar med asfalt måste företagas.

Härutöver har direktionen upprepat sin förra året gjorda hemställan om medel till täckande av kostnaderna för en höjning av kvaliteten å målningen i framför allt sjukhussalar och korridorer. Direktionen har härom anført i huvudsak följande.

Den invändiga målningen är utförd med kalkemulsionsfärg, vilken då och då måste förnyas. Ommålning med dylik färg kan i flertalet lokaler utföras endast en gång till utan förarbeten. Därefter måste före målning väggytorna vattrivas. Vattrivningen är emellertid så dyrbar, att det i fortsättningen utan någon som helst tvekan blir oekonomiskt att använda kalkfärg. I år har prövats en plastemulsionsfärg, vilken i likhet med den vanliga oljefärgen är tvättbar. Denna färg, som ställer sig billigare än oljefärgen, är ny i Sverige, men har under flera år använts i bland annat Amerika och England med mycket gott resultat. Direktionen förordar, att denna färg användes i karolinska sjukhuset i de lokaler, där nu kalkfärg förekommer. Totalkostnaderna för en ommålning av samtliga avdelningars patientrum och korridorer ha uppskattats till 150 000 kronor. Arbetet bör fördelas på flera år. Direktionen föreslår att för nästa budgetår 25 000 kronor beräknas för ändamålet.

Slutligen har direktionen äskat särskilda medel för vissa större kompletterings- och ändringsarbeten inom sjukhuset, nämligen 120 000 kronor för inredande av reservutrymmen för möjliggörande av en ifrågasatt överflyttning av verksamheten vid serafimerlasarettets nervpoliklinik till karolinska sjukhuset — för vilket ändamål direktionen tidigare äskat medel å fastighetsfondens stat — 15 000 kronor för omläggning av taket i entréhallen samt 35 000 kronor för centralanläggning för distribution av syrgas. Rörande dessa arbeten inhämtas i huvudsak följande av handlingarna i ärendet.

En överflyttning av serafimerlasarettets nervpoliklinik till karolinska sjukhuset skulle innebära den för sjukhuset stora fördelen, att det skulle få tillgång till neurologisk expertis, som för närvarande saknas och som sjukhuset

är i stort behov av. Poliklinikens nuvarande lokaler inom serafimerlasarettet äro mycket otillfredsställande och redan på grund av nödvändigheten att ordna bättre arbetsförhållanden för dess personal finner direktionen det ifrågasatta ombyggnadsarbetet angeläget. Därtill kommer emellertid, att genom överflyttningen av polikliniken till karolinska sjukhuset dess nuvarande lokaler inom serafimerlasarettet skulle frigöras för andra ändamål. Kostnaderna för arbetena ha numera beräknats till 120 000 kronor. Direktionen ifrågasätter dock, huruvida icke, därest avtal kommer till stånd mellan staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting om samarbete för uppförande och drift av nervkliniker vid karolinska sjukhuset, de sistnämnda parterna böra bidra till kostnaderna för inredande av nervpoliklinik å karolinska sjukhuset. I så fall skulle hela kostnaden förskottas av staten och därefter viss del, motsvarande stadens och länets andelar å nervklinikerna, erläggas av dessa.

Målningen i taket i entréhallen till karolinska sjukhusets huvudbyggnad är sedan flera år tillbaka förstörd, troligen på grund av fukt förorsakad av läckage i ledningar i den ovanför belägna röntgendiagnostikavdelningen. Vissa åtgärder ha vidtagits i denna avdelning för att förhindra ytterligare läckage. Det har emellertid visat sig, att någon säkerhet mot ytterligare fuktbildning i entréhallens tak därigenom icke vunnits, och ommålning av taket, som torde komma att kosta minst 15 000 kronor, bör därför icke företagas. Taket är emellertid nu så fullt, att det måste repareras, och direktionen föreslår, såsom en lämplig och relativt billig åtgärd, att det förses med ljudisoleringsplattor. Därigenom vinner man fördelen av luftcirkulation mellan bjälklaget och undertaket, varigenom fuktbildning i det senare skulle så gott som omöjliggöras. Skulle fuktfläckar ändå uppstå i isoleringsplattorna, kunna dessa utbytas individuellt, vilket förbilligar underhållet avsevärt. Kostnaden beräknas till 15 000 kronor.

Centralanläggning för distribution av syrgas saknas ännu i karolinska sjukhuset men är synnerligen önskvärd. Efter framställning från direktionen kommer en dylik att anordnas inom den nya barnkliniken genom byggnadskommitténs försorg. I huvudkomplexet skulle en central anläggning få stor betydelse framför allt för de medicinska och kirurgiska klinikerna men har hittills icke kunnat anordnas på grund av lokalbrist. I den blivande reumatologiska kliniken, vilken skall anslutas till den medicinska kliniken, kommer emellertid att erhållas ett utrymme i kulvertvåningen, vilket kommer att lämpa sig väl för anordnande av en ramp för tömning av syrgastuber. Från detta rum kan dragas en horisontell ledning under medicinska och kirurgiska klinikerna samt erforderliga stigarledningar i hisschakten upp till vårdavdelningar och operationsavdelning. Kostnaden för anläggningen, som beräknas till 35 000 kronor, kommer att medföra väsentligt minskade driftkostnader och torde kunna amorteras på något mer än två år enligt följande beräkning. Den årliga utgiften för syrgas minskar med omkring 9 000 kronor, beroende på att gasen kan levereras i större tuber, varvid avsevärd reduktion av priset erhålles. Det av kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande i betänkande den 2 februari 1948 beräknade personalbehovet för den reumatologiska kliniken kan minskas med minst i vaktmästare på grund av att vaktmästarnas arbete med transporter av tuber till och från avdelningarna till stor del bortfaller. Härigenom uppstår en årlig besparing i lönekostnader av lägst 8 000 kronor, sociala förmåner inräknade.

Anslagsposten till karolinska sjukhuset har sålunda beräknats till (210 000 + 50 000 + 15 000 + 20 000 + 25 000 + 120 000 + 15 000 + 35 000 =) 490 000 kronor.

För serafimerlasarettet har direktionen för budgetåret 1952/53 beräknat reparations- och underhållsanslaget till 150 000 kronor, innebärande en av prisstegringarna föranledd uppskrivning med 30 000 kronor jämfört med innevarande budgetår.

Departementschefen. För innevarande budgetår ha å fastighetsfondens stat till reparations- och underhållskostnader m. m. anvisats sammanlagt 11,3 miljoner kronor därav 10,7 miljoner kronor beräknats till löpande underhållsarbeten och återstoden till särskilda arbeten av reparations- och underhållskaraktär, vilka icke ansetts kunna rymmas inom det ordinarie reparationsanslaget.

Förvaltningsmyndigheterna ha för nästa budgetår hemställt om anvisande av sammanlagt 17,7 miljoner kronor, innebärande en höjning med 6,4 miljoner kronor. Av ökningen hänföra sig 3,4 miljoner kronor till det löpande fastighetsunderhållet och 3,0 miljoner kronor till särskilda arbeten. Det ökade medelsbehovet för ordinarie underhållsarbeten sammanhänger med den inträffade allmänna kostnadsstegringen.

Myndigheternas beräkningar av anslagsbehovet för normalt underhåll av fastigheterna kan jag i stort sett lämna utan erinran. Med hänsyn till de svårigheter som för närvarande råda i fråga om arbetskraft inom byggnadsfacket, anser jag mig emellertid — i likhet med vad som tidigare ägt rum i situationer av arbetskrafts- eller materialbrist — böra förorda en viss tillfällig begränsning av reparations- och underhållsverksamheten å de under fonden invärderade fastigheterna. Jag föreslår sålunda, att för nästa budgetår en allmän nedskärning verkställes av de belopp, som myndigheterna äskat till bekostande av fastigheternas löpande underhåll. En dylik reduktion torde avse samtliga delfonder utom beskickningsfastigheternas delfond, vilken avser statens fastigheter i utlandet. För slottsbyggnadernas, fångvårdsstyrelsens, byggnadsstyrelsens, Uppsala universitets, Lunds universitets, medicinalstyrelsens och karolinska sjukhusets delfonder föreslås en nedräkning under nästa budgetår med 5 procent av de av förvaltningsmyndigheterna för nästa budgetår upptagna beloppen. För övriga delfonder föreslås också i det följande med hänsyn till det nu anförda en viss begränsning av de löpande underhållskostnaderna.

Även myndigheternas äskanden av medel till särskilda arbeten anser jag böra behandlas restriktivt på grund av den nuvarande arbetskraftssituationen. Jag har därför i det följande endast tillstyrkt vissa såsom oundgängligen nödvändiga ansedda särskilda reparations- och underhållsarbeten.

Det ordinarie reparationsanslaget under *slottsbyggnadernas delfond* torde med hänsyn till den föreslagna begränsningen av underhållsmedlen för nästa budgetår bestämmas till avrundat 966 000 kronor med den fördelning å delposterna a.—c., som framgår av bilagan. I fråga om särskilda arbeten tillstyrker jag 30 000 kronor till nödvändig reparation av gamla stenbron vid Ulriksdals slott samt 25 000 kronor för iordningställande av smörj- och spolplats inom hovstallets garage för att möjliggöra en rationalisering av bilsköt-

seln. Jag anser mig också böra förorda medelsanvisning för vissa omändringsarbeten i Stockholms slott och vid Drottningholms slott med 230 000 resp. 95 000 kronor. Enligt riksmarskalksämberet äro dessa arbeten betingade av vissa förändringar i samband med tronskiftet och ha delvis redan kommit till utförande med anlåtande av från hovförvaltningen förskotterade medel. Delposten i sin helhet bör sålunda uppföras med 1 346 000 kronor.

Under *fångvårdsstyrelsens delfond* bör en överföring till reparationskostnadsposten ske av utgifterna för underhåll och onera för till fångvårdsstyrelsen upplåtna barackbyggnader. I fråga om storleken av dessa kostnader godtar jag styrelsens beräkning och föreslår att det erforderliga beloppet, 25 000 kronor, inräknas i anslaget för löpande ändamål, vilket med hänsyn härtill och med beaktande av den föreslagna allmänna begränsningen av reparations- och underhållsverksamheten under nästa budgetår torde uppföras med avrundat 462 500 kronor. Särskilda medel böra i likhet med vad som skett för innevarande budgetår beräknas för installation av alarmanordningar och förstärkning av fönstergaller vid vissa fångvårdsanstalter. Jag föreslår att i staten för nästa budgetår för dessa ändamål upptagas 15 000 respektive 37 500 kronor. Även för nyinstallation av värmepannor och varmvattenberedare tillstyrker jag fortsatt medelsanvisning och beräknar härför oförändrat 15 000 kronor. Med hänsyn till brandrisken har fångvårdsstyrelsen ansett nödvändigt att de elektriska ledningarna vid vissa anstalter omläggas. Jag tillstyrker att ett belopp av 30 000 kronor beräknas härför och förutsätter, att det skall visa sig möjligt att bestrida återstoden ur de för normala underhållsarbeten anvisade medlen. Posten till reparations- och underhållskostnader å fångvårdsstyrelsens delfond bör för nästa budgetår uppföras med 560 000 kronor. Jag kan vidare ansluta mig till byggnadsstyrelsens uttalande att det vore lämpligt att fångvårdsstyrelsen i samband med upprättande av förslag till stat för delfonden för budgetåret 1953/54 uppgjorde en plan över samtliga de arbeten, vilka enligt fångvårdsstyrelsens bedömande motiverade särskild medelsanvisning under reparationskostnadsposten. Jag ämnar senare hemställa att Kungl. Maj:t i samband med beslut om dispositionen av anvisade medel ålägger fångvårdsstyrelsen att uppgöra en plan över arbeten av här åsyftat slag.

Under *beskickningsfastigheternas delfond* anser jag byggnadsstyrelsens förslag böra godtagas endast såvitt gäller medelsbehovet för fastigheternas löpande underhåll och skötsel samt resekostnader. I den mån de ifrågasatta arbetena i Washington bedömas oundgängligen nödvändiga, synas kostnaderna härför böra bestridas ur anslaget för normala underhållsarbeten. Posten uppföres alltså med 1 095 000 kronor med den fördelning å underrubrikerna a. och b., som framgår av bilagan.

I fråga om *byggnadsstyrelsens delfond*, vill jag beträffande styrelsens framställning om redovisning på delfonden av en förrådsbyggnad till svenska forskningsinstitutet för cement och betong erinra om att institutets byggnad år 1942 donationsvägen överfördes i svenska statens ägo. Donationen, som underställdes riksdagens prövning (jfr prop. nr 76/1942), innebar

skyldighet för staten att ställa tomtmark till förfogande samt svara för underhållet av institutsbyggnaden. På den gamla tomten har nu uppförts även en förrådsbyggnad, som stiftelsen donerat till svenska staten, under förutsättning att statsverket i fortsättningen svarar för byggnadens underhåll. Jag förordar att donationen emottages på det angivna villkoret samt att byggnaden upptages till redovisning å byggnadsstyrelsens delfond med ett bokfört värde av 18 000 kronor. Denna ökning av fastighetsbeståndet torde med hänsyn till det ringa beloppet icke behöva föranleda någon uppräknig av underhållsanslaget för nästa budgetår. Anslaget för normala underhållsarbeten bör med hänsyn till den föreslagna begränsningen av underhållsmedlen för budgetåret 1952/53 uppföras med avrundat 5 317 000 kronor. Vad angår de ändamål, för vilka byggnadsstyrelsen äskat särskilda medel, tillstyrker jag anvisande av 115 000 kronor för iordningställande av omklädningsrum och matrum inom veterinärhögskolans lokaler, 35 000 kronor för ombyggnadsarbetena vid klosterträdgårdarna i Vadstena, 18 000 kronor för grundförstärkningsarbetena vid folkskoleseminariet i Linköping, 35 000 kronor för anordnande av grundvattenbrunn vid nomadskolan i Änge samt 35 000 kronor för nödvändiga brandskyddsåtgärder inom landsarkivet i Visby. Vidare torde särskilda medel böra anvisas för de fortsatta arbetena inom gamla länsresidenset i Umeå. Härför beräknar jag 30 000 kronor. Byggnadsstyrelsens önskemål om särskild medelsanvisning för modernisering av bl. a. köks- och tvättstugeavdelningarna inom vissa landshövdingebostäder, däribland landshövdingeresidenset i Visby, kan jag endast delvis tillmötesgå. Jag föreslår att för dylika arbeten för nästa budgetår anvisas sammanlagt 100 000 kronor. Särskild medelsanvisning synes icke böra ifrågakomma för anskaffning av brandutrustning i vissa av kronans fastigheter i landsorten, då jag förutsätter att kostnaderna för en successiv anskaffning av dylik utrustning bör kunna ske inom ramen för löpande underhållsmedel. Posten bör i enlighet med vad jag anfört uppföras med 5 685 000 kronor.

Under *generaltullstyrelsens delfond* kan jag endast tillstyrka en anslagshöjning med 50 000 kronor. Posten bör för nästa budgetår uppföras med 110 000 kronor.

För *Uppsala universitets delfond* torde anslaget för normala underhållsarbeten bestämmas till avrundat 928 000 kronor. Härutöver torde medel endast böra beviljas till bestridande av kostnaderna för omläggning av de elektriska ledningarna i sådana institutionslokaler, som för närvarande begagna likström. Jag beräknar härför av drätselnämnden begärda 83 000 kronor och föreslår att posten uppföres med sammanlagt 1 011 000 kronor med den fördelning å akademiska sjukhuset och övriga fastigheter som framgår av bilagan.

Under *Lunds universitets delfond* räknar jag med 335 000 kronor för det kontinuerliga underhållet. Härutöver tillstyrker jag anvisande av 28 000 kronor för uppförande av ett nytt tak å embryologiska institutionen samt 30 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår, till fortsatta moderniseringsarbeten inom universitetshuset. Anslagsposten uppföres sålunda med 393 000 kronor.

Under *lotsstyrelsens delfond* finner jag mig endast kunna tillstyrka en anslagsökning med 50 000 kronor och förordar att posten för nästa budgetår uppföres med 310 000 kronor.

Posten till allmänna reparations- och underhållsarbeten under *medicinalstyrelsens delfond* beräknar jag för nästa budgetår efter viss avrundning till 3 386 000 kronor. I fråga om de ändamål, för vilka medicinalstyrelsen äskat särskilda medel, tillstyrker jag för arbetena vid Västra Ny sjukhus sammanlagt 130 000 kronor, eller samma belopp som styrelsen föreslagit. Härutöver finner jag mig endast kunna förordna medelsanvisning för de ifrågasatta arbetena inom Korsbergakolonien. Jag föreslår att för detta ändamål i staten för nästa budgetår uppföras 40 000 kronor. Delposten torde i sin helhet upptagas med 3 556 000 kronor.

Under *karolinska sjukhusets delfond* beräknar jag för löpande ändamål medelsbehovet till avrundat 423 000 kronor. I fråga om de arbeten inom karolinska sjukhuset, för vilka särskilda medel äskats, tillstyrker jag anvisande av 25 000 kronor för de föreslagna ommålningsarbetena, 15 000 kronor för omläggning av taket till entréhallen samt 35 000 kronor för centralanläggning för distribution av syrgas. Anslagsposten uppföres med 498 000 kronor med den fördelning å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, som framgår av bilagan.

Avsättning till värdeminskningsskonto.

För avskrivning av de å statens allmänna fastighetsfond bokförda tillgångarna tillämpas vissa allmänna, av riksdagen godkända grunder, vilka i huvudsak innebära, att avskrivningen å fondens byggnadsvärden avpassas så, att avskrivningstiden skall utgöra 60 år i normalfall men 40 år för byggnader, beträffande vilka ett extraordinärt avskrivningsbehov anses föreligga (fängelser, sjukhus, forskningsinstitutioner och skolor). Grundavskrivning skall ske i det förra fallet med 25 procent, i det senare med 50 procent; avskrivningen skall i båda fallen fullföljas genom en årlig avsättning till värdeminskningsskonto, beräknad till 1,25 procent. För grundavskrivningen anvisas erforderliga anslag å riksstatens driftbudget under huvudtiteln avskrivning av nya kapitalinvesteringar. Medel till den årliga avsättningen till värdeminskningsskonto anslås å fastighetsfondens stat under förevarande rubrik. Enligt de av 1943 års riksdag godkända grunderna påbörjas den årliga avsättningen först under andra budgetåret efter det, under vilket en byggnad färdigställts. Härigenom vinnes den fördelen, att statberäkningen bygger på kända förhållanden.

I enlighet med angivna grunder har riksräkenskapsverket vid den slutliga beräkningen av årsavskrivningen för budgetåret 1951/52 upptagit denna årsavskrivning till 5 628 233 kronor.

Vid beräkningen av det belopp, som skall upptagas för avsättning till värdeminskningsskonto å allmänna fastighetsfondens stat för nästa budgetår, bör till de för innevarande budgetår fastställda årsavskrivningarna läg-

gas beloppet av den årliga avskrivningen å under budgetåret 1950/51 tillkomna värden för färdiga byggnader. I övrigt bör vid beräkningen hänsyn endast tagas till de avskrivningsbelopp, som bortfalla på grund av slutförda årsavskrivningar. Riksräkenskapsverket har under iakttagande härav beräknat avsättningsbehovet för budgetåret 1952/53 till 5 985 000 kronor. Fördelningen av delta belopp på de olika delfonderna framgår av bilagan.

Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

Beskickningsfastigheternas delfond. För innevarande budgetår har delposten, från vilken bestridas kostnaderna för hyra, uppvärmning och belysning m. m. för förhyrda lokaler (tjänstebostäder för sändebud m. fl. samt kanslilokaler), upptagits med 958 000 kronor. För nästa budgetår har byggnadsstyrelsen uppskattat dessa kostnader till 985 000 kronor, därav 100 000 kronor beräknats för sådana reparations- och underhållsarbeten m. m., som i regel kontraktsevenligt åvila hyresgäst.

Byggnadsstyrelsens delfond. För löpande budgetår ha för ifrågavarande ändamål beräknats 4 531 000 kronor. För nästa budgetår uppskattar byggnadsstyrelsen utgifterna under denna delpost till 5 377 500 kronor. Häri ingå 600 000 kronor, utgörande av styrelsen i samråd med länsstyrelserna uppskattat belopp för helt budgetår för den från den 1 januari 1952 genomförda omläggningen av landsfiskalsorganisationen enligt beslut av 1951 års riksdag (jfr prop. 140 s. 38—40). Vidare ha medräknats 150 000 kronor för sådana ändrings- och inredningsarbeten som i regel kontraktsevenligt åvila hyresgäst.

Uppsala universitets delfond. Anslagsposten har för innevarande budgetår beräknats till 20 000 kronor. I sitt förslag till stat för nästa budgetår har drätselnämnden uppfört posten med ett 5 000 kronor förhöjt belopp.

Lunds universitets delfond. För budgetåret 1951/52 har anslagsposten upptagits med 56 000 kronor, därav 22 000 kronor beräknats till täckande av hyreskostnaderna under tiden $\frac{1}{2}$ 1950— $\frac{30}{100}$ 1952 för lokaler för anordnande av medicinskt-klinisk undervisning vid allmänna sjukhuset i Malmö. Drätselnämnden har uppskattat dessa hyreskostnader under nästa budgetår till 9 000 kronor och i enlighet härmed föreslagit att anslagsposten för budgetåret 1952/53 uppföres med 43 000 kronor, vilket innebär en minskning med 13 000 kronor.

Karolinska sjukhusets delfond. Posten har för innevarande budgetår beräknats till 75 000 kronor. I statskrivelsen för nästa budgetår har direktionen föreslagit att posten uppföres med 125 000 kronor, innebärande en höjning med 50 000 kronor.

Under övriga delfonder har delposten upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår.

Då jag icke har annan erinran mot myndigheternas förslag, än att det för byggnadsstyrelsens delfond äskade beloppet bör avjämnas till 5 378 000 kronor, beräknar jag hyres- och arrendeutgifterna för fastighetsfonden till sammanlagt 6 697 000 kronor.

Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler.

Den fastighetsfonden tillkommande ersättningen för till statsmyndigheter upplåtta lokaler bestämmas för samtliga delfonder utom slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder så, att full förräntning erhålles å det av resp. delfonder disponerade statskapitalet. Den räntefot, vid vilken full förräntning skall anses vara för handen, har satts till 4 procent. För slottsbyggnadernas delfond upptages av redovisningstekniska skäl en formell överskottspost om 1 000 kronor. Det belopp, som vid fördelningen av ersättningsanslaget under slottsbyggnadernas delfond härigenom blir erforderligt för att balansera nettoutgiften för reparation och underhåll av de under delfonden invärderade byggnaderna, hänföres till sjätte huvudtiteln.

Kapitalbehållningarna den 1 juli 1952 för de olika delfonderna utom slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder framgå av följande sammanställning, vilken — i överensstämmelse med vad som tidigare tillämpats — beräknats med utgångspunkt från att vid ingången av budgetåret 1951/52 för investering i ifrågavarande delfonder disponibla medel i sin helhet tagits i anspråk före nämnda budgetårs utgång. Även om de på detta schablonmässiga sätt beräknade överskotten skulle komma att över- eller understiga de faktiska, påverkas statsregleringen likväl icke härav, eftersom ersättningsanslagen upptagas i anslutning till de beräknade överskotten och sedermera belastas i anslutning till de faktiska överskotten.

Kapitalbehållningarna för fastighetsfondens nämnda delfonder den 1 juli 1952 ha sålunda beräknats till följande belopp:

för fångvårdsstyrelsens delfond	8 683 928
för beskickningsfastigheternas delfond	11 616 807
för generaltullstyrelsens delfond	2 949 965
för Uppsala universitets delfond	5 269 082
för Lunds universitets delfond	8 061 445
för lotsstyrelsens delfond	1 538 456
för medicinalstyrelsens delfond	51 965 971
för karolinska sjukhusets delfond	8 932 566

I nästföljande tabell ha för här ifrågavarande åtta delfonder sammanförts dels de till 4 procent å förenämnda kapitalbehållningar beräknade överskotten, dels de i det föregående tillstyrkta utgifterna, dels ock de i det följande beräknade inkomsterna. För slottsbyggnadernas delfond ha angivits reparationsutgifterna, nyssnämnda formella överskottspost samt de beräknade inkomsterna. Ur dessa uppgifter framräknas så de erforderliga ersättningsanslagen. För fullständighetens skull ha i tablån även medtagits de för

byggnadsstyrelsens delfond enligt den följande redogörelsen framräknade beloppen.

D e l f o n d	Överskott	Utgifter	Summa	Andra inkomster än ersättningsanslag	Ersättningsanslag
	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor
Slottsbyggnadernas	1 000	1 346 000	1 347 000	498 000	849 000
Fångvårdsstyrelsens	350 000	735 000	1 085 000	206 000	879 000
Beskickningsfastigheternas	465 000	2 205 000	2 670 000	120 000	2 550 000
Byggnadsstyrelsens	11 359 000	13 549 000	24 908 000	1 728 000	23 180 000
Generaltullstyrelsens	120 000	182 000	302 000	91 000	211 000
Uppsala universitets	210 000	1 657 000	1 867 000	415 000	1 452 000
Lunds universitets	325 000	602 000	927 000	73 000	854 000
Lotsstyrelsens	60 000	393 000	453 000	66 000	387 000
Medicinalstyrelsens	2 080 000	5 316 000	7 396 000	926 000	6 470 000
Karolinska sjukhusets	360 000	1 261 000	1 621 000	407 000	1 214 000
Summa	15 330 000	27 246 000	42 576 000	4 530 000	38 046 000

Ersättningen till *slottsbyggnadernas delfond* föreslås av byggnadsstyrelsen för nästa budgetår uppförd med oförändrade belopp under fjärde och åttonde huvudtitlarna, eller med 50 000 resp. 29 000 kronor.

För *byggnadsstyrelsens delfond* beräknas ersättningen till fastighetsfonden med stöd av de kalkylerade hyresvärdena för de olika i delfonden ingående fastigheterna och förhyrda lokalerna, dock att hyresutgifterna för bank- och fondinspektionen samt försäkringsinspektionen ersättas från inspektionernas specialbudgeter. Byggnadsstyrelsen har i statförslaget verkställt beräkningar rörande ifrågakvarande hyresvärden med uppdelning på olika anslag efter hyresvärdet (hyresutgiften) för lokaler åt de till resp. huvudtitlar hörande statsmyndigheterna. Härvid har förutsatts, att kostnaderna för uppvärmning m. m. av vissa fastigheter å delfonden, för vilka byggnadsstyrelsen ombesörjer driften och skötseln av centralvärmeanläggningarna, skola bestridas av medel på fastighetsfondens stat, varigenom enligt styrelsens mening vissa besparingar kunde göras av arbetskraft, som nu användes för att från olika verk och myndigheter kräva in ersättning för de av styrelsen förskottrade bränslekostnaderna. Enligt förslaget, beträffande vars närmare innehåll torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, skulle på utgiftssidan av styrelsens delfond uppföras en särskild, förslagsvis betecknad post Uppvärmningskostnader för vissa fastigheter. De olika huvudtitlarnas anslag för ersättning till byggnadsstyrelsens delfond föreslås skola belastas med mot uppvärmningskostnaderna svarande belopp, varvid dessa ersättningar komma att tillföras inkomstposten Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler. För de av åtgärden berörda myndigheterna — för närvarande ett femtiotal olika departement, ämbetsverk och institutioner — skulle särskilda för uppvärmningskostnaderna avsedda belopp

framdeles icke erfordras under respektive myndigheters omkostnadsanslag. Byggnadsstyrelsen har för budgetåret 1952/53 beräknat det för uppvärmning m. m. erforderliga beloppet till 700 000 kronor, därav 565 000 kronor skulle bestridas från de olika huvudtitlarnas ersättningsanslag och 135 000 kronor inflyta från enskilda, för vilka lokaler upplåtits i berörda fastigheter. Sistnämnda belopp skulle tillföras fastighetsfonden över posten Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden. Vid bifall till ändringsförslaget kommer enligt byggnadsstyrelsens beräkningar — beträffande vilkas detaljer torde få hänvisas till handlingarna i ärendet — summan av ersättningsanslagen att uppgå till 23 745 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har icke kunnat ansluta sig till byggnadsstyrelsens förslag om ändrad redovisning av vissa uppvärmningskostnader. Ämbetsverket anför, att då vid en dylik omläggning omkostnadsanslagen för de berörda myndigheterna skola nedräknas med samma belopp, som nu föreslås uppfört på fastighetsfondens stat, komma dessa omkostnadsanslag icke längre att bli jämförbara med omkostnadsanslagen för statliga myndigheter, för vilka byggnadsstyrelsen icke ombesörjer uppvärmningen av lokalerna. Den fördel som står att vinna med den omläggning av redovisningen, som byggnadsstyrelsen föreslår, begränsar sig enligt riksräkenskapsverkets uppfattning till att någon indrivning av förskotterade bränslekostnader icke längre blir erforderlig. Den uppdelning av bränslekostnaderna på olika myndigheter etc. som nu sker och som i detta sammanhang torde vara mest arbetskrävande måste, även om bränslekostnaderna bestridas med medel på fastighetsfondens stat, fortfarande göras, för att belastningen å de olika huvudtitlarnas ersättningsanslag skall bli rättvisande. På grund härav har riksräkenskapsverket med ändring av byggnadsstyrelsens beräkning upptagit ersättningsbeloppen under byggnadsstyrelsens delfond till sammanlagt 23 180 000 kronor.

I fråga om slottsbyggnadernas delfond godtar jag vad byggnadsstyrelsen föreslagit. Till följd härav bör under sjätte huvudtiteln uppföras (849 000 — 79 000) 770 000 kronor, eller det belopp, som erfordras för att ett formellt överskott å 1 000 kronor skall erhållas å fonden.

Med hänsyn till vad riksräkenskapsverket anfört i fråga om det av byggnadsstyrelsen framförda ändringsförslaget rörande bränslekostnaderna m. m. i vissa av de under styrelsens delfond invärderade fastigheterna är jag för närvarande icke beredd att tillstyrka förslaget. I övrigt lämnar jag byggnadsstyrelsens beräkningar utan crinran och förordar att ersättningsanslagen å delfonden upptagas med sammanlagt 23 180 000 kronor. Med tillägg av övriga inkomster enligt den föregående sammanställningen å tillhoppa 1 728 000 kronor samt med avdrag för utgifter å sammanlagt 13 549 000 kronor framkommer ett överskott för byggnadsstyrelsens delfond å 11 359 000 kronor.

Ersättningsanslagen torde fördelas å de skilda huvudtitlarna enligt följande sammanställning.

Huvudtitel		Ersättningsanslag			Summa
		till slotts- byggnadernas delfond	till bygg- nadsstyrelsens delfond	till annan delfond	
Andra	huvudtiteln.....		851 000	1 879 000	1 730 000
Tredje	»		449 000	² 550 000	2 999 000
Fjärde	»	50 000	504 000		554 000
Femte	»		1 298 000		1 298 000
Sjätte	»	770 000	1 432 000		2 202 000
Sjunde	»		1 050 000	³ 211 000	1 261 000
Åttonde	»	29 000	9 142 000	⁴ 1 781 000	10 952 000
Nionde	»		2 642 000		2 642 000
Tionde	»		1 502 000	⁵ 387 000	1 889 000
Elfte	»		4 079 000	⁶ 8 209 000	12 288 000
Tolfte	»		114 000		114 000
Fjortonde	»		117 000		117 000
	Summa	849 000	23 180 000	14 017 000	38 046 000

De sålunda beräknade ersättningsanslagen äskas i annat sammanhang denna dag under vederbörande huvudtitlar.

Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden.

Byggnadsstyrelsens delfond. Delposten är för innevarande budgetår uppförd med 1 300 000 kronor. Styrelsen föreslår att posten för nästa budgetår upptages med 1 800 000 kronor. Därvid ha 135 000 kronor beräknats inflyta som ersättning för uppvärmningskostnader m. m. från enskilda hyresgäster i vissa under styrelsens delfond invärderade fastigheter i enlighet med byggnadsstyrelsens i det föregående redovisade förslag om bestridande av nämnda kostnader med å fastighetsfondens stat särskilt anvisade medel.

Under övriga delfonder har delposten beräknats efter samma grunder som för innevarande budgetår.

Då jag enligt det föregående icke ansett mig kunna biträda byggnadsstyrelsens förslag om ändrad redovisning av uppvärmningskostnaderna för vissa fastigheter å styrelsens delfond, torde det av byggnadsstyrelsen under förevarande delpost upptagna beloppet minskas med 135 000 kronor och sålunda uppföras med 1 665 000 kronor.

Under övriga delfonder godtar jag myndigheternas beräkningar och föreslår, att posten för nästa budgetår uppföres med 3 767 000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 642 000 kronor. Fördelningen på de olika delfonderna framgår av bilagan.

¹ Fångvårdsstyrelsens delfond. — ² Beskickningsfastigheternas delfond. — ³ Generaltullstyrelsens delfond. — ⁴ Därav till Uppsala universitets delfond 927 000 kronor och till Lunds universitets delfond 854 000 kronor. — ⁵ Lotsstyrelsens delfond. — ⁶ Därav till Uppsala universitets delfond 525 000 kronor, till medicinalstyrelsens delfond 6 470 000 kronor och till karolinska sjukhusets delfond 1 214 000 kronor.

Diverse inkomster.

Under denna delpost anser jag mig efter mindre ändringar av några be-
lopp kunna godtaga förvaltningsmyndighetens förslag och föreslår, att un-
der delposten Diverse inkomster upptagas sammanlagt 763 000 kronor med
den fördelning på olika delfonder som framgår av bilagan.

Hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t
måtte föreslå riksdagen

att godkänna bilagda förslag till stat för statens allmänna
fastighetsfond för budgetåret 1952/53.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

**Förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond
för budgetåret 1952/53.**

		Kronor
Inkomster.		
A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler:		
1. Slottsbyggnadernas delfond	849 000
2. Fångvårdsstyrelsens >	879 000
3. Beskickningsfastigheternas >	2 550 000
4. Byggnadsstyrelsens >	23 180 000
5. Generaltullstyrelsens >	211 000
6. Uppsala universitets >	1 452 000
7. Lunds universitets >	854 000
8. Lotsstyrelsens >	387 000
9. Medicinalstyrelsens >	6 470 000
10. Karolinska sjukhusets >	1 214 000
		38 046 000
B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden:		
1. Slottsbyggnadernas delfond	250 000
2. Fångvårdsstyrelsens >	205 000
3. Beskickningsfastigheternas >	119 000
4. Byggnadsstyrelsens >	1 665 000
5. Generaltullstyrelsens >	90 000
6. Uppsala universitets >	20 000
7. Lunds universitets >	22 000
8. Lotsstyrelsens >	65 000
9. Medicinalstyrelsens >	925 000
10. Karolinska sjukhusets >	406 000
		3 767 000
C. Diverse inkomster:		
1. Slottsbyggnadernas delfond:		
a. Djurgårdsförvaltningens överskottsmedel	200 000	
b. Övriga diverse inkomster	48 000
		248 000
2. Fångvårdsstyrelsens delfond	1 000
3. Beskickningsfastigheternas >	1 000
4. Byggnadsstyrelsens >	63 000
5. Generaltullstyrelsens >	1 000
6. Uppsala universitets delfond:		
a. Bidrag från universitetets egendoms- och skogsförvaltning	250 000

		Kronor
	b. Bidrag från Uppsala läns landsting....	144 000
	c. Övriga diverse inkomster	1 000
		395 000
7.	Lunds universitets delfond:	
	a. Bidrag från universitetets egendomsförvaltning.....	50 800
	b. Övriga diverse inkomster	200
		51 000
8.	Lotsstyrelsens delfond	1 000
9.	Medicinalstyrelsens »	1 000
10.	Karolinska sjukhusets »	1 000
		763 000
	Summa	42 576 000

Utgifter.

A. Reparations- och underhållskostnader m. m.:

1.	Slottsbyggnadernas delfond:		
	a. Reparations- och underhållskostnader för de kungl. slotten med tillhörande byggnader.....	663 000	
	b. Reparations- och underhållskostnader för uthyrda lägenheter vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga	98 000	
	c. Reparations- och underhållskostnader för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m.	205 000	
	d. Vissa iståndsättningsarbeten.....	380 000	1 346 000
2.	Fångvårdsstyrelsens delfond.....		560 000
3.	Beskickningsfastigheternas delfond:		
	a. Reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m.	740 000	
	b. Bränsle och lyse för kanslilokaler och tjänstebostäder, <i>förslagsvis</i>	355 000	1 095 000
4.	Byggnadsstyrelsens delfond.....		5 685 000
5.	Generaltullstyrelsens »		110 000
6.	Uppsala universitets delfond:		
	a. Akademiska sjukhuset	358 000	
	b. Övriga fastigheter	653 000	1 011 000
7.	Lunds universitets delfond		393 000
8.	Lotsstyrelsens »		310 000
9.	Medicinalstyrelsens »		3 556 000
10.	Karolinska sjukhusets delfond:		
	a. Karolinska sjukhuset.....	355 000	
	b. Serafimerlasarettet	143 000	498 000
			14 564 000

B. Avsättning till värdeminskningskonto:

2.	Fångvårdsstyrelsens delfond, <i>förslagsvis</i>	135 000
3.	Beskickningsfastigheternas » , <i>förslagsvis</i>	125 000
4.	Byggnadsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>	2 486 000
5.	Generaltullstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>	28 000

			Kronor
6. Uppsala universitets delfond:			
a. Akademiska sjukhuset, förslagsvis	291 000	
b. Övriga fastigheter, förslagsvis	330 000	621 000
7. Lunds universitets delfond, förslagsvis		166 000
8. Lotsstyrelsens	» , förslagsvis		47 000
9. Medicinalstyrelsens	» , förslagsvis		1 739 000
10. Karolinska sjukhusets	» , förslagsvis		638 000
			5 985 000
C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden:			
2. Fångvårdsstyrelsens	delfond, förslagsvis	40 000
3. Beskickningsfastigheternas	» , förslagsvis	985 000
4. Byggnadsstyrelsens	» , förslagsvis	5 378 000
5. Generaltullstyrelsens	» , förslagsvis	44 000
6. Uppsala universitets	» , förslagsvis	25 000
7. Lunds universitets	» , förslagsvis	43 000
8. Lotsstyrelsens	» , förslagsvis	36 000
9. Medicinalstyrelsens	» , förslagsvis	21 000
10. Karolinska sjukhusets	» , förslagsvis	125 000
			6 697 000
Överskott att tillföras riksstatens driftbudget:			
1. Slottsbyggnadernas	delfond	1 000
2. Fångvårdsstyrelsens	»	350 000
3. Beskickningsfastigheternas	»	465 000
4. Byggnadsstyrelsens	»	11 359 000
5. Generaltullstyrelsens	»	120 000
6. Uppsala universitets	»	210 000
7. Lunds universitets	»	325 000
8. Lotsstyrelsens	»	60 000
9. Medicinalstyrelsens	»	2 080 000
10. Karolinska sjukhusets	»	360 000
			15 330 000
Summa			42 576 000

BILAGA 22 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1952

KAPITALBUDGETEN

INVESTERINGSPLAN.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Vid 1944 års riksdag beslöts (1944 års statsverksproposition: Kapitalbudgeten: Investeringsplan; riksdagens skrivelse nr 45; proposition nr 276; riksdagens skrivelse nr 464), att kapitalbudgeten skulle fr. o. m. budgetåret 1944/45 erhålla en ändrad utformning av i huvudsak följande innebörd.

För varje statlig kapitalfond fastställs årligen en investeringsstat, på vars ena sida redovisas beloppet av den sammanlagda bruttoinvesteringen i fonden enligt av riksdagen fattade anslagsbeslut och på vars andra sida upptagas dels tillgängliga avskrivningsmedel inom fonden (årsavskrivning), dels avskrivningsmedel anvisade över riksstaten (grundavskrivning), dels övriga för investering disponibla kapitalmedel, dels ock i förekommande fall bidrag från särskilda fonder eller kommuner till investeringsföretagens genomförande. Saldot mellan dessa poster anger det nettotillskott av kapitalmedel, som erfordras för de beslutade bruttoinvesteringarnas genomförande, och betecknas investeringsbemyndigande. Investeringsbemyndigandena för de olika kapitalfonderna sammanställas till en investeringsplan, vars summa, sedan avdrag skett för återbetalning av kapitalmedel över fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster och i förekommande fall även från andra fonder, utvisar den totala nettoinvestering av lånemedel, som erfordras för genomförandet av samtliga de av riksdagen beslutade investeringarna. In-

vesteringsplanen utgör kapitalbudgetens utgiftssida enligt riksstaten. På kapitalbudgetens inkomstsida upptages under beteckningen lånemedel en balanspost med samma belopp som investeringsplanens slutsumma. I specifikationerna till riksstaten upptagas för kapitalbudgetens del nämnda inkomstitel, efter angivna grunder upprättade investeringsstater för samtliga kapitalfonder samt fullständiga anslagsspecifikationer till investeringsplanen.

I samband med ifrågavarande omläggning genomfördes även vissa andra förändringar med avseende på kapitalbudgeten. Redovisningen mot riksstaten av kapitalbudgetanslagen överflyttades från riksgäldskontoret till de fondförvaltande myndigheterna, varvid dessa ålades att vid genomförande av investeringarna i första hand anlita avskrivningsmedel och övriga inom resp. fonder disponibla kapitalmedel och att först när dessa förbrukats utnyttja investeringsbemyndigandena för rekvisition av lånemedel från riksgäldskontoret. För de affärsdrivande verken omändrades därjämte förnyelsefonderna till verkliga värdeminskningsskonton, i samband varmed tillgångsvärdena i verkens bokföring underkastades revision. Hos riksgäldskontoret innestående behållningar av särskilt avsatta förnyelsefonds- och pensionsfondsmedel salderades mot verkens kapitalskuld till statsverket. Slutligen beslöts, att avsättningen till pensionsfonder vid de affärsdrivande verken skulle upphöra. Härvid förutsattes, att man vid bestämmandet av de årliga avskrivningarna i stället skulle taga viss hänsyn till de framtida pensionskostnaderna genom en kollektiv avskrivning av investerade kapitalmedel vid sidan av den för bestämda objekt eller objektgrupper erforderliga avsättningen till värdeminskningsskonto.

Genom beslut den 2 november 1945 (SFS nr 699) har Kungl. Maj:t vidare förordnat, att redovisningen vid de affärsdrivande verken utom domänverket skall omläggas från kalenderår till budgetår.

Vid framläggande av slutligt förslag till investeringsplan för budgetåret 1946/47 förordades i anslutning till av riksräkenskapsverket gjort uttalande i samband med förslag till vissa detaljändringar, att den av 1944 års riksdag beslutade, genomgripande omläggningen av kapitalbudgetredovisningen finge i sin nuvarande utformning tillämpas under ett flertal budgetår innan frågan om allmän översyn därav upptoges till prövning. Riksdagen uttalade icke någon erinran däremot.

Enligt bifogade utdrag av statsrådsprotokollet (*bilagor 23—32*) har Kungl. Maj:t denna dag fattat beslut om avlåtande till riksdagen av framställningar om investeringsanslag under olika kapitalfonder med följande totala belopp.

I. Statens affärsverksfonder:

A. Postverkets fond	8 201 000
B. Telegrafverkets fond	200 452 000
C. Statens järnvägars fond	277 331 000
D. Statens vattenfallsverks fond	255 600 000
E. Domänverkets fond	<u>1 500 000</u> 743 084 000

II. Luftfartsfonden	2 404 000	
III. Statens allmänna fastighetsfond	60 472 100	
IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond	81 755 000	
B. Försvarets fabriksfond	1 600 000	83 355 000
V. Statens utlåningsfonder	462 975 100	
VI. Fonden för låneunderstöd	190 240 200	
VII. Fonden för statens aktier	1 300 000	
VIII. Fonden för förlag till statsverket	600 000	
IX. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond	41 400 000	
B. Jordfonden	5 000 000	
C. Statens reproduktionsanstalts fond	285 000	46 685 000
		<u>Summa kronor 1 591 115 400.</u>

För genomförandet av de i föregående sammanställning upptagna investeringarna å tillhopa 1 591 miljoner kronor skola såsom inledningsvis framhållits i första hand anlitas dels de avskrivningsanslag för ifrågavarande investeringar, som i annat sammanhang denna dag äskas å driftbudgeten, dels tillgängliga avskrivningsmedel inom fonderna och dels övriga å fonderna disponibla kapitalmedel. Avskrivningsmedlen å riksstatsförslagets driftbudget uppgå till 416 miljoner kronor. Enligt från de fondförvaltande myndigheterna lämnade uppgifter kunna avskrivningsmedlen inom de å riksstatsförslagets investeringsstater upptagna fonderna uppskattas till sammanlagt 370 miljoner kronor. Övriga kapitalmedel, som beräknas inflyta genom återbetalningar å lån m. m. under de å riksstatsförslagets investeringsstater uppförda fonderna, upptagas till sammanlagt 17 miljoner kronor. Det sistnämnda beloppet faller huvudsakligen å fonden för låneunderstöd, som därigenom kommer att redovisas med negativt belopp å kapitalbudgetens utgiftssida. Även för försvarets fabriksfond och fonden för förlag till statsverket komma av samma skäl negativa belopp att redovisas. Sammanlagt skulle alltså för investeringarnas genomförande i första hand stå till förfogande (416 + 370 + 17 =) 803 miljoner kronor. Den närmare fördelningen av nämnda belopp å de olika i investeringsstaterna upptagna fonderna framgår av följande sammanställning.

I. Statens affärsverksfonder:		
A. Postverkets fond	4 101 000	
B. Telegrafverkets fond	139 501 000	
C. Statens järnvägars fond	168 650 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	43 100 000	
E. Domänverkets fond	501 000	355 853 000
II. Luftfartsfonden	471 000	
III. Statens allmänna fastighetsfond	41 040 100	

IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond.....	74 682 500	
B. Försvarets fabriksfond.....	<u>2 251 000</u>	76 933 500
V. Statens utlåningsfonder		119 425 000
VI. Fonden för låneunderstöd		197 875 000
VII. Fonden för statens aktier		1 000
VIII. Fonden för förlag till statsverket		1 000 000
IX. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond	10 800 000	
C. Statens reproduktionsanstalts fond	<u>136 000</u>	10 936 000
		<u>Summa krönor 803 534 600.</u>

Med ledning av dessa uppgifter kunna investeringsbemyndigandena preliminärt beräknas till de belopp som framgå av följande.

Förslag till investeringsplan för budgetåret 1952/53.

I. Statens affärsverksfonder:		
A. Postverkets fond	4 100 000	
B. Telegrafverkets fond	60 951 000	
C. Statens järnvägars fond	108 681 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	212 500 000	
E. Domänverkets fond	<u>999 000</u>	387 231 000
II. Luftfartsfonden		1 933 000
III. Statens allmänna fastighetsfond		19 432 000
IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond	7 072 500	
B. Försvarets fabriksfond.....	<u>— 651 000</u>	6 421 500
V. Statens utlåningsfonder		343 550 100
VI. Fonden för låneunderstöd		— 7 634 800
VII. Fonden för statens aktier.....		1 299 000
VIII. Fonden för förlag till statsverket		— 400 000
IX. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond	30 600 000	
B. Jordfonden	5 000 000	
C. Statens reproduktionsanstalts fond	<u>149 000</u>	35 749 000
		<u>Säger 787 580 800</u>
<i>Avgår kapitalåterbetalning:</i>		
Oreglerade kapitalmedelsförluster.....	— 15 000 000	
Övrig kapitalåterbetalning	<u>— 31 601 000</u>	— 46 601 000
		<u>Summa kronor 740 979 800.</u>

Det såsom övrig kapitalåterbetalning i investeringsplanen upptagna beloppet 31 601 000 kronor utgöres av dels återbetalningar å fonden för kreditgivning till utlandet med ett belopp av tillhoppa 15 800 000 kronor, vilket av riksgäldskontoret beräknats inflyta under nästa budgetår i enlighet med kända lånevillkor och amorteringsplaner, och dels återbetalningar å huvudsakligen vissa lånefonder, som i samband med införandet av statlig kreditgaranti överförts till riksbankens förvaltning för att successivt avvecklas, med ett sammanlagt belopp av 15 801 000 kronor. Det må tilläggas, att i budgetredovisningen komma dessa återbetalningar, i den mån outnyttjade belopp å investeringsanslagen fortfarande finnas, att redovisas bland investeringsstaterna.

Slutlig beräkning av investeringsplanen bör anstå i avvaktan på de definitiva äskanden av investeringsanslag, som kunna komma att framläggas under riksdagens lopp.

Stater innefattande specifikation till de sålunda angivna bemyndigandena torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende såsom *bihang*.

Det torde böra erinras om att det i investeringsplanen beräknade lånemedelsbehovet på grund av gällande principer för riksstatens uppställning är av formell innebörd.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvaktan på särskild proposition i ämnet beräkna investeringsplanen för budgetåret 1952/53 jämte därtill fogade stater i enlighet med här framlagda förslag samt

att i riksstaten för nämnda budgetår å kapitalbudgeten beräkna en mot investeringsplanen svarande inkomsttitel sålunda

Lånemedel kronor 740 979 800.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Otto Winther.

Bihang.

**Förslag till
investeringsstater för budgetåret 1952/53.**

I. Statens affärsverksfonder.

A. Postverkets fond.

Avskrivningsmedel inom fonden	4 100 000	Summa investeringsanslag.	8 201 000
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	4 100 000		
	8 201 000		8 201 000

B. Telegrafverkets fond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	1 000	Summa investeringsanslag.	200 452 000
Avskrivningsmedel inom fonden	137 000 000		
Övriga kapitalmedel	2 500 000		
Investeringsbemyndigande.	60 951 000		
	200 452 000		200 452 000

C. Statens järnvägars fond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	8 550 000	Summa investeringsanslag.	277 331 000
Avskrivningsmedel inom fonden	160 000 000		
Övriga kapitalmedel	100 000		
Investeringsbemyndigande.	108 681 000		
	277 331 000		277 331 000

D. Statens vattenfallsverks fond.

Avskrivningsmedel inom fonden	43 000 000	Summa investeringsanslag.	255 600 000
Övriga kapitalmedel	100 000		
Investeringsbemyndigande.	212 500 000		
	255 600 000		255 600 000

E. Domänverkets fond.

Avskrivningsmedel inom fonden	500 000	Summa investeringsanslag.	1 500 000
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	999 000		
	1 500 000		1 500 000

II. Luftfartsfonden.

Avskrivningsmedel inom fonden	470 000	Summa investeringsanslag.	2 404 000
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	1 933 000		
	<u>2 404 000</u>		<u>2 404 000</u>

III. Statens allmänna fastighetsfond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	35 054 100	Summa investeringsanslag.	60 472 100
Avskrivningsmedel inom fonden	5 985 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	19 432 000		
	<u>60 472 100</u>		<u>60 472 100</u>

IV. Försvarets fonder.

A. Försvarets fastighetsfond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	65 212 500	Summa investeringsanslag.	81 755 000
Avskrivningsmedel inom fonden	9 469 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	7 072 500		
	<u>81 755 000</u>		<u>81 755 000</u>

B. Försvarets fabriksfond.

Avskrivningsmedel inom fonden	2 250 000	Summa investeringsanslag .	1 600 000
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	- 651 000		
	<u>1 600 000</u>		<u>1 600 000</u>

V. Statens utlåningsfonder.

Värnpliktslånefonden.

Avskrivningsmedel från riksstaten	200 000	Investeringsanslag	200 000
--	---------	--------------------------	---------

Lånefonden för bostadsbyggande.

Avskrivningsmedel från riksstaten	112 500 000	Investeringsanslag	450 000 000
Investeringsbemyndigande.	337 500 000		
	<u>450 000 000</u>		<u>450 000 000</u>

Statens bosättningslånefond.

Investeringsbemyndigande..	100	Investeringsanslag	100
----------------------------	-----	--------------------------	-----

Statens lånefond för universitetsstudier.

Avskrivningsmedel från riksstaten	2 500 000	Investeringsanslag	2 500 000
--	-----------	--------------------------	-----------

Allmänna studielånefonden.

Avskrivningsmedel från riksstaten	3 700 000	Investeringsanslag	3 700 000
--	-----------	--------------------------	-----------

Jordbrukets lagerhusfond.

Investeringsbemyndigande.	2 000 000	Investeringsanslag	2 000 000
---------------------------	-----------	--------------------------	-----------

Kronotorparnas inventarielånefond.

Avskrivningsmedel från riksstaten.....	75 000	Investeringsanslag	75 000
---	--------	--------------------------	--------

Statens avdiktninglånefond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	200 000	Investeringsanslag	1 000 000
Investeringsbemyndigande.	800 000		
	<u>1 000 000</u>		<u>1 000 000</u>

Fiskerilånefonden.

Avskrivningsmedel från riksstaten.....	250 000	Investeringsanslag	1 000 000
Investeringsbemyndigande .	750 000		
	<u>1 000 000</u>		<u>1 000 000</u>

Statens lånefond för den mindre skeppstypen.

Investeringsbemyndigande	2 000 000	Investeringsanslag	2 000 000
--------------------------	-----------	--------------------------	-----------

Lotsverkets båtlånefond.

Investeringsbemyndigande.	500 000	Investeringsanslag	500 000
Summa investeringsbemyndiganden för statens utlåningsfonder	343 550 100		

VI. Fonden för låneunderstöd.

Avskrivningsmedel från riksstaten	184 565 000	Summa investeringsanslag.	190 240 200
Övriga kapitalmedel	13 310 000		
Investeringsbemyndigande.	- 7 634 800		
	<u>190 240 200</u>		<u>190 240 200</u>

VII. Fonden för statens aktier.

Övriga kapitalmedel	1 000	Summa investeringsanslag..	1 300 000
Investeringsbemyndigande.	1 299 000		
	<u>1 300 000</u>		<u>1 300 000</u>

VIII. Fonden för förlag till statsverket.

Övriga kapitalmedel.....	1 000 000	Summa investeringsanslag..	600 000
Investeringsbemyndigande.	- 400 000		
	<u>600 000</u>		<u>600 000</u>

IX. Diverse kapitalfonder.

A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

Avskrivningsmedel från riksstaten	3 700 000	Summa investeringsanslag.	41 400 000
Avskrivningsmedel inom fonden	7 000 000		
Övriga kapitalmedel.....	100 000		
Investeringsbemyndigande.	30 600 000		
	<u>41 400 000</u>		<u>41 400 000</u>

B. Jordfonden.

Investeringsbemyndigande	5 000 000	Investeringsanslag	5 000 000
--------------------------	-----------	--------------------------	-----------

C. Statens reproduktionsanstalts fond.

Avskrivningsmedel inom fonden	135 000	Summa investeringsanslag.	285 000
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	149 000		
	<u>285 000</u>		<u>285 000</u>

Säger beträffande samtliga investeringsstater för:

Avskrivningsmedel från riksstaten	416 507 600	Summa investeringsanslag	1 591 115 400
Avskrivningsmedel inom fonden.....	369 909 000		
Övriga kapitalmedel.....	17 118 000		
Investeringsbemyndigande	787 580 800		
	<u>1 591 115 400</u>		<u>1 591 115 400</u>

BILAGA 23 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1952

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

JUSTITIEDEPARTEMENTET.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler härefter under justitiedepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar att föreläggas 1952 års riksdag och yttrar därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

I särskilda skrivelser den 28 och den 30 augusti 1951 har fångvårdsstyrelsen hemställt om anslag till *ekonomibyggnader vid vissa fångvårdsanstalter* å 167 000 kronor, till *nya personalbostäder vid vissa fångvårdsanstalter* å 378 000 kronor samt till *ny- och ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter* å 1 325 000 kronor. Av sistnämnda belopp ha 160 000 kronor beräknats för modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter. På grund av nödvändigheten att begränsa medelsanvisningen för byggnadsändamål kan jag här av styrelsens förslag endast upptaga frågan om anslag till moderniseringsarbeten. Härjämte komma i enlighet med förslag av 1951 års fångvårdsutredning medel att begäras för vissa *inrednings- och reparationsarbeten vid fångvårdsanstalten i Västerås*. Slutligen avser jag att återkomma till den vid föregående års riksdag behandlade frågan om uppförande av *ny*

ungdomsanstalt för svårbehandlade. Enär en av riksdagen begärd kompletterande utredning i sistnämnda fråga ej hunnit slutföras, kommer denna att anmälas i särskild proposition.

[1] **Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter.**

På förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen till modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter anvisat investeringsanslag dels å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 å 250 000 kronor och dels å riksstaten för ett vart av budgetåret 1949/50, 1950/51 och 1951/52 å 125 000 kronor. Med förstnämnda anslag avsågs att i första hand täcka kostnaderna för sådana arbeten, som av straffverkställighetsreformen mera omedelbart föranleddes vid de anstalter, som enligt strafflagberedningens förslag i ämnet skulle äga bestånd för framtiden. I övrigt äro medlen avsedda för nödvändiga omändrings- och förbättringsarbeten vid vissa äldre anstalter, som måste bibehållas så länge rådande läge på byggnadsmarknaden lägger hinder i vägen för att uppföra planerade nya anstalter (jfr statsutsk. utl. 164/1950 s. 13). *Fångvårdsstyrelsen* (skr. 30/8 1950) hemställer nu att till alltjämt behöfliga moderniseringsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter anvisas ytterligare medel. Med hänsyn till inträffade prisstegringar på byggnadsmateriel m. m. bör beräknas ett belopp av 160 000 kronor.

Vidare yrkar *1951 års fångvårdsutredning* i samband med avgivandet av förslag angående omändring av fångvårdsanstalten i Västerås till anstalt för unga fångar, att ett belopp av 171 000 kronor anvisas för de inrednings- och reparationsarbeten vid denna anstalt som för sådant ändamål äro erforderliga. Kostnaderna fördela sig med 80 000 kronor på ombyggnad för mekanisk verkstad, 81 000 kronor på moderniseringsarbeten samt 10 000 kronor på ombyggnad för motionshall och bastu.

Departementschefen.

Under hänvisning till vad jag i det föregående anfört i anledning av fångvårdsutredningens betänkande angående inrättande av säranstalter för unga fångar (II ht s. 82 f.) tillstyrker jag att medel anvisas för föreslagna byggnadsarbeten vid Västeråsanstalten. Mot de härför beräknade kostnaderna har jag icke något att erinra; jag förutsätter emellertid, att fångarbetskraft anlitas i största möjliga utsträckning. I enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag böra därjämte för moderniseringsarbeten vid olika anstalter anvisas ett belopp av 160 000 kronor.

De för ifrågakvarande ändamål äskade medlen, tillhopa i runt tal 330 000 kronor, böra lämpligen upptagas under ett gemensamt anslag, förslagsvis benämnt Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter. Vid utgången av innevarande budgetår förefintlig reservation å anslaget till Modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter torde böra tillgodoföras det nya anslaget. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående anslagets disposition.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter*
anvisa ett investeringsanslag av 330 000 kronor.

[2] Ny ungdomsanstalt för svårbehandlade. Sedan på grundval av ungdoms-
anstaltsutredningens betänkande (SOU 1950: 47) förslag framlagts i propo-
sitionen nr 122 till 1951 års riksdag angående uppförande av en ny anstalt
för svårbehandlade inom ungdomsfängelseorganisationen, har riksdagen i
princip beslutat att en sådan anstalt skall komma till stånd samt till för-
beredande arbeten anvisat ett anslag av 300 000 kronor för innevarande
budgetår (jfr statsutsk. utl. 170/1951). Riksdagen förordade därvid, att en
översyn av ungdomsanstaltsutredningens förslag verkställdes i kostnads-
besparande syfte. För fullgörande av detta uppdrag ha sedermera särskilda
sakkunniga tillkallats, vilka inom kort komma att avgiva sitt betänkande.
Sedan vederbörlig remissbehandling skett, är det min avsikt att underställa
anslagsfrågan årets riksdag i särskild proposition.

Kostnaderna för de anläggnings- och byggnadsarbeten, som kunna med-
hinnas under det närmaste budgetåret, beräknas icke komma att över-
stiga 2 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ny*
ungdomsanstalt för svårbehandlade för budgetåret 1952/53
beräkna ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Olle Lundberg.

BILAGA 24 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1952

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

UTRIKESDEPARTEMENTET.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementets verksamhetsområde hörande ärende angående kapitalinvestering för budgetåret 1952/53 samt anför därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

Inköp och iståndsättande av beskickningsfastigheter m. m. Läget på fastighets- och hyresmarknaden i ett flertal länder nödvändiggör, att utrikesdepartementet beredes möjlighet att utan tidsutdräkt, inom ramen för ett allmänt program, vid behov vidtaga åtgärder för anskaffande av kanslilokaler åt beskickningar och konsulat samt bostäder åt tjänstemän vid utlandsrepresentationen m. m. En utredning om utformningen av ett dylikt program har påbörjats och bedrivs i samråd med byggnadsstyrelsen. Utredningen torde kunna avslutas i sådan tid, att slutligt förslag till medelsanvisning för budgetåret 1952/53 kan föreläggas 1952 års riksdag.

Under hänvisning till vad sålunda anförts, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Inköp och iståndsättande av beskickningsfastigheter m. m.* för budgetåret 1952/53 beräkna ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Sture Johanson.

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

FÖRSVARSDEPARTEMENTET.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Torsten Nilsson, anmäler under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1952/53 och yttrar därvid följande.

[1] Inledning.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1952/53 ha myndigheterna hemställt om investeringsanslag under försvarets fonder på tillhopa omkring 260 miljoner kronor. Vidare har under statens utlåningsfonder äskats 0,3 miljon kronor såsom investering i värnpliktslånefonden.

I sina förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår framhöll fortifikationsförvaltningen betydelsen av att de fortifikatoriska anläggningarna färdigställdes i samma takt som materielen levererades för kustartilleri- och radaranläggningar samt att erforderliga berghangarer för flygplan komme till utförande utan dröjsmål. Vidare framhölls, att det ökade samarbetet med berörda myndigheter i fråga om en del anläggningar inom civilförsvarets verksamhetsområde gjorde det önskvärt att arbeten för iordningställande av fullträffsäkra uppehållsplatser för vissa militära staber m. m. påbörjades.

Fortifikationsförvaltningen har nu i sina förslag till äskanden för nästa budgetår påpekat, att förenämnda synpunkter alltjämt vore aktuella. Äm-

betsverket har därjämte framhållit, hurusom den ständiga växelverkan mellan å ena sidan aktiva stridsmedel för åstadkommande av förstöring och å andra sidan passiva stridsmedel för erhållande av skydd alltjämt fortginge. Detta förhållande samt tillkomsten av atombomber och en allmän ökning av projektil- och bombverkan hade medfört, att kraven främst på täckning och stötvågsskydd vid olika slag av befästningar och berg- rum väsentligt skärpts. Den närmaste följdén därav hade blivit att anläggningarna konstruktivt komplicerats, varigenom kostnaderna för deras utförande avsevärt stigit. Samtidigt hade den ekonomiska utvecklingen medfört betydande ökningsar av byggnadskostnaderna för planerade och under utförande varande anläggningar. Enligt det prisindex, vilket tjänat till ledning vid beräkningarna av kostnadsökningarna, hade sålunda kostnaderna för ifrågavarande slag av arbeten från den 1 januari 1950 till den 1 april 1951 ökat med cirka 45 %. Förenämnda omständigheter hade medfört, att de anmälda totala medelsbehoven för olika objekt blivit betydligt högre än som tidigare redovisats. Då därtill komme att befästningsverksamheten i stort måste forceras på grund av eftersläpningen i nybyggnadsverksamheten under tiden närmast efter världskrigets slut, vore det oundvikligt att det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1952/53 bleve synnerligen stort även för tillgodoseendet av de mest trängande behoven av befästningar. I fråga om andra byggnadsarbeten än de till befästningsfonden hänförliga hade medel äskats endast för sådana byggnadsobjekt, som ansetts nödvändiga för att utbildningen och den tekniska tjänsten skulle kunna bedrivas rationellt och för att materielen icke skulle förfaras eller minska i värde ävensom, i fråga om flygvapnet, för att säkerställa flygsäkerhetstjänsten. Genom dessa begränsningar hade avsevärda beskränningar måst göras i de från de underlydande myndigheterna anmälda byggnadsbehoven.

Fortifikationsförvaltningen har slutligen erinrat om föreliggande arbetsrester beträffande av riksdagen beslutade byggnadsföretag, vilka till följd av rådande byggnadsrestriktioner icke kunnat komma till utförande, samt framhållit, att inom förvaltningen för närvarande påginge översyn av ifrågavarande byggnadsprogram.

I sitt yttrande i anledning av förvaltningsmyndigheternas medelsäskanden har överbefälhavaren framhållit, att de framlagda äskandena, som enbart avsåge objekt av hög angelägenhetsgrad, visade att byggnadsläget och byggnadsverksamheten inom krigsmakten för närvarande icke vore tillfredsställande, beroende dels på den restriktiva tilldelningen av byggnadstillstånd och dels på den begränsade anvisningen av medel under tidigare budgetår. Följdén härav hade blivit en anhopning av äldre önskemål samtidigt som nyanskaffad och under leverans varande värdefull och ömtålig materiel krävde uppställningsplatser och lokaler för att kunna utnyttjas och skyddas. Den nuvarande politiska situationen krävde, att anläggandet av tidskrävande befästningar finge fortgå så snabbt som möjligt.

Departementschefen.

Till följd av byggnadsregleringen har en betydande eftersläpning uppkommit i fråga om de uppgjorda byggnadsprogrammen, vilket haft till följd att betydande reservationer uppkommit på de anslag, som anvisats för olika byggnadsobjekt. Vid ingången av innevarande budgetår uppgingo således de outnyttjade beloppen under försvarets fonder till omkring 100 miljoner kronor. För budgetåret 1951/52 ha anvisats ytterligare inemot 70 miljoner kronor. Det är att motse att under anslagen per den 30 juni 1952 kvarstående reservationer allttjämt skola uppgå till avsevärda belopp, då under 1951 den totala ramen för lämnade byggnadstillstånd utgjort allenast omkring 50 miljoner kronor.

När jag trots storleken av förefintliga reservationer föreslår ytterligare investeringar för nästa budgetår, ha skälen därtill varit i huvudsak desamma som föranlett förslag om nyinvesteringar under de närmast föregående budgetåren, främst det förhållandet att vissa byggnadsföretag, för vilka myndigheterna äskat medel, äro mera angelägna än vissa av dem, om vilkas utförande principbeslut redan fattats.

Vid anmälan av anslagen under kapitalbudgeten i 1951 års statsverksproposition anförde föredragande departementschefen — med erinran om de betydande reservationer som förelågo på anslagen under försvarets fastighetsfond — att det måste anses i hög grad ovisst, huruvida de tidigare beslutade byggnadsarbeten, för vilka dessa äldre anslagsmedel avsetts, i konkurrens med numera aktuella byggnadsobjekt kunde komma till utförande inom överskådlig tid. Det kunde ock ifrågasättas om icke med hänsyn till under senare år beslutade organisationsförändringar och materielanskaffningar en revidering av det tidigare beslutade byggnadsprogrammet vore erforderlig. Enligt departementschefens mening borde en översyn snarast företagas rörande dessa spörsmål i syfte att utmönstra de byggnadsföretag som numera med hänsyn till önskemålen om byggnadsverksamhetens inriktning under de närmaste åren icke längre ägde samma aktualitet som vid den tidpunkt då för byggnadsföretagen avsedda anslag beviljats. Såsom framgår av fortifikationsförvaltningens anslagsäskanden pågår för närvarande inom förvaltningen översyn av ifrågavarande äldre byggnadsprogram. Det är min avsikt att, sedan resultatet av denna översyn framlagts, i proposition till 1952 års riksdag angående fortsatt disposition av äldre reservationsanslag framlägga de förslag som må kunna föranledas av översynen.

Då på grund av det ekonomiska läget en begränsning av investeringsverksamheten alljämt är nödvändig, har jag, trots de av överbefälhavaren påtalade olägenheterna, ansett mig kunna endast i begränsad omfattning tillstyrka myndigheternas äskanden. De förslag som i det följande framläggas äro uppgjorda under hänsynstagande till storleken av den byggnadskvot, som har tilldelats försvaret för kalenderåret 1952. I likhet med förhållandet för innevarande budgetår avses huvudparten av de äskade anslagen till fortsatt utbyggnad av fullträffsäkra utrymmen (förråd

för tygmateriel och drivmedel, fartygstunnlar, berghangarer), fullträffsäkra uppehållsplatser, fortifikatoriska anordningar för vapenmateriel och radarutrustning samt flygfältsarbeten. Med hänsyn till det stora antal byggnadsföretag som påbörjats under det senaste året kunna inom den för år 1952 fastställda byggnadskvoten igångsättas nya byggnadsarbeten i allenast mycket begränsad omfattning. En stor del av byggnadskvoten måste nämligen disponeras för fullföljande av de redan påbörjade arbetena. Utöver anslag för byggnadsarbeten erfordras anslag för genomförande av vissa markförvärv. Markförvärvsanslagen samt anslag för anordnande av lokaler för försvarets forskningsanstalt torde emellertid med hänsyn till ytterligare utredningar och överväganden tills vidare böra upptagas å riksstaten med allenast beräknade belopp.

Vid bifall till i det följande framlagda förslag om anvisande eller beräkning av anslag under kapitalbudgeten för budgetåret 1952/53 uppgår totalbeloppet till 83,555 miljoner kronor, varav respektive 6,450, 2,675, 21,080 och 51,550 miljoner kronor under arméns, marinens, flygvapnets och befästningars delfonder av försvarets fastighetsfond, 1,6 miljoner kronor under försvarets fabriksfond samt 0,2 miljon kronor under värnpliktslånefonden. Av det äskade totala anslagsbeloppet avse emellertid 6 miljoner kronor vissa icke-militära försvarsändamål. Dessa anslagsmedel utgöra civilförsvarsstyrelsens m. fl. myndigheters kostnader för vissa gemensamma skyddsrumsanläggningar, vilka kostnader av praktiska skäl redovisas under försvarets fastighetsfond.

Till följd av de under föregående år inträffade prisstegringarna komma kostnaderna för ett flertal byggnadsföretag, som tidigare förelagts riksdagen, att bli väsentligt högre än som vid riksdagsbehandlingen förutsatts. Jag utgår från att Kungl. Maj:t i dessa fall skall äga besluta om arbetenas igångsättande utan hinder av att statsmakterna därigenom bindas för större totalkostnad än som ursprungligen kunnat förutses. Självfallet böra emellertid de ökade kostnaderna sedermera anmälas för riksdagen. Så sker i det följande beträffande ett flertal byggnadsobjekt. För att täcka prisstegringarna har det visat sig erforderligt att anvisa anslag till avsevärda belopp å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår för att möjliggöra fortsättning av redan igångsatta byggnadsföretag. Tidigare beviljade anslag ha beräknats motsvara en byggnadskvot enligt prisläget den 1 januari 1950. Kvoterna under åren 1950 och 1951 ha i stort sett belastats enligt ifrågavarande prisläge, men utbetalningarna ha skett i ett högre prisläge. Det har med hänsyn härtill befunnits erforderligt att föreslå anvisande av betydande anslag å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Dylika anslag erfordras jämväl för färdigställande av vissa betydelsefulla anläggningar redan under första hälften av år 1952 samt för att möjliggöra vissa nya investeringar av brådskande natur. Det sammanlagda anslagsbehovet å tilläggsstat uppgår till omkring 27,4 miljoner kronor.

Förslagen till medelsanvisning under flertalet av de i det följande anmälda anslagen ha som nämnts anpassats till storleken av den för försvaret tillgängliga totala byggnadskvoten. Uppenbarligen föreligger stora svårigheter att med hänsyn till växlingarna på arbetsmarknaden avväga medelsanvisningen. Om icke särskilda åtgärder vidtagas, skulle den situationen kunna uppkomma, att byggnadskvoten ej skulle kunna utnyttjas till följd av att medelsanvisningen under ett anslag blivit för knapp samtidigt som ett överskott kommer att uppstå under ett annat anslag. Det kan därför tänkas, att medelsanvisning på tilläggsstat till riksstaten för nästa budgetår kan bli erforderlig för att möjliggöra den totala byggnadsverksamhet för försvarsändamål som i anslagsberäkningarna förutsatts.

IV. Försvarets fonder.

A. FÖRSVARETS FASTIGHETSFOND.

Arméns delfond.

[2] Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m. Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition har riksdagen för budgetåret 1951/52 under arméns delfond anvisat ett investeringsanslag av 600 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår (skrivelse den 17 augusti 1951) har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att enligt verkställd utredning antalet arbetsobjekt, hänförliga till ifrågakvarande anslag, allttjämt vore av mycket stor omfattning. Med ledning av från underlydande myndigheter inkomna framställningar hade förvaltningen sålunda beräknat medelsbehovet för de mest aktuella arbetena till i runt tal 6 miljoner kronor. Bland arbeten, som i första hand bedömts böra komma till utförande, vore inredning av bl. a. verkstäder och garage m. m. i de stallar och ridhus, som på olika förband blivit disponibla sedan beslutad motorisering nu genomförts. Ehuru det framstode såsom angeläget att övervägande antalet av ifrågakvarande arbeten snarast komme till utförande, ansåge ämbetsverket dock med hänsyn till rådande byggnadsrestriktioner att medelsanvisningen för nästkommande budgetår borde begränsas till 1 500 000 kronor.

Departementschefen.

För innevarande budgetår är ifrågakvarande under arméns delfond uppförda anslag upptaget till 600 000 kronor. Enär de byggnadsarbeten, som äro av beskaffenhet att böra bekostas av anslaget, äro synnerligen omfattande, har fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår äskat ett belopp av 1 500 000 kronor för ändamålet. Jag är emellertid med hänsyn till nödvändigheten att i möjligaste mån begränsa utgifterna för kapitalinvesteringar icke beredd förorda högre medelsanvisning än 1 000 000 kronor.

Jag föreslår, att 200 000 kronor härav anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår och återstoden å riksstaten för budgetåret 1952/53. Vid mitt ställningstagande till övriga föreliggande äskanden under arméns delfond har jag funnit mig icke kunna tillstyrka, att medel nu anvisas för vissa andra av fortifikationsförvaltningen föreslagna byggnadsåtgärder, såsom till modernisering av tjänstebostäder samt vakt- och arrestbyggnader. Det är emellertid tänkbart, att vissa av dessa arbeten måste i begränsad omfattning komma till utförande under nästa budgetår. Jag förutsätter, att kostnaderna härför, i den mån de icke böra bestridas av vederbörlig post i staten för försvarets fastighetsfond, skola belasta nu ifrågakörande anslag.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang denna dag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

[3] **Anordnande av lokaler för försvarets forskningsanstalt.** För vidtagande av vissa provisoriska åtgärder för försvarets forskningsanstalts förläggning anvisade 1947 års riksdag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 770 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t anvisade sedermera 1948, 1949 och 1950 års riksdagar för budgetåren 1948/51 investeringsanslag av (715 000 + 1 000 000 + 400 000 =) 2 115 000 kronor för samma ändamål.

För innevarande budgetår har riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1951:109 anvisat ett investeringsanslag av 500 000 kronor till anordnande av lokaler för forskningsanstalten. Genom brev den 18 maj 1951 uppdrog Kungl. Maj:t sedermera åt fortifikationsförvaltningen att i samråd med försvarets forskningsanstalt, med beaktande av vad i statsutskottets utlåtande 1951:122 anförts, verkställa förnyad utredning rörande forskningsanstaltens lokalfråga och att i samband med medelsäskandena för budgetåret 1952/53 redovisa resultatet av denna utredning.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen framhållit, att ämbetsverket avsåge att sedan utredningen slutförts i ett sammanhang inkomma med framställning om medel för tillgodoseende av forskningsanstaltens lokalbehov enligt det resultat utredningen kunde giva. Enligt fortifikationsförvaltningens mening kunde emellertid erforderligt anslag för budgetåret 1952/53 för de delar av forskningsanstalten, som icke påverkades av en omförläggning, uppskattas till 1 500 000 kronor.

Förenämnda utredning beräknas bliva slutförd inom den närmaste tiden. I avbidan därpå bör med ställningstagande till anslagsberäkningarna anstå. Jag förordar emellertid, att förslag nu förelägges riksdagen att under förevarande punkt beräkna ett investeringsanslag av 650 000 kronor.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att jag i det följande avser att

hemställa om beräkning av ett investeringsanslag under Befästningars delfond å 250 000 kronor till anordnande av vissa lokaler i berg för forskningsanstalten.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Anordnande av lokaler för försvarets forskningsanstalt* för budgetåret 1952/53 beräkna ett investeringsanslag av 650 000 kronor.

[4] **Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1951 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1949/52 till ifrågavarande ändamål anvisat investeringsanslag av tillhoppa (1 500 000 + 1 500 000 + 750 000 =) 3 750 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att anslagen för budgetåren 1949/52 beräknades bli helt disponerade före den 1 juli 1952. Anslagen för budgetåren 1949/51 hade avsetts i huvudsak för nyanläggning av skjutbanor av olika slag, utförande av vissa förbättringsarbeten å befintliga skjutbanor, vilka ur säkerhetsynpunkt bedömts vara i första hand erforderliga, anordnande av markör- och eldledningssvärn i stridsskjutningsterräng, hindergårdar, värmestugor m. m. Anslagen för innevarande och nästkommande budgetår avsåges utnyttjas såväl för ytterligare ändamål av förenämnda art som för anordnande av lektionssalar, filmapparatur och andra liknande åtgärder för förbättrande av utbildningsförhållandena. Ehuru anslagsbehovet alltjämt vore av betydande storleksordning, ansåge fortifikationsförvaltningen, efter samråd med chefen för armén, dock att medelsanvisningen för nästkommande budgetår borde begränsas till 1 500 000 kronor. Ämbetsverket har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Departementschefen.

Vid anmälan av motsvarande anslagsfråga i statsverkspropositionen till 1949 års riksdag framhöll min företrädare i ämbetet att, då beslut fattades om förkortad övningstid för vissa värnpliktiga, förutsattes, att denna förkortning skulle kompenseras i första hand genom att utbildningen i olika hänseenden effektiviserades. Jag finner det önskvärt, att arbetet med förbättrande av utbildningsförhållandena fullföljes. Ehuru fortifikationsförvaltningens förslag synes vara väl motiverat, nödgas jag dock i nuvarande läge föreslå att programmet begränsas. Jag anser mig således icke kunna förorda att mer än 1 000 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. För övervägande antalet av de föreslagna byggnadsåtgärderna torde byggnadstillstånd icke erfordras.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen*, för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[5] **Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1951 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1949/52 anvisat tillhoppa (500 000 + 300 000 + 250 000 =) 1 050 000 kronor för tillgodoseende av de mest angelägna brandskyddsbehoven vid arméns anläggningar.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt, att ett belopp av 400 000 kronor måtte anvisas för fortsatta sektioneringsåtgärder m. m. samt för anordnande av automatiska brandalarmanläggningar vid vissa särskilt betydelsefulla och svårbevakade förrådsanläggningar vid armén.

Departementschefen.

Jag förordar, att för fortsatta brandskyddsåtgärder under nästa budgetår anvisas 250 000 kronor. Flertalet av ifrågavarande arbeten torde kunna utföras utan byggnadstillstånd.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 250 000 kronor.

[6] **Skyddsanordningar vid arméns anläggningar.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1951 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1949/52 anvisat investeringsanslag för ifrågavarande ändamål å tillhoppa (500 000 + 300 000 + 100 000 =) 900 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen*, på grund av ökad inbrottsfrekvens vid arméns anläggningar, hemställt om en höjning av anslaget till 150 000 kronor. Anslaget har avsetts skola utnyttjas för skyddsanordningar — stängsel, alarmanläggningar m. m. — vid särskilt betydelsefulla förrådsanläggningar, vilka äro svåra att bevaka.

Departementschefen.

Den ökade inbrottsfrekvensen vid försvarets förråd gör det angeläget att snabbt förbättra skyddsanordningarna vid de förråd, där dessa för närvarande äro otillfredsställande. Jag tillstyrker därför fortifikationsförvaltningens förslag, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 50 000 kronor till 150 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsanordningar vid arméns anläggningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

[7] **Uppförande av förråds- och garagebyggnader för arméns radarmateriel.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1950 och 1951 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1950/51 och 1951/52 anvisat investeringsanslag å tillhopa (500 000 + 500 000 =) 1 000 000 kronor till uppförande av förråds- och garagebyggnader för arméns radarmateriel.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* meddelat, att chefen för armén förordat, att under förevarande anslagsrubrik ett belopp av 800 000 kronor äskas för budgetåret 1952/53, samt i anslutning härtill framhållit, att till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel ävensom nyssnämnda anslagsbelopp borde i första hand användas för uppförande vid Göta artilleriregemente av en skolbyggnad för arméns radarskola, inrymmande lektionssalar, rum för radarstationer samt laboratorier, lärarrum m. m. Denna byggnad hade preliminärt kostnadsberäknats till cirka 700 000 kronor. Därefter kvarstående del av anslaget för budgetåret 1952/53 borde tagas i anspråk för de mest angelägna förråds- och garagebyggnaderna för arméns redan beställda radarmateriel.

I anslutning till det anförda har fortifikationsförvaltningen hemställt, att för nästkommande budgetår måtte för ifrågasvarande ändamål anvisas ett belopp av 800 000 kronor.

Departementschefen.

Såsom av statsverkspropositionen till 1951 års riksdag framgår förut-sattes, att de av riksdagen till uppförande av förråds- och garagebyggnader för arméns radarmateriel anvisade medlen, 1 000 000 kronor, i första hand skulle tagas i anspråk för uppförande av radarhall med verkstadslokaler för arméns radarskola. Genom beslut den 19 oktober 1951 har Kungl. Maj:t av förenämnda medel ställt 807 000 kronor till fortifikationsförvaltningens förfogande för uppförande vid Göta artilleriregemente av denna radarhall. För uppförande av en skolbyggnad för radarskolan ävensom för tillgodoseende av byggnadsbehovet för radarmaterielen ha för nästa budgetår äskats ytterligare 800 000 kronor. Ehuru starka skäl tala för ett tillmötesgående av myndigheternas förslag, anser jag mig emellertid med hänsyn till svårigheterna att inrymma arbetena inom försvarets byggnadskvot endast delvis kunna tillstyrka detsamma. För att tillgodose medelsbehovet för de mest trängande byggnadsåtgärderna föreslår jag, att för nästa budgetår anvisas ett ytterligare belopp av 500 000 kronor. Anslaget torde böra i första hand användas för att påbörja den planerade skolbyggnaden. Erforderliga medel för fullföljande av detta byggnadsföretag torde få anvisas för budgetåret 1953/54.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av förråds- och garagebyggnader för arméns radarmateriel* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

[8] **Ordnande av Stockholms luftvärnsregementes förläggning.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1945:189 beslöt riksdagen (skrivelse nr 460), att Stockholms luftvärnsregemente skulle förläggas till Norrtälje, varjämte riksdagen för budgetåret 1945/46 till ordnande av regementets förläggning anvisade ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1946, 1947 och 1951 års statsverkspropositioner har riksdagen sedermera för samma ändamål för budgetåren 1946/47, 1947/48 och 1951/52 anvisat investeringsanslag av tillhoppa (6 000 000 + 3 000 000 + 1 000 000 =) 10 000 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anfört, att under budgetåret 1952/53 beräknades igångsättas byggnadsarbeten till en kostnad av i runt tal 2 000 000 kronor, avsedda för — förutom delkostnad för en tygverkstad vid förbandet — utbyggnad av kallgarage, skolbyggnad med bastu, idrottsplats, stängsel och diverse förråd m. m. Ämbetsverket har hemställt, att förenämnda belopp måtte anvisas.

Departementschefen.

Av vad här anförts framgår, att för ordnande av Stockholms luftvärnsregementes förläggning hittills anvisats tillhoppa 13 000 000 kronor. De totala kostnaderna för uppförande av regementets kasernetablissemment m. m. ha beräknats till omkring 16 500 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1945. Enligt föreliggande planer ha byggnadsarbetena beräknats kunna bedrivas i sådan takt, att omförläggning av regementet kan påbörjas under år 1952. Jag tillstyrker en medelsanvisning av 2 000 000 kronor, varav 500 000 kronor å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Jag får erinra om att kostnaderna för etablissemmentets uppförande till 50 % avskrivs med särskilda medel (nettoinkomsterna för exploateringen av Ladugårdsgärde m. m.).

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang denna dag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ordnande av Stockholms luftvärnsregementes förläggning* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.

[9] **Tygverkstäder.** I skrivelse den 23 december 1942 anmälde arméförelvaltningens tygavdelning behov av översyn i rationaliseringssyfte av tygstationerna och truppförbandens verkstäder. Efter hand som verkställda

utredningar slutförts ha förslag avgivits beträffande om- och tillbyggnader av ett antal dylika stationer och verkstäder.

Med anledning av sålunda framlagda förslag har riksdagen inom ramen för de för armén för femårsperioden 1942/47 anvisade anslagen till Vissa byggnadsarbeten m. m. beräknat medel, tillhopa omkring 13 miljoner kronor enligt prisläget den 1 juli 1941, till ny-, om- och tillbyggnad av ifrågavarande anläggningar.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anfört, att till följd av läget på byggnadsmarknaden föreslagna verkstäder till en kostnad av i runt tal 5 miljoner kronor enligt prisläget den 1 juli 1941 ännu icke kommit till utförande. Arméförvaltningens tygavdelning hade hemställt, att fortifikationsförvaltningen i sina medelsäskanden måtte upptaga medel för rationalisering av tygverkstäder vid ytterligare ett antal angivna förband för en kostnad av cirka 7 miljoner kronor enligt prisläget den 1 april 1951. Fortifikationsförvaltningen hade efter samråd med chefen för armén funnit, att ytterligare medel icke borde äskas för ifrågavarande ändamål, förrän tillgängliga anslagsmedel upparbetats. För att möjliggöra att vissa av tygavdelningen nyanmälda byggnadsarbeten av hög angelägenhetsgrad skulle kunna utföras med förtursrätt före vissa av lägre angelägenhetsgrad, för vilka medel beräknats, ville emellertid förvaltningen föreslå, att förenämnda resterande medel inom femårsplanen finge efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall tagas i anspråk jämväl för sådana rationaliseringsåtgärder beträffande verkstäder, som tygavdelningen kunde finna mest angelägna.

Departementschefen.

Jag anser mig böra tillstyrka förevarande framställning. Då emellertid riksdagens medgivande till sålunda föreslagen omdisposition av anslagsmedel torde böra inhämtas, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad i det föregående föreslagits omdisponera för verkstadsändamål beräknade medel under de för femårsperioden 1942/47 anvisade anslagen till Vissa byggnadsarbeten m. m.

[10] **Förråd för armén.** Inom ramen för de anslag för byggnadsändamål som riksdagen anvisade för femårsperioden 1942/47 har en omfattande utbyggnad av arméns förråd ägt rum i syfte att bereda utrymme för den materiel som främst under beredskapsåren tillfördes armén.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anfört, att av ifrågavarande anslagsmedel för närvarande cirka 7 miljoner kronor funnes disponibla för anordnande av friliggande förråd för armén. Av detta belopp bedömdes cirka 2 miljoner kronor bliva tagna i anspråk under år 1951. Därefter kvarstående 5 miljoner kronor beräknades bliva förbrukade under kalenderåret 1952 under förutsättning att

byggnadstillstånd för förrådsändamål vid armén komme att beviljas i erforderlig utsträckning. Enligt av fortifikationsförvaltningen företagen utredning erfordrades för tillgodoseende av behovet av friliggande förrådsanläggningar vid armén ytterligare cirka 17 miljoner kronor. Därav beräknades 3 miljoner kronor erforderliga för att — oavsett prisstegringar — genomföra det i femårsplanen 1942/47 ingående byggnadsprogrammet efter de revideringar i planläggningen, som betingats av förändringar av organisatorisk art eller mera definitiva kostnadsberäkningar. Vidare beräknades i runt tal 2 miljoner kronor för centralförråd för sjukvårdsmateriel samt 12 miljoner kronor för ytterligare tygmateriel, som komme att levereras redan under budgetåren 1951/52 och 1952/53 enligt beslut om materialanskaffningar, meddelade med stöd av bemyndiganden till och med budgetåret 1950/51 (10,5 cm haubitser, 40 mm lvakan, stammotorfordon m. m.). Med hänsyn till byggnadsregleringen funne sig fortifikationsförvaltningen, efter samråd med chefen för armén, böra föreslå, att medelsanvisningen för ifrågakvarande ändamål begränsades till 5 000 000 kronor för budgetåret 1952/53. Ämbetsverket har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Departementschefen.

Det är uppenbart, att ifrågakvarande byggnadsåtgärder, som avse uppförande av friliggande förrådsanläggningar för dyrbar materiel, måste betraktas som synnerligen angelägna. Ehuru starka skäl tala för programmens genomförande, är det emellertid under nuvarande förhållanden nödvändigt att räkna med en betydande begränsning av den medelsanvisning som myndigheterna begärt för ändamålet. Jag anser mig således för närvarande icke kunna förorda att mer än 1 000 000 kronor anvisas för nästa budgetår och förutsätter, att fortifikationsförvaltningen inom ramen för sålunda anvisade medel kan utföra de mest angelägna av ifrågakvarande anläggningar.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förråd för armén* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[11] **Vissa markförvärv.** För budgetåret 1951/52 har riksdagen under arméns, marinens och flygvapnets delfonder anvisat investeringsanslag av respektive 600 000 kronor, 200 000 kronor och 580 000 kronor, eller tillhoppa 1 380 000 kronor, till *Vissa markförvärv*.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår ha fortifikationsförvaltningen och flygförvaltningen hemställt om anvisande av omkring 6 250 000 kronor för vissa närmare angivna markförvärv för armén, marinen och flygvapnet. Ytterligare utredningar äro emellertid erforderliga, innan slutlig ställning kan tagas till flertalet av ifrågakvarande markförvärv. Det är min avsikt att senare under riksdagen anmäla dessa ärenden. Jag räknar emellertid redan nu med att vissa markförvärv till en sammanlagd kostnad av i runt tal

1 380 000 kronor, varav 600 000 kronor under arméns, 200 000 kronor under marinens och 580 000 kronor under flygvapnets delfond, bliva ofrånkomliga. Jag förordar, att förslag nu förelägges riksdagen att för ändamålet beräkna särskilda investeringsanslag på dessa belopp.

Under respektive delfonder upptager jag frågan om beräkning av anslag för marinens och flygvapnet. I detta sammanhang får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa markförvärv* för budgetåret 1952/53 beräkna ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

Marinens delfond.

[12] **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition har riksdagen för budgetåret 1951/52 under marinens delfond anvisat ett investeringsanslag av 450 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anfört, att inom ämbetsverket verkställd utredning givit vid handen, att antalet arbetsobjekt, hänförliga till ifrågavarande anslag, alltjämt vore betydande. Med ledning av från underlydande myndigheter inkomna framställningar hade förvaltningen sålunda beräknat medelsbehovet för de mest aktuella arbetena till i runt tal 3 miljoner kronor. Ehuru det framstode såsom angeläget att övervägande antalet av ifrågavarande arbeten snarast komme till utförande, ansåge förvaltningen dock med hänsyn till rådande byggnadsrestriktioner m. m., att medelsanvisningen för budgetåret 1952/53 borde begränsas till 1 000 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till det ekonomiska läget och den därav betingade begränsningen av investeringsverksamheten anser jag mig icke kunna förorda högre anslag än 750 000 kronor, varav 150 000 kronor å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Jag förutsätter härvid, att kostnaden för fortsatta moderniseringsarbeten å bostadskomplexet Göta Lejon i Karlskrona, för vilket ändamål fortifikationsförvaltningen äskat ett särskilt anslag av 380 000 kronor, skall, därest arbetena provas bära utföras, bestridas från nu ifrågavarande anslag.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Här får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

[13] **Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1951 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1949/52 till ifrågavarande ändamål anvisat investeringsanslag av tillhopa (1 000 000 + 500 000 + 300 000 =) 1 800 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* gjort en sammanställning av de för budgetåren 1949/52 såsom mest angelägna anmälda byggnadsobjekt, vilka avsetts skola genomföras med anlitande av anvisade medel. Med hänsyn till beräknad prisstegring intill den 1 april 1951 ha dessa objekt kostnadsberäknats till sammanlagt 3 950 000 kronor. Kvarstående medelsbehovet för desamma skulle då uppgå till (3 950 000 — 1 800 000 =) 2 150 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har vidare beräknat medel för nybyggnader för radar- och ubåtsskola vid Berga. Kostnaderna härför ha enligt prisläget den 1 april 1951 beräknats till 1 550 000 kronor. Totala medelsbehovet för de föreslagna byggnadsåtgärderna skulle sålunda belöpa sig till (2 150 000 + 1 550 000 =) 3 700 000 kronor. Detta medelsbehov borde emellertid enligt förvaltningen tillgodoses under två budgetår, varvid medelsanvisningen för budgetåret 1952/53 kunde begränsas till 1 700 000 kronor. Ämbetsverket har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Departementschefen.

Vid utgången av budgetåret 1950/51 återstod av anvisade medel ett obundet belopp av omkring 900 000 kronor. Med beaktande härav föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 200 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen*, för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

[14] **Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition har riksdagen för budgetåret 1951/52 anvisat ett investeringsanslag av 50 000 kronor för tillgodoseende av de mest angelägna brandskyddsbehoven vid marinen.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt om anvisande av 150 000 kronor, varav 80 000 kronor erfordrades för mest angelägna byggnadstekniska brandskyddsåtgärder och 70 000 kronor för mest angelägna automatiska brandalarmanläggningar.

Departementschefen.

Jag förordar, att för fortsatta brandskyddsåtgärder, vilka arbeten torde kunna utföras utan byggnadstillstånd, för nästa budgetår anvisas 100 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

[15] **Skyddsanordningar vid marinens anläggningar.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1951 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1949/52 anvisat investeringsanslag för ifrågavarande ändamål å tillhopa (100 000 + 100 000 + 50 000 =) 250 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* äskat 200 000 kronor för att kunna förse vissa ur bevakningssynpunkt svåråtkomliga förrådsanläggningar med erforderliga stängsel och alarmanordningar.

Departementschefen.

Jag föreslår, att för fortsatt utbyggande av skyddsanordningar vid marinen under nästa budgetår anvisas 100 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsanordningar vid marinens anläggningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

[16] **Avlöpningsbädd och kajanläggningar vid Karlskrona örlogsvarv.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1950 och 1951 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1950/51 och 1951/52 anvisat investeringsanslag av tillhopa (500 000 + 275 000 =) 775 000 kronor till avlöpningsbädd och kajanläggningar vid Karlskrona örlogsvarv. Medelsbehovet för ombyggnad av avlöpningsbädd, uträtning och förlängning av kajen vid västra svajningsrummets västra sida samt förlängning av Drottninghallskajen hade enligt prisläget den 1 januari 1949 uppskattats till sammanlagt 1 160 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* meddelat, att beträffande kajanläggningarna örlogsvarvet anfört i huvudsak följande.

Vid utbyggnad av kajen vid yttre svajningsrummets västra sida till 103 meter fri längd i enlighet med vad som förutsatts i 1950 års statsverksproposition komme utrymme att beredas för fartyg upp till modifierade stadsjagares storlek; landskapsjagare av Ölandstyp, under byggnad varande jagare samt kryssaren Gotland kunde däremot icke förläggas till kajen. Av drifttekniska skäl framstode det emellertid numera såsom ytterst angeläget, att även dessa fartyg kunde förläggas till en skyddad kaj samt att vid arbeten och lyft å dem den under byggnad varande portalkranen vid Oscarsdockan kunde utnyttjas. En tillfredsställande lösning av problemet kunde vinnas genom förlängning av kajen i fråga till cirka 150 meters fri längd. Arbetet borde givas företräde framför övriga kajarbeten. Det förut-sattes dock att, även om Drottninghallskajens ombyggnad därigenom fördröjdes, detta arbete komme till utförande så snart ytterligare medel bleve disponibla. Behovet av kajer och modernare lyftkranar hade under senaste år starkt accentuerats.

Fortifikationsförvaltningen har beträffande förlängningen av Drottninghallskajen anfört, att — förutom att ökning av kostnaderna skett såsom en följd av inträffade prisstegringar — numera anspråk framförts på att

kajen skulle förses med kranspår och strömskenskanal utefter kajens hela längd. Kostnaderna för utökning av kajläggningarna i fråga hade av förvaltningen enligt prisläget den 1 april 1951 beräknats till (990 000 + 760 000 =) 1 750 000 kronor. Arbetet rörande kajen vid yttre svajningsrummets västra sida avsåges påbörjas innevarande budgetår. För fullföljande av arbetet med kajen för yttre svajningsrummet syntes för budgetåret 1952/53 böra beräknas ett belopp av i runt tal 500 000 kronor. Arbetet med förlängning av Drottninghallskajen kunde tills vidare anstå.

Departementschefen.

De hittills anvisade medlen ha utnyttjats för ombyggnad av avlöpningsbädden ävensom för påbörjande av vissa arbeten med kajen för yttre svajningsrummet. För fortsättning av dessa arbeten ha nu äskats 500 000 kronor. Då ifrågavarande åtgärder måste betraktas som synnerligen angelägna, anser jag mig böra tillstyrka förslaget. Jag föreslår emellertid, att av dessa medel 125 000 kronor anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Ehuru arbetena med avlöpningsbädden numera slutförts, torde likväl anslaget böra bibehållas vid nuvarande beteckning.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Avlöpningsbädd och kajläggningar vid Karlskrona örlogsvarv* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 375 000 kronor.

[17] **Anordnande av vissa förråd och garage.** I sina medelsäskanden för innevarande budgetår beräknade fortifikationsförvaltningen under ifrågavarande anslagsrubrik 320 000 kronor till vissa förrådsinredningar, 310 000 kronor till garage vid Älvsborgs kustartilleriregemente, 450 000 kronor till utrustningsdepåer m. m. samt 150 000 kronor till uppförande av sex varmgarage för bussradiostationer, fördelade på olika platser i landet. Ämbetsverket hemställde, att — utöver det belopp av 300 000 kronor, som för budgetåret 1949/50 under anslaget till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m. avsetts för tillgodoseende av de mest trängande åtgärderna — ytterligare (320 000 + 310 000 + 450 000 + 150 000 — 300 000 =) 930 000 kronor måtte anvisas. Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition anvisade riksdagen för ändamålet 275 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att genom chefens för marinen försorg numera en översyn av behovet av utrustningsdepåer och förrådsinredningar företagits, varvid framkommit, att vissa omdispositioner ifråga om utrustningsdepåer och förrådsinredningar blivit nödvändiga. Sålunda måste med hänsyn till tillkomsten av ytterligare radiobussar med tillhörande dragfordon m. m. förenämnda varmgarage för sex bussradiostationer givas större omfattning än tidigare förutsatts. Chefen för marinen hade därjämte anmält behov av

varmgarage för fredsförvaring av radarsläpvagnar med elverk inom vissa marindistrikt. Medelsbehovet för de under förevarande anslagsrubrik anmälda byggnadsobjekten hade enligt prisläget den 1 april 1951 beräknats till sammanlagt 2 200 000 kronor. Då tidigare anvisats (300 000 + 275 000 =) 575 000 kronor, skulle kvarstående medelsbehov belöpa sig till 1 625 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen ville, efter samråd med chefen för marinen, föreslå, att detta kvarstående medelsbehov med hänsyn till rådande byggnadsrestriktioner tillgodosåges under två budgetår, varvid medelsanvisningen för budgetåret 1952/53 borde uppgå till 800 000 kronor. Ämbetsverket har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Departementschefen.

Med hänsyn till nuvarande restriktioner i fråga om byggnadstillstånd torde det av fortifikationsförvaltningen föreslagna byggnadsprogrammet få utsträckas över en längre tidrymd. Jag förordar, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 400 000 kronor för de mest angelägna arbetsobjekten.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa förråd och garage* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

[18] **Modernisering av vissa anläggningar vid marinen.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1951/52 ett investeringsanslag av 750 000 kronor till modernisering av vissa anläggningar vid marinen. Fortifikationsförvaltningen hade beräknat kostnaderna för föreslagna byggnadsåtgärder — bl. a. omläggning av marinens elektriska högspänningsnät, ombyggnad av minverkstad och utbyggnad av vissa hamnanläggningar — till 1 570 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* med hänsyn till beräknad prisstegring intill den 1 april 1951 angivit det kvarstående medelsbehovet för fullföljande av förenämnda byggnadsobjekt till 1 300 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har anmält två nya byggnadsobjekt av beskaffenhet att böra bekostas av detta anslag, nämligen omläggning av spårnätet vid Karlskrona örlogsvarv samt modernisering av värmeförsörjningen vid Vaxholms kustartilleriregemente. Kostnaderna för dessa arbeten ha beräknats till respektive 400 000 kronor och 550 000 kronor, eller tillhopa 950 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951. Beträffande dessa byggnadsföretag har ämbetsverket anfört i huvudsak följande.

Spårnätet vid Karlskrona örlogsvarv hade till sin huvuddel utbyggt mellan åren 1870 och 1910. Efter denna tid hade diverse stickspår och i några fall uppställningsspår tillkommit. Rälsvikten vore för de äldre delarna av spåraneläggningen låg, och spårkurvor hade i många fall måst utföras med så liten radie, att vid användning av godsvagnar av standardtyp risk för urspärning föreläge. En omläggning borde främst avse ökning av kurv-

radier till förslagsvis minst 60 meter samt utbyte i erforderlig omfattning av befintliga räler mot dylika av grövre dimension. Drifttekniska skäl krävde en omläggning av spårnätet till normalspår, men med hänsyn till att man vore bunden av diverse smalspårig materiel, såsom truckar och kranar, borde 3-skensspår utföras, där så vore möjligt.

En betydande del av Vaxholms kustartilleriregementes byggnader vid Oscar-Fredriksborg uppvärmdes med kaminer eller kakelugnar. Fortifikationsförvaltningen hade efter samråd med chefen för marinen funnit, att en grupp byggnader, vilka kunde anslutas till en befintlig värmecentral i den västra kasernen inom kustartilleriregementets ursprungliga förläggning, borde i första hand förses med värmeledning och erforderlig sanitär utrustning. Denna grupp bestode dels av ett epidemisjukhus även innehållande tandklinik, en skolbyggnad, en kadettförläggning och en civilmäss, dels ock av sex bostadsbyggnader för underofficerare och furirer samt sex bostadsbyggnader för underofficerare, de s. k. engelska villorna. Den sanitära utrustningen vore bristfällig. Huvudparten av bostäderna saknade exempelvis vattenklosetter. Genomförandet av detta program, som även innefattade en mindre utökning av värmecentralen, kunde ur teknisk synpunkt utan olägenhet utföras i etapper.

Fortifikationsförvaltningen har framhållit, att byggnadsprogrammet med hänsyn till angelägenheten av att det snarast möjligt komme till utförande icke syntes böra utsträckas över längre tidrymd än tre budgetår. Ämbetsverket har hemställt om anvisande av ett anslag av 1 000 000 kronor för de mest angelägna byggnadsobjekten.

Departementschefen.

Jämväl de av fortifikationsförvaltningen anmälda nya byggnadsobjekten synas i och för sig vara så angelägna, att de böra komma till utförande. Under nuvarande förhållanden torde det emellertid icke bliva möjligt att genomföra byggnadsprogrammet i den takt fortifikationsförvaltningen förutsatt. Jag förordar därför, att under förevarande anslag anvisas ett ytterligare belopp av 700 000 kronor för tillgodoseende av de mest angelägna behoven.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Modernisering av vissa anläggningar vid marinen* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

[19] *Vissa markförvärv.* Under hänvisning till vad jag under punkt 11 anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa markförvärv* för budgetåret 1952/53 beräkna ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

Flygvapnets delfond.

[20] **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition har riksdagen för budgetåret 1951/52 under flygvapnets delfond anvisat ett investeringsanslag av 300 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anfört, att enligt verkställd utredning antalet arbetsobjekt, hänförliga till nu ifrågavarande anslag, alltjämt vore betydande. Med ledning av inkomna framställningar hade fortifikationsförvaltningen sålunda beräknat medelsbehovet för de mest aktuella arbetena till 2,8 miljoner kronor. Ehuru det framstode såsom angeläget att övervägande antalet av ifrågavarande arbeten snarast komme till utförande, ansåge förvaltningen efter samråd med chefen för flygvapnet att med hänsyn till rådande byggnadsrestriktioner m. m. medelsanvisningen för budgetåret 1952/53 borde begränsas till 700 000 kronor.

Departementschefen.

Under nuvarande förhållanden anser jag mig icke kunna förorda högre medelsanvisning än 600 000 kronor, varav å tilläggsstat 100 000 kronor. Jag förutsätter därvid, att kostnader för modernisering av vissa anläggningar vid flygvapnet skola, i den mån dessa arbeten prövas böra utföras, bestridas från nu ifrågavarande anslag.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Här får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

[21] **Vissa flygfältsarbeten m. m.** I sina medelsäskanden för budgetåret 1947/48 framlade flygförvaltningen ett program för fortsatt utbyggnad under budgetåren 1947/50 av vissa angivna flygfält för en beräknad kostnad av 72 400 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946, varjämte ämbetsverket anmälde ett till 6 800 000 kronor kostnadsberäknat program för befästningsanläggningar. Denna treårsplan har sedermera kompletterats med vissa flygfältsarbeten, som icke kunnat förutses vid treårsplanens upprättande. I medelsäskandena för budgetåren 1949/52 anmälades dylika arbeten till en kostnad av tillhoppa omkring 19 300 000 kronor.

För tillgodoseende av nämnda behov ha under budgetåren 1947/51 anvisats tillhoppa 44 000 000 kronor. Därjämte har riksdagen medgivit, att flygfältsarbeten inom viss kostnadsram må igångsättas utöver anvisade anslag.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition har riksdagen medgivit, att under budgetåret 1951/52 finge igångsättas flygfältsarbeten m. m. inom en kostnadsram av 20 000 000 kronor, varjämte riksdagen för ifrågavarande ändamål anvisat ett investeringsanslag av 15 900 000 kronor för samma budgetår.

Genom beslut av 1947—1951 års riksdagar ha således sammanlagt 59 900 000 kronor anvisats för påbörjande av ifrågavarande flygfältsarbeten, varjämte enligt medgivande av 1951 års riksdag möjlighet föreligger att under budgetåret 1951/52 igångsätta flygfältsarbeten inom en kostnadsram av ytterligare 8 500 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *flygförvaltningen* (skrivelse den 17 augusti 1951) beträffande medelsbehovet för flygfältsarbeten m. m. anfört i huvudsak följande.

Flygfältsarbeten inom ramen för 3-årsplanen 1947/50.

Vid beräkningen av omfattningen av de flygfältsarbeten, vilka borde igångsättas under budgetåret 1952/53, hade flygförvaltningen beaktat den stegring av byggnadskostnaderna som inträtt under budgetåret 1950/51. Medelsbehovet hade sålunda baserats på prisläget den 1 juli 1951. För fortsatt modernisering av flygvapnets flygfält räknade förvaltningen med att av de i 3-årsplanen anmälda arbetena under budgetåret 1952/53 igångsätta ytterligare arbeten inom en kostnadsram av 24 000 000 kronor. Medelsbehovet för dessa arbeten beräknades uppgå till 19 000 000 kronor inklusive administrationskostnader. Reservationer av större omfattning från för innevarande budgetår anvisade medel beräknades icke komma att kvarstå outnyttjade vid ingången av budgetåret 1952/53.

Flygfältsarbeten utöver ramen för 3-årsplanen 1947/50.

Under budgetåret 1952/53 avsåge flygförvaltningen att företaga fortsatt utbyggnad av hangarplattor vid ytterligare flottiljer för en sammanlagd kostnad av 3 700 000 kronor. Vid beräkningen av denna totalkostnad för resterande arbeten hade hänsyn tagits till den prisstegring, som gjort sig gällande på flygfältsarbeten fram till den 1 juli 1951. Medelsbehovet för budgetåret 1952/53 beräknades till 3 200 000 kronor, inklusive administrationskostnader.

Arbeten utöver treårsplanen på nya flygfält under budgetåret 1952/53 borde igångsättas inom en kostnadsram av 4 300 000 kronor. För arbetena beräknades under budgetåret behöva utbetalas 2 500 000 kronor.

För slutförande av förbättringsarbetena för vattenförsörjningen vid flygvapnets övnings- och krigsflygfält beräknade flygförvaltningen under budgetåret 1952/53 ett medelsbehov av 75 000 kronor.

För fortsatt komplettering under nästa budgetår av splitterskydd m. m. vid befintliga uppställningsplatser för flygplan erfordrades 100 000 kronor.

För uppförande av baracker på vissa övnings- och krigsflygfält erfordrades 100 000 kronor, varjämte flygförvaltningen hemställde, att under budgetåret 1952/53 ett belopp av 2 000 000 kronor måtte ställas till förfogande för vidtagande av vissa åtgärder för maskering av flygvapnets flygfält.

Prisstegringar på flygfältsarbeten.

Även för de flygfältsarbeten, som bedrivits under tiden den 1 januari 1950—den 30 juni 1951, hade under själva arbetstiden en viss prisstegring

ägt rum. Liksom tidigare hänförde sig denna prisstegring dels till fördyringar på grund av förhållandena på arbetsmarknaden, dels ock till inträffade prishöjningar på material och transporter samt löneökningar. Sålunda hade flygförvaltningen genom ersättning för inkvartering och bespisning av hänvisad arbetskraft samt genom fördyringar på grund av tillfällig arbetskraftsbrist åsamkats extrakostnader under förenämnda tidsperiod på cirka 400 000 kronor. Därtill komme extrakostnader för stegrade arbets-, transport-, maskin- och materialkostnader. Dessa extrakostnader hade flygförvaltningen beräknat såväl för under nämnda tidsperiod utförda flygfältsarbeten som för ännu ej slutförda delar av före den 1 juli 1951 kontrakterade flygfältsarbeten. Ifrågavarande kostnader beräknades till 2 700 000 kronor. De totala merkostnaderna skulle därigenom uppgå till $(400\ 000 + 2\ 700\ 000 =)$ 3 100 000 kronor, vilka merkostnader icke kunde täckas med anlåtande av till flygförvaltningens förfogande för flygfältsarbeten ställda medel.

Flygförvaltningen har i anslutning till det anförda hemställt dels om medgivande att under budgetåret 1952/53 få igångsätta ytterligare flygfältsarbeten m. m. inom en kostnadsram av $(24\ 000\ 000 + 3\ 700\ 000 + 4\ 300\ 000 + 75\ 000 + 100\ 000 + 100\ 000 + 2\ 000\ 000 =)$ 34 275 000 kronor, dels ock att till Vissa flygfältsarbeten m. m. måtte för samma budgetår anvisas ett investeringsanslag av $(19\ 000\ 000 + 3\ 200\ 000 + 2\ 500\ 000 + 75\ 000 + 100\ 000 + 100\ 000 + 2\ 000\ 000 + 3\ 100\ 000 =)$ 30 075 000 kronor.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Till 1947 års statsverksproposition lämnades en närmare redogörelse för detaljerna i det treårsprogram för modernisering av de militära flygfälten, som flygförvaltningen framlagt. Till denna redogörelse torde jag få hänvisa.

I likhet med vad min företrädare i ämbetet i motsvarande sammanhang anført finner jag det med hänsyn såväl till fredsutbildningen och den allmänna flygsäkerheten som till krigsberedskapen vara synnerligen angeläget, att de påbörjade moderniseringsarbetena fortsättas och komma till utförande i den utsträckning, som förhållandena på arbetsmarknaden kunna medgiva. På grund av det ekonomiska läget och den därav betingade begränsningen av investeringsverksamheten ha emellertid dessa moderniseringsarbeten måst genomföras i avsevärt långsammare takt än som förutsatts, i följd varav en eftersläpning i flygfältsprogrammet uppstått. Med hänsyn härtill synes det mig tillräckligt om det anslag, som anvisas för ändamålet, begränsas till 19 000 000 kronor. Av detta belopp torde 3 000 000 kronor böra anvisas å tilläggsstat. Till frågan om anvisande av sistnämnda medel återkommer jag i annat sammanhang denna dag. Liksom tidigare bör Kungl. Maj:t beredas möjlighet medgiva, att flygfältsarbeten få igångsättas inom

en viss kostnadsram utöver anslagsbeloppet, förslagsvis 20 000 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medgiva, att flygfältsarbeten m. m. vid flygvapnet må komma till utförande i av mig angiven omfattning;
- b) till *Vissa flygfältsarbeten m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 16 000 000 kronor.

[22] **Byggnadsåtgärder i samband med ändring i flygvapnets organisation.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1951 års statsverkspropositioner har riksdagen för budgetåren 1949/52 till ifrågavarande ändamål anvisat investeringsanslag av tillhoppa (1 900 000 + 2 500 000 + 2 500 000 =) 6 900 000 kronor.

I sina medelsäkanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* uppgjort en sammanställning av de för budgetåren 1949/52 anmälda byggnadsföretag, för vilka medel tidigare äskats. Med hänsyn till beräknad prisstegring intill den 1 april 1951 ha dessa objekt kostnadsberäknats till sammanlagt 10 850 000 kronor. Ämbetsverket har hemställt, att för fullföljande av ifrågavarande byggnadsföretag måtte anvisas (10 850 000 — 6 900 000 =) 3 950 000 kronor.

Förvaltningen har härutöver äskat 3 950 000 kronor för vissa ytterligare byggnadsföretag av här ifrågavarande karaktär samt i anslutning därtill anført i huvudsak följande.

Chefen för flygvapnet hade framhållit, att medel erfordrades för ytterligare *tjänstbostäder* vid Skaraborgs flygflottilj för en kostnad av 800 000 kronor, enär trängande bostadsbehov komme att föreligga vid flottiljen även sedan de i 1951 års statsverksproposition anmälda 19 bostäderna uppförts.

I anslutning till flygdivisionernas hangarer måste finnas vissa *flygtjänstlokaler*. Vid Bråvalla flygflottilj utfördes för närvarande med anslag, som anvisats under befästningars delfond, en hangar på sådant avstånd från befintliga flygtjänstbyggnader, att dessa senare icke kunde utnyttjas. Vissa erforderliga utrymmen inreddes inom hangaren, medan andra med hänsyn till fredstjänsten borde byggas ovan jord. Chefen för flygvapnet hade därför föreslagit, att en flygtjänstbyggnad innehållande expeditioner, ordersal, omklädnadsrum för flygande personal, rum för mekaniker, toaletter m. m. uppfördes vid hangaren.

Genom tillkomsten av flera och större tankbilar, vilka vore erforderliga bl. a. på grund av de reaktionsdrivna flygplanens stora drivmedelsförbrukning, radio- och radarfordon samt ökat antal snöröjningsutrustningar m. m., hade befintliga *garageutrymmen* vid nästan samtliga flottiljer blivit otillräckliga. Till följd därav måste värdefull materiel uppställas utan skydd, varigenom underhållskostnaderna bleve onormalt stora samt materielen svårskött och utsatt för värdeminskning. Bland de flottiljer, för vilka medel för utökade garageutrymmen icke vore anvisade, hade Svea flygflottilj sär-

skilt svåra förhållanden, varför medel borde äskas för uppförande vid denna flottilj av nya garageutrymmen.

Behovet av utökning av *vapen-, elektro- och instrumentverkstäder* vid vissa flottiljer kvarstode alltjämt. Åskandena för budgetåret 1952/53 kunde emellertid begränsas till att omfatta medel för förbättringar vid Västmanlands, Kalmar och Upplands flygflottiljer.

Chefen för flygvapnet hade anfört, att ett flertal flottiljer hade sina *lokaler för flygsäkerhetstjänsten* inrymda i kanslihuset. Dessa utrymmen vore numera otillräckliga. Vissa om- och tillbyggnadsarbeten borde därför utföras. Vid Skaraborgs flygflottilj erfordrades om- och tillbyggnad av utrymmen för såväl trafiklednings- som signal- och väderlekstjänsten. Vid vissa förband, där flygsäkerhetslokalerna hade i stort sett samma omfattning och utformning, kunde arbetena begränsas till en utökning av trafikledningens utrymmen. För att vinna praktiska erfarenheter av hur en sådan utökning borde göras, syntes medel böra äskas för Brävalla flygflottilj, där en snabb förbättring av nuvarande förhållanden vore särskilt angelägen. Ävenledes erfordrades utökning av vid Jämtlands flygflottilj befintlig kommandocentral.

Chefen för flygvapnet hade — under erinran att i 1950 års statsverksproposition anmäls behov av fyra nya *betonghangarer* vid Kalmar flygflottilj eller Skånska flygflottiljen, varvid medel för två beräknats för budgetåret 1950/51 — meddelat, att hangarerna avsåges uppföras vid Kalmar flygflottilj. Det hade tidigare räknats med att vid flottiljen befintliga hangarer skulle rymma fem flygplan vardera. Med hänsyn till att flottiljen komme att utrustas med en flygplantyp, som krävde större utrymme än tidigare kunnat förutses, komme de befintliga hangarerna icke att rymma mer än fyra flygplan vardera. Till följd därav erfordrades ytterligare en betonghangar utöver de fyra tidigare anmälda. Då samtliga fem hangarer behövde tagas i bruk under år 1953, borde medel äskas för återstående tre hangarer.

Chefen för flygvapnet hade erinrat om att de flygplantyper, som under senare år tillförts flygvapnet, hade en avsevärt större drivmedelsförbrukning än tidigare flygplantyper. *Drivmedelsanläggningarna* vid flottiljerna vore i allmänhet icke dimensionerade så att de kunde tillgodose detta ökade drivmedelsbehov. Den flottilj, som för närvarande hade det sämst ställt i detta hänseende, vore Skaraborgs flygflottilj. Denna flottiljs drivmedelsanläggning vore i trängande behov av reparation och borde i samband därmed utökas.

Chefen för flygvapnet hade anfört, att *Göta flygflottiljs intendenturförråd* vore otillräckligt, varför man för närvarande nödgades förvara intendenturmateriel även i logement och i förråd, avsedda för flottiljens byggnadsavdelning. Dessa lokaler låge spridda inom flottiljens område, vilket i hög grad försvårade tjänsten. Till följd av beslutad förstärkning av flottiljen komme än ytterligare intendenturmateriel för krigs- och fredsutrustning att uppläggas vid denna. Med anledning därav erfordrades 600 m² till- eller nybyggnad av intendenturförråd. I samband därmed borde även de delar av nuvarande intendenturförråd, som utgjordes av kallförråd, förses med värme.

Norrbottnens flygbaskårs fotolokaler hade ursprungligen dimensionerats för att kunna betjäna tillfälligt gästande förband. Fototjänsten hade då varit av blygsam omfattning. Genom att kåren omorganiserats och tillförts en spaningsdivision utrustad med modern seriekameramateriel hade behovet av lokaler för fototjänsten väsentligt ökat. Chefen för flygvapnet hade föreslagit, att lokalbehovet tillgodosåges genom nybyggnad.

Chefen för flygvapnet hade föreslagit *höjning av portar i hangar vid flygkadettskolan*, enär de flygplan av ny typ, som komme att tillföras skolan under vintern 1952/53, vore mera utrymmeskrävande än nuvarande flygplan vid skolan.

De beräknade kostnaderna för genomförande av det föreslagna byggnadsprogrammet skulle sålunda enligt prisläget den 1 april 1951 uppgå till (3 950 000 + 3 950 000 =) 7 900 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Departementschefen.

Vissa av de byggnadsåtgärder, som upptagits i fortifikationsförvaltningens äskande, äro så angelägna att de snarast böra komma till utförande. Å andra sidan finnes i byggnadsprogrammet en del arbeten, med vilkas utförande utan alltför stor olägenhet torde kunna anstå. Med beaktande härav och då till följd av byggnadsregleringen en betydande eftersläpning av redan beslutade byggnadsföretag uppstått, anser jag mig böra räkna med en ytterligare medelsanvisning av allenast 3 800 000 kronor. Av detta belopp torde 800 000 kronor böra anvisas å tilläggsstat. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår återkommer jag i annat sammanhang denna dag. Här får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsåtgärder i samband med ändring i flygvapnets organisation* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

[23] **Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1951/52 ett investeringsanslag av 100 000 kronor för tillgodoseende av de mest angelägna brandskyddsbehoven vid flygvapnet, såsom förbättring av vattenförsörjningen för eldsläckning och utförande av automatiska eldsläckningsanläggningar i vissa särskilt eldfarliga lokaler.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt, att 250 000 kronor måtte anvisas för enahanda ändamål.

Departementschefen.

Jag förordar, att för fortsatta brandskyddsåtgärder under nästa budgetår anvisas 100 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

[24] **Skyddsanordningar vid flygvapnets anläggningar.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949—1951 års statsverkspropositioner har riksdagen för

budgetåren 1949/52 anvisat investeringsanslag för ifrågavarande ändamål å tillhoppa (200 000 + 200 000 + 100 000 =) 500 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt, att 150 000 kronor måtte anvisas för fortsatt utbyggande av skyddsanordningar vid flygvapnet, omfattande bland annat anordnande av stängsel kring fredsupställningsplatser för radarstationer.

Departementschefen.

Jämväl för flygvapnets del torde det vara angeläget att medel för skyddsanordningar anvisas för nästkommande budgetår. Jag föreslår en medelsanvisning av 100 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsanordningar vid flygvapnets anläggningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

[25] **Flygfältsbelysning.** I sina medelsäskanden för innevarande budgetår framhöll fortifikationsförvaltningen nödvändigheten av att komplettera belysningsanläggningarna vid Östgöta, Västgöta, Svea, Göta, Kalmar och Södertörns flygflottiljer med högintensiva banljus, med tröskelljus och i vissa fall med s. k. taxiljus. För att möjliggöra detta erfordrades nedläggande av jordkablar, utökning eller nybyggnad av transformatorstationer, komplettering av den elektriska kraftförsörjningen samt ändring av manöverpulpeter m. m. Kostnaderna därför hade beräknats till i runt tal 1 300 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1950. Sedan fortifikationsförvaltningen funnit, att arbetena kunde uppdelas på två budgetår, anvisade riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition för budgetåret 1951/52 ett investeringsanslag av 650 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* meddelat, att chefen för flygvapnet hemställt, att förvaltningen måtte äska medel dels för fullföljande av förenämnda arbeten och dels för jordkablar och högspänningsutrustning vid Skaraborgs, Hallands och Blekinge flygflottiljer, vilka i likhet med tidigare angivna flottiljer krävde modern flygfältsbelysning för att höja flygsäkerheten och möjliggöra operationer under mörker. Kostnaden för de å fortifikationsförvaltningen ankommande högspänningsanläggningarna hade beräknats till 150 000 kronor. Förenämnda kostnad av 1 300 000 kronor beräknades efter inträffad prisstegring intill den 1 april 1951 motsvara 1 700 000 kronor. Kvarstående medelsbehov skulle således uppgå till (1 700 000 + 150 000 — 650 000 =) 1 200 000 kronor. Ämbetsverket har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Departementschefen.

Ifrågavarande anläggningar äro synnerligen angelägna ur flygsäkerhets-synpunkt. Under nuvarande förhållanden kan jag emellertid endast delvis

tillstyrka fortifikationsförvaltningens förslag. Jag anser mig således icke kunna förorda att mer än 950 000 kronor anvisas, varav 150 000 kronor å tilläggsstat.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Flygfältsbelysning* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

[26] **Vissa markförvärv.** Under hänvisning till vad jag under punkt 11 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa markförvärv* för budgetåret 1952/53 beräkna ett investeringsanslag av 580 000 kronor.

Befästningars delfond.

[27] **Anordnande av vissa fartygstunnlar.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1948:126 anvisade riksdagen för budgetåret 1948/49 ett investeringsanslag av 500 000 kronor till anordnande av vissa fartygstunnlar. Kungl. Maj:ts förslag avsåg påbörjande av en anläggning, som av marinförvaltningen kostnadsberäknats till 4 000 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1948. Anläggningen ingår i ett av marinförvaltningen framlagt större byggnadsprogram, vilket i sin helhet kostnadsberäknats till 16 400 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1948.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949 och 1950 års statsverkspropositioner anvisade riksdagen för vardera av budgetåren 1949/50 och 1950/51 ett investeringsanslag av 500 000 kronor till fortsatt utbyggnad av förenämnda anläggning.

1951 års riksdag anvisade, efter förslag av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen och i propositionen 1951:2, sammanlagt 3 000 000 kronor, varav 1 000 000 kronor å tilläggsstat för budgetåret 1950/51, till fortsatt utbyggnad av den beslutade anläggningen ävensom till påbörjande av ytterligare två anläggningar, vilka enligt prisläget den 1 januari 1950 kostnadsberäknats till 7 000 000 respektive 4 000 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anfört, att på grund av de speciellt under första kvartalet 1951 inträffade prisstegringarna på såväl material som arbete kostnaderna för ifrågavarande tre anläggningar ökats och enligt prisläget den 1 april 1951 preliminärt kunde beräknas uppgå till respektive 7 100 000, 10 150 000 och 5 800 000 kronor. För fortsatta arbeten under budgetåret 1952/53 beräknades ett sammanlagt belopp av (2 000 000 + 2 000 000 + 1 500 000 =) 5 500 000 kronor bliva erforderligt. Ämbetsverket har vidare beräknat sammanlagt 2 000 000 kronor till påbörjande av två andra anläggningar, vilka i sin helhet kostnadsberäknats till 11 900 000 kronor enligt prisläget

den 1 april 1951. Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att till anordnande av vissa fartygstunnlar måtte för budgetåret 1952/53 anvisas ett belopp av (5 500 000 + 2 000 000 =) 7 500 000 kronor.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Såsom i förevarande sammanhang tidigare framhållits måste anordnandet av fullträffsäkra fartygstunnlar anses som ett viktigt led i utvecklingen av flottans basorganisation i enlighet med det senaste krigets erfarenheter. Det är därför angeläget, att det påbörjade byggnadsprogrammet fullföljes i snabbast möjliga takt. Däremot kan jag icke nu förorda, att ytterligare anläggningar påbörjas. Med beaktande härav tillstyrker jag såtillvida fortifikationsförvaltningens förslag att jag till fortsatt utbyggnad av de påbörjade anläggningarna förordar anvisande av 4 500 000 kronor, varav 500 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa fartygstunnlar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

[28] **Berghangarer.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1949/50 ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor för påbörjande av en berghangar, som preliminärt kostnadsberäknats till 5 800 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1948. Kostnaderna enligt prisläget 1949 beräknades till 5 900 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1950 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1950/51 ett investeringsanslag av 8 500 000 kronor för fullföljande av den redan påbörjade anläggningen och för berghangarer vid ytterligare en flygflottilj. Totalkostnaderna för envar av ifrågavarande anläggningar hade enligt prisläget år 1949 beräknats till 5 900 000 kronor.

1951 års riksdag anvisade, efter förslag av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen och propositionen 1951: 2, tillhoppa 10 100 000 kronor till fullföljande av det beslutade bergrumsprogrammet ävensom till påbörjande av arbeten vid ytterligare tre flygflottiljer, för vilka anläggningar totalkostnaderna beräknats till 18 600 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1950.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att med hänsyn till inträffade prisstegringar och oundvikliga förstärkningsåtgärder de tidigare angivna totalkostnaderna av 30 400 000

kronor för ifrågavarande anläggningar ökat till (12 000 000 + 9 900 000 + 12 970 000 + 12 180 000 + 11 570 000 =) 58 620 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951. För fortsatta arbeten under budgetåret 1952/53 erfordrades sammanlagt 20 500 000 kronor. Ämbetsverket har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Med hänsyn till vikten av att genom fullträffsäkra hangarutrymmen kunna bevara materielen intakt i händelse av blixtanfall mot flygvapnets baser har det ansetts vara synnerligen angeläget att, där så befunnits möjligt, i bergskyddsrum inrymma de hangarer som erfordras för de ytterligare flygplan som avses skola tillföras flygvapnet i samband med den pågående förstärkningen av dagjaktflyget. Enligt statsmakternas beslut skola dylika anläggningar utföras vid fem flottiljer. Hittills ha för ändamålet anvisats sammanlagt 19 600 000 kronor.

Totalkostnaderna för de beslutade berghangarerna beräknas nu komma att väsentligt överstiga de tidigare angivna beloppen. Detta sammanhänger icke blott med den allmänna prisstegringen utan även med vissa moderniserings- och förstärkningsarbeten, som befunnits erforderliga på grund av den tekniska utvecklingen. Då de nu framkomna tekniska kraven ej kunna åsidosättas, tillstyrker jag att anläggningarna erhålla detta avsevärt mera kostnadskrävande utförande. Kostnaderna för samtliga anläggningar beräknar jag i likhet med fortifikationsförvaltningen till 58 620 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951. Riksdagens medgivande till kostnadsökningen synes böra inhämtas.

Då den byggnadskvot varmed nu är att räkna icke torde medgiva att arbetena utföras i den takt fortifikationsförvaltningen förutsatt, bör en väsentlig begränsning av anslagsanvisningen vara möjlig. Jag föreslår, att för ändamålet anvisas 9 000 000 kronor, varav 3 000 000 kronor böra anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Till frågan om anvisande av sistnämnda medel återkommer jag i annat sammanhang denna dag. I detta sammanhang hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att de berghangarer, för vilkas påbörjande medel anvisats, må komma till utförande inom av mig angiven utökad kostnadsram;

b) till *Berghangarer* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

[29] **Anordnande av vissa drivmedelsförråd.** I skrivelse den 27 januari 1947 framlade överbefälhavaren en plan för utbyggnad av bombsäkra lagringsanläggningar för försvaret under en tioårsperiod. Enligt planen skulle under ifrågavarande period för lagring av bensin och brännolja utbyggas bombsäkra tankanläggningar för en sammanlagd kostnad av 35 000 000 kronor.

I statsverkspropositionen till 1948 års riksdag förordades utförande av fem anläggningar, därav en för arméns del, kostnadsberäknad till 3 800 000 kronor, en för marinens del, kostnadsberäknad till 4 050 000 kronor, samt tre för flygvapnets behov, kostnadsberäknade till 1 200 000 kronor. På förslag av Kungl. Maj:t anvisade riksdagen för påbörjande av dessa anläggningar tillhoppa 1 900 000 kronor.

Vidare anvisade riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1949: 2 å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 ett investeringsanslag å 1 000 000 kronor för påbörjande av en till 3 750 000 kronor kostnadsberäknad fullträffsäker anläggning i Norrland för lagring av bil- och flygbränslen.

För fortsatt arbete på oförmälda anläggningar anvisade 1950 års riksdag tillhoppa 2 000 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951: 2 har riksdagen anvisat sammanlagt 7 000 000 kronor. Dessa medel avses dels för fullföljande av tidigare beslutade anläggningar, dels för påbörjande av utbyggnad av två anläggningar, kostnadsberäknade till respektive 2 000 000 kronor och 1 500 000 kronor, dels för komplettering av en tredje anläggning, kostnadsberäknad till 1 800 000 kronor, och dels för anskaffning av reservkraftaggregat.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt om anvisande av 4 300 000 kronor för fortsatt utbyggande av förstnämnda för armén och marinen avsedda anläggningar, vilka enligt prisläget den 1 april 1951 kostnadsberäknats till respektive 8 100 000 kronor och 6 750 000 kronor, ävensom 2 000 000 kronor för fullföljande av den anläggning, vilken tidigare beräknats belöpa sig till 2 000 000 kronor. Enär ytterligare utvidgning av ifrågavarande drivmedelsförråd erfordrades, beräknades totalkostnaderna numera till 5 000 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har vidare äskat 4 915 000 kronor för slutförande av de övriga anläggningar, för vilkas påbörjande medel anvisats, ävensom 2 100 000 kronor för utbyggnad av jaktbasförråd vid vissa flygflottiljer. Därjämte har ämbetsverket hemställt om anvisande av 3 600 000 kronor för utvidgning av vissa äldre drivmedelsanläggningar, vilka kostnadsberäknats till sammanlagt 9 625 000 kronor, 1 600 000 kronor för påbörjande av ett buffertlager för flygbränslen, kostnadsberäknat till 3 300 000 kronor, samt 1 270 000 kronor för anordnande av värmekällor, garagebyggnader vid vissa äldre drivmedelsförråd och anskaffning av viss reservmateriel.

Totalt skulle således för budgetåret 1952/53 erfordras (4 300 000 + 2 000 000 + 4 915 000 + 2 100 000 + 3 600 000 + 1 600 000 + 1 270 000 =) 19 785 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Vidare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen ha hittills sammanlagt 11 900 000 kronor anvisats för påbörjande av vissa fullträffsäkra drivmedelsförråd m. m. Totalkostnaderna för dessa anläggningar beräknas enligt prisläget den 1 april 1951 till 32 475 000 kronor. För fortsättande av detta program har fortifikationsförvaltningen äskat 11 215 000 kronor. Ämbetsverket har vidare föreslagit, att nya anläggningar, vilka beräknas draga en totalkostnad av omkring 16 000 000 kronor, skola påbörjas och att härför skola anvisas 8 570 000 kronor. Med hänsyn till den begränsade byggnadskvot som står till förfogande, torde ansträngningarna i första hand få inriktas på att fullfölja de arbeten, för vilkas påbörjande medel tidigare anvisats. Jag kan därför icke nu tillstyrka det omfattande utbyggnadsprogram som fortifikationsförvaltningen framlagt. I den mån byggnadskvoten och tillgången på medel det medgiver bör det dock vara Kungl. Maj:t obetaget att medgiva igångsättande av arbeten på ytterligare anläggningar av särskilt angelägen natur. Totalkostnaden för dessa nya anläggningar bör dock icke få överstiga 2 000 000 kronor. Jag föreslår, att för samtliga här avsedda ändamål anvisas 9 000 000 kronor, varav 1 000 000 kronor böra anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Här får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa drivmedelsförråd* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 8 000 000 kronor.

[30] *Vissa ammunitionsförråd.* Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1944: 277 anvisade 1944 års riksdag å kapitalbudgeten under arméförvaltningens delfond av försvarsväsendets fastighetsfond till anordnande av vissa ammunitionsförråd för budgetåret 1944/45 ett investeringsanslag av 6 570 000 kronor, av vilket belopp 6 000 000 kronor avsågs för anordnande av centralförråd.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1947 års statsverksproposition anvisade riksdagen för samma ändamål för budgetåret 1947/48 ytterligare ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Sedermera anvisade riksdagen, efter förslag av Kungl. Maj:t i 1950 års

statsverksproposition, för budgetåret 1950/51 ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor för påbörjande av vissa för militärområdena avsedda ammunitionsförråd, vilka kostnadsberäknats till sammanlagt 9 300 000 kronor.

I sina medelsäskanden för innevarande budgetår äskade fortifikationsförvaltningen under förevarande rubrik ett sammanlagt belopp av 8 660 000 kronor, varav 3 000 000 kronor avsågos för ammunitionsförråden och 5 000 000 kronor beräknades erforderliga för utbyggande av ett centralt förråd, vilket enligt prisläget den 1 juli 1950 kostnadsberäknats till 12 000 000 kronor. Resterande 660 000 kronor avsågos för installerande av rullbanor i äldre förråd.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951: 2 har riksdagen anvisat sammanlagt 4 500 000 kronor för ändamålet.

I särskild skrivelse den 22 juni 1951 har *krigsmaterielverket*, efter samråd med försvarets fabriksstyrelse, anfört, att ett av de omnämnda centrala ammunitionsförråden numera vore i huvudsak färdigställt. De för ändamålet anvisade medlen, 7 218 000 kronor, hade ursprungligen avsetts även för en i anläggningen ingående förrådsförvaltarebostad, kostnadsberäknad till 49 000 kronor, vilken byggnad dock icke ansetts böra uppföras. Totalkostnaderna för anläggningens färdigställande uppginge numera till 8 406 000 kronor. De ökade anläggningskostnaderna hade uppkommit genom dels utförande av vissa erforderliga icke förutsedda kompletteringsarbeten m. m., dels nödvändigheten att för byggnadsarbetet tillämpa annat avtal än det ursprungligen avsedda, dels ock genom prisstegringar under byggnadstiden. Krigsmaterielverket har hemställt att för bestridande av uppkomna kostnadsökningar för ifrågavarande anläggning få disponera det belopp å 49 000 kronor, som avsetts för den planerade förvaltarebostaden, ävensom om anvisande av ett ytterligare anslag å (8 406 000 — 7 218 000 =) 1 188 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har i särskild skrivelse den 21 september 1951 beräknat 1 750 000 kronor för modernisering av äldre ammunitionsförråd. Ämbetsverket har vidare anfört, att enligt prisläget den 1 april 1951 totalkostnaden för de för armén avsedda ammunitionsförråden uppginge till 13 500 000 kronor. För budgetåret 1952/53 beräknades ett belopp av 3 750 000 kronor vara erforderligt för slutförande av vissa anläggningar. Därjämte har framhållits, att kostnaderna för utbyggande av det centralförråd, för vars påbörjande medel anvisats, på grund av de speciellt under första kvartalet 1951 inträffade prisstegringarna på såväl material som arbeten numera beräknades till 17 000 000 kronor. För fortsatta arbeten under budgetåret 1952/53 erfordrades 3 000 000 kronor.

Sammanlagt skulle således för anordnande av vissa ammunitionsförråd erfordras (1 188 000 + 1 750 000 + 3 750 000 + 3 000 000 =) 9 688 000 kronor.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

De åtgärder som föreslagits äro i hög grad önskvärda. Under rådande förhållanden måste emellertid förslaget begränsas. Jag föreslår att 4 000 000 kronor anvisas för nästa budgetår ävensom att 2 200 000 kronor anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Anslaget å tilläggsstat bör i första hand utnyttjas för att täcka anläggningskostnaderna å det centrala ammunitionsförråd, som i det närmaste är färdigställt. Jag förutsätter jämväl, att Kungl. Maj:t för detta ändamål skall äga rätt disponera det belopp, som ursprungligen beräknats för uppförande av en förvaltarebostad vid anläggningen.

De medel, som därefter återstå av den förordade medelsanvisningen, föreslår jag skola komma till användning för fortsatta arbeten å de för militärområdena avsedda ammunitionsförråden ävensom å det andra av berörda centralförråd.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Här får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ammunitionsförråd* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

[31] **Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1948 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1948/49 ett investeringsanslag av 300 000 kronor till påbörjande av ett till 605 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946 kostnadsberäknat fullträffsäkert artilleriammunitions- och torpedförråd.

Sedan fortifikationsförvaltningen i sina medelsäskanden för budgetåret 1950/51 framhållit, att ifrågavarande förråd enligt prisläget den 1 januari 1949 kostnadsberäknats till 695 000 kronor och äskat ytterligare 395 000 kronor för slutförande av detsamma ävensom 250 000 kronor för påbörjande av en liknande anläggning, vilken kostnadsberäknats till 490 000 kronor, anvisade riksdagen 400 000 kronor för ändamålet.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951:2 har riksdagen sedermera anvisat tillhopa 485 000 kronor för slutförande av de båda anläggningarna.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att med hänsyn till de speciellt under första kvartalet 1951 inträffade prisstegringarna kostnaderna för omförmälda anläggningar hade ökats och enligt prisläget den 1 april 1951 kunde beräknas uppgå till 1 000 000 kronor respektive 710 000 kronor. För anläggningarnas färdigställande

syntes alltså (1 000 000 — 695 000 + 710 000 — 490 000 =) 525 000 kronor böra anvisas. Förvaltningen har vidare äskat 1 205 000 kronor för utförande av vissa ytterligare anläggningar, vilka kostnadsberäknats till sammanlagt 2 155 000 kronor. Totalt skulle således under förevarande anslagsrubrik erfordras (525 000 + 1 205 000 =) 1 730 000 kronor. Ämbetsverket har hemställt om anvisande av detta belopp.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Det synes mig ofrånkomligt att anvisa ett nytt anslag för att täcka de uppkomna merkostnaderna. Jag föreslår, att för detta ändamål 500 000 kronor anvisas för nästa budgetår. Däremot anser jag mig för närvarande icke kunna förorda anvisande av medel till de av fortifikationsförvaltningen föreslagna nya byggnadsobjekten.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

[32] **Uppställningsplatser för radarstationer.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1950 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1950/51 ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor till uppställningsplatser för radarstationer.

Sedermera har riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951:2 anvisat investeringsanslag av tillhoppa 5 000 000 kronor för motsvarande ändamål.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anfört, bland annat, följande. Med anlitande av anvisade medel hade ett visst antal för marinen och flygvapnet avsedda radaranläggningar beräknats skola färdigställas. De nödvändiga fortifikatoriska anordningarna hade emellertid visat sig bliva av något större omfattning och av mer komplicerad natur än som från början beräknats erforderligt av vederbörlig expertis. För täckande av dessa merkostnader ävensom inträffade prisstegringar erfordrades 1 855 000 kronor. Totalkostnaderna för det återstående utbyggnadsprogrammet beräknades enligt prisläget den 1 april 1951 uppgå till sammanlagt 34 505 000 kronor. Enär såvitt avsåge marinen en stor del av den erforderliga radarmaterielen redan anskaffats och leverans av dylik materiel därjämte påginge samt då den för flygvapnet avsedda materielen beräknades bliva färdiglevererad under nästkommande budgetår, funne sig förvaltningen höra föreslå, att för utförande av ytterligare ett antal uppställningsplatser för radarstationer anvisades ett belopp av 28 605 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har därjämte beräknat 2 740 000 kronor för vissa fullträffsäkra förråd för radarmateriel m. m. Totalt skulle således erfordras (1 855 000 + 28 605 000 + 2 740 000 =) 33 200 000 kronor.

I särskild skrivelse den 21 september 1951 har fortifikationsförvaltningen sedermera hemställt, att 2 000 000 kronor måtte anvisas å tilläggsstat för utbyggnad av fortifikatoriska anordningar för flygvapnets radarstationer.

I sina medelsäskanden har fortifikationsförvaltningen ävenledes beräknat medel för ombyggnad av vissa kustradiostationer och för ändamålet äskat 1 035 000 kronor.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår beräknas kostnaderna för här ifrågavarande ändamål bli avsevärda. Ehuru jag är väl medveten om betydelsen av att de fortifikatoriska anordningarna färdigställas i samma takt som den dyrbara och svårersättliga radarmaterielen levereras, är det emellertid under nuvarande förhållanden nödvändigt att räkna med en betydande begränsning av den medelsanvisning, som fortifikationsförvaltningen begärt för ändamålet. Jag anser mig således för närvarande icke kunna förorda att mer än 6 000 000 kronor anvisas, varav 2 000 000 kronor å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Det bör vara Kungl. Maj:t obetaget att inom den föreslagna kostnadsramen besluta om modernisering i begränsad omfattning av kustradiostationer, därest dylika åtgärder anses böra komma till utförande med undanskjutande av andra objekt.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår återkommer jag i annat sammanhang denna dag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppställningsplatser för radarstationer* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

[33] **Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951: 2 har riksdagen anvisat sammanlagt 2 500 000 kronor till påbörjande av fortifikatoriska anordningar för vissa kustartilleribatterier, för vilka kostnaderna totalt beräknats till 7 400 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* framlagt en utbyggnadsplan, vilken uppgjorts enligt av överbefälhavaren lämnade direktiv. Av planen framgår att totalkostnaderna för föreslagna objekt beräknats uppgå till 35 645 000 kronor enligt prisläget den 1 april

1951. Medelsbehovet för budgetåret 1952/53 har beräknats till 10 365 000 kronor.

I förenämnda särskilda skrivelse den 21 september 1951 har fortifikationsförvaltningen hemställt, att 2 500 000 kronor måtte anvisas på tilläggsstat.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Vidare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Jag får erinra om att riksdagen å driftbudgeten anvisat medel för förnyelse av kustartilleriets pjäsmateriel dels genom nyanskaffning av vissa pjäser och dels genom modernisering av vissa från utrangerade örlogsfartyg nedmonterade pjäser.

De för innevarande budgetår anvisade medlen om 2 500 000 kronor ha avsetts för anordnande av uppställningsplatser vid vissa anläggningar. På grund av statsmakternas beslut om pjäsmaterielen måste utförandet av de fortifikatoriska anordningarna vid två av dessa anläggningar ävensom vid ytterligare ett batteri forceras så, att de kunna färdigställas samtidigt med pjäsleveranserna. Jag föreslår därför att för ändamålet anvisas 2 000 000 kronor å tilläggsstat. För nästa budgetår anser jag mig emellertid icke kunna tillstyrka att mer än 4 500 000 kronor anvisas.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår återkommer jag i annat sammanhang denna dag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 4 500 000 kronor.

[34] **Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen.** I skrivelse den 23 september 1946 gjorde överbefälhavaren framställning om anvisande av medel för att genomföra omorganisation av luftbevakningen i vissa delar av riket. Kostnaderna å kapitalbudgeten beräknades till 7 000 000 kronor.

1947—1949 års riksdagar ha efter förslag av Kungl. Maj:t anvisat 2 750 000 kronor till programmets påbörjande.

I sina medelsäskanden för innevarande budgetår framhöll fortifikationsförvaltningen, att kostnaderna för genomförandet av anbefalld omorganisation av luftbevakningen med avseende på därmed sammanhängande byggnadsåtgärder preliminärt beräknades uppgå till 10 000 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1950.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951: 2 anvisade riksdagen ytterligare 3 200 000 kronor för ändamålet.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen*

framhållit, att enligt ett av chefen för flygvapnet framlagt utbyggnadsprogram, avseende tiden den 1 juli 1951—den 30 juni 1955, totalkostnaderna för de under ifrågavarande anslagsrubrik hänförliga byggnadsobjekten skulle belöpa sig till 29 400 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951. Av detta belopp beräknades 6 365 000 kronor erforderliga under innevarande budgetår och 9 800 000 kronor erforderliga under budgetåret 1952/53. Chefen för flygvapnet hade framhållit, att ett belopp av 3 165 000 kronor vore oundgängligen erforderligt under innevarande budgetår för att vissa lokaler skulle bli färdigställda i den takt som luftbevakningsmaterielen utökades respektive moderniserades. Därjämte erfordrades tidigareläggande av medel för bestridande av kostnader för sådana luftförsvarscentral- och luftförsvarsgruppcentrallokaler, som — ehuru icke aktuella för flygvapnet förrän efter innevarande budgetår — borde utbyggas redan nu, då de utgjorde delar av större militära och/eller civila uppehållsplatser, för vilka medel disponerades av Kungl. Maj:t. Därför erforderliga medel uppginge till 1 140 000 kronor och vore i utbyggnadsprogrammet redovisade under budgetåret 1952/53. Fortifikationsförvaltningen förklarade sig därför ha för avsikt att ingiva framställning om anvisande av ett investeringsanslag av tillhoppa (3 165 000 + 1 140 000 =) 4 305 000 kronor å tilläggsstat för budgetåret 1951/52. För budgetåret 1952/53 erforderliga medel uppginge till 8 660 000 kronor. Ämbetsverket har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Fortifikationsförvaltningen har sedermera i sin särskilda skrivelse den 21 september 1951 hemställt, att förenämnda belopp å 4 305 000 kronor måtte anvisas å tilläggsstat.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

De till fortifikationsförvaltningens förfogande ställda medlen för genomförande av den byggnadstekniska delen av luftbevakningens omorganisation ha utnyttjats för ombyggnad av ett antal äldre anläggningar ävensom för nybyggnad och påbörjande av vissa luftförsvarscentral- och luftförsvarsgruppcentrallokaler.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår skilja sig nu anmälda totalkostnader för fullföljande av luftbevakningens omorganisation inom de områden, som avses skola moderniseras, avsevärt från vad som tidigare angivits. Härtill bidra inträffade prisstegringar samt kravet på att moderniseringsåtgärderna motsvara den tekniska utvecklingen inom detta område. Då det är nödvändigt att i snabbast möjliga takt fullfölja den påbörjade moderniseringen och omorganisationen anser jag mig böra förorda, att för ändamålet anvisas 3 000 000 kronor å tilläggsstat. För nästa budgetår

kan jag med hänsyn till rådande förhållanden icke tillstyrka större medelsanvisning än 2 500 000 kronor.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Nu hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor.

[35] **Tygmaterieförråd i berg.** Anslagsmedel för uppförande av verkstadslokaler för Stockholms tygstation äro inräknade i de investeringsanslag om tillhoppa 20 095 000 kronor, som riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionerna 1939: 140, 1941: 1, 1945: 97 och 1949: 2 såsom kapitalinvestering i försvarets fastighetsfond, arméns delfond, anvisat till Ordnande av Svea artilleriregementes och Stockholms tygstations förläggningar å Järnafältet.

Såsom av propositionen 1945: 97 framgår hemställde dåvarande arméns fortifikationsförvaltning om anvisande av medel för anordnande av verkstadslokaler i berg för Stockholms tygstation för en beräknad kostnad av 6 000 000 kronor enligt prisläget år 1944. Såsom alternativ framlades projekt till en i huvudsak friliggande anläggning av motsvarande storlek med endast den optiska verkstaden insprängd i berg. Sedan Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen det senare alternativet med hänsyn till bland annat höga anläggningskostnader för utförande i berg och otillräckliga erfarenheter rörande konsekvenserna ur trivsel- och hälsosynpunkt av arbete i berglokaler, beslöt riksdagen i enlighet med förslaget och beräknade under förenämnda anslag i runt tal 4 500 000 kronor för ändamålet.

Med särskild skrivelse den 31 mars 1951 har *fortifikationsförvaltningen* ingivit en situationsplan till berganläggning för tygstationen. Kostnaderna för utförande av anläggningen, som avsåges förläggas till kronan tillhörig mark, hade beräknats till 9 060 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1950.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen sedermera hemställt, att anläggningen måtte få utföras i berg enligt ämbetsverkets förenämnda förslag ävensom att de av riksdagen för den friliggande verkstaden under ifrågavarande anslag beräknade medlen måtte få anlitas för arbetenas påbörjande. På grund av de speciellt under första kvartalet 1951 inträffade prisstegringarna på såväl material som arbete beräknades kostnaden enligt prisläget den 1 april 1951 preliminärt uppgå till 12 800 000 kronor. Under budgetåret 1952/53 erforderliga medel kunde rymmas inom de av riksdagen redan anvisade anslagsmedlen.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1944 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1944/45 ett investeringsanslag av 24 000 000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m. Inom ramen för detta anslag avsågs för uppförande av en friliggande central tygverkstad i Göteborg vid

Göteborgs luftvärnskår ett belopp av 1 470 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941, motsvarande 1 690 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1943.

Sedermera hemställde dåvarande arméns fortifikationsförvaltning om medel för utförande av förenämnda verkstadslokaler i berg till en totalkostnad av 1 989 000 kronor med anlåtande av bland annat de för den friliggande anläggningen anvisade medlen. Framställningen föranledde ingen Kungl. Maj:ts åtgärd.

I särskild skrivelse den 7 april 1951 har *fortifikationsförvaltningen* hemställt, att anläggningen måtte få utföras i berg. Ämbetsverket har därvid anfört, att den friliggande anläggningen på grund av byggnadssvårigheter ännu icke kommit till utförande. År 1949 hade en kommitté tillsatts för lösande av frågan om möjligheterna till anläggningens förläggande i anslutning till annat förband än Göteborgs luftvärnskår, varvid alternativa förslag avseende dels friliggande verkstadsbyggnad, dels bergverkstad skulle prövas. Utredningens resultat innebure att verkstaden borde förläggas i vissa tunnelutrymmen invid Göta artilleriregementes kasernetablisement. Kostnaderna därför hade preliminärt beräknats till 5 000 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1950.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen hemställt, att anläggningen måtte få utföras i berg enligt ämbetsverkets förenämnda förslag samt att de av riksdagen för den friliggande verkstaden beräknade medlen, 1 470 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941, måtte få anlitas för arbetenas påbörjande. På grund av de under 1951 inträffade prisstegringarna på såväl material som arbete beräknades kostnaderna uppgå till 7 100 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951. Av detta belopp syntes 1 380 000 kronor bära anses utgöra prisstegring på det av riksdagen beräknade beloppet, medan 4 250 000 kronor innebure nyinvestering. Under budgetåret 1952/53 erforderliga medel rymdes inom det av riksdagen för ändamålet anvisade anslaget.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951: 2 angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 har riksdagen anvisat tillhoppa 3 000 000 kronor till Tygmaterieförråd i berg. Av detta belopp avsågos 1 000 000 kronor för påbörjande av tygmaterieförråd och tygverkstad för Bodens tygstation, omfattande en förråds- och verkstadsyta om 6 000 kvadratmeter och enligt prisläget den 1 juli 1948 kostnadsberäknad till 4 100 000 kronor.

I särskild skrivelse den 31 mars 1951 hemställde fortifikationsförvaltningen om medel och byggnadstillstånd för påbörjande av ifrågavarande anläggning. Ämbetsverket anförde därvid, att anläggningen kostnadsberäknats till 6 750 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1950. Det framlagda förslaget omfattade ett totalt förråds- och verkstadsutrymme om cirka 10 000 kvadratmeter. Denna utökning av förrådet gentemot tidigare förslag motiverades av att arméns radarkommitté i sin utredning an-

gående radarreparationstjänsten föreslagit, att en radarverkstad skulle anordnas i anslutning till den vid anläggningen planerade signalverkstaden samt att utrymme jämväl borde beredas för viss ersättningsmateriel till radarstationer.

Genom beslut den 15 juni 1951 har Kungl. Maj:t dels fastställt den ingivna situationsplanen i vad avser anläggningens belägenhet och ingångs-orternas utformning att i huvudsak lända till efter rättelse, dels bemyndigat förvaltningen anlita förenämnda anslag å 1 000 000 kronor för att påbörja arbetet. Därjämte lämnades förvaltningen beställningsbemyndigande inom ramen för den tidigare beräknade totalkostnaden, 4 100 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att på grund av de speciellt under första kvartalet 1951 inträffade prisstegringarna på såväl material som arbete kostnaden enligt prisläget den 1 april 1951 preliminärt kunde beräknas uppgå till 9 800 000 kronor. Förvaltningen har hemställt om anvisande av 2 000 000 kronor för fortsatta arbeten under budgetåret 1952/53.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Vid anmälan av propositionen 1945:97 anförde föredragande departementschefen, att det ur beredskapssynpunkt vore i hög grad önskvärt att Stockholms tygstations verkstäder erhöles en i möjligaste mån bombskyddad förläggning. Vissa nackdelar med en förläggning i berg ansågos emellertid föreligga med hänsyn bland annat till det förhållandet att tillräckliga erfarenheter då icke syntes föreligga rörande konsekvenserna ur trivsel- och hälsosynpunkt av arbete i berglokaler.

Frågan om tygverkstadens förläggande i berg har nu åter aktualiserats. Med hänsyn till den stora betydelse ur beredskapssynpunkt som verkstadsdriften inom Stockholms garnison äger anser jag, att förläggningsfrågan bör upptagas till förnyad prövning. De tidigare framförda farhågorna beträffande konsekvenserna ur sanitär synpunkt vid arbete i berglokaler synas numera vara obefogade. Verkstadsutrymmena avses givetvis i första hand för pjäsmaterielen, för vilken som regel endast den militära verkstadskapaciteten står till buds. I de motoriserade förbanden ingår även ett flertal specialfordon, vilka icke utan olägenhet kunna repareras vid civila verkstäder. För att inom Stockholmsområdet säkerställa åtminstone de väsentligaste reparationsbehoven i krig av ifrågavarande materiel synes en fullträffsäker verkstadsanläggning böra utföras. Jag tillstyrker därför, att de medel som beräknats för utförande av en friliggande verkstad för tygstationen må anlitas för påbörjande av en berganläggning.

Innan anläggningen påbörjas synes emellertid böra undersökas, huruvida icke genom en viss begränsning av programmet kostnadsminskningar kunna ernås. Därvid bör även utredas, i vad mån en i Stockholms närhet befintlig förrådsanläggning i berg skulle kunna utnyttjas för att ytterligare begränsa nybyggnadsbehovet för Stockholms tygstation. Riksdagens medgivande till den ändrade medelsdispositionen torde böra inhämtas.

Beträffande tygverkstaden för Göteborgs garnison gälla i huvudsak liknande synpunkter som i fråga om verkstadsanläggningen för Stockholms tygstation. Med hänsyn till Göteborgs utsatta läge och behovet av verkstadens säkra funktionering i krig synes även denna verkstad böra utföras i berg. Vid planeringen av verkstaden har hänsyn tagits till den utökning av verkstadsutrymmena, som den tekniska utvecklingen kräver, samt till den förändring i organisationshänseende, som motoriseringen av Göta artilleriregemente medfört. Även här torde emellertid böra undersökas, om icke en begränsning av byggnadsprogrammet kan ske utan väsentligt men för verksamheten. Då det även i detta fall är fråga om ändrad disposition av anslagsmedel som riksdagen tidigare anvisat, torde riksdagens godkännande av det ändrade byggnadsprogrammet böra inhämtas.

Jag vill slutligen förorda att den anläggning för Bodens tygstation, till vars påbörjande medel anvisats, utföres enligt det utökade program som fortifikationsförvaltningen föreslagit. Medelsanvisningen för fortsatta arbeten torde kunna begränsas till 1 500 000 kronor, varav 500 000 kronor å tilläggsstat. Till frågan om anvisande av sistnämnda medel återkommer jag i annat sammanhang.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att det av riksdagen såsom kapitalinvestering i försvarets fastighetsfond, arméns delfond, för budgetåret 1945/46 anvisade investeringsanslaget av 5 000 000 kronor till Ordnande av Svea artilleriregementes och Stockholms tygstations förläggningar å Järvafältet må i angiven omfattning disponeras för lokaler i berg för Stockholms tygstation;

b) medgiva, att det av riksdagen såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, för budgetåret 1944/45 anvisade investeringsanslaget till Vissa byggnadsarbeten m. m. må i angiven omfattning disponeras för tygverkstad i berg för Göteborgs garnison;

c) medgiva, att den anläggning för Bodens tygstation, för vilkens påbörjande medel anvisats, må komma till utförande i av mig angiven omfattning;

d) till *Tygmaterielförråd i berg* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[36] **Utvidgning av flygverkstad.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition samt propositionen 1951: 2 har riksdagen anvisat tillhopa (600 000 + 400 000 =) 1 000 000 kronor för påbörjande av ifrågavarande anläggning, vilken kostnadsberäknats till 1 740 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1949.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anfört, att på grund av de inträffade prisstegringarna på såväl material som arbete kostnaderna hade ökats och enligt prisläget den 1 april 1951 kunde preliminärt beräknas uppgå till 2 520 000 kronor. För budgetåret 1952/53 erfordrades ett belopp av 1 520 000 kronor, innebärande att anläggningen, under förutsättning av oförändrat prisläge, kunde helt färdigställas.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Med hänsyn till begränsningen av försvarets byggnadskvot och den därav betingade återhållsamheten i investeringsverksamheten anser jag mig icke kunna förorda att mer än 1 000 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål, därav å tilläggsstat 200 000 kronor. Till frågan om anvisande av sistnämnda medel återkommer jag i annat sammanhang denna dag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utvidgning av flygverkstad* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

[37] **Fullträffsäkra uppehållsplatser.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951: 2 har riksdagen anvisat sammanlagt 8 800 000 kronor till fullträffsäkra uppehållsplatser. Av de anvisade medlen avsågos 3 500 000 kronor för lokaler för militära staber m. m. och 5 300 000 kronor för lokaler för civila statliga organ och myndigheter.

Utöver omförmälda anslag har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens medgivande förordnat, att av det å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1950/51 under statens allmänna fastighetsfond anvisade investeringsanslaget å 6 000 000 kronor till Vissa skyddsrumsanläggningar ett belopp av 2 500 000 kronor samt av det under rubriken Försvarsberedskap vid statens järnvägar å samma tilläggsstat anvisade investeringsanslaget av 2 450 000 kronor ett belopp av 700 000 kronor skulle överföras till de under försvarets fastighetsfond anvisade anslagsmedlen till fullträffsäkra uppehållsplatser. Vissa ytterligare medel ha ställts till förfogande för dylika uppehållsplatser. Sålunda har Kungl. Maj:t bemyndigat civilförsvarsstyrelsen att till bestridande av kostnaderna för en första utbyggnadsetapp av fullträffsäkra skyddsrum för vissa länsstyrelser taga i anspråk 1 180 000 kronor av det för budgetåret 1950/51 anvisade reservationsanslaget till

Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. Tillika har Kungl. Maj:t genom skilda beslut ställt sammanlagt 1 225 000 kronor till fortifikationsförvaltningens förfogande för påbörjande av den militära delen av vissa fullträffsäkra uppehållsplatser, att utgå av det av riksdagen å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisade reservationsanslaget Armén: Vissa befästningsanläggningar.

Till anordnande av fullträffsäkra uppehållsplatser, gemensamma för militära staber och civila myndigheter, stå sålunda enligt hittills meddelade beslut tillhopa (8 800 000 + 2 500 000 + 700 000 + 1 180 000 + 1 225 000 =) 14 405 000 kronor till förfogande.

I sin särskilda skrivelse den 21 september 1951 har *fortifikationsförvaltningen* framhållit, att med utgångspunkt från en av överbefälhavaren fastställd generalplan för samordning av uppehållsplatser för militära staber och civila myndigheter ämbetsverket i samråd med vederbörande myndigheter beräknat de för respektive myndigheter erforderliga utrymmena i de i planen ingående anläggningarna. Därvid hade endast medtagits sådana i planen ingående anläggningar, som helt eller delvis komme att utnyttjas av försvaret och där fortifikationsförvaltningen borde äska för samtliga statliga myndigheters utrymmen erforderliga medel. Enligt prisläget den 1 april 1951 beräknades totalkostnaderna för programmets genomförande uppgå till 56 255 000 kronor exklusive kostnaderna för i anläggningarna ingående lokaler för luftbevakning.

Fortifikationsförvaltningen har vidare anfört, att kostnaden för de i anläggningarna ingående militära utrymmena uppginge till 48,5 % av den beräknade totala statliga investeringen (exklusive luftbevakningslokaler). Av anvisade medel för de gemensamma uppehållsplatserna komme dock endast 33 % på försvarets delpost. Enligt förvaltningen medförde detta stora svårigheter för försvaret att delta i kostnaderna för de anläggningar, som från civilförsvarets synpunkt vore mest aktuella. För att försvaret i samma utsträckning som övriga statliga myndigheter skulle kunna delta i byggnadsprogrammets genomförande erfordrades för budgetåret 1952/53 ett investeringsanslag av 14 000 000 kronor. För civilförsvarsstyrelsens del erfordrades ett medelsbehov av 12 450 000 kronor. För övriga statliga myndigheter, vilka avsåges erhålla utrymmen i de gemensamma uppehållsplatserna, nämligen telegrafstyrelsen, generalpoststyrelsen, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och sjukvårdsberedskapsnämnden, erfordrades under budgetåret 1952/53 ett sammanlagt belopp av 2 850 000 kronor.

Totala medelsbehovet för budgetåret 1952/53 skulle således uppgå till (14 000 000 + 12 450 000 + 2 850 000 =) 29 300 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få in-

hämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

I överensstämmelse med vad som förutsattes vid 1951 års riksdags behandling av frågan om anslag till fullträffsäkra uppehållsplatser skall anordnandet av bergtrum, gemensamma för militära och civila myndigheter, samordnas enligt en centralt uppgjord plan. Samtliga kostnader för anordnande av dylika statliga skyddsrumsanläggningar skola redovisas under en och samma fastighetsfond. Då det ansetts mest ändamålsenligt, att ifrågasvarande anläggningar som regel utföras i fortifikationsförvaltningens regi, skola således numera samtliga för ändamålet erforderliga medel anvisas under försvarets fastighetsfond. De medel, som för motsvarande ändamål tidigare anvisats å andra fonder, ha också, i den mån de icke belöpa på rent civila anläggningar, överförts till försvarets fastighetsfond.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår ha totalkostnaderna för genomförande av en av överbefälhavaren uppgjord generalplan för samordning av uppehållsplatser för militära staber och vissa civila myndigheter beräknats till i runt tal 56 miljoner kronor. Fördelningen av dessa kostnader på samtliga berörda myndigheter har resulterat i att huvudintressenterna, försvaret och civilförsvarsstyrelsen, skulle deltaga i byggnadsprogrammet med i avrundade belopp 27 respektive 21 miljoner kronor. Kostnaden för de i anläggningarna ingående militära utrymmena uppgår till inemot 50 % av den beräknade totala statliga investeringen. Det är tydligt, att försvaret under påföljande budgetår måste komma i åtnjutande av något högre medelsanvisning än övriga berörda parter, därest försvaret skall kunna deltaga i byggnadsprogrammets genomförande i den utsträckning som beräknats. För nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen angivit ett totalt belopp av 29 300 000 kronor såsom erforderligt. Härav belöpa 14 000 000 kronor å försvarets delpost. Med hänsyn till begränsningen av försvarets byggnadskvot måste emellertid arbetena bedrivas i avsevärt långsammare takt än fortifikationsförvaltningen synes ha förutsatt. Jag anser mig således icke kunna förorda att mer än 5 000 000 kronor anvisas för försvarets del.

Vidkommande övriga myndigheter får jag föreslå, att för deras del sammanlagt 6 000 000 kronor anvisas för nästa budgetår. Av detta belopp skulle 5 000 000 kronor avses för civilförsvarsstyrelsen och sjukvårdsberedskapsnämnden samt tillhoppa 1 000 000 kronor för telegrafstyrelsen, generalpoststyrelsen och riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap. Härjämte föreslår jag, att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anvisas 3 000 000 kronor för att täcka prisstegringar å arbeten, för vilka medel tidigare anvisats. Totalt skulle således anvisas (5 000 000 + 6 000 000 + 3 000 000 =) 14 000 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen bör jämväl

i fortsättningen i görligaste mån redovisa vad som belöper å de olika i respektive anläggningar deltagande parterna.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang denna dag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fullträffsäkra uppehållsplatser* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 11 000 000 kronor.

[38] **Anordnande av vissa lokaler i berg för försvarets forskningsanstalt.** I sina medelsäskanden för budgetåret 1949/50 hemställde fortifikationsförvaltningen, att tillhopa 1 500 000 kronor måtte anvisas till Anordnande av vissa lokaler i berg för försvarets forskningsanstalt. Förslaget avsåg vissa skyddsrum samt en försökstunnel.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1949 års statsverksproposition anvisade riksdagen ett investeringsanslag av 300 000 kronor till utförande av försökstunnel i berg vid forskningsanstalten.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen framhållit, att inom ämbetsverket påginge utredning rörande forskningsanstaltens lokalfråga. Sedan denna utredning slutförts, avsåge förvaltningen att i ett sammanhang inkomma med framställning om medel för tillgodoseende av anstaltens lokalbehov enligt det resultat, utredningen kunde giva. Såvitt fortifikationsförvaltningen kunde bedöma, syntes under budgetåret 1952/53 för ändamålet komma att erfordras ett belopp av omkring 290 000 kronor enligt prisläget den 1 april 1951.

Såsom jag i annat sammanhang anført beräknas förenämnda utredning bliva slutförd inom den närmaste tiden. I avbidan därpå bör med ställningstagande till anslagsberäkningarna anstå. Jag förordar emellertid, att förslag nu förelägges riksdagen att för ändamålet beräkna ett investeringsanslag av 250 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Anordnande av vissa lokaler i berg för försvarets forskningsanstalt* för budgetåret 1952/53 beräkna ett investeringsanslag av 250 000 kronor.

[39] **Övriga befästningsarbeten.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951: 2 har riksdagen anvisat sammanlagt 3 150 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt om anvisande av inemot 28 miljoner kronor för utförande av vissa i skrivelsen närmare angivna befästningsarbeten och arbeten av liknande natur. Då ämbetsverkets förslag äro av den natur att en redogörelse för deras innebörd icke bör lämnas till statsrådsprotokollet, torde närmare

upplysningar få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

I 1951 års statsverksproposition framhölls det lämpliga i att behandla vissa icke närmare preciserade, till befästningars delfond hänförliga objekt under en gemensam anslagsbeteckning. Då denna åtgärd i praktiken visat sig vara ändamålsenlig, torde jämväl i fortsättningen detta förfaringsätt böra tillämpas.

För nästa budgetår torde i första hand böra anvisas medel för vissa befästningsarbeten, modernisering av befästningar, iordningställande av ytterligare bergrumsanläggningar vid marinen för förrådsändamål, anordnande av uppställningsplatser för luftvärn vid marinen ävensom anordnande av krigsförtöjningsplatser. För ifrågavarande ändamål har äskats ett belopp av tillhoppa omkring 12 miljoner kronor. Jag räknar dock icke med att inom försvarets byggnadskvot skall kunna beredas utrymme för arbeten i den omfattning fortifikationsförvaltningen förutsatt. Jag förordar, att för tillgodoseende av de mest angelägna behoven anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår 1 000 000 kronor och å riksstaten för budgetåret 1952/53 ett belopp av 5 000 000 kronor. Jag räknar med att byggnadsarbetena skola kunna utföras successivt och att, därest medel anvisas för behovens tillgodoseende, statsmakterna därigenom icke ovillkorligen binda sig för ytterligare medelsanvisning under kommande budgetår. Jag vill emellertid framhålla möjligheten av att vissa andra i fortifikationsförvaltningens petita omnämnda byggnadsföretag kunna komma att visa sig vara mer betydelsefulla än de av mig angivna. Med hänsyn härtill ävensom till svårigheten att på förhand veta vilka företag som ur arbetsmarknads-synpunkt kunna komma till utförande torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av fortifikationsförvaltningen utvälja de arbeten, som ur angelägenhetssynpunkt och med hänsyn till möjligheterna att erhålla byggnadstillstånd böra komma till utförande inom ramen för anvisade medel.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Här får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övriga befästningsarbeten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

B. FÖRSVARETS FABRIKSFOND.

[40] **Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksstyrelse.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition anvisade riksdagen för innevarande budgetår under försvarets fabriksfond för anskaffning av maskiner m. m. ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

I skrivelse den 14 augusti 1951 angående medelsbehovet för nästa budgetår har *försvarets fabriksstyrelse* anfört, att för de ändamål, vartill ifrågasvarande anslag utnyttjades, före den 1 juli 1945 disponerats väsentligt större anslag än för närvarande. Från och med ingången av budgetåret 1945/46 hade medelstildelningen för löpande reinvesteringar och nyanskaffningar begränsats med hänsyn till de betydande nyanskaffningar av maskiner, vilka successivt ägt rum med anlitande av de under krigsåren anvisade särskilda anslagen till om- och utbyggnader av fabriksverkets anläggningar. Den 1 juli 1944, då fabriksfonden inrättades, hade försvarets fabriksverks maskinbestånd redovisats å fonden med ett belopp av 17,4 miljoner kronor. Den 1 juli 1950 utgjorde motsvarande siffra 23 miljoner kronor. Med utgångspunkt från de fastställda procentsatserna för avskrivning av maskiner syntes livslängden för fabriksverkets maskiner i medeltal uppgå till 10 år. En förnyelse av maskinutrustningen måste sålunda ske med 10 % för varje år för att maskinbeståndet skulle kunna hållas i oförändrat skick. Det årliga återanskaffningsvärdet skulle då med utgångspunkt från maskinernas bokföringsvärde den 1 juli 1950 utgöra 2,3 miljoner kronor för år räknat. Om därtill lades den prisförhöjning, som ägt rum, skulle siffran bli betydligt större. Fabriksstyrelsen hade kunnat åtnöjas med ett mindre återanskaffningsbelopp under en följd av år med hänsyn till att en stor del av maskinbeståndet nyanskaffats under krigsåren. En förnyelse av detta maskinbestånd hade nu i stor utsträckning blivit aktuell. En väsentlig förhöjning av fabriksstyrelsens maskinanslag vore därför ofrånkomlig. Styrelsen ville föreslå, att ifrågasvarande anslag under nästa budgetår uppfördes med 2 miljoner kronor.

Fabriksstyrelsen har därefter i skrivelse den 31 augusti 1951, då de i nyssnämnda framställning anförda skälen för en ökning av anslaget göra sig gällande även under innevarande budgetår, hemställt att å tilläggsstat måtte anvisas 1 miljon kronor.

Departementschefen.

Enligt fabriksstyrelsens äskanden skulle intill utgången av budgetåret 1952/53 för här avsedda ändamål anvisas sammanlagt 3 000 000 kronor. Jag kan emellertid icke tillstyrka större medelsanvisning än 2 000 000 kronor, varav 1 000 000 kronor å tilläggsstat till riksstaten för innevarande

budgetår. Anslaget för nästa budgetår bör alltså uppföras med oförändrat belopp. Jag förutsätter, att från anslaget må, i likhet med vad som gäller beträffande motsvarande för innevarande budgetår anvisade anslag, bestridas erforderliga utgifter jämväl för anskaffning av maskiner m. m. för inom verket förekommande civiltillverkning.

Till frågan om anvisande av medel å tilläggsstat återkommer jag i annat sammanhang. Här får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksstyrelse* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[41] **Försvarets fabriksverks dispositionsanslag.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition har riksdagen för innevarande budgetår för byggnadsarbeten m. m. vid fabriksverket anvisat ett investeringsanslag av 100 000 kronor, benämnt Försvarets fabriksverks dispositionsanslag.

I skrivelse den 14 augusti 1951 angående medelsbehovet för nästa budgetår har *försvarets fabriksstyrelse* framhållit, att främst med hänsyn till uppkomna prisstegringar å byggnadsarbeten ifrågavarande anslag vore i behov av en väsentlig förhöjning. Anslaget hade icke varit föremål för några förändringar sedan verkets tillkomst. Erfarenheterna under de gångna åren visade att anslaget icke vore tillfyllest för sitt ändamål. Vid en industriell verksamhet uppkomme ofta byggnadsbehov, vilka utan tidsutdräkt måste tillgodoses. Dessa byggnadsarbeten kunde vara motiverade av ändrade tillverkningar eller av rationaliseringar i driften ävensom av skador, som inträffat av olika anledningar. Styrelsen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår upptages till 200 000 kronor.

Departementschefen.

Å detta anslag förelåg vid utgången av budgetåret 1950/51 en reservation av drygt 400 000 kronor. Jag kan med hänsyn härtill icke tillstyrka, att anslaget höjes. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Försvarets fabriksverks dispositionsanslag* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

[42] **Diverse byggnadsarbeten.** I sina medelsäskanden för innevarande budgetår hemställde försvarets fabriksstyrelse om anvisande av 222 000 kronor för uppförande av en portvaktsbostad jämte därtill hörande anordningar för in- och utpassering samt kontroll vid centrala torpedverkstaden ävensom diverse arbeten vid ammunitionsfabriken i Karlsborg och ammunitionsfabriken Zakrisdal. Förenämnda belopp avsåg även ett till 5 000 kronor kostnadsberäknat markförvärv.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1951 års statsverksproposition har riksdagen för budgetåret 1951/52 anvisat ett investeringsanslag av 150 000 kronor till Diverse byggnadsarbeten.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *försvarets fabriksstyrelse* framhållit, att återstående 72 000 kronor, vilka med hänsyn till förekomna prisstegringar borde uppräknas till 90 000 kronor, i första hand borde anvisas.

Fabriksstyrelsen har härutöver äskat medel, 822 000 kronor, för vissa ytterligare byggnadsföretag och i anslutning därtill anfört i huvudsak följande.

För åstadkommande av bättre kontroll vid in- och utpassering genom grinden till Åkers krutbruks fabriksområde syntes en särskild byggnad böra uppföras. I denna byggnad skulle beredas utrymme för vaktpersonalen samt ett väntrum för besökande. Kostnaderna därför beräknades till 50 000 kronor.

Sedan numera ammunitionsfabriken Zakrisdal helt utbyggts i planerad omfattning och driften vid den i Stockholm å Marieberg förlagda tillverkningsavdelningen så gott som helt nedlagts, hade det visat sig att Zakrisdalsfabrikens marketenteri kommit att utnyttjas av personalen i större omfattning än vad som förutsatts vid anläggningens tillkomst. En utbyggnad av marketenteriet måste därför komma till stånd. Kostnaderna därför hade beräknats till 400 000 kronor.

Tillverkning av pyroteknisk sats vid ammunitionsfabriken Zakrisdal skedde för närvarande i lokaler, som icke vore tillfredsställande ur säkerhetssynpunkt. För avhjälpande av denna olägenhet erfordrades 37 000 kronor.

Genom den ombeväpning till kulsprutepistol, som genomfördes vid försvarsväsendet, hade tillverkningen av 9 mm ammunition måst väsentligt ökas. Den vid ammunitionsfabriken i Karlsborg med denna tillverkning sysselsatta personalen hade ökats från beräknade 72 till 125 arbetare. Den därför erforderliga maskinutrustningen kunde beredas utrymme i tillgängliga lokaler. En utökning erfordrades emellertid av arbetarnas omklädnadsrum, varjämte ett apparatrum för högfrequensglödning måste anordnas. Kostnaderna därför hade beräknats till 90 000 kronor. — Inom byggnaden för laddning hade i samband med ökning av fabriken ammunitionstillverkning uppkommit behov av utvidgade lokaler för förpackning och lödning. Denna tillbyggnad hade kostnadsberäknats till 50 000 kronor.

De befintliga förrådsutrymmena vid centrala torpedverkstaden vore icke tillräckliga för sitt ändamål, varför en utökning erfordrades. Det syntes vara tillfyllest, om ett kallförråd av plåt uppfördes. Kostnaderna därför hade beräknats till 50 000 kronor.

Av de för budgetåret 1948/49 till vissa byggnadsarbeten vid centrala torpedverkstaden anvisade medlen å 75 000 kronor hade 55 000 kronor avsetts skola utnyttjas för anläggning av en bunker, inom vilken vissa experiment av sprängfarlig natur skulle utföras. Denna anläggning hade med hänsyn till uppkomna planer å en ytterligare utökad experimentverksamhet ännu icke kommit till utförande. Med den utveckling, som experimentverksamheten numera tagit vid verkstaden, erfordrades betydligt större utrymmen än som ursprungligen förutsatts. För ändamålet behöfve uppföras en brandsäker byggnad, i vilken lokaler kunde inrymmas för experimentavdelningen, inklusive dynamometrar. Med hänsyn till de nu uppställda kraven på ifrågakvarande byggnad försloge icke tidigare anvisade

medel. Kostnaderna beräknades uppgå till 200 000 kronor. Ytterligare 145 000 kronor borde sålunda anvisas för nästa budgetår.

Medelsbehovet för de föreslagna arbetena skulle således uppgå till (90 000 + 822 000 =) 912 000 kronor.

Departementschefen.

Med nuvarande begränsning av försvarets byggnadskvot är det icke möjligt att helt tillgodose de nu anmälda behoven. Jag anser mig således icke kunna förorda att mer än 500 000 kronor anvisas för de mest angelägna av de i det föregående omförmälda arbetena.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Diverse byggnadsarbeten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

V. Statens utlåningsfonder.

[43] **Värnpliktslånefonden.** Värnpliktslånefonden inrättades enligt beslut av 1945 års riksdag (skr. nr 285) för utgivande av värnpliktslån till värnpliktigt befäl m. fl. ävensom till visst avgående fast anställt manskap. Med stöd av riksdagens bemyndigande meddelade Kungl. Maj:t genom kungörelse den 29 juni 1945 (nr 494) bestämmelser angående lån från värnpliktslånefonden. Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1947:143 medgav riksdagen att lån från värnpliktslånefonden skulle få utgå även till under fredsmässig militärtjänstgöring skadade, och bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser härom. Sådana bestämmelser ha meddelats genom kungörelse den 20 juni 1947 (nr 258) angående ändring i vissa delar av kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 494) angående lån från värnpliktslånefonden. För fondens verksamhet ha för budgetåren 1945/52 anvisats investeringsanslag å tillhoppa 2 300 000 kronor, varav 200 000 kronor för budgetåret 1951/52.

Enligt beslut av 1951 års riksdag (prop. nr 109; statsutsk. utl. nr 122; rd. skr. nr 204) skall i besparingssyfte tillämpas en strängare behovsprövning än enligt tidigare praxis.

I skrivelse den 14 september 1951 har *försvarets socialbyrå* hemställt, att ytterligare medel måtte anvisas för fondens verksamhet och därvid anfört följande.

Enligt socialbyråns egna sammanställningar över handläggningen av ärenden rörande lån från värnpliktslånefonden hade intill den 1 juli 1951 lån beviljats med tillhoppa 2 303 880 kronor. Vid utgången av budgetåret 1950/51 hade alltså utöver det i fonden då investerade kapitalet utlånats ett belopp av 203 880 kronor, vilket belopp finge förutsättas täckas av de medel, som i form av återbetalningar å tidigare beviljade lån influtit till fonden.

Enligt verkställd utredning beräknades jämväl för budgetåret 1952/53 ett behov av kapitalinvestering i värnpliktslånefonden föreligga. Frågan om

storleken av den nu aktuella kapitalinvesteringen finge bedömas mot bakgrunden av 1951 års riksdags beslut om skärpta regler för behovsprövningen i fråga om lån från värnpliktslånefonden. Detta kunde dock icke för närvarande anses medföra, att det i värnpliktslånefonden hittills investerade kapitalet bleve tillräckligt för bedrivandet av avsedd utlåningsverksamhet. Det kunde antagas, att först om något eller några år utlåningsverksamheten skulle kunna bedrivas utan behov av ytterligare kapitalinvestering. Med hänsyn till svårigheterna att mera exakt beräkna anspråken på värnpliktslånefonden under budgetåret 1952/53 ävensom storleken av det till fonden i form av amorteringar återflytande kapitalet för samma tid hade socialbyrån kommit till den uppfattningen, att en kapitalinvestering för sagda budgetår om 300 000 kronor vore erforderlig för att säkerställa utlåningsverksamheten.

Försvarets socialbyrå har sålunda hemställt, att till Värnpliktslånefonden måtte för budgetåret 1952/53 anvisas ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Departementschefen.

Jag räknar tills vidare med att kapitalinvesteringen för detta ändamål för nästa budgetår skall kunna begränsas till 200 000 kronor, eller samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Värnpliktslånefonden* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Fredrik v. Scheele.

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

SOCIALDEPARTEMENTET.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler följande under socialdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar för budgetåret 1952/53 och yttrar därvid följande.

Statens utlåningsfonder.

[1] **Lånefonden för bostadsbyggande.** Under återopande av vad jag denna dag anfört i samband med beräkning av anslag till Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån (V.p. 62) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lånefonden för bostadsbyggande* för budgetåret 1952/53 beräkna ett investeringsanslag av 450 000 000 kronor.

[2] **Statens bosättningslånefond.** Till bosättningslånefonden ha hittills anvisats tillhopa 54 100 100 kronor. För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 100 kronor.

Av en av *fullmäktige i riksbanken* gjord sammanställning (skr. 27/9 1951) framgår, att under budgetåret 1950/51 utgivits 9 499 lån om tillhoppa 15 462 998 kronor samt slutbetalats 10 824 lån. Summan av under nämnda budgetår gjorda av- och slutbetalningar uppgick till 14 618 360 kronor. Hela utlåningen från fonden uppgick vid utgången av budgetåret 1950/51 till ca 46 443 000 kronor. Antalet utestående lån var 56 419 mot 57 744 ett år tidigare. Medelbeloppet av nyutgivna lån har under en följd av år ökat och utgjorde under budgetåret 1950/51 1 627 kronor.

Den 30 juni 1951 disponibla medel uppgingo — frånräknat verkställda avskrivningar — till 6 800 000 kronor mot 7 800 000 kronor ett år tidigare. Någon medelsanvisning för nästa budgetår beräknas icke vara erforderlig.

Departementschefen. Kungl. Maj:t har den 21 december 1951 uppdragit åt socialstyrelsen att företaga en översyn av bestämmelserna angående statens bosättningslån samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill översynen kan föranleda. Jag räknar icke med att förslag med anledning av översynen skall kunna föreläggas 1952 års riksdag. Å bosättningslånefonden disponibla medel synas väl förslå att täcka medelsbehovet under nästa budgetår. Av praktiska skäl torde emellertid ett formellt belopp av 100 kronor böra anvisas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens bosättningslånefond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 100 kronor.

Fonden för låneunderstöd.

[3] *Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet.* Åberopande vad jag denna dag anfört i samband med beräkning av anslag till Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån (V. p. 62) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet* för budgetåret 1952/53 beräkna ett investeringsanslag av 180 000 000 kronor.

[4] *Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder.* Under hänvisning till vad jag denna dag anfört i samband med beräkning av anslag till Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån (V. p. 62) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder* för budgetåret 1952/53 beräkna ett investeringsanslag av 100 kronor.

[5] **Lån till bostadsförbättringsverksamhet.** Från detta anslag, vilket anvisats senast för budgetåret 1947/48, utbetalas förbättringslån, som beviljats före den 1 juli 1948 med stöd av den numera upphävda kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 464) om förbättringsbidrag samt nybyggnads- och förbättringslån för bostadsbyggnadsföretag på landsbygden. 1951 års riksdag medgav, att anslaget finge disponeras jämväl under budgetåret 1951/52 (1951 års statsverksprop. bil. 26 s. 2; statsutsk. utl. nr 82; rd. skr. nr 148). Statsutskottet anförde i sitt utlåtande, att utskottet fann det önskvärt att prövningen av ifrågavarande ärenden påskyndades så att detta investeringsanslag icke behövde disponeras efter utgången av sistnämnda budgetår. Kungl. Maj:t har därefter den 11 maj 1951 uppdragit åt bostadsstyrelsen att tillse, att den på länsbostadsnämnderna ankommande prövningen av före den 1 juli 1948 beviljade förbättringslån om möjligt slutföres före utgången av budgetåret 1951/52.

Fullmäktige i riksbanken ha (skr. 27/9 1951) anmält, att av anslaget utbetalats under budgetåret 1949/50 tillhopa 1 057 933 kronor samt under budgetåret 1950/51 sammanlagt 262 475 kronor. Då det icke varit möjligt att avgöra, om samtliga utbetalningsärenden hinna slutföras under innevarande budgetår, anse fullmäktige, att 200 000 kronor av det belopp, som återstår odisponerat vid utgången av budgetåret 1951/52, böra få tagas i anspråk även under budgetåret 1952/53.

Departementschefen. Enligt vad jag inhämtat torde i flertalet av nu ifrågavarande ärenden utbetalning kunna ske under innevarande budgetår. Det är dock sannolikt, att det i ett mindre antal fall icke är möjligt att slutföra ärendet före budgetårets utgång. Då det här icke sällan rör sig om särskilt behjärtansvärda fall bör, såsom riksbanksfullmäktige anført, ett mindre belopp stå till förfogande för utbetalningar även under nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att av det senast för budgetåret 1947/48 anvisade investeringsanslaget till Lån till bostadsförbättringsverksamhet ett belopp av högst 200 000 kronor må disponeras under budgetåret 1952/53.

[6] **Lån till anordnande av kollektiva tvätterier.** På grund av vad jag anført i samband med beräkning av anslag till Kapitalmedelsförluster och ränteftergifter å vissa bostadsbyggnadslån (V. p. 62) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lån till anordnande av kollektiva tvätterier* för budgetåret 1952/53 beräkna ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.

[7] Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler. Jämlikt kungörelsen den 11 december 1942 (nr 913, ändr. genom nr 354/1945 och 605/1949) om bidrag och lån av statsmedel för anordnande av allmänna samlingslokaler kan lån för sådant ändamål beviljas bolag, förening eller stiftelse för nybyggnad, ombyggnad eller inköp av äldre byggnad. Lån kan också beviljas bolag, förening eller stiftelse, som är ägare av byggnad inrymmande allmänna samlingslokaler men på grund av ekonomiskt trångmål uppenbarligen har svårighet att i tillfredsställande ordning hålla lokalerna tillgängliga för föreningslivet.

Till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor. Sedan budgetåret 1942/43 ha tillhoppa anvisats 19 500 000 kronor.

Statens nämnd för samlingslokaler har (skr. 30/8 1951) hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor. Av nämndens skrivelse inhämtas bl. a. följande.

Vid utgången av budgetåret 1950/51 hade Kungl. Maj:t beviljat låneansökningar med ett sammanlagt belopp av 14 547 000 kronor. T. o. m. nämnda budgetår hade anslag anvisats med tillhoppa 16 000 000 kronor. Nämnden hade härutöver tillstyrkt vissa ansökningar, där beslut av Kungl. Maj:t ännu icke meddelats. Vidare innelågo hos nämnden ett antal i princip färdigbehandlade ärenden. Det vid budgetårsskiftet i realiteten odisponerade beloppet uppgick därför endast till ca 200 000 kronor.

Med utgångspunkt från oförändrad produktion av statsunderstödda samlingslokaler samt en stegring av byggnadskostnaderna från mitten av 1950 med ca 30 % beräknar nämnden medelsbehovet under innevarande budgetår till ca 4 500 000 kronor. Då de disponibla medlen utgöra (200 000 + 3 500 000) 3 700 000 kronor, förutses en medelsbrist, vilken dock delvis torde överskylas genom eftersläpningen vid låneärendenas behandling. Under antagande av att såväl verksamhetens omfattning som kostnadsbetingelserna bli i stort sett oförändrade under nästa budgetår i förhållande till vad som nu gäller och med beaktande av den sannolika medelsbristen vid utgången av innevarande budgetår, beräknar nämnden anslagsbehovet för budgetåret 1952/53 till 5 000 000 kronor.

Statskontoret ifrågasätter om icke — med hänsyn till det statsfinansiella läget och angelägenheten av en begränsning av investeringsverksamheten — anslaget bör anvisas med högst samma belopp som för innevarande budgetår eller 3 500 000 kronor.

Departementschefen. Byggnadskvoten för allmänna samlingslokaler, vilken för år 1951 utgjorde 6 000 000 kronor, har ökats till 10 000 000 kronor för år 1952. Vid sådant förhållande bör anslag till lån för anordnande av allmänna samlingslokaler anvisas med det av statens nämnd för samlingslokaler föreslagna beloppet, 5 000 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

Fonden för förlag till statsverket.

[8] **Förlagskapital åt centraldepån för blindas arbeten.** Centraldepån för blindas arbeten har till huvuduppgift att inköpa och till blinda hantverkare försälja råmaterial för borstbinderi- och korgmakeriarbete samt vävning m. m. Depån försäljer färdiga alster av blinda kvinnliga hantverkare. Tidigare försåldes också genom depån varor, som tillverkats av manliga hantverkare. Sedan statens sakrevision företagit en översyn av statens blinddepånämnds verksamhet, behandlades denna vid 1950 års riksdag (prop. nr 166; statsutsk. utl. nr 137; rd. skr. nr 272). Härvid beslöts, att försäljningen av varor tillverkade av blinda manliga hantverkare skulle försöksvis överföras från centraldepån till de blindas förening, som dock skulle driva försäljningen med utnyttjande i viss utsträckning av centraldepåns personal och organisation. Föreningen erhöll härvid ett lån av statsmedel å 100 000 kronor.

Till förlagskapital åt centraldepån ha anvisats dels för budgetåret 1941/42 ett reservationsanslag av 190 000 kronor, dels för budgetåret 1946/47 ett investeringsanslag av 350 000 kronor (prop. 1946: 311, s. 151), dels ock för budgetåret 1949/50 ett investeringsanslag av 72 000 kronor (prop. 1949: 115; statsutsk. utl. 1949: 114; rd. skr. 1949: 202). Då sistnämnda anslag avsågs för täckande av uppkommen förlust, utgör det statliga förlagskapital, som faktiskt disponeras för centraldepån, (190 000 + 350 000) 540 000 kronor.

Fråga om ökning av förlagskapitalet.

Statens blinddepånämnd har (skr. 28/8 1951) hemställt, att å tilläggsstat för innevarande budgetår måtte anvisas ett anslag av 200 000 kronor såsom ytterligare förlagskapital åt centraldepån. Nämnden erinrar, att centraldepåns förlagskapital består av, förutom anvisade statsanslag å 540 000 kronor, från olika blindorganisationer erhållna belopp å 70 000 kronor eller tillhopa 610 000 kronor. På grund av de under åren närmast efter det andra världskriget rådande importsvårigheterna visade sig detta kapital alltför litet och verksamheten kunde upprätthållas tillfredsställande endast med hjälp av lån från de blindas förening. Sedan importförhållandena under budgetåret 1949/50 blivit mera normala och sedan de blindas förening övertagit försäljningen och därmed även lagerhållningen av färdiga arbeten, syntes till en början förutsättningar finnas för att kunna driva verksamheten med det angivna rörelsekapitalet. Den senaste tidens utveckling har emellertid i grund förändrat situationen. Härom anför nämnden följande.

Priserna å råmaterial inom depåns verksamhetsområde ha under ett år stigit med i genomsnitt 45 procent, varigenom rörelsekapitalets realvärde

automatiskt minskats i motsvarande grad. Därmed följer såväl likviditets-svårigheter som en kvantitativt sett minskad lagerhållning. Samtidigt ha möjligheterna att göra varuinköp på tid och i kvantitet, som är mest lämplig för köparen, minskat på grund av ökad varubrist. Dessa möjligheter begränsas även av depåns brist på likvida medel, bl. a. då för inköp från utlandet ofta skall erläggas förskottslikvid. I bokslutet för budgetåret 1950/51 svara mot kontanta tillgångar å endast ca 20 000 kronor varuskulder å ca 185 000 kronor.

Såvitt nämnden kan förutse torde bristen på rörelsekapital komma att leda till att lagerhållningen måste minskas under vad som är erforderligt för att kunna upprätthålla verksamheten. Nämnden förutser sålunda stora svårigheter att under innevarande budgetår kunna tillfredsställa hantverkarnas behov av material. I detta sammanhang bör även pekas på den kraftiga omsättningsökningen under det senaste året. Försäljningen av material till manliga hantverkare utvisar för budgetåret 1950/51 en summa av 1 405 000 kronor mot 981 000 kronor för närmast föregående budgetår. Denna ökning beror huvudsakligen på en kvantitativt ökad omsättning av ca 50 procent, under det att den senaste tidens prisstegringar ej nämnvärt ingå i omsättningsökningen, då försäljningen i stort sett skett av ineliggande lager till gamla priser.

En ökning av rörelsekapitalet är därför enligt nämndens uppfattning oundgängligen nödvändig.

Statens sakrevision har erinrat, att centraldepåns verksamhet i enlighet med statsmakternas beslut år 1950 fått en provisorisk utformning. Det synes tveksamt om man bör ställa ytterligare rörelsekapital till förfogande, innan frågan om blinddepånämndens organisation slutligt prövats. Därest man emellertid med hänsyn till verksamhetens speciella karaktär redan nu vill beakta omsättningsökningens m. m. inverkan på rörelsekapitalets storlek, torde någon jämkning uppåt av detta vara motiverad. Härom anför sakrevisionen i huvudsak följande.

Med utgångspunkt från de principer för beräkning av rörelsekapitalet för centraldepån, vilka sakrevisionen tidigare uppdragit (skr. 30/12 1949), har behovet av rörelsekapital beräknats. Sakrevisionen har därvid utgått från årsomsättningen för budgetåret 1950/51 å 1 485 000 kronor efter avdrag av den prisstegring, som inträffat under samma budgetår och som uppskattats till 100 000 kronor. För budgetåret 1951/52 har en genomsnittlig prisstegring av 35 % å varor till ett värde av 900 000 kronor beräknats, vilket ökar omsättningssumman med 315 000 kronor. Med en lageromsättning 3 gånger per år kan det erforderliga rörelsekapitalet beräknas till 710 000 kronor. Då redan nu ett rörelsekapital å 610 000 kronor står till förfogande, skulle sålunda erfordras ett ytterligare belopp av 100 000 kronor.

Statskontoret framhåller, att det med hänsyn till de stegrade priserna å råmaterial onekligen föreligger skäl för någon höjning av rörelsekapitalet. Då det emellertid kan förutsättas, att frågan om depåns organisation inom kort omprövas, synes tillräcklig anledning knappast förefinnas att nu öka förlagskapitalet.

Fråga om avskrivning av visst investeringsanslag.

Statens blinddepånämnd har (skr. 29/8 1951) åberopat, att enligt påpekande av fullmäktige i riksgäldskontoret den förlust av ca 72 000 kronor, som åsamkades centraldepån under 1947 och 1948, med hänsyn till att depån icke får lämna vinst rätteligen bort täckas genom anvisning å driftbudgeten i stället för såsom skett genom anvisande av ett investeringsanslag av 72 000 kronor å kapitalbudgeten för budgetåret 1949/50. Blinddepånämnden har vidare anfört följande.

Enligt uttalande av föredragande departementschefen i propositionen 1950: 166 äger nämnden numera handla så, att någon liten nettovinst å rörelsen uppstår samt balansera denna i syfte att användas t. ex. för att täcka förlust i samband med en kraftig prissänkning. Det torde sålunda ej vara avsett, att vinstmedlen skulle användas för återbetalning av ifrågavarande belopp, vilket ju för övrigt skulle innebära, att de blinda hantverkarna finge betala en förlust vid centraldepån, som uppkommit helt utan deras förvållande.

Nämnden hemställer, att beloppet måtte avskrivas.

Statskontoret har — som framgår av det föregående — beträffande anvisande av ytterligare förlagskapital åt centraldepån ifrågasatt, om tillräcklig anledning förefinnes att inför en snart förestående omprövning av nämndens organisation vidtaga någon utökning av förlagskapitalet. Statskontoret kan därför icke heller förorda en avskrivning nu av berörda belopp. Enligt ämbetsverkets uppfattning bör frågan om blinddepånämndens ekonomi i sin helhet göras till föremål för prövning i samband med organisationsfrågan.

Departementschefen. Av vad blinddepånämnden anfört framgår, att centraldepån för blindas arbeten på grund av en avsevärd kvantitativ omsättningsökning samt betydande prisstegringar på de varor, som inköpas av centraldepån, har svårigheter att få förlagskapitalet att räcka till. Enligt vad jag inhämtat, ha svårigheterna skärpts sedan nämnden avlät sin i det föregående återgivna skrivelse. Ehuru centraldepåns verksamhet f. n. är endast provisoriskt reglerad och frågan om den framtida organisationen kommer att upptagas till prövning, synes en förstärkning av förlagskapitalet motiverad med hänsyn till verksamhetens betydelse för de blinda hantverkarna. Jag kan dock icke tillstyrka, att förlagskapitalet tills vidare ökas med större belopp än 100 000 kronor, vilket belopp bör anvisas på riksstaten för nästa budgetår. Den fortsatta utvecklingen bör bli avgörande för frågan huruvida ytterligare förstärkning måste ske.

Å riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisades till förlagskapital åt centraldepån ett investeringsanslag av 72 000 kronor, vilket anslag avsågs till täckande av viss uppkommen förlust. Formellt redovisas på grund härav för centraldepån ett förlagskapital av 612 000 kronor, medan reellt endast ett belopp av 540 000 kronor står till förfogande. Med hänsyn härtill och då ifrågavarande förlust, såsom blinddepånämnden framhållit, icke lämpligen kan

täckas på annat sätt, torde beloppet böra avskrivas. Därest riksdagen icke gör erinran däremot, torde detta få ske genom anlåtande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Förlagskapital åt centraldepån för blindas arbeten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Olof Särnmark.

KAPITALBUDGETEN

KAPITALINVESTERINGAR.

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, och statsrådet Hjalmar Nilson redogöra för de under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärendena angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1952/53, därvid departementschefen anmäler de under punkterna 1—37 upptagna ärendena och statsrådet Hjalmar Nilson de under punkten 38 upptagna ärendena.

Föredragandena yttra därvid följande.

[1] Investeringsplan för kommunikationsverken.

Investeringsplanens omfattning. I 1951 års statsverksproposition (Bil. 27: kapitalbudgeten: kommunikationsdepartementet) ha framlagts investeringsplaner för vissa under kommunikationsdepartementet hörande kapitalfonder, nämligen postverkets, telegrafverkets, statens järnvägars och statens vattenfallsverks fonder, luftfartsfonden samt för vägväsendet, därunder inbegripen väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond. Denna redovisning användes även i det följande.

Utfallet 1950/51. I 1951 års statsverksproposition uppskattades investeringsutgifterna budgetåret 1950/51 för här ifrågakvarande ändamål till 618 miljoner kronor. Utgifternas fördelning på kapitalfonderna och väginves-

teringarna framgår av följande sammanställning (belopp i miljoner kronor):

	1950/51	
	Beräkn.	Utfall
Kommunikationsverkens kapitalfonder	508,0	488,4
Väginvesteringar	110,0	97,4
Summa	618,0	585,8

De faktiska utgifterna understiga sålunda de beräknade med ca 32 miljoner kronor. Detta förhållande förklaras till huvudsaklig del av att statens vattenfallsverks och det statliga vägväsendets investeringar överskattats med ungefär 14 respektive 13 miljoner kronor. I övrigt föreligga endast mindre avvikelser mellan beräknade och faktiska investeringsutgifter.

Beräkningarna i 1951 års statsverksproposition av investeringsverksamhetens omfattning *budgetåret 1951/52* utgick från kostnadsläget hösten 1950. Vid uppgörandet av investeringsplanen för nämnda budgetår togs icke hänsyn till eventuella ytterligare pris- eller lönestegringar. Det förutsattes emellertid att, i den mån sådana stegringar inträdde, frågan om en höjning av de för varje verk beräknade maximibeloppen för investeringsutgifterna skulle senare få upptagas till prövning under beaktande av då rådande förhållanden.

En jämförelse mellan beräkningarna i 1951 års statsverksproposition (Beräkn. I) av investeringsutgifterna budgetåret 1951/52 och en i december 1951 verkställd reviderad beräkning (Beräkn. II) visar följande tal i miljoner kronor.

	1951/52	
	Beräkn. I	Beräkn. II
Kommunikationsverkens kapitalfonder	488,0	679,0
Väginvesteringar	110,0	125,0
Summa	598,0	804,0

Vid de senaste beräkningarna har hänsyn tagits till inträdda prisstegringar samt nu förefintliga leveransmöjligheter o. dyl. Tillägg har därjämte gjorts för vissa investeringar, som ej beaktats i 1951 års statsverksproposition, nämligen dels den i propositionen 1951: 131 anmälda utökningen av malmbanans kapacitet, dels vissa av vattenfallsstyrelsen anmälda investeringsbehov, främst anläggandet av en ny 380 kV stamlinje från Hallsberg till Skåne, vartill jag senare ämnar äska medel å tilläggsstat för innevarande budgetår. På grund härav synas investeringsutgifterna, vilka i den i 1951 års statsverksproposition framlagda planen maximerades till 598 miljoner kronor exkl. kostnadsstegringar, såvitt nu kan bedömas komma att överskrida angivna ram med något över 200 miljoner kronor. Av skäl, som utvecklas i det följande, torde erforderliga höjningar av de för varje verk meddelade investeringsramarna böra medgivas, så att medelsförbrukningen kan anpassas till den nu beräknade. Vissa beslut härom ha redan fattats. I fråga om telegrafverket, statens

järnvägar och statens vattenfallsverk förutsätter en höjning av ramen i angiven omfattning medelsanvisning å tilläggsstat. Slutligt beslut om investeringsramens storlek budgetåret 1951/52 kan därför meddelas först efter riksdagens behandling av Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

För budgetåret 1952/53 ha verksstyrelserna, under förutsättning att de framlagda anslagsäskandena bifallas, beräknat investeringsutgifterna under kapitalfonderna till ca 855 miljoner kronor samt väginvesteringarna till ca 183 miljoner kronor. De faktiska investeringsutgifterna budgetåret 1950/51, de nu beräknade utgifterna för budgetåret 1951/52 och de av verken planerade utgifterna för budgetåret 1952/53 skulle i enlighet härmed uppgå till följande belopp i miljoner kronor.

	1950/51	1951/52	1952/53
Kommunikationsverkens kapitalfonder	488,4	679,0	855,4
Väginvesteringar	97,4	125,0	183,0
	585,8	804,0	1 038,4

Vid bedömningen av verkens investeringsönskemål har hänsyn måst tagas till ett flertal synpunkter, vilka redovisas i samband med behandlingen av de olika anslagsäskandena i verkens petita. Dessa övriga ha emellertid, liksom tidigare, måst ske mot bakgrunden av det utrymme som kunnat beredas kommunikationsverkens investeringar under beaktande av statsfinansiella och samhällsekonomiska synpunkter.

Beträffande totalramen för kommunikationsverkens investeringar och fördelningen på olika investeringsområden budgetåret 1952/53 ha följande resultat framkommit (investeringsutgifter i miljoner kronor):

	1950/51	1951/52	1952/53
Postverket	4,4	9,0	10,0
Telegrafverket	150,1	200,0	200,0
Statens järnvägar	156,4	217,0	275,0
Statens vattenfallsverk	150,6	220,0	240,0
Luftfartsverket	5,1	7,0	7,0
Förrådsfonden	21,8	26,0	29,0
Väginvesteringar	97,4	125,0	156,0
	585,8	804,0	917,0

I anslutning till denna sammanställning må följande anföras.

Investeringsplanen för nästa budgetår slutar på 917 miljoner kronor. Ökningen av investeringsutgifterna uppgår till ca 113 miljoner kronor jämfört med budgetåret 1951/52 eller i genomsnitt för kommunikationsdepartementets verksamhetsområde ca 14 %. De största ökningsposterna uppvisa statens järnvägar med 58 miljoner kronor eller ca 27 % samt väginvesteringarna med 31 miljoner kronor eller ca 25 %. Ålerstoden, 24 miljoner kronor, fördelar sig på postverket, vattenfallsverket och förrådsfonden och motsvarar i genomsnitt ungefär 10 % ökning av dessa verks investeringar.

Vid uppgörandet av investeringsplanen har hänsyn ej tagits till eventuella ytterligare pris- eller lönestegringar. I den mån sådana inträffa torde, i likhet med vad i 1951 års statsverksproposition förutsattes, frågan om en höjning av ramen för investeringsutgifterna få, efter framställning från verksstyrelsernas sida, framdeles upptagas till prövning under beaktande av då rådande ekonomiska förhållanden.

Den gjorda avvägningen av investeringarna budgetåret 1952/53 på olika verksamhetsområden framgår av följande sammanställning av investeringsutgifternas fördelning (i miljoner kronor):

	1950/51	1951/52	1952/53
Samfärdsel	316,0	433,0	492,0
Vägväsendet	119,2	151,0	185,0
Kraftförsörjningen	150,6	220,0	240,0
	585,8	804,0	917,0

För gruppen samfärdsel (post- och telegrafverken, statens järnvägar och luftfartsverket) ligger den beräknade investeringsverksamheten budgetåret 1951/52 på ungefär samma nivå som budgetåret 1950/51, om man bortser från den förutnämnda utökningen av malmbanans kapacitet. Ökningen från innevarande till nästa budgetår uppgår till 59 miljoner kronor. Till jämförelse må nämnas, att 1950 års långtidsutredning i sitt ekonomiska långtidsprogram 1951—1955 (SOU 1951: 30) beräknat, att den i genomsnitt årliga behovsnivån för statlig samfärdsel under angivna tid skulle ligga ca 160 miljoner kronor (i 1950 års priser) över 1950 års investeringsvolym. Under förutsättningar, som utredningen närmare angivit i sitt betänkande, skulle av denna ökning i genomsnitt 75 miljoner kronor per år kunna realiseras. Omräknas detta belopp till nuvarande prisnivå, skulle ökningen komma att överstiga 100 miljoner kronor.

Vägväsendets investeringar (väginvesteringar och investeringar i förrådsfonden) beräknas stiga med i runt tal 32 miljoner kronor från budgetåret 1950/51 till budgetåret 1951/52 samt med ytterligare 34 miljoner kronor till budgetåret 1952/53. På grund av kostnadsstegringarna torde dock någon volymmässig ökning icke inträda under innevarande budgetår, jämfört med budgetåret 1950/51. Långtidsutredningen beräknade behovet av ökade statliga väginvesteringar till 100 miljoner kronor per år (i 1950 års priser), varav 60 miljoner kronor per år skulle kunna realiseras inom ramen för utredningens långtidsplan. Det är emellertid uppenbart, att en sådan ökning av väginvesteringarna, med hänsyn till rådande brist på arbetskraft för vägväsendet, kan realiseras endast successivt under en följd av år.

Vad slutligen den statliga kraftförsörjningen beträffar, ingå i investeringsutgifterna för budgetåret 1951/52 nya arbeten för ett 20-tal miljoner kronor, vilka icke förutsetts i 1951 års statsverksproposition. För budgetåret 1952/53 förutses en ytterligare ökning av investeringarna med ca 20 miljoner kronor. Till jämförelse må nämnas, att långtidsutredningen räknat

med en genomsnittlig årlig ökning av investeringarna i såväl statliga som kommunala och enskilda kraft- och belysningsverk med ca 35 miljoner kronor i 1950 års priser, vilket vid nuvarande kostnadsnivå torde motsvara ca 50 miljoner kronor. Anledningen till den i förhållande till långtidsutredningen kraftiga ökningen av dessa investeringar är att utbyggnaderna i framtiden väntas successivt bli mera kostnadskrävande och att kraftefterfrågan nu bedömes bli större än långtidsutredningen räknat med.

En jämförelse mellan kommunikationsverkens investeringsplan för budgetåret 1952/53 och långtidsutredningens ekonomiska långtidsprogram visar sålunda att investeringsplanen ligger betydligt under långtidsprogrammets ram.

Beträffande avvägningen av investeringsramarna för de särskilda verken må härefter anföras följande.

Postverket.

Postverkets investeringsutgifter under budgetåret 1950/51 och de av generalpoststyrelsen planerade investeringarna under budgetåren 1951/52 och 1952/53 framgå av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelsförbrukningen i miljoner kronor.

	1950/51	1951/52	1952/53
Posthus m. m.	1,7	4,1	5,9
Anskaffning av automobiler	0,5	0,4	0,7
Postverkets diligenstrafik, inkl. förvärv av billinjer ..	0,8	2,9	2,9
Förvärv av fastigheter	0,8	1,3	0,5
Övrigt	0,6	0,6	0,4
Summa utgifter	4,4	9,3	10,4

Genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t ha postverkets investeringsutgifter begränsats till 8 miljoner kronor under vardera budgetåret 1950/51 och 1951/52. Kungl. Maj:t har emellertid förklarat Sig vilja framdeles meddela beslut om höjning av investeringsramen för innevarande budgetår i anledning av pris- och lönestegringar.

I 1951 års statsverksproposition (Bil. 27, punkten 1) framhölls, att investeringsutgifterna budgetåret 1949/50 lågo avsevärt under den för samma budgetår medgivna maximiramen av 8 miljoner kronor. Anledningen härtill var, att vissa fastighetsförvärv ej blivit fullföljda på avsett sätt samt att posthusbyggandet under budgetåret kommit in i en vågdal. I syfte att möjliggöra en ökning av byggnadsverksamheten höjdes postverkets byggnadskvot från 2 miljoner kronor 1949 till 3 miljoner kronor 1950. I anslutning till uttalanden i 1951 års statsverksproposition har en viss ytterligare ökning av posthusbyggandet eftersträfvats under budgetåret 1950/51, och tillståndsgivningen har därför under 1951 inriktats på en nivå av ca 4 miljoner kronor.

Av den förut åberopade sammanställningen framgår att de verkliga investeringsutgifterna budgetåret 1950/51 — ca 4,4 miljoner kronor — allt-

jämt ligga avsevärt under den fastställda ramen. Anledningen härtill torde främst vara den, att verkningarna av de vidtagna åtgärderna ännu ej hunnit visa sig. Generalpoststyrelsen förutser emellertid för löpande budgetår en ökning av själva posthusbyggandet till ca 4 miljoner kronor samt en ökning av den sammanlagda medelsförbrukningen under postverkets fond till drygt 9 miljoner kronor.

Enär dessa beräkningar ligga inom ramen för såväl den för budgetåret 1950/51 förutsedda investeringsvolymen som den genom byggnadsregleringen uppdragna ramen för byggnads- och anläggningsverksamhetens omfattning, har jag icke något att erinra mot att styrelsen fullföljer investeringsprogrammet för innevarande budgetår. Med hänsyn till redan inträdda prisstegringar synes posthusbyggandet böra ökas till ca 5,2 miljoner kronor under budgetåret 1952/53. I anslutning härtill bör den totala investeringsramen nämnda budgetår höjas till 10 miljoner kronor. Volymmässigt innebär detta i stort sett samma investeringsram som gällt för budgetåret 1950/51.

I anslutning till dessa överväganden rörande investeringsverksamhetens omfattning synas investeringsanslag böra anvisas med sammanlagt 8,2 miljoner kronor, varav 4,6 miljoner kronor till Posthus m. m. Förslaget innebär en minskning med 0,5 miljon kronor jämfört med styrelsens äskande.

Telegrafverket.

Telegrafverkets investeringsutgifter under budgetåret 1950/51 och de av styrelsen planerade investeringarna under budgetåren 1951/52 och 1952/53 framgå av följande sammanställning över den faktiska och den beräknade medelsförbrukningen i miljoner kronor.

	1950/51	1951/52	1952/53
Telefonstations- och förrådsbyggnader	3,9	8,3	15,4
Riks- och landskablar m. m.	31,2	58,3	72,0
Telefon- och telegrafstationer	47,2	53,8	85,2
Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar	59,0	69,5	78,2
Radioanläggningar	3,7	5,4	8,6
Inköp av fastigheter	0,4	0,6	0,7
Övrigt	4,7	4,1	7,6
Summa utgifter	150,1	200,0	267,7

Genom beslut av Kungl. Maj:t ha investeringsutgifterna under telegrafverkets fond begränsats till 155 miljoner kronor för vardera budgetåret 1950/51 och 1951/52. Kungl. Maj:t har emellertid förklarat sig vilja framtida meddela beslut om höjning av investeringsramen för innevarande budgetår i anledning av pris- och lönestegringar. Investeringsutgifterna ha under förstnämnda budgetår uppgått till 150,1 miljoner kronor, vilket ungefär motsvarar den fastställda ramen. Brister ha härvid uppkommit på vissa

anslag men ha täckts från dispositionsanslaget i förskott å anslagen för budgetåret 1951/52.

Telegrafstyrelsen beräknar, att den för innevarande budgetår fastställda investeringsramen på grund av inträdda pris- och lönestegringar numera motsvarar ett belopp av ca 200 miljoner kronor. Enär anvisade anslag på grund av kostnadsstegringarna blivit otillräckliga för uppnående av denna investeringsvolym, erfordras medelsanvisning å tilläggsstat med 30 900 000 kronor. Jag avser i annat sammanhang tillstyrka anvisande av nämnda belopp.

För nästa budgetår beräknar telegrafstyrelsen investeringsutgifterna till 267,7 miljoner kronor under förutsättning av bifall till styrelsens anslags-äskanden. Förslaget innebär en ökning av investeringsutgifterna med ungefär en tredjedel jämfört med innevarande budgetår.

Telegrafverkets redogörelse för läget visar i stort sett samma bild som under de senaste åren. Ökningen av antalet telefonapparater fortgår med 5—6 % per år, och antalet rikssamtal ökar likaledes i samma takt. Genom nya rikskabelanläggningar ha väntetiderna på viktiga sträckor kunnat nedbringas avsevärt. Efterfrågan på nya telefonabonnemang synes vid nuvarande inträdesavgifter och investeringsvolym kunna tillgodoses utan att kön av väntande abonnenter ökar nämnvärt. Det vill synas som om telegrafverket vid en investeringsvolym i nuvarande priser av omkring 200 miljoner kronor skulle kunna bedriva rationaliseringen i en sådan takt, att en ökning av personalen icke behöver inträda, trots den fortgående stegringen av trafiken. Om telegrafverkets investeringar ökas utöver denna nivå, skulle en snabbare standardhöjning erhållas och rationaliseringen skulle kunna drivas längre. Det får därför anses i och för sig önskvärt, om investeringarna kunde ytterligare ökas. Vid bedömningen av de investeringsbehov, som föreligga på den statliga samfärdselns område, har jag emellertid funnit, att statens järnvägars investeringar i nuvarande läge böra anses ha prioritet. Inom det utrymme, som tillmätts för den statliga samfärdseln nästa budgetår, har jag därför icke ansett mig böra förorda någon ökning av telegrafverkets investeringsverksamhet. Jag avser därför att framdeles föreslå Kungl. Maj:t att fastställa investeringsramen för telegrafverkets del till 200 miljoner kronor jämväl för budgetåret 1952/53. Emellertid förutsätter jag, av skäl som närmare utvecklas under punkten 15, att denna ram skall kunna höjas, därest den för statens järnvägar beräknade ramen bedömes icke kunna utfyllas.

Investeringsanslagen under telegrafverkets fond böra i anslutning till det anförda anvisas med 200,5 miljoner kronor för nästa budgetår, vilket innebär minskning med 50,4 miljoner kronor jämfört med styrelsens äskande.

Statens järnvägar.

Statens järnvägars investeringsutgifter under budgetåret 1950/51 och de av styrelsen planerade investeringarna under budgetåren 1951/52 och 1952/53 framgå av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelsförbrukningen i miljoner kronor.

	1950/51	1951/52	1952/53
Byggnader och anläggningar	62,3	92,1	118,6
Försvarsberedskap	1,3	4,6	13,0
Rullande materiel	61,7	79,6	122,6
Sjöfartsmateriel	—	1,4	5,3
Biltrafik	12,5	13,7	15,6
Inventarier	4,4	8,8	9,6
Övrigt	14,2	17,0	11,0
Summa utgifter	156,4	217,2	295,7

Genom beslut av Kungl. Maj:t ha investeringsutgifterna under statens järnvägars fond, exklusive utgifter för förvärv av enskilda järnvägar, begränsats till 150 miljoner kronor för budgetåret 1950/51. Sedan järnvägsstyrelsen anmält, att maximiramen av olika skäl överskridits med ca 6,4 miljoner kronor, har Kungl. Maj:t den 19 oktober 1951 funnit gott låta vid den gjorda anmälan bero.

För budgetåret 1951/52 ha investeringsutgifterna begränsats till 155 miljoner kronor vid kostnadsläget hösten 1950. Kungl. Maj:t har samtidigt förklarat sig vilja framdeles besluta om höjning av ramen med hänsyn till pris- eller lönestegringar. Kungl. Maj:t har vidare i propositionen 1951: 131 föreslagit riksdagen att anvisa 13,3 miljoner kronor till olika åtgärder för utökning av malmbanans kapacitet. I propositionen förutsattes, att investeringarna i malmbanan icke skulle inräknas i investeringsramen för statens järnvägar innevarande budgetår. På grund av inträdda prisstegringar beräknar järnvägsstyrelsen, att investeringsutgifterna vid oförändrad investeringsvolym skola stiga till 217 miljoner kronor budgetåret 1951/52 inklusive investeringarna i malmbanan. Jag avser att i annat sammanhang, under förutsättning att erforderliga anslag anvisas å tilläggsstat, föreslå Kungl. Maj:t en höjning av ramen till sistnämnda belopp.

Vid anmälan av statens järnvägars investeringspetita för budgetåret 1951/52 uttalade min företrädare i ämbetet, att ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten för statens järnvägars del utgjorde en mycket stor del av den samlade investeringsverksamheten, allrahelst som en betydande eftersläpning av förnyelsen förelåg framför allt på de förutvarande enskilda banorna. Statens järnvägar bedömdes vidare vara i stort behov av åtskilliga rationaliseringsinvesteringar. Även med hänsyn till järnvägarnas betydelse för folkförsörjningen och andra beredskapsmässiga behov borde takten i investeringsverksamheten ökas. Min företrädare framhöll emellertid samtidigt, att järnvägsinvesteringarna alltjämt måste till sin storlek anpassas till vad som ur statsfinansiella och samhällsekonomiska synpunkter befanns möjligt.

Med utgångspunkt från hittillsvarande erfarenheter och under beaktande av de allmänna riktlinjerna för investeringspolitiken budgetåret 1951/52 ansåg min företrädare endast en mindre ökning av investeringsutgifterna böra ifrågakomma, nämligen med 5 miljoner kronor, vilket föranledde att, såsom förut nämnts, investeringsramen fastställdes till 155 miljoner kronor.

De synpunkter, som sålunda anförts i 1951 års statsverksproposition, synas mig alltjämt äga giltighet. Sedermera har 1950 års långtidsutredning i det ekonomiska långtidsprogrammet 1951—1955 företagit en avvägning av de investeringsbehov, som enligt långtidsutredningens mening böra tillgodoses under perioden inom ramen för ett av utredningen framlagt ekonomiskt program. Enligt utredningens bedömande skulle för gruppen statlig samfärdsl en ökning av investeringsutgifterna med 75 miljoner kronor i genomsnitt per år under perioden kunna ske jämfört med 1950 års investeringsvolym. Vid prövningen av kommunikationsverkens investeringsbehov för nästa budgetår har det befunnits möjligt att öka investeringarna för statlig samfärdsl med ca 60 miljoner kronor, räknat vid nu rådande prisnivå. Enligt min mening bör denna ökning i första hand läggas på statens järnvägars investeringar. Jag avser därför att senare föreslå Kungl. Maj:t att fastställa investeringsramen för statens järnvägar för nästa budgetår till 275 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med 58 miljoner kronor jämfört med budgetåret 1951/52. Statens järnvägars möjligheter att öka investeringarna i denna omfattning äro i viss mån beroende av de prisansbud, som järnvägsstyrelsen kan komma att erhålla på olika arbeten och leveranser, samt på omfattningen av den import av materiel från utlandet, som kan ske till skäliga priser. På grund härav är det tänkbart, att investeringsprogrammet icke kan eller lämpligen bör erhålla den av mig angivna omfattningen utan att i stället ökningen av investeringarna för den statliga samfärdslen i viss utsträckning bör läggas på telegrafverket. Därest utvecklingen skulle taga en dylik riktning, avser jag att framdeles föreslå Kungl. Maj:t de modifikationer i investeringsavvägningen, som kunna anses påkallade. Jag kommer därför senare i dag att föreslå, att anslag anvisas under telegrafverkets fond i sådan omfattning att en viss ändring av inriktningen av investeringarna kan anslagsmässigt genomföras.

På grundval av dessa överväganden böra anslagen under statens järnvägars fond anvisas med 277,3 miljoner kronor, vilket innebär en minskning med 14,5 miljoner kronor jämfört med järnvägsstyrelsens förslag.

Statens vattenfallsverk.

Statens vattenfallsverks investeringsutgifter budgetåret 1950/51 och de av vattenfallsstyrelsen planerade investeringarna under budgetåren 1951/52 och 1952/53 framgå av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelsförbrukningen i miljoner kronor.

	1950/51	1951/52	1952/53
Kraftstationer	67,3	100,2	102,5
Regleringsföretag	11,8	13,2	18,6
Distributionsanläggningar	66,8	99,7	120,0
Förvärv av fastigheter m. m.	0,8	1,8	2,5
Övrigt	3,9	8,3	1,3
Summa utgifter	150,6	223,2	244,9

Genom beslut av Kungl. Maj:t ha statens vattenfallsverks investeringsutgifter begränsats till 150 miljoner kronor budgetåret 1950/51. I 1951 års statsverksproposition framlagda beräkningar visade på att investeringsutgifterna skulle komma att stiga till 165 miljoner kronor. På grund av eftersläpningar i investeringsprogrammet stannade dock investeringssumman, såsom framgår av sammanställningen, vid 150,6 miljoner kronor.

För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t den 27 april 1951 fastställt maximiramen för vattenfallsverkets investeringar till 140 miljoner kronor vid kostnadsnivån hösten 1950. Kungl. Maj:t förklarade samtidigt sig vilja framdeles besluta om höjning av ramen med hänsyn till pris- eller lönestegringar. De förutsättningar, som lågo till grund för beräkningen av investeringsutgifterna, ha numera förändrats dels genom eftersläpningen av investeringsverksamheten förra budgetåret, vilken om möjligt bör återhämtas under innevarande budgetår, dels genom den kraftiga kostnadsstegringen, vilken icke blott påverkat utgifterna för den löpande investeringsverksamheten utan även föranlett tilläggsutbetalningar på tidigare verkställda förskotts- och dellikvider på beställd materiel. Härtill kommer att vattenfallsstyrelsen anser erforderligt att redan budgetåret 1951/52 påbörja vissa distributionsanläggningar, vilka icke förutsetts i styrelsens petita för detta budgetår. Den största av dessa anläggningar är den förut omnämnda 380 kV stamlinjen från Hallsberg till Sydsverige, för vilken totalkostnaden beräknats till 107 miljoner kronor. På grund av nämnda förhållanden anser styrelsen nödvändigt, att maximiramen för vattenfallsverkets investeringar innevarande budgetår höjes till 225 miljoner kronor och att ytterligare anslag å tillhoppa 71,3 miljoner kronor anvisas å tilläggsstat. Jag avser att anmäla denna fråga i annat sammanhang senare i dag.

Vattenfallsverkets investeringar under budgetåret 1952/53 och därpå följande tre budgetår äro till huvudsaklig del redan bestämda genom statsmakternas beslut under tidigare år i anledning av styrelsens då framlagda förslag om utbyggnader av vattenfall och distributionsanläggningar samt deltagande i regleringsföretag. Investeringsverksamhetens omfattning, som ännu förra året förväntades komma att i framtiden hålla sig på en något lägre nivå än tidigare, synes numera av flera samverkande skäl komma att öka under nästa budgetår och först efter förloppet av ytterligare några år möjligen komma att nedgå. Den främsta anledningen till de ökade investeringsanspråken är, att kraftförbrukningen i landet enligt senaste prognos väntas komma att öka med 1 200 MkWh/år mot tidigare beräknade 1 000 MkWh/år. För vattenfallsstyrelsens del innebär detta att kraven på ökning av produktionskapaciteten stiga med ca 20 % eller från 500 MkWh/år till 600 MkWh/år. Även distributionsanläggningarna komma att kräva en motsvarande förstärkning. Samtidigt får man räkna med att utbyggnadskostnaderna per kWh komma att öka.

De faktorer som sålunda verka ökande på investeringsutgifterna kunna emellertid tänkas längre fram komma att motverkas av följande förhållanden. Utbyggnaden av vattenfallsverkets kraftstationer äger för närvarande

rum i en takt, motsvarande en årlig produktionsökning av omkring 800 MkWh. Om kraftefterfrågan utvecklar sig inom ramen för den nya prognosen och utbyggnaderna anpassas till en årlig produktionsökning av 600 MkWh/år, medför detta en tendens till minskning av investeringsutgifterna. Man kan också räkna med att distributionsanläggningarna, sedan stamlinjenätet blivit bättre utbyggt, skola kunna bedrivas i något långsammare takt än under det första utbyggnadsskedet, då vissa temporära överdimensioneringar av nätet bli ofrånkomliga.

Slutligen må här framhållas, att den viktigaste utgångspunkten för vattenfallsstyrelsens bedömning av investeringsbehoven är prognosen över den framtida kraftefterfrågans utveckling. Denna prognos är — som varje annan prognos — osäker och kommer i fortsättningen att omprövas från tid till annan. Av vikt är därvid, att kraftproduktionens framtida utveckling sättes i sammanhang med kraft- och bränsleförsörjningen i övrigt. Jag vill i detta sammanhang erinra om att den av Kungl. Maj:t år 1951 tillsatta bränsleutredningen har att upptaga vissa av dessa spörsmål. Sedan utredningen redovisat sina slutliga resultat, torde jämväl utvecklingslinjerna för vattenkraftindustriens framtida utveckling få upptagas till förnyat övervägande.

För budgetåret 1952/53 räknar emellertid vattenfallsstyrelsen med att investeringsvolymen kommer att ökas till ca 245 miljoner kronor mot ca 225 miljoner kronor budgetåret 1951/52. Anslagsbehovet har beräknats till 240,6 miljoner kronor, vartill kommer ett anslag å 15 miljoner kronor för att tillgodose verkets behov av rörelsemedel. Jag avser att senare i dag tillstyrka styrelsens anslagsäskanden.

Då vattenfallsstyrelsens investeringsverksamhet lämpligen kan regleras enbart genom Kungl. Maj:ts befogenhet att innehålla eller ställa de särskilda anslagen till styrelsens förfogande, synes, såvitt nu kan bedömas, behov ej föreligga att för nästa budgetår fastställa någon särskild maximiram för styrelsens investeringsverksamhet. Vid beräkningarna av investeringsverksamhetens omfattning har jag utgått från, att investeringsutgifterna komma att stanna vid högst 220 miljoner kronor budgetåret 1951/52 och 240 miljoner kronor budgetåret 1952/53.

Luftfartsverket.

Luftfartsverkets investeringsutgifter under budgetåret 1950/51 och de av luftfartsstyrelsen planerade investeringarna under budgetåren 1951/52 och 1952/53 framgå av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelsförbrukningen i miljoner kronor.

	1950/51	1951/52	1952/53
Flygfältsbyggen och byggnader	3,5	9,7	6,3
Radio, belysning, fordon m. m.	1,1	1,0	1,3
Övrigt	0,5	1,0	0,6
Summa utgifter	5,1	11,7	8,2

Luftfartsverkets investeringar ha genom beslut av Kungl. Maj:t begränsats till 7 miljoner kronor för vardera av budgetåren 1950/51 och 1951/52. Av sammanställningen framgår, att investeringsutgifterna under det gångna budgetåret stannat vid 5,1 miljoner kronor.

För budgetåren 1951/52 och 1952/53 planerar luftfartsstyrelsen en ökning av investeringarna till 11,7 respektive 8,2 miljoner kronor exklusive vissa beredskapsinvesteringar, som beräknats kosta ca 3 miljoner kronor innevarande och 1 miljon kronor nästa budgetår. Orsaken till denna kraftiga ökning av investeringsverksamheten beror väsentligen av att luftfartsstyrelsen räknat med att en reservflygplats vid Halmsjön skulle färdigställas redan under 1952.

Med hänsyn till givna direktiv om största möjliga återhållsamhet beträffande investeringsverksamheten har undersökts i vad mån möjligheter föreligga att under innevarande och nästa budgetår begränsa luftfartsverkets investeringar till ungefär samma volym som under det gångna budgetåret, d. v. s. vid nuvarande kostnadsläge till ca 7 miljoner kronor. Därvid har framkommit, att vid en dylik planläggning av investeringsverksamheten i första hand arbetena på storflygfältet vid Halmsjön samt utbyggnaden av Bulltofta flygplats böra inrymmas i planen. Om dessa arbeten skola kunna inom den angivna ramen bedrivas på ett ur teknisk och ekonomisk synpunkt önskvärt sätt, måste två andra större arbeten, vartill medel redan anvisats, uppskjutas eller omdisponeras, nämligen ombyggnaden av stationshuset och luftfartsverkets hangar på Bromma flygplats, vilken ursprungligen var avsedd att utföras under budgetåret 1951/52 men nu måste uppskjutas till nästa budgetår, samt de fortsatta sprängningsarbetena på Torslanda flygplats, vilka torde få bedrivas i långsammare takt än planerat. Några beredskapsarbeten kunna icke inrymmas i planen.

Arbetsmarknadsstyrelsen, som i sitt yttrande över luftfartsstyrelsens petita anmält betänkligheter mot omfattningen av de däri föreslagna arbetena, har sedermera i anledning av remiss förklarat sig icke ha något att erinra mot den här redovisade, mera begränsade planen.

Med hänsyn härtill avser jag framdeles föreslå Kungl. Maj:t att fastställa totalbeloppet av luftfartsverkets investeringar budgetåret 1952/53 till 7 miljoner kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår. Jag har därvid förutsatt, att investeringsramen skall få överskridas, om det på grund av de lokala sysselsättningsförhållandena i Stockholm och Göteborg skulle befinnas påkallat att påbörja de förutnämnda ombyggnads- och sprängningsarbetena, vilka äro särskilt lämpliga såsom vinterarbeten.

I anslutning härtill och med hänsyn till föreliggande anslagsbehållningar kan medelsanvisningen för nästa budgetår begränsas till 2 404 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsverket (förrådsfonden).

Väg- och vattenbyggnadsverkets investeringsutgifter under förrådsfonden exklusive Effektförråd och Grustag under budgetåret 1950/51 och de av

styrelsen planerade investeringarna under budgetåren 1951/52 och 1952/53 framgå av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelsförbrukningen i miljoner kronor.

	1950/51	1951/52	1952/53
Garage- och förrådsbyggnader	3,7	3,3	4,4
Maskincentralförråd	17,6	21,0	22,6
Övrigt	0,5	1,1	1,5
Summa utgifter	21,8	25,4	28,5

Jämlikt särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut ha investeringsutgifterna för väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond, såvitt angår kommunikationsdepartementet, för budgetåret 1950/51 maximerats till 23 miljoner kronor (exklusive investeringar i Effektförråd och Grustag). Den faktiska medelsförbrukningen stannade vid 21,8 miljoner kronor. För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t fastställt maximiramen till 23 miljoner kronor samt förklarat Sig vilja framdeles besluta om höjning av beloppet med hänsyn till pris- och lönestegringar.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har beräknat, att investeringsutgifterna vid oförändrad investeringsvolym skulle uppgå till 30 miljoner kronor. Av sammanställningen framgår emellertid att investeringsutgifterna beräknas innevarande budgetår stanna vid 25,4 miljoner kronor och nästa budgetår — vid bifall till styrelsens petita — stiga till 28,5 miljoner kronor.

Statsrådet Hjalmar Nilson kommer senare i dag att tillstyrka styrelsens äskanden och sålunda förorda en anslagsanvisning för nästa budgetår av sammanlagt 25,6 miljoner kronor, vartill kommer ett belopp av 2,8 miljoner kronor under rubriken Effektförråd.

Investeringsverksamhetens omfattning under förevarande kapitalfond torde för nästa budgetår kunna regleras enbart genom anslagsanvisningen, och förslag torde därför icke komma att föreläggas Kungl. Maj:t om någon maximering av de totala investeringsutgifterna.

Väg- och vattenbyggnadsverket (väginvesteringar).

Väg- och vattenbyggnadsverkets utgifter för väginvesteringar¹ under budgetåret 1950/51 och de av styrelsen planerade investeringarna under budgetåren 1951/52 och 1952/53 framgå av följande sammanställning över den faktiska och beräknade medelsförbrukningen i miljoner kronor.

	1950/51	1951/52	1952/53
Vägbyggnader	30,4	47,0	77,6
Brobyggnader	18,8	28,4	35,4
Förstärkning och förbättring av vägar	33,0	39,0	45,0
Beläggningar	15,2	21,0	25,0
Summa utgifter	97,4	135,4	183,0

¹ Exklusive utgifterna under de för extraordinära ändamål anvisade anlagen Vissa vägbyggnadsarbeten och Vissa vägreparationer.

Investeringsutgifterna under budgetåret 1951/52 torde, såvitt nu kan bedömas, komma att stanna vid omkring 125 miljoner kronor.

Det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda investeringsprogrammet för nästa budgetår, vilket förutsätter en sammanlagd medelsförbrukning av 183 miljoner kronor, torde icke vara möjligt att realisera under de förhållanden som kunna väntas föreligga på arbetsmarknaden. Av skäl som statsrådet Hjalmar Nilson tidigare denna dag anfört vid anmälan av väganslagens beräkning i statsverkspropositionen (bil. 8, pt 9) väntas medelsförbrukningen nästa budgetår icke överstiga 156 miljoner kronor.

Anslagen till de statliga väginvesteringarna ha — under beaktande av att dessa jämte övriga å driftbudgeten upptagna anslag, som skola avräknas mot automobilskattemedlen, ansetts sammanlagt icke böra överstiga de beräknade inkomsterna av automobilskatterna — för budgetåret 1951/52 föreslagits till 220,5 miljoner kronor, vilket innebär en minskning med 69,5 miljoner kronor jämfört med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag i petita.

Sammanfattning.

En sammanfattning av anslagsbehov och medelsförbrukning budgetåren 1951/52 och 1952/53 å såväl riksstaten som tilläggsstaten ger följande resultat:

	Reservationer 30/6 1951	Anslag 1951/52	Medels- förbrukn. 1951/52	Anslag 1952/53	Medels- förbrukn. 1952/53
<i>Kapitalbudgeten:</i>					
Postverket	7,6	5,0	9,0	8,2	10,0
Telegrafverket	18,6	203,2	200,0	200,5	200,0
Statens järnvägar	38,9	189,8	217,0	277,3	275,0
Statens vattenfallsverk . .	47,7	205,4	220,0	240,6	240,0
Luftfartsverket	21,1	0,4	7,0	2,4	7,0
Väg- och vattenbyggnads- verkets förrådsfond . . .	3,7	24,6	26,0	25,6	29,0
Summa	137,6	628,4	679,0	754,6	761,0
<i>Driftbudgeten:</i>					
Väginvesteringar	41,4	127,1	125,0	220,5	156,0
Totalsumma	179,0	755,5	804,0	975,1	917,0

I de angivna beloppen ha ej inräknats anslag och medelsförbrukning för statsförvärv av enskilda järnvägar, förstärkning av statens vattenfallsverks rörelsemedel samt ökning av väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfonds effektförråd.

Anslagsbehållningarna uppgingo, såsom framgår av sammanställningen, den 30 juni 1951 till sammanlagt 179 miljoner kronor, vilket innebär en minskning med 38,1 miljoner kronor jämfört med den 30 juni 1950. Un-

der innevarande budgetår beräknas behållningarna komma att minska med 50,6 miljoner kronor å kapitalbudgeten samt öka med 2,1 miljoner kronor å driftbudgeten. För nästa budgetår beräknas en minskning med 6,4 miljoner kronor på kapitalbudgeten och en ökning med 64,5 miljoner kronor på driftbudgeten.

Vid utgången av budgetåret 1952/53 skulle i enlighet härmed anslagsbehållningarna å kapitalfonderna ha gått ned till ungefär 80 miljoner kronor. Beloppet utgör endast omkring 10 % av den beräknade medelsförbrukningen och fördelar sig dessutom mycket ojämnt på de olika kapitalfonderna. Anslagen kunna därför förväntas bli otillräckliga för att upprätthålla den av mig förordade investeringsvolymen för de olika verken, därest en mera väsentlig kostnadsstegring skulle inträda. I sådant fall kan frågan om anvisande av tilläggsanslag komma att framdeles underställas riksdagen.

Vad angår väginvesteringarna skulle däremot vid utgången av budgetåret 1952/53 ha uppkommit en sammanlagd anslagsbehållning av 107 miljoner kronor. Detta sammanhänger med den omläggning till kalenderårsberäkning av väganlagen som statsrådet Hjalmar Nilson i annat sammanhang förordat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anledning av vad jag anfört.

Statens affärsverksfonder.

Postverket.

Av balansräkningen per den 30 juni 1951 för postverkets fond framgår, att postverkets tillgångar uppgå till sammanlagt 324,5 miljoner kronor, varav 83,8 miljoner kronor belöpa på fast egendom, huvudsakligen posthus, 0,3 miljon kronor på fartyg, 15,3 miljoner kronor på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen inklusive balanserade överskottsmedel uppgick till 79,5 miljoner kronor. Under budgetåret 1950/51 har kapitalbehållningen minskat med 0,9 miljon kronor. Exklusive balanserade överskottsmedel uppgick kapitalbehållningen till 77,4 miljoner kronor, innefattande en ökning av behållningen under budgetåret 1950/51 med 2,2 miljoner kronor.

Överskottet i procent av det i medeltal disponerade kapitalet var 21,4 under budgetåret 1950/51 mot 36,0 under budgetåret 1949/50.

[2] 1. Posthus m. m. Till posthus m. m. ha för budgetåren 1950/51 och 1951/52 anvisats samt för budgetåret 1952/53 äskats följande belopp:

Budgetår	Kronor
1950/51	1 000
1951/52	2 000 000
1952/53 (verkets förslag)	4 600 000

Den 1 juli 1951 stod ett belopp av 5,4 miljoner kronor till förfogande å anslaget. Medelsförbrukningen under budgetåret 1950/51 uppgick till 1,7 miljon kronor.

I postverkets nybyggnadsprogram för de närmaste åren ingå i första hand följande byggnadsföretag:

F ö r e t a g	Beräknad byggnads-kostnad	Beräknat belopp för 1952/53
Posthus i Luleå	2 600 000	1 400 000
» i Ängelholm	725 000	400 000
» i Landskrona	2 000 000	500 000
» i Sundsvall	4 000 000	700 000
» i Kålltorp, Göteborg	1 750 000	200 000
» i Boden	2 440 000	200 000
» i Västerås	3 450 000	200 000
Summa kronor	16 965 000	3 600 000

Av de uppräknade företagen beräknas posthusen i Luleå och Ängelholm kunna igångsättas under budgetåret 1951/52. I sammanställningen angivna företag ha samtliga med undantag av posthusen i Boden och Sundsvall tidigare anmälts för riksdagen.

Generalpoststyrelsen.

I skrivelse den 31 augusti 1951 har generalpoststyrelsen framlagt sina anslagsäskanden för budgetåret 1952/53. Byggnadskostnaden för samtliga sådana större byggnadsföretag, som hittills anmälts för riksdagen och som representera aktuella behov men ännu under sommaren 1951 icke kunnat igångsättas, beräknar styrelsen till 23 miljoner kronor. Ehuru de faktiska förhållandena i fråga om behovet av nya eller i vissa fall utvidgade och förbättrade postlokaler är sådant, att flera andra förslag till utökning av postverkets nybyggnadsprogram hade bort framläggas, har styrelsen därför ansett sig böra inskränka sina nya förslag till att gälla endast två företag.

Dessa äro dels nytt posthus i Boden, kostnadsberäknat till 2 440 000 kronor, dels det redan i fjolårets statsverksproposition omnämnda nya posthuset i Sundsvall, som beräknas kosta 4 000 000 kronor.

Av generalpoststyrelsens motivering för de nya byggnadsföretagen inhämtas följande.

I B o d e n hyr postverket sedan 1937 lokaler i telegrafverkets fastighet. Postkontoret Boden 1 och postdirektionen i övre norra distriktet disponera de förhyrda lokalerna. Under de sistförflutna 15 åren har folkmängden i Boden starkt ökat och poströrelsens omfattning som följd därav vidgats. Folkmängdssiffran har sålunda stigit från ca 7 000 år 1938 till ca 11 500 vid 1950 års utgång. Antalet försändelser har under samma tid vuxit med 0,7 miljon ankommande och 4,8 miljoner avgående. De av postverket disponerade lokalerna äro därför otillräckliga för sitt ändamål. Telegrafverket behöver vidare för sina riks- och automatstationer disponera de lokaler postkontoret nu innehar i byggnaden.

De båda verken ha funnit, att lokalfrågan icke kan lösas genom tillbyggnad av telegrafverkets fastighet. Bodens stad har till postverket försålt en för posthus lämplig tomt i centrum av staden men i köpeavtalet uppställt såsom villkor, att riksdagen före den 1 juli 1952 skall ha lämnat medgivande till uppförandet av nytt posthus.

Den nybyggnad generalpoststyrelsen planerar i Boden skulle komma att inrymma postkontor i bottenvåningen, lokaler för postdirektionen i våning- en däröver samt i en tredje våning uthyrbara kontorslokaler.

Inklusive tomtkostnad om 10 000 kronor beräknas det nedlagda kapitalet komma att uppgå till 2 450 000 kronor. Hyresavkastningen uppskattas till 6 % på detta belopp.

De förhållanden som föranlett behovet av nytt posthus i S u n d s v a l l beskrevos vid anmälan av generalpoststyrelsens anslagsäskanden i fjolårets statsverksproposition. Generalpoststyrelsen hade emellertid då ännu ej fattat beslut rörande byggnadens definitiva utformning.

Med hänsyn bl. a. till behovet att effektivt utnyttja den inköpta tomtmarken har styrelsen slutligen tagit ställning till förmån för ett byggnadsprojekt omfattande två huskroppar med respektive fem och fyra våningar samt sammanbindningsflygel i en våning. I byggnaden skulle förutom lokaler åt postkontoret och distriktets postdirektion inrymmas lämpliga kontorslokaler för ett antal statliga myndigheter, som äro i stort behov därav.

Byggnaden beräknas kosta 4 000 000 kronor. Härtill kommer tomtkostnaden som utgjort 500 000 kronor. Hyresavkastningen på det sålunda nedlagda kapitalet uppskattas till 6 %.

I anslutning till kostnadsberäkningarna för dessa nybyggen meddelar generalpoststyrelsen, att den prisstegring som inträffat under andra halvåret 1950 och första halvåret 1951 framtvingat en omprövning av ett flertal tidigare verkställda kostnadsberäkningar för pågående och planerade byggnadsföretag. De kostnadsökningar, som beräknas uppstå i förhållande till de totalkostnader, varmed man räknade då ifrågasvarande företag anmäldes för riksdagen, framgå av följande sammanställning:

	Tidigare beräknad totalkostnad, kronor	I aug. 1951 beräknad totalkostnad, kronor
<i>Pågående byggnadsföretag.</i>		
Posthus i Huskvarna	770 000	795 000
» i Katrineholm	1 000 000	1 200 000
» i Eskilstuna	2 500 000	3 250 000
» i Vetlanda	960 000	1 250 000
» i Luleå ¹	2 100 000	2 600 000
Om- och tillbyggnad av posthuset i Norrtälje ...	770 000	830 000
Ombyggnad inom centralposthuset i Stockholm ..	1 100 000	1 950 000
Tillbyggnad av posthuset i Uddevalla	125 000	165 000
	<hr/> Summa	<hr/> 9 325 000
		12 040 000
<i>Ej påbörjade byggnadsföretag.</i>		
Posthus i Landskrona	1 610 000	2 000 000
» i Källtorp, Göteborg	1 500 000	1 750 000
» i Västerås	2 650 000	3 450 000
» i Ängelholm	560 000	725 000
» i Nässjö	1 750 000	2 275 000
	<hr/> Summa	<hr/> 8 070 000
		10 200 000
	<hr/> Totalsumma kronor	<hr/> 17 395 000
		22 240 000

Dessa beräkningar innefatta i viss utsträckning även kostnadsökningar som föranletts av ändring i byggnadsplanerna. Beträffande posthuset i Landskrona må framhållas, att det ursprungligen fastställda förslaget måst helt omarbetas på grund av ändrade stadsplaneförhållanden.

Generalpoststyrelsen beräknar medelsförbrukningen under innevarande budgetår på anslaget till Posthus m. m. till ca 4,1 miljoner kronor, varav

¹ Påbörjas tidigast i januari 1952.

ca 2,4 miljoner kronor för pågående arbeten och 1,7 miljon kronor för arbeten som beräknas kunna påbörjas under budgetåret.

Förbrukningen under budgetåret 1952/53 uppskattas till ca 5,9 miljoner kronor. Då en anslagsbehållning om 1,3 miljon kronor beräknas föreligga vid innevarande budgetårs utgång skulle för budgetåret 1952/53 erfordras ett anslag om 4,6 miljoner kronor. Styrelsen hemställer härom.

Departementschefen.

Stark folkökning i de större tätorterna under de sistförflutna tio åren jämte samtidig utvidgning av postverkets rörelse med nya rörelsegrenar har medfört, att ett växande behov av rymligare och tidsenligare postlokaler uppstått på många orter. Som följd härav har ett omfattande nybyggnadsprogram utarbetats och riksdagen har successivt godkänt planerna för ett stort antal posthusbyggen. Investeringsbegränsningen har emellertid förantlett, att dessa arbeten i stor utsträckning ännu icke kunnat påbörjas. Jag har emellertid intet att erinra mot att byggnadsprogrammet utvidgas med nya posthus i Boden och Sundsvall.

I syfte att möjliggöra en ökning av posthusbyggandet har byggnadskvoten för posthusbyggnader m. m. successivt höjts från 2 miljoner kronor 1949 till 3 miljoner kronor 1950 och 4 miljoner kronor 1951. Sistnämnda siffra torde med hänsyn till inträdda kostnadsökningar numera motsvara ca 5,2 miljoner kronor.

Postverkets investeringar i posthus torde i anslutning härtill böra för budgetåret 1951/52 inriktas på en total medelsförbrukning av omkring 4 miljoner kronor och för budgetåret 1952/53 på en medelsförbrukning av omkring 5,2 miljoner kronor. Någon ökning utöver nämnda nivå synes för närvarande icke böra ske med hänsyn till mångfalden av angelägna byggnadsföretag inom andra investeringsområden.

Behållningen å anslaget till Posthus m. m. beräknas den 1 juli 1952 med här angivna utgångspunkter till omkring 1,3 miljon kronor. På grund härav erfordras för nästa budgetår ett anslagstillskott på 3,9 miljoner kronor för postverkets ordinarie byggnadsarbeten. För att möjliggöra en utvidgning av byggnadsverksamheten om en sådan skulle befinnas önskvärd med hänsyn till de lokala sysselsättningsförhållandena eller eljest bör en reserv av 0,7 miljon kronor inräknas i anslaget. Från denna reserv böra även eventuellt uppkommande merkostnader kunna bestridas. I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår behöva anvisas med 4,6 miljoner kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Posthus m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 4 600 000 kronor.

[3] 2. Fastighetsförvärv. Till inköp av fastigheter för postverkets räkning ha för budgetåren 1950/51 och 1951/52 anvisats samt för budgetåret 1952/53 äskats följande belopp:

Budgetår	Kronor
1950/51	500 000
1951/52	—
1952/53 (verkets förslag)	500 000

Vid utgången av budgetåret 1950/51 fanns å investeringsanslaget till Inköp av fastigheter en behållning av ca 910 000 kronor. Detta belopp står till förfogande för budgetåret 1951/52.

Generalpoststyrelsen.

För nästa budgetår äskar generalpoststyrelsen anslag till inköp av fastigheter med 500 000 kronor.

Styrelsen förväntar, att under budgetåret 1951/52 angelägna fastighetsköp, varom förhandlingar nu pågå, komma att äga rum i Karlskoga, Stockholm och Lidköping. Likvider skola vidare utgivas på grund av redan träffade avtal rörande tomtförvärv i Boden och Norrtälje. Sammanlagt beräknas belastningen på anslaget under innevarande budgetår komma att uppgå till ca 890 000 kronor.

Beträffande medelsåtgången för liknande förvärv under nästa budgetår anser sig generalpoststyrelsen icke för närvarande kunna utföra någon beräkning, enär styrelsen vid förhandlingar om förvärv kunnat iakttaga en viss återhållsamhet från säljarnas sida. Styrelsen angiver såsom orsak härtill det på senaste tid labila penningmarknadsläget.

Styrelsen anser det dock vara av vikt, att till förfogande stående anslagsbelopp för inköp av fastigheter icke är alltför snävt tilltaget. Ett belopp av minst 500 000 kronor bör därför finnas tillgängligt under ett budgetår.

Om köpeskillingarna för samtliga förutnämnda fastighetsförvärv skola bestridas från anslaget till Inköp av fastigheter kommer endast 20 000 kronor att kvarstå å anslaget vid innevarande budgetårs utgång. Hela det önskvärda beloppet om 500 000 kronor behöver då anvisas. Generalpoststyrelsen hemställer härom.

Departementschefen.

Enligt gällande bestämmelser må anslaget till Inköp av fastigheter tagas i anspråk endast om köpeskillingen för ett fastighetsförvärv icke överstiger 100 000 kronor. Kungl. Maj:t har emellertid medgivit generalpoststyrelsen att under budgetåret 1951/52 inköpa fastigheter för en sammanlagd köpeskillning av 585 000 kronor med anlitande av medel från Postverkets dispositionsanslag. Med hänsyn härtill torde förevarande anslag för nästa budgetår kunna anvisas med allenast ett formellt belopp av 1 000 kronor.

Den för närvarande gällande begränsningen av dispositionsrätten till anslaget till Inköp av fastigheter innefattar en inskränkning i förhållande till vad som gällde före den 1 juli 1947, då anslaget kunde av Kungl. Maj:t disponeras för fastighetsförvärv utan annan begränsning i fråga om köpeskillingen än som föranleddes av anslagets storlek. Då den år 1947 vidtagna begränsningen visat sig medföra vissa olägenheter torde, därest riksdagen

ej finner anledning till erinran däremot, anslaget i fortsättningen böra få tagas i anspråk för fastighetsförvärv utan begränsning av köpeskillingens storlek. Generalpoststyrelsen synes dock alltjämt böra få genomföra fastighetsförvärv utan Kungl. Maj:ts hörande endast inom ramen för de belopp som Kungl. Maj:t för ändamålet ställer till styrelsens förfogande och intill ett högsta belopp av 100 000 kronor för varje särskilt förvärv.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av fastigheter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kronor.

[4] 3. **Anskaffning av automobiler m. m.** Till anskaffning av automobiler m. m. (bilar och elektriska plattformsvagnar) för postverkets räkning ha för budgetåren 1950/51 och 1951/52 anvisats samt för budgetåret 1952/53 äskats följande belopp:

Budgetår	Kronor
1950/51	450 000
1951/52	400 000
1952/53 (verkets förslag)	700 000

Vid utgången av budgetåret 1950/51 fanns å anslaget en behållning av ca 40 000 kronor. Medelsförbrukningen hade under budgetåret utgjort ca 490 000 kronor. För innevarande budgetår stå ca 440 000 kronor till förfogande.

Generalpoststyrelsen.

Generalpoststyrelsen äskar för nästa budgetår anslag till anskaffning av automobiler m. m. med 700 000 kronor.

Anskaffningarna under innevarande budgetår beräknas taga i anspråk 420 000 kronor, varav 280 000 kronor till automobiler och 140 000 kronor till plattformsvagnar. Budgetåret 1952/53 anser styrelsen erforderligt att automobiler inköpas för ca 400 000 kronor och plattformsvagnar för ca 300 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet utgör således ca 700 000 kronor. Ökningen i förhållande till innevarande budgetår föranledes av att den i bruk varande materielen till avsevärd del är försliten och måste ersättas.

Enär anslagsreservationen vid utgången av budgetåret 1951/52 beräknas uppgå till endast ca 20 000 kronor, hemställer generalpoststyrelsen att 700 000 kronor anvisas för budgetåret 1952/53.

Departementschefen.

Med hänsyn till behovet av omfattande ersättningsanskaffningar i fråga om postverkets automobiler och plattformsvagnar har jag intet att erinra mot generalpoststyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av automobiler m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor.

[5] 4. Postverkets diligenstrafik. Under denna rubrik för budgetåren 1950/51 och 1951/52 anvisade samt för budgetåret 1952/53 äskade anslag framgå av följande sammanställning:

	1950/51	1951/52	1952/53
Garagebyggnader m. m.	200 000	300 000	300 000
Anskaffning av bilmateriel för diligensrörelsen.....	200 000	1 800 000	1 900 000
Förvärv av billinjer	250 000	500 000	700 000
Summa kronor	650 000	2 600 000	2 900 000

Vid utgången av budgetåret 1950/51 förelåg å anslaget till Garagebyggnader m. m. en behållning av ca 318 000 kronor, under det att å anslagen till Anskaffning av bilmateriel för diligensrörelsen och Förvärv av billinjer endast kvarstodo 1 000 respektive 36 000 kronor.

Generalpoststyrelsen.

Generalpoststyrelsen framhåller beträffande anslaget till Garagebyggnader m. m., att det visat sig allt svårare att tillgodose garageringsbehovet för diligensmaterielen på flera orter, däribland Bastuträsk, Lycksele, Malåsträsk, Pajala och Åsele. Planer ha därför upprättats på ny- eller tillbyggnad av diligensgarage. I Pajala och Lycksele föreligga särskilt svåra förhållanden. Styrelsen förutsätter därför att garagefrågorna på dessa platser lösas under innevarande budgetår. Medelsförbrukningen för ändamålet beräknas uppgå till ca 600 000 kronor. Härigenom skulle av de till förfogande stående medlen endast återstå 15 000 kronor vid budgetårets utgång. Då medelsbehovet för budgetåret 1952/53 beräknas till ca 300 000 kronor hemställer styrelsen att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

För anskaffning av bilmateriel till diligensrörelsen stå under innevarande budgetår till förfogande 1 801 000 kronor. Generalpoststyrelsen meddelar, att detta belopp i sin helhet kommer att förbrukas under budgetåret för likvidering av beställda och delvis redan levererade fordon.

Ett stort antal diligenser som varit i trafik sedan 1936—40 behöva ersättas under budgetåret 1952/53. Vidare böra vid ersättning av förslitna lastbilar anskaffas vagnar med dieselmotorer. Viss nyanskaffning är även behövlig på grund av diligensrörelsens utvidgning. Styrelsen beräknar medelsförbrukningen under nästa budgetår till ca 400 000 kronor för nyanskaffning och ca 1 500 000 kronor till anskaffning av ersättningsmateriel och hemställer därför om anslag med 1 900 000 kronor för budgetåret 1952/53.

Medelsbehovet för billinjeförvärv under innevarande och nästa budgetår beräknar generalpoststyrelsen till ett sammanlagt belopp av ca 1 200 000 kronor. Preliminära överenskommelser ha träffats om förvärv för en sammanlagd köpeskilling av över 100 000 kronor och förberedande undersökningar pågå om ytterligare förvärv för sammanlagt ca 1 miljon kronor. Då 536 000 kronor stå till förfogande för innevarande budgetår, hemställer styrelsen om anslag med 700 000 kronor för budgetåret 1952/53.

Departementschefen.

Generalpoststyrelsens förslag under denna anslagsrubrik ha icke givit mig anledning till erinran.

Vid anmälan i 1951 års statsverksproposition av generalpoststyrelsens anslagsäskanden till postverkets diligenstrafik framhöll min företrädare, att, därest riksdagen icke hade något att erinra, det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de fondöverföringar, vilka kunde föräledas av bifall till den av statens sakrevision väckta frågan om överflyttning till statens järnvägar av postverkets diligenstrafik. Slutlig anmälan av detta ärende har ännu icke kunnat äga rum.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1952/53 anvisa följande investeringsanslag, nämligen

a) Garagebyggnader m. m.	300 000 kronor,
b) Anskaffning av bilmateriel för diligen-
rörelsen	1 900 000 kronor,
c) Förvärv av billinjer	700 000 kronor.

Telegrafverket.

Av balansräkningen per den 30 juni 1951 för telegrafverkets fond framgår, att telegrafverkets tillgångar uppgå till sammanlagt 1 828,0 miljoner kronor, varav 1 669,7 miljoner kronor belöpa på fast egendom, 76,0 miljoner kronor på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen inklusive balanserade överskottsmedel uppgick till 985,1 miljoner kronor. Under budgetåret 1950/51 har kapitalbehållningen ökat med 84,4 miljoner kronor.

Överskottet i procent av det i medeltal disponerade kapitalet var 4,7 under budgetåret 1950/51 mot 5,7 under budgetåret 1949/50.

[6] 1. Utvecklingen av telegrafverkets rörelse. Telegrafstyrelsen har i skriftelse den 5 september 1951 lämnat följande uppgifter rörande utvecklingen av telegrafverkets rörelse, mätt i antalet telefonapparater och radiolicenser samt taxerade samtal och telegram, under tiden sedan år 1944. Uppgifterna för år 1951 äro därvid beräknade med ledning av utvecklingen under tiden januari—juni.

År	Telefonapparater			Radiolicenser		
	antal vid årets slut	absolut ökning	i %	antal vid årets slut	absolut ökning	i %
1944	1 146 000	74 600	7,0	1 784 200	75 200	4,1
1945	1 221 100	75 100	6,6	1 839 900	55 700	3,1
1946	1 314 100	93 000	7,6	1 895 300	55 400	3,0
1947	1 425 500	111 400	8,5	1 959 300	64 000	3,4
1948	1 505 800	80 300	5,6	2 025 100	65 800	3,4
1949	1 591 500	85 700	5,7	2 095 500	70 400	3,5
1950	1 683 200	91 700	5,8	2 153 000	57 500	2,7
1951	1 779 200	96 000	5,7	2 210 500	57 500	2,7

	Taxerade rikssamtal		Taxerade telegram	
	antal	ökning i %	antal	ökning i %
1944	84 845 000	7,1	6 379 000	7,9
1945	88 106 000	3,8	7 279 000	14,1
1946	95 331 000	8,2	8 274 000	13,7
1947	99 352 000	4,2	8 263 000	— 0,1
1948	103 781 000	4,5	8 254 000	— 0,1
1949	109 367 000	5,4	8 384 000	1,6
1950	115 600 000	5,7	8 771 000	4,6
1951	121 000 000	4,7 (6,0) ¹	8 700 000	— 0,8

¹ Se sid. 25.

I anslutning härtill erinrar telegrafstyrelsen om att i 1951 års statsverksproposition förutsatts, att de för budgetåret 1951/52 tillgängliga anslagsmedlen skulle medgiva en ökning av antalet apparater med 80 000 å 90 000. Ökningen under kalenderåret 1951 beräknas nu till cirka 96 000 apparater. För budgetåret 1951/52 räknar telegrafstyrelsen med en något mindre ökning av apparatantalet, sannolikt cirka 90 000. Vissa rykten, som i samband med den i 1951 års statsverksproposition aviserade höjningen av telefonavgifterna uppkommo om höjning även av inträdesavgiften för telefonabonnemang, synas nämligen ha bidragit till en viss forcering av nyteckningarna under de första månaderna av år 1951. För budgetåret 1952/53 har telegrafstyrelsen — för att kunna minska det stora antalet väntande abonnenter — i sina anslagsäskanden räknat med en ökning av antalet apparater med 95 000 å 100 000.

Trots det stora antal nya abonnenter, som kunnat inkopplas, har antalet väntande abonnenter ej kunnat nedbringas jämfört med år 1950. Utvecklingen i detta hänseende belyses av följande uppgifter rörande antalet anmälda nya abonnemang, som vid olika tidpunkter icke kunnat inkopplas inom tre månader på grund av för liten stationskapacitet, brist på lokalkablar osv. Detta antal utgjorde

	1947	1948	1949	1950	1951
1/1	5 400	16 700	20 600	19 000	17 200
1/4	23 900	18 700	18 200	18 900
1/7	9 000	22 600	18 800	18 900	20 000
1/10	24 500	19 400	18 200	19 100

Alltjämt måste antalet abonnenter, som få vänta minst tre månader, få anses oskäligt stort. Man måste också taga hänsyn till att även förut befintliga abonnenter, som på grund av flyttning begära att få sin telefon uppsatt vid annan station, drabbas av nuvarande svårigheter och kunna få vänta lika länge som nya abonnenter på att återfå sin telefon.

Av de meddelade trafiksiffrorna framgår, att även ökningen av telefontrafiken — trots de fr. o. m. den 1 april 1951 genomförda taxehöjningarna — varit betydande. I själva verket har ökningen av taxerade samtal varit större än tabellen anger av den anledningen, att den successivt pågående automatiseringen även av rikstrafik medför, att förut periodavgiftsbelagda samtal debiteras å abonnenternas samtalsräknare i stället för genom samtalsspecifikationer och därför ej längre komma att ingå i det statistiskt uppgivna antalet taxerade samtal. Om hänsyn togs till detta förhållande, stiger ökningsprocenten från i tablån uppgivna 4,7 % till över 6 %. För telegramtrafiken har däremot, sannolikt delvis beroende på höjningen av den inländska telegramtaxan fr. o. m. den 1 april 1951, måst registreras någon minskning.

Telegrafstyrelsen erinrar, att styrelsen vid upprepade tillfällen haft anledning framhålla de svårigheter, som uppkommit därigenom, att investere-

ringarna vid telegrafverket icke kunnat hålla jämna steg med abonnent- och trafikökningen efter kriget. Vid bedömandet av styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1952/53 måste hänsyn också tagas till att det uppdämda behovet av nyanläggningar undan för undan blivit allt större. Den omständigheten, att anläggningsarbetena ha måst skjutas på framtiden, har också till följd av penningvärdesförsämringen lett till att kostnaderna nu bli avsevärt större än de skulle ha varit tidigare.

I detta sammanhang understryker styrelsen, att de kostnader, som nedläggas på den pågående automatiseringen av telefontrafiken, utöver den standardförbättring som automatiseringen innebär, utgöra en ur ekonomiska synpunkter mycket fördelaktig kapitalplacering samtidigt som den medför besparing av arbetskraft. Alldeles speciellt gäller detta, sedan man efter automatisering av de lokala näten kan automatisera även rikstrafiken. Sålunda har f. n. införts s. k. *halvautomatisk* rikstrafik på cirka 1 000 riksledningar, vilka på ankomstsidan fördela sig på 21 automatiska centralstationer. Vid denna expeditionsform har telefonistarbetet på adresstationen helt eller delvis övertagits av automatiska kopplingsorgan. Man kan beräkna att härigenom ha inbesparats cirka 300 expeditionsplatser och cirka 550 telefonister. Sistnämnda besparing kan f. n. beräknas motsvara cirka 6 miljoner kronor per år, vartill komma minskade kostnader för expeditionsplatser och lokaler, som i annat fall hade måst anskaffas. När det gäller trafik mellan fullständigt automatiserade områden, införes successivt *helautomatisk* trafik, varvid man även inbesparar telefonistarbetet å avgångsstationen. Hittills har sådan helautomatisering endast införts då det gäller samtal i de två lägsta avgiftsklasserna. Gjorda erfarenheter visa, att man genom dylik helautomatisering gör ytterligare mycket stora besparingar i telefonistavlönningar. Såsom styrelsen anförde i petita hösten 1950 är den kapitalinsats, som erfordras för anordnande av helautomatisk rikstrafik mellan två förut automatiserade områden, så obetydlig, att man kan räkna med en avkastning av ej mindre än 50 % på kapitalinsatsen. Hittills verkställd helautomatisering av rikstrafik kan beräknas ha medfört en minskning med omkring 80 telefonister, motsvarande en besparing av omkring 1 miljon kronor per år.

Telegrafstyrelsen har vidare upplyst, att genom automatiseringen under de sista 10 åren kunnat friställas sammanlagt omkring 6 700 telefonister och personal vid växelstationer. Trots den fortgående trafikökningen har under de senaste åren antalet telefonister vid telegrafverket kunnat hållas i stort sett oförändrat.

På grundval av det nu anförda har telegrafstyrelsen framlagt sina anslagsäskanden å riksstaten för nästa budgetår. Å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår har styrelsen äskat medel till telefon- och telegrafanläggningar samt till försvarsberedskap. En sammanställning av de för budgetåren 1949/50—1951/52 anvisade samt å tilläggsstat till riksstaten för sistnämnda budgetår och å riksstaten för nästa budgetår äskade anslagen under telegrafverkets fond visa följande belopp.

	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53
		tusental kronor		
Telefonstations- och förrådsbyggnader m. m.	3 200	2	6 775	6 650
Telefon- och telegrafanläggningar ..	112 000	133 000	155 000	235 400
			+ 30 900 ¹	
Radioanläggningar	1 800	3 800	3 656	3 580
Diverse anslag	5 300	13 201	6 100	5 260
			+ 775 ¹	
	122 300	150 003	203 206	250 890

De för nästa budgetår äskade anslagen till telefonstations- och förrådsbyggnader m. m. utgöra 6 000 000 kronor för telefonstationsbyggnader och 650 000 kronor för förrådsbyggnader. Anslagen till telefon- och telegrafanläggningar fördela sig på riks- och landskablar med 72 000 000 kronor, på telefon- och telegrafstationer med 85 200 000 kronor och på nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar med 78 200 000 kronor. Inom gruppen radioanläggningar avse 1 970 000 kronor rundradioanläggningar, 1 410 000 kronor radioanläggningar för kommersiell trafik och 200 000 kronor radioanläggningar för luftfarten. Gruppen diverse anslag innefattar 400 000 kronor till inköp av fastigheter, 1 360 000 kronor till försvarsberedskap och 3 500 000 kronor såsom telegrafverkets dispositionsanslag.

Yttranden.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i yttrande den 29 september 1951 framhållit, att den ökning av investeringarna i telefon- och telegrafanläggningar, radioanläggningar m. m., som avses åstadkommas inom ramen för de äskade anslagen, icke synes vara av sådan storleksordning, att därmed några speciella arbetsmarknadsproblem skulle uppkomma. Så torde icke heller vara förhållandet med telegrafverkets investeringar i byggnader, så vitt gäller arbetsmarknaden i dess helhet. Rent lokalt kunna de byggnadsföretag, som avses att utföras, dock inverka på byggnadsarbetsmarknaden. De i telegrafstyrelsens skrivelse framträdande önskemålen om ökning av investeringarna i byggnader kunna anses symptomatiska för alla områden, där verksamheten under flera år hållits tillbaka genom byggnadsregleringen. När de på här ifrågakvarande områden avsedda ökningarna i byggnadsverksamheten läggas till andra nödvändiga investeringar, måste synbarligen nybyggnadsbehov framträda, vilkas tillfredsställande medför övergång av arbetskraft till byggnadsindustrien från andra yrkesområden.

Statens handels- och industrikommission har i yttrande den 23 oktober 1951 framhållit, att telegrafstyrelsens byggnads- och anläggningsarbeten icke synas vara av den omfattning att, såvitt nu kan överblickas, några allvarliga hinder mot deras realiserande skola behöva uppstå ur materiel-synpunkt. I fråga om övriga materielkrävande investeringar framhåller

¹ Åskat å tilläggsstat.

kommissionen, att huvuddelen av dessa torde komma att utläggas hos den svenska industrien. I stort sett komma beställningarna icke att innebära någon tyngande beläggning av produktionskapaciteten. Telegrafverkets huvudleverantörer ha på förfrågan uppgivit, att inhemska leveranser av här ifrågakvarande storleksordning säkerligen icke komma att få någon menlig inverkan på företagens exportmöjligheter.

Därest handelsförhållandena gentemot utlandet icke alltför mycket försämrats under det kommande året, anser kommissionen, att icke heller ur valutasynpunkt några allvarliga hinder mot det framlagda investeringsprogrammet behöva befaras. Beträffande möjligheterna att fylla hela behovet av vissa metaller, främst koppar, erinrar kommissionen dock om att dessa äro i hög grad beroende av de internationella allokeringarna och av de blivande handelsavtalen med vissa främmande länder.

Departementschefen.

Telegrafstyrelsen har i sina petita äskat investeringsanslag å sammanlagt ca 250,9 miljoner kronor för nästa budgetår och har därvid räknat med en medelsförbrukning av 267,7 miljoner kronor. Under punkten 1 har jag anmält, att telegrafverkets investeringsverksamhet, med hänsyn till de angelägna behov som föreligga inom andra delar av den statliga samfärdseln, bör bibehållas vid samma omfattning som beräknats för innevarande budgetår, d. v. s. 200 miljoner kronor.

Det mot denna investeringsverksamhet svarande behovet av investeringsanslag uppgår, enligt telegrafstyrelsens beräkningar, till sammanlagt 185 450 000 kronor. Som jag tidigare framhållit är det emellertid tänkbart, att ökat utrymme kan beredas telegrafverkets investeringar om statens järnvägars investeringar av olika skäl icke skulle kunna ökas i avsedd omfattning. På grund härav synes en anslagsreserv på förslagsvis 15 miljoner kronor böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att möjliggöra en dylik utvidgning av investeringsverksamheten.

Efter samråd med chefen för telegrafverket förordar jag, att av det förutnämnda anslagsbeloppet å 185 450 000 kronor sammanlagt 179 miljoner kronor fördelas på anslagen till Riks- och landskablar m. m., Telefon- och telegrafstationer samt Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar, medan återstoden, 6 450 000 kronor, bör fördelas på övriga anslag. Anslagsreserven å 15 miljoner kronor bör fördelas på förstnämnda tre anslag. I enlighet med ett av telegrafstyrelsen under hand överlämnat förslag, till vilket jag ansluter mig, böra anslagen för nästa budgetår anvisas med följande belopp, nämligen

	Anslag	Därav till Kungl. Maj:ts förfogande
Riks- och landskablar m. m.	65 000 000	6 000 000
Telefon- och telegrafstationer	63 000 000	3 000 000
Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar	66 000 000	6 000 000
Summa	194 000 000	15 000 000

Förslaget innebär en avsevärd minskning jämfört med telegrafstyrelsens ursprungliga äskanden. Det torde likväl, enligt vad jag gjort mig under- rättad om, kunna bli möjligt att inkoppla 80 000—90 000 nya apparater nästa budgetår, under förutsättning att flera abonnenter dela stationsledningar, där detta med hänsyn till anläggningskostnaderna är påkallat. För egen del finner jag det önskvärt, att tillgängliga resurser i nuvarande läge på detta sätt utnyttjas för att möjliggöra inkoppling av flera abonnenter. Telegrafverkets kabelprogram samt stationsautomatisering måste likaledes bedrivas i avsevärt mindre omfattning än styrelsen räknat med. Sålunda torde bl. a. arbetena på rikskabeln Örebro—Lindesberg få framflyttas i tiden.

Under punkten 10 gör jag hemställan om anvisande av nu ifrågavarande tre anslag. Under innevarande budgetår uppkommande brister på dessa anslag böra täckas medelst anslag å tilläggsstat. Jag avser därför att i annat sammanhang föreslå anvisande av tilläggsanslag till Riks- och landskablar med 10 300 000 kronor, till Telefon- och telegrafstationer med 7 100 000 kronor och till Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar med 13 500 000 kronor.

Det återstående anslagsbeloppet å 6 450 000 kronor bör fördelas på anslagen till Telefonstationsbyggnader m. m. med 1 400 000 kronor, Förrådsbyggnader m. m. med 100 000 kronor, Rundradioanläggningar med 200 000 kronor, Radioanläggningar för kommersiell trafik med 1 050 000 kronor, Radioanläggningar för luftfarten med 200 000 kronor och Telegrafverkets dispositionsanslag med 3 500 000 kronor. Anslagen till Inköp av fastigheter samt Försvarsberedskap vid telegrafverket böra anvisas med allenast formella belopp av 1 000 kronor. Hemställan om anslagsanvisning för angivna ändamål göres under punkterna 7—9 och 11—14.

I fråga om telegrafverkets försvarsberedskap förutsätter jag, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter framställning av telegrafstyrelsen, omdisponera äldre anslagsmedel så att vissa av de av styrelsen nu förordade beredskapsföretagen kunna utföras. I annat sammanhang hemställer jag vidare om anvisande av 775 000 kronor å tilläggsstat till försvarsberedskapsändamål.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle att av- giva yttrande i anledning av vad jag anført.

[7] 2. Telefonstationsbyggnader m. m. Till telefonstationsbyggnader m. m. ha för budgetåren 1950/51 och 1951/52 anvisats samt för budgetåret 1952/53 äskats följande belopp:

Budgetår	Kronor
1950/51	1 000
1951/52	6 550 000
1952/53 (verkets förslag)	6 000 000

Vid utgången av budgetåret 1950/51 fanns å anslaget en behållning av ca 8,3 miljoner kronor. Den 1 juli 1951 stod alltså ett belopp av nära 15 miljoner kronor till förfogande. Medelförbrukningen under budgetåret 1950/51 utgjorde ca 3,7 miljoner kronor.

I telegrafverkets nybyggnadsprogram för de närmaste åren ingå i första hand följande byggnadsföretag:

F ö r e t a g	Beräknad byggnads-kostnad	Beräknat belopp för 1952/53
Tillbyggnad av telefonstationsfastigheten i Jönköping	1 400 000	600 000
Telefonstationsbyggnad i Ängelholm	575 000	300 000
Telefonstationsbyggnad i Frölunda, Göteborg	440 000	200 000
Tillbyggnad av telegrafverkets stationsbyggnad i kvarteret Skvalperup i Malmö	525 000	200 000
Telefonstationsbyggnad i Visby	1 000 000	600 000
Om- och tillbyggnad av telegrafverkets stationsfastighet i Örnsköldsvik	475 000	100 000
Om- och tillbyggnad av telegrafverkets stationsfastighet i kvarteret Aeolus i Stockholm	4 100 000	400 000
Telefonstationsbyggnad i Arvidsjaur	640 000	400 000
Telefonstationsbyggnad i Gällivare	700 000	400 000
Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Karlstad	955 000	600 000
Nybyggnad för post- och telegrafverken i Mora	1 200 000	400 000
Telefonstationsbyggnad i Luleå	1 050 000	500 000
Telefonstationsbyggnad i Nässjö	940 000	600 000
Tillbyggnad av telegrafverkets stationsfastighet i Halmstad	900 000	600 000
Tillbyggnad av telegrafverkets stationsbyggnad i Hålsingborg	650 000	500 000
Telefonstationsbyggnad i Ystad	560 000	400 000
Telefonstationsbyggnad i Strängnäs	825 000	200 000
Telefonstationsbyggnad i Kramfors	700 000	350 000
Telefonstationsbyggnad i Nyköping	1 550 000	450 000
Telefonstationsbyggnad i Arboga	500 000	50 000
Telefonstationsbyggnad i Kortedala i Göteborg	400 000	200 000
Post- och telefonstationsbyggnad i Leksand	400 000	50 000
Tillbyggnad till telefonstationsbyggnad i Motala	250 000	200 000
Telefonstationsbyggnad i Sala	800 000	250 000
Telefonstationsbyggnad i Sunne	500 000	50 000
Telefonstationsbyggnad i Vimmerby	500 000	50 000
Tillbyggnad till stationsbyggnad i Örebro	1 700 000	350 000
Summa	24 235 000	9 000 000

Telegrafstyrelsen.

I skrivelse den 5 september 1951 har telegrafstyrelsen äskat 6 000 000 kronor till telefonstationsbyggnader m. m. för nästa budgetår. Styrelsen har därvid räknat med en behållning den 30 juni 1952 av ca 7,6 miljoner kronor och en medelsförbrukning budgetåret 1952/53 av ca 13,6 miljoner kronor.

Telegrafstyrelsen har därvid föreslagit sammanlagt 12 nya byggnadsföretag, av vilka dock endast 8 kunnat inrymmas inom den förutsatta investeringsvolymen för 1952/53. Beträffande sistnämnda företag, som återfinnas sist i förestående tabell, inhämtas av styrelsens motivering följande:

Telefonstationsbyggnad i Arboga.

För en ny telefonstationsbyggnad i Arboga har telegrafstyrelsen inköpt tomten nr 3 inom kvarteret Barnhuset i staden.

Nuvarande telefonstation är inrymd i förhyrda lokaler. Dess teletrustning installerades år 1925.

Stationens nummerkapacitet beräknas vid nuvarande abonnentökning vara helt tagen i anspråk under första hälften av år 1954. Stationen bör ur ekonomisk synpunkt snarast automatiseras, då en stor del av rikstrafiken kan hel- eller halvautomatiseras och all expedition av därefter erforderlig manuell rikstrafik kan överflyttas till Örebro utan att denna station nämnvärt merbelastas.

Kostnaderna för nybyggnaden ha beräknats till 500 000 kronor.

Telefonstationsbyggnad i Kortedala i Göteborg.

Göteborgs stad avser att utnyttja en väsentlig del av de närmaste årens byggnadskvot för bebyggelse av ett nu glesbebyggt område, Kortedala, beläget cirka 6 km nordost om Göteborgs centrum. På grund härav anser telegrafstyrelsen det nödvändigt, att en ny station snarast möjligt kommer till stånd i Kortedala. Stationen bör förläggas till en telegrafverkets egen nybyggnad.

Lämplig tomtmark skall av Göteborgs stad tills vidare reserveras för telegrafverkets räkning för att när byggnadsfrågan bringas närmare sin lösning upplåtas mot tomträtt.

Kostnaderna för nybyggnaden ha preliminärt beräknats till 400 000 kronor.

Post- och telefonstationsbyggnad i Leksand.

För en ny post- och telefonstationsbyggnad i Leksand har inköpts tomten nr 10 inom kvarteret Häradsdomaren.

Lokal för den nuvarande manuella telefonstationen i Leksand förhyres av enskild fastighetsägare. Lokalen är trång och otidsenlig. Stationen bör automatiseras, emedan flertalet växelstationer inom Leksands stationsområde beräknas komma att vara automatiserade inom de närmaste åren.

Lokal för den planerade automatstationen bör anskaffas i en telegrafverkets egen byggnad, i vilken även lokaler för postverkets räkning skola inredas. Stationens nuvarande nummerkapacitet beräknas vara helt utnyttjad vid årsskiftet 1953/54. För erforderlig utbyggnad av telefon- och telegrafsalarna har telegrafkommissariens tjänsterum delvis måst tagas i anspråk.

Kostnaderna för den planerade post- och telefonstationsbyggnaden ha preliminärt beräknats till 400 000 kronor.

Tillbyggnad till stationsbyggnad i Motala.

Telegrafverkets nuvarande stationsbyggnad i Motala uppfördes åren 1922—24 å tomten nr 4 inom kvarteret nr 19 i staden.

Nummerkapaciteten vid den nuvarande manuella telefonstationen beräknas vara helt utnyttjad vid årsskiftet 1953/54. Telefonsalen är f. n. helt monterad med växelbord. Genom en automatisering av stationen kan större delen av stationens rikstrafik hel- eller halvautomatiseras. Ökat lokalutrymme kan anskaffas genom tillbyggnad av stationshuset.

Byggnadskostnaderna ha preliminärt beräknats till 350 000 kronor, varav för tillbyggnaden 250 000 kronor och för härmed sammanhängande reparations- och ombyggnadsarbeten av befintliga lokaler 100 000 kronor.

Telefonstationsbyggnad i Sala.

För en planerad telefonstationsbyggnad i Sala har förvärvats fastigheten nr 1 inom kvarteret Sölvköparen i staden.

Nuvarande av enskild fastighetsägare förhyrda lokaler äro helt tagna i anspråk. För att kunna mottaga nya abonnenter vid stationen tills den under år 1954 planerade automatstationen är färdigställd, måste lokalstationen provisoriskt utbyggas. Expeditionsplatserna för rikstrafiken äro även helt utnyttjade. Vid automatisering av stationen kan en stor del av rikstrafiken samtidigt hel- eller halvautomatiseras. För den nya utrustningen kräves att nybyggnad uppföres å den förvärvade tomten.

Kostnaderna för nybyggnaden beräknas till 800 000 kronor.

Telefonstationsbyggnad i Sunne.

Telegrafstyrelsen har inköpt tomten nr 4 i kvarteret Korpen i Sunne för en planerad ny telefonstationsbyggnad.

Den nuvarande telefonstationen inrymmer i förhyrda lokaler. Dessa äro trånga och otidsenliga. För erforderlig utökning av stationens nummerkapacitet skulle krävas en dyrbar provisorisk påbyggnad av befintliga växelbord. Dessutom är nuvarande telefonsal helt tagen i anspråk. För att säkerställa trafikens avveckling och trafikanternas betjäning erfordras helt ny stationsutrustning inom de närmaste åren. Ny telefonstationsbyggnad måste därför påbörjas under 1952.

Kostnaderna för den planerade byggnaden ha preliminärt beräknats till 500 000 kronor.

Telefonstationsbyggnad i Vimmerby.

Telefonstationen i Vimmerby är inrymd i förhyrd lokal. Denna är trång och otidsenlig. Erforderlig utökning av expeditionsplatserna har endast kunnat ske genom att viss del av allmänhetens rum tagits i anspråk härför. Stationens nuvarande nummerkapacitet beräknas vara helt tagen i anspråk i slutet av år 1954. Nuvarande utrustning är av äldre konstruktion och starkt försliten. Ny utrustning för automatisk koppling bör vara färdig att tagas i bruk under år 1954.

För den planerade stationsbyggnaden har telegrafstyrelsen inköpt tomten nr 2 inom kvarteret Grönsiskan i staden. Numera har emellertid från stadens sida framkommit önskemål om att denna tomt reserveras för annat ändamål och staden har erbjudit sig att anvisa annan för stationsbyggnaden lämplig tomt. Utredning härom pågår f. n.

Kostnaderna för byggnadsföretaget ha preliminärt uppskattats till 500 000 kronor.

Tillbyggnad till stationsbyggnad Örebro.

Telegrafverkets stationsbyggnad inom kvarteret IV Söder i Örebro uppfördes under åren 1911—1913 och tillbyggdes under åren 1935—1937. På samma tomt uppfördes år 1921 en byggnad för överdragsstation, vilken tillbyggs år 1935.

Stationsbyggnaden inrymmer lokaler för telegrafverkets olika avdelningar samt lokaler för postkontoret på platsen.

För att nya abonnenter skola kunna mottagas vid stationen och för att bereda möjligheter för stationens normala trafiktillväxt måste nuvarande automatutrustning utökas och nya lokalutrymmen härför vara disponibla för monteringsarbetet under tredje kvartalet år 1953. Utökat lokalutrymme kräves dessutom för ombyggnad av närtrafikstationen. Ombyggnaden är nödvändig för att bl. a. den helautomatiska rikstrafiken skall kunna utvidgas. Sådan automatisering är dessutom nödvändig för att den manuella riksavdelningen tills vidare skall kunna inrymmas inom nuvarande lokaler. En tillbyggnad bör därför uppföras å tomten snarast möjligt.

Kostnaderna för byggnadsarbetet ha preliminärt beräknats till 2 400 000 kronor, varav för tillbyggnaden 1 700 000 kronor och för därmed sammanhängande underhålls- och ombyggnadsarbeten inom befintlig fastighet 700 000 kronor.

De byggnadsföretag, som föreslagits av telegrafstyrelsen men som ej kunnat medtagas, avsågo uppförandet av nya telefonstationsbyggnader i Höganäs och Lysekil samt tillbyggnad till telefonstationsbyggnaderna i Mälarhöjden och Örby i Stockholm.

Telegrafstyrelsen har slutligen anmält, att enligt vad byggnadsstyrelsen meddelat de för post- och telefonstationsbyggnaden i Kävlinge samt för telefonstationsbyggnaden i Köping tidigare beräknade kostnaderna av 400 000 resp. 460 000 kronor, på grund av stegrade byggnadskostnader överskridits med 56 000 resp. 64 000 kronor. Liknande överskridanden måste till följd av prisutvecklingen emotses även för flertalet byggnadsföretag, som ännu ej fullbordats.

Departementschefen.

Under hänvisning till vad jag anfört under föregående punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Telefonstationsbyggnader m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 400 000 kronor.

[8] 3. Förrådsbyggnader m. m. Till förrådsbyggnader m. m. har för budgetåret 1951/52 anvisats ett investeringsanslag av 225 000 kronor. Den 30 juni 1951 fanns å anslaget en behållning av ca 1,9 miljon kronor. Medelsförbrukningen uppgick under budgetåret 1950/51 till ca 200 000 kronor.

Telegrafstyrelsens plan för uppförande av förrådsbyggnader m. m. omfattar i första hand följande företag:

F ö r e t a g	Beräknad byggnads-kostnad	Beräknat belopp för 1952/53
Magasin i Vänersborg	500 000	350 000
Skyddsrum m. m. vid telegrafverkets verkstad i Vänersborg	400 000	100 000
Förrådsbyggnader i Umeå	360 000	100 000
Tillbyggnad av förrådsbyggnad i Nässjö m. m.	685 000	350 000
Varmförråd i Slätte	400 000	250 000
Summa	2 345 000	1 150 000

Telegrafstyrelsen.

I sin skrivelse den 5 september 1951 har telegrafstyrelsen hemställt, att till förrådsbyggnader m. m. anvisas 650 000 kronor för nästa budgetår.

Telegrafstyrelsen erinrar, att styrelsen vid upprepade tillfällen framhållit de starkt ökade krav, som telegrafverkets snabba utveckling, särskilt under den senaste 10-årsperioden, ställer på huvudförrådets förmåga att klara materielförsörjningen för nyanläggning och underhållsarbeten. Sedan länge har ett starkt behov förelegat av nya förrådslokaler för den mot verkets expansion svarande lagerökningen. Samtidigt har behovet av nybyggnader för överbelagda telefonstationer hindrat utbyggnad av förråden inom ramen för verkets tilldelning av byggnadstillstånd. Följden har blivit, att de gamla förrådslokalerna nu i många fall äro totalt urvuxna trots långt gående rationalisering av materielhanteringen med hjälp av maskinella hjälpmedel (särskilt truckar med lastpall). Att ytterligare uppskjuta förrådsbyggnationen vore emellertid olyckligt. En förbättring av förrådsförhållandena måste snarast komma till stånd, om förrådsrörelsen på ett tillfredsställande sätt skall kunna sköta materiellagringen och -distributionen och därmed sammanhängande arbetsuppgifter.

Telegrafstyrelsen föreslår uppförande av varmförråds- och kontorsbyggnad i Västanfors, av varmförråd och garage i Göteborg samt av varmförråd i Slätte. Av dessa byggnadsföretag har endast det sist nämnda nu kunnat medtagas. Kostnaderna beräknas till 400 000 kronor.

Telegrafstyrelsen meddelar, att å anslaget till förrådsbyggnader m. m. beräknas vid utgången av budgetåret 1951/52 föreligga ett icke utnyttjat belopp av omkring 1 100 000 kronor, under det att medelsförbrukningen

under budgetåret 1952/53 beräknas till 1 750 000 kronor. För sistnämnda budgetår skulle följaktligen erfordras ett tillskott av nya anslagsmedel med 650 000 kronor.

Om anvisande av detta belopp hemställer styrelsen.

Departementschefen.

Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 6 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förrådsbyggnader m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

[9] 4. **Inköp av fastigheter.** Till inköp av fastigheter för telegrafverkets räkning har för budgetåret 1951/52 anvisats ett investeringsanslag av 600 000 kronor. Den 30 juni 1951 fanns å anslaget en behållning av 577 000 kronor. Medelsförbrukningen under budgetåret 1950/51 utgjorde 360 000 kronor.

Telegrafstyrelsen framhåller, att av den 1 juli 1951 tillgängliga medel, ca 1 177 000 kronor, ha i runt tal 63 000 kronor disponerats för inköp, varom avtal blivit träffade men för vilka köpeskillingen icke hunnit erläggas före den 1 juli 1951. Det därefter återstående beloppet utgör 1 114 000 kronor. Enär det icke kan förväntas, att detta belopp skall visa sig tillräckligt såväl för den återstående delen av budgetåret 1951/52 som för budgetåret 1952/53, bör nytt anslag anvisas för sistnämnda budgetår. Storleken av detta anslag synes emellertid kunna begränsas till 400 000 kronor. Härom gör telegrafstyrelsen hemställan.

Styrelsen har lämnat sedvanlig redogörelse för användningen av anslaget till Inköp av fastigheter under budgetåret 1950/51. Redogörelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet ställas till vederbörande utskotts förfogande.

Departementschefen.

Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 6 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av fastigheter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kronor.

[10] 5. **Telefon- och telegrafanläggningar.** Till telefon- och telegrafanläggningar för budgetåren 1949/50—1951/52 anvisade samt å tilläggsstat till riksstaten för sistnämnda budgetår och å riksstaten för budgetåret 1952/53 äskade anslag framgå av följande sammanställning:

	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53
		t u s e n t a l k r o n o r		
Riks- och landskablar m. m.	27 500	34 000	48 000	72 000
Telefon- och telegrafstationer	32 500	44 000	51 000 ¹	85 200
			7 100 ¹	
Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar	52 000	55 000	56 000	78 200
			13 500 ¹	
	112 000	133 000	185 900	235 400

Den 30 juni 1951 fanns en behållning av ca 35 000 resp. 9 000 kronor å anslagen till riks- och landskablar m. m. och nya abonnentanläggningar. Vid samma tidpunkt förelåg å anslaget till telefon- och telegrafstationer en brist på 4 327 000 kronor, vilken provisoriskt täckts genom anlåtande av dispositionsanslaget.

Telegrafstyrelsen.

Riks- och landskablar m. m.

För budgetåret 1952/53 har telegrafstyrelsen beräknat det för riks- och landskablar m. m. behövlige anslagsbeloppet till 72 000 000 kronor. Beloppet är avsett att användas på följande sätt:

A r b e t e	Total- kostnad kronor	Därav behövt för budgetåret 1952/53 kronor
Rixskabel (koaxialtyp) Malmö—Ljungby—Växjö.	15 500 000	15 500 000
» (koaxialtyp) Västerås—Ludvika—Falun	300 000	300 000
» Jönköping—Gudhem (koaxialtyp)	6 500 000	6 500 000
» Kiruna—Abisko	1 700 000	1 700 000
» Visby—Fårösund	2 300 000	900 000
» Örebro—Lindesberg	1 200 000	1 200 000
» Söderhamn—Bollnäs	1 100 000	1 100 000
Utökning av pupiniseringsen i befintliga rixskablar	2 250 000	2 250 000
Utökning av telefon- och telegrafutrustningen å överdragsstationer	7 600 000	7 600 000
Bärfrekvensutrustning för rixskablar	29 250 000	15 950 000
Landskablar	19 000 000	19 000 000
	Summa 86 700 000	72 000 000

I anslutning till sammanställningen meddelar styrelsen, att rixskabelanläggningen Malmö—Ljungby—Växjö utgör första etappen på anläggandet av en koaxialkabel mellan Malmö och Jönköping. Återstående del, mellan Ljungby och Jönköping, är avsedd att utläggas under budgetåret 1953/54.

¹ Åskat å tilläggsstat.

Eftersom en koaxialkabel redan blivit utlagd mellan Stockholm och Jönköping samt då en koaxialkabel mellan Malmö och Köpenhamn och en koaxialkabel från Köpenhamn till Jylland med fortsättning i redan utlagd sjökabel till Nederländerna komma att färdigställas under år 1951, erhålles en sammanhängande koaxialkabelanläggning från Stockholm till Danmark och den europeiska kontinenten.

Det för rikskabelanläggningen Västerås—Ludvika—Falun upptagna beloppet avser den återstående kostnad, som erfordras för att fullborda anläggningen.

I fråga om rikskabeln Kiruna—Abisko, som skall bli gemensam för telegrafverket och statens järnvägar, avser det upptagna beloppet telegrafverkets andel av kostnaden.

Kabeln Visby—Fårösund kommer att läggas redan under innevarande budgetår. Eftersom densamma nödvändiggjorts av behov av nya förbindelser för försvarets räkning, vilka icke kunnat anordnas på befintlig stolplinje, som är fullbelagd, kommer flygförvaltningen — efter inhämtat underhandsmedgivande från Kungl. Maj:t — att förskotta större delen av anläggningskostnaderna för kabeln. Detta förskott skall sedermera successivt återbetalas av telegrafverket. Det i sammanställningen upptagna beloppet avser den återbetalning, som skall ske under budgetåret 1952/53, samt den del av kostnaden, som ej täcks genom flygförvaltningens förskott.

Rikskabeln Söderhamn—Bollnäs har blivit nödvändig till följd av elektrifieringen av bandelen Söderhamn—Kilafors. Kabeln skall bli gemensam för statens järnvägar och telegrafverket och det upptagna beloppet avser telegrafverkets andel av kostnaden.

Telefon- och telegrafstationer.

För budgetåret 1952/53 har telegrafstyrelsen beräknat det behöfliga anslagsbeloppet till 85 200 000 kronor. Beloppet är avsett att användas på följande sätt:

A r b e t e	Total- kostnad kronor	Därav behöfligt för budgetåret 1952/53 kronor
Fullföljande av automatiseringen av större telefonstationer	16 100 000	5 605 000
Påbörjande av automatiseringen av större telefonstationer	17 470 000	5 460 000
Utökning av större automatiska och manuella telefonstationer	46 155 000	29 405 000
Automatisering av växelstationer samt utökning av automatiska växelstationer	47 345 000	29 300 000
Telegrafutrustningar	2 000 000	2 000 000
Diverse smärre stationsarbeten	13 430 000	13 430 000
Summa	142 500 000	85 200 000

Härjämte meddelar styrelsen, att för redan pågående arbeten totalkostnaden avser den beräknade återstående kostnaden per den 1 juli 1952. Skillnaden mellan totalkostnaden och det för budgetåret 1952/53 behövliga anslagsbeloppet anger vad som måste anvisas för tiden efter sistnämnda budgetår.

Det för fullföljande av automatiseringen av större manuella telefonstationer upptagna beloppet avser stationerna i Jönköping, Katrineholm, Klippan, Ludvika, Nässjö, Sollefteå, Ulricehamn, Visby, Vänersborg, Ystad och Ängelholm samt stationen Västra Frölunda i Göteborg och stationen Dalaplan i Malmö, under det att beloppet för påbörjande av automatisering avser stationerna i Arvidsjaur, Gamleby, Gällivare, Halmstad, Kramfors, Motala, Mora, Nyköping, Sala och Strängnäs samt en ny understation Kortedala i Göteborg.

Det totalt äskade anslagsbeloppet kan även specificeras på följande sätt:

	Total- kostnad kronor	Därav behövt för budgetåret 1952/53 kronor
1. Fullföljande av arbeten	31 580 000	18 840 000
2. Påbörjande av arbeten:		
a. Arbeten av utöknings- och ersättningskarakter (ökad nummer- och trafikkapacitet)	74 970 000	48 220 000
b. Arbeten för förändring från manuell till automatisk drift	35 950 000	18 140 000
	Summa 142 500 000	85 200 000

I anslutning härtill påpekar styrelsen, att det under punkt 1 upptagna beloppet avser sådana arbeten, vilka redan ha påbörjats eller som ha förutsatts skola påbörjas inom ramen för redan beviljade anslag. En reduktion av det upptagna beloppet är därför knappast möjlig.

Det under punkt 2 a upptagna beloppet avser de arbeten, som erfordras för anläggningarnas utbyggande för mötande av den beräknade abonnentökningen och trafikstegringen ävensom rena ersättningsbehov. I beloppet har även medräknats kostnader för nya understationer inom redan automatiserade stationsområden samt, i vad angår de till ny automatisering föreslagna stationerna, en så stor del av kostnaden, som svarar mot stationernas samtida utökning utöver den manuella stationens nuvarande kapacitet. En reduktion av det begärda beloppet medför ökning av antalet väntande abonnenter och försämring av trafikavvecklingsmöjligheterna.

Under punkt 2 b upptagas de belopp renodlade, som inom ramen för nuvarande produktionsmöjligheter bedömas möjliga för den fortsatta automatiseringen och den därmed följande rationaliseringen samt förbättringen av telefondriftens räntabilitet. Beloppet svarar mot en automatiseringstakt, som först efter bortåt 20 år skulle medföra en fullständig automatisering av landets telefonanläggningar. De för automatisering avsedda statio-

nerna äro dessutom till största delen stationer, vilkas nuvarande slutkapacitet är uppnådd och för vilka man i bästa fall endast genom dyrbara andra åtgärder kan åstadkomma utökning av lokaler och manuell utrustning. Kostnaderna för sådana alternativa åtgärder skulle också komma att uppgå till en avsevärd del av beloppen för underrubriken i fråga. Då härtill kommer, att just automatisering av telefonanläggningarna numera innebär en med hänsyn till såväl driftkostnadsminskning som personella förhållanden och serviceförhållanden starkt motiverad åtgärd, bli anslagsbehoven under denna underrubrik av mycket hög angelägenhetsgrad.

Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar.

Under denna rubrik ingå i huvudsak de abonnentinstallationer och nätarbeten, som erfordras för mottagande av nya abonnenter samt för anordnande av nya blanka lands- och riksledningar.

Telegrafstyrelsen har för budgetåret 1952/53 beräknat det behövliga anslagsbeloppet till 78 200 000 kronor. Beloppet, som torde medgiva inkoppling av 95 000 å 100 000 nya apparater, har följande fördelning:

Nya abonnentanläggningar	42 700 000
Nätarbeten	30 500 000
Blanka riksledningar	800 000
Blanka landsledningar	3 600 000
Övriga arbeten	600 000
	Summa kronor 78 200 000

Departementschefen.

Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 6 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1952/53 anvisa följande investeringsanslag, nämligen

- a) Riks- och landskablar m. m. 65 000 000 kronor,
- b) Telefon- och telegrafstationer 63 000 000 »
- c) Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar 66 000 000 »

[11] 6. Radioanläggningar för telegrafverket. För detta ändamål har för budgetåren 1950/51 och 1951/52 anvisats samt för nästa budgetår äskats följande belopp:

	1950/51	1951/52	1952/53
Rundradioanläggningar	3 000 000	2 600 000	1 970 000
Radioanläggningar för kommersiell trafik ..	800 000	1 055 000	1 410 000
	Summa kronor 3 800 000	3 655 000	3 380 000

Den 30 juni 1951 fanns å de till rundradioanläggningar anvisade anslagen en behållning om sammanlagt ca 5,3 miljoner kronor. Å det för radioanläggningar för kommersiell trafik avsedda anslaget fanns vid samma tidpunkt icke någon behållning.

Telegrafstyrelsen.

Rundradioanläggningar.

För rundradioanläggningar erfordras för budgetåret 1952/53 följande belopp:

	Total- kostnad	Därav behövt för budgetåret 1952/53
	kronor	kronor
Radiosändare för kortvåg i Hörby	670 000	100 000
Ny rundradiostation i Östersund	800 000	200 000
Antennanläggning för Sundsvalls rundradiostation...	280 000	280 000
Vissa rundradioanläggningar	240 000	240 000
Trådradioanläggningar	1 350 000	1 350 000
	Summa 3 340 000	2 170 000

I anslutning härtill meddelar telegrafstyrelsen, att de två första posterna avse anläggningar, för vilka delanslag redan ha blivit anvisade av riksdagen. Totalkostnaden avser den beräknade återstående kostnaden per den 1 juli 1952. Styrelsen anför vidare.

För den nya *rundradiostationen i Stockholm*, varom beslut tidigare har fattats av riksdagen, beräknas något ytterligare belopp utöver redan anvisade icke bliva behövt under budgetåret 1952/53.

För *antennanläggning för Sundsvalls rundradiostation* ha hittills beviljats anslag om inalles 600 000 kronor, till vilket belopp anläggningen år 1949 preliminärt kostnadsberäknats. Enligt vad erhållna anbud utvisa komma emellertid kostnaderna för den färdiga anläggningen att överstiga nämnda belopp med 280 000 kronor, vilket belopp telegrafstyrelsen beräknar bli behövt för budgetåret 1952/53.

Under rubriken *vissa rundradioanläggningar* ha till det successiva överförandet av de privata rundradiostationerna till telegrafverket och deras ersättning med moderna stationer, till moderniserings- och kompletteringsarbeten vid rundradiostationerna m. m. sedan budgetåret 1945/46 anvisats tillhoppa 1 650 000 kronor. För budgetåret 1952/53 erfordras ett ytterligare belopp av 240 000 kronor.

Trådradionätets utbyggnad har försenats bl. a. på grund av leveranssvårigheter, och något anslag har därför icke behövt anvisas sedan budgetåret 1947/48. Då leveransmöjligheterna nu förbättrats, anser telegrafstyrelsen det möjligt att bedriva utbyggnaden i hastigare takt än hittills, varigenom de reservationer, som beräknas komma att föreligga vid utgången av budgetåret 1951/52 å hittills beviljade anslag till trådradioanläggningar på inalles 4 150 000 kronor, beräknas bli helt förbrukade och ett belopp av ytterligare 1 350 000 kronor bli erforderligt för budgetåret 1952/53.

För *radiohusen i Stockholm och Göteborg* synas enligt vad byggnadsstyrelsen meddelat icke några nya anslagsmedel bli erforderliga för budgetåret

1952/53 utöver redan anvisade belopp. Därest det emellertid skulle visa sig möjligt att sätta i gång byggnadsarbetena före den 1 juli 1953 avser telegrafstyrelsen att längre fram äska medel härför.

Styrelsen meddelar, att enligt det anförda skulle till rundradioanläggningar för budgetåret 1952/53 behöva anvisas sammanlagt 2 170 000 kronor. Enär emellertid den beräknade totala medelförbrukningen under budgetåret 1952/53 å anslaget till rundradioanläggningar uppgår till 6 570 000 kronor och reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1951/52 beräknas utgöra totalt cirka 4 600 000 kronor, behöver endast skillnaden 1 970 000 kronor anvisas för budgetåret 1952/53.

Radioanläggningar för kommersiell trafik.

För budgetåret 1952/53 har telegrafstyrelsen beräknat det för radioanläggningar för kommersiell trafik behövliga anslagsbeloppet till 1 410 000 kronor. Beloppet är avsett att fördelas på följande ändamål:

Fartygsradiostationer	800 000
Moderniserings- och kompletteringsarbeten å de fasta radiostationerna för radiotelegraf- och radiotelefon- trafik med andra länder	560 000
å kuststationerna för radiotrafik med fartyg på havet	50 000
Summa kronor	1 410 000

Härjämte erinrar styrelsen, att styrelsen i petita hösten 1950 anmält, att ett belopp av 610 000 kronor skulle komma att bli behövt för fartygsradiostationernas komplettering, därest London-konventionen ratificerades. På grund av stegrade materiel- och arbetskostnader torde det erforderliga anslaget komma att öka till 730 000 kronor. Telegrafstyrelsen avser att därest London-konventionen skulle ratificeras göra framställning om anvisande av sistnämnda belopp från telegrafverkets dispositionsanslag.

Departementschefen.

Under återopande av vad jag anført under punkten 6 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1952/53 anvisa följande investeringsanslag, nämligen

- a) Rundradioanläggningar 200 000 kronor,
- b) Radioanläggningar för kommersiell trafik 1 050 000 kronor.

[12] 7. Radioanläggningar för luftfarten. För detta ändamål har för budgetåret 1951/52 anvisats ett formellt belopp av 1 000 kronor. För ändamålet tillgängliga medel uppgingo den 1 juli 1951 till ca 1,4 miljon kronor.

Luftfartsstyrelsen.

I skrivelse den 5 september 1951 har luftfartsstyrelsen hemställt, att 200 000 kronor anvisas till radioanläggningar för luftfarten under nästa budgetår.

Styrelsen har meddelat, att praktiskt taget hela beloppet tillgängliga medel är avsett för av statsmakterna redan godkända och till övervägande delen beställda anläggningar m. m., vilka emellertid på grund av olika anledningar blivit mer eller mindre försenade. Luftfartsstyrelsen och telegrafstyrelsen räkna emellertid med att beloppet i fråga kommer att förbrukas för avsedda ändamål under innevarande och nästa budgetår.

Luftfartsstyrelsen erinrar, att styrelsen i sina petita hösten 1950 anmält, att vissa av de anläggningar, som å trafikflygplatserna användas för närtrafikledning medelst radiotelefoni, utgjordes av efter kriget inköpt s. k. surplusutrustning. Denna var starkt försliten och driftssäkerheten var icke godtagbar. Av ekonomiska skäl inskränkte sig emellertid styrelsen till att hemställa om medel för ersättning av nämnda utrustning vid allenast två flygplatser, där anläggningarna endast delvis måste utbytas. Förslaget vann statsmakternas bifall. Luftfartsstyrelsen anser, efter samråd med telegrafstyrelsen, det ofrånkomligt, att den påbörjade ersättningsanskaffningen fullföljes under budgetåret 1952/53 med ytterligare tre anläggningar, nämligen vid Jönköpings, Karlstads och Sundsvall/Härnösands flygplatser. Kostnaderna för tre kompletta anläggningar beräknas till 200 000 kronor.

Departementschefen.

Under återopande av vad jag anfört under punkten 6 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Radioanläggningar för luftfarten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

[13] 8. **Försvarsberedskap.** Till försvarsberedskap vid telegrafverket har för budgetåret 1951/52 anvisats 2 000 000 kronor. Den 30 juni 1951 förefintlig behållning för detta ändamål utgjorde 2,1 miljoner kronor.

Telegrafstyrelsen.

I särskild skrivelse den 5 september 1951 har telegrafstyrelsen hemställt, att för vissa åtgärder för försvarsberedskap vid telegrafverket måtte för budgetåret 1952/53 anvisas sammanlagt 2 150 000 kronor, varav 790 000 kronor till anläggning av vissa skyddsrum. Å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår har styrelsen i skrivelse den 23 augusti 1951 äskat 775 000 kronor.

Med hänsyn till arten av telegrafstyrelsens skrivelser torde någon närmare redogörelse för innehållet i desamma icke lämpligen böra lämnas till statsrådsprotokollet. Riksdagens vederbörande utskott torde böra erhålla erforderliga uppgifter i ämnet genom skrivelserna, som komma att tillhandahållas utskottet.

Departementschefen.

Under återopande av vad jag anfört under punkten 6 och under erinran, att jag i annat sammanhang hemställer till Kungl. Maj:t att föreslå riks-

dagen att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anvisa 775 000 kronor till förevarande ändamål, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsberedskap vid telegrafverket* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kronor.

[14] 9. *Telegrafverkets dispositionsanslag*. Såsom telegrafverkets dispositionsanslag ha för budgetåret 1951/52 anvisats 3 500 000 kronor. Den 30 juni 1951 fanns å anslaget en behållning av ca 4,3 miljoner kronor. Till förfogande för innevarande budgetår stå alltså ca 7,8 miljoner kronor.

Telegrafstyrelsen.

I sin skrivelse den 5 september 1951 har telegrafstyrelsen erinrat om att dispositionsanslaget i huvudsak är avsett att användas dels för sådana ändringsarbeten i telegrafverkets fastigheter, som icke kunna betecknas såsom hörande till fastighetens normala underhåll, dels till oförutsedda arbeten, dels slutligen till täckande av brister, som kunna uppstå å övriga under telegrafverkets fond anvisade investeringsanslag.

Den odisponerade delen av dispositionsanslaget uppgick den 30 juni 1951 till 1 918 000 kronor. Eftersom alla de arbeten, till vilka anslag anvisats, emellertid ännu icke blivit slutredovisade, uppgick den redovisade behållningen å anslaget vid samma tidpunkt till ca 4 357 000 kronor.

Vid avgivandet av styrelsens petita uppgick den odisponerade delen av anslaget till 5 318 000 kronor.

För budgetåret 1952/53 bör anslaget bestämmas till samma storlek som för innevarande budgetår eller 3 500 000 kronor.

Telegrafstyrelsen har slutligen lämnat sedvanlig redogörelse för användningen av anslaget under budgetåret 1950/51. Redogörelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet ställas till vederbörande utskotts förfogande.

Departementschefen.

Under åberopande av vad jag anfört under punkten 6 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Telegrafverkets dispositionsanslag* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kronor.

Statens järnvägar.

Av balansräkningen per den 30 juni 1951 för statens järnvägars fond framgår, att statens järnvägars tillgångar uppgå till sammanlagt 3 526,4 miljoner kronor, varav 2 264,7 miljoner kronor belöpa på fast egendom, 1 057,2 miljoner kronor på rullande järnvägsmateriel och fartyg m. m., 63,5 miljoner kronor på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen inklusive balanserade överskottsmedel uppgick till 1 237,7 miljoner kronor. Under budgetåret 1950/51 har statens järnvägars fond tillförts kapital till ett sammanlagt belopp av 64,3 miljoner kronor.

Överskottet i procent av det i medeltal disponerade kapitalet var 3,0 under budgetåret 1950/51 mot 3,7 under budgetåret 1949/50 och 5,5 under budgetåret 1948/49. Det för budgetåret 1950/51 redovisade överskottet, 43,4 miljoner kronor, har därvid minskats med 7 miljoner kronor, som använts till extra avsättning till värdeminskningsskontot.

[15] 1. Statens järnvägars investeringsbehov. I petita den 28 september 1951 har järnvägsstyrelsen anfört, att summan av för budgetåret 1951/52 disponibla investeringsmedel uppgår till 189,1 miljoner kronor, under det att investeringsutgifterna för det i samband med petita hösten 1950 upprättade arbets- och anskaffningsprogrammet — vilket till väsentliga delar är kontraktbundet — beräknas till 217,4 miljoner kronor. Att behov föreligger av att utan inskränkning disponera tillgängliga investeringsmedel, torde under sådana förhållanden vara uppenbart. Även om styrelsen medges rätt att till fullo disponera nu tillgängliga investeringsmedel, äro dessa emellertid på grund av de sedan år 1950 inträdda pris- och lönestegringarna icke tillräckliga för att finansiera investeringsverksamheten i den omfattning, som var avsedd att möjliggöras med de av 1951 års riksdag anvisade anslagen. Investeringsverksamheten måste dock i princip anpassas till den av statsmakterna på förhand bestämda anslagsramen. I detta läge kan nödig balans mellan tillgången och behovet av investeringsmedel uppenbarligen vinnas endast på något av följande sätt, nämligen antingen genom att investeringsverksamheten volymmässigt inskränkes eller genom att tilläggsanslag anvisas, som motsvara pris- och lönestegringarna.

Att åstadkomma jämvikt enligt det förra alternativet torde emellertid i realiteten vara otänkbart. Såsom järnvägsstyrelsen vid upprepade tillfäl-

len och senast i sina petita hösten 1950 framhållit, har investeringsverksamheten, såvitt angår statens järnvägar, sedan flera år måst inskränkas mycket kännbart till följd av dels industriens bristande leveransförmåga, dels den starkt beskurna medelstildelningen och den restriktiva byggnadstillståndsgivningen. På grund av dessa samverkande omständigheter föreligger för närvarande ett mycket betydande uppdämt investeringsbehov. Att så är förhållandet och att investeringsverksamheten under de senare åren icke kunnat på långt när bedrivas i en mot ökningen av statens järnvägars bannät och trafik svarande takt framgår tydligt av de uppgifter, som styrelsen anfört i sina petita för det nu löpande budgetåret. Följande uppgifter återopas för att ytterligare bevisa detta förhållande.

Budgetår	Investerings-	Driftsutgifter	Investeringsutgif-
	utgifter	(inkl. av-	terna i förhållande
	Miljoner	skrivning)	till driftsutgifter
	kronor		procent
1935/36	51,5	166,4	30,9
1936/37	44,3	175,1	25,3
1937/38	42,3	202,5	20,9
1938/39	43,3	204,8	21,1
1948/49	123,3	739,1	16,7
1949/50	125,8	766,9	16,4
1950/51	156,8	871,2	18,0

Av denna sammanställning framgår, anför styrelsen, att såväl investeringsutgifterna — i vilka icke inräknats de till förvärv av enskilda järnvägar anvisade anlagen utan endast medelsförbrukningen för anläggningar och materiel — som driftsutgifterna stigit högst avsevärt sedan åren närmast före världskriget. Detta beror på det under ifrågavarande tidsperiod fortgående och nu i det närmaste slutförda förstatligandet av landets enskilda järnvägar samt på den gradvis inträdda försämringen av penningvärdet. Varken det ena eller andra av dessa förhållanden borde emellertid i och för sig rimligen ha föranlett en nämnvärt ändrad relation mellan investeringens och driftens omslutningstal och i varje fall icke, såsom nu visar sig vara fallet, en stark nedgång av investeringsutgifterna i jämförelse med utgifterna för driften. Redan de anförda uppgifterna bekräfta det allmänna intrycket, att investeringarna under en följd av år måst starkt inskränkas. Denna nödtvungna begränsning av statens järnvägars investeringar har i fråga om såväl bana som rullande materiel medfört, att trafikapparaten i dag varken kvantitativt eller kvalitativt är i det skick, som svarar mot trafikomfattningen och kraven på täta, snabba, punktliga och säkra förbindelser. Statens järnvägar ha mot bakgrunden härav för närvarande bl. a. för liten dubbelspårslängd, för stort antal trånga bangårdar, för få elektrolok och rälsbussar, för många omoderna personvagnar, för få och överåriga godsvagnar, otillräcklig elektrifiering, på många ställen omoderna signal- och säkerhetsanläggningar samt, med hänsyn till dagens krav, för

otidsenliga och otrivsamma arbets- och personallokaler. Dessa svagheter av teknisk, driftteknisk och ekonomisk natur samt i fråga om personalförhållandena äro särskilt kännbara i dagens läge. Även med beaktande av den tilltagande motoriseringen och vägväsendets investeringskrav måste det vara oförenligt med en sund allmän transportpolitik att ej — så snart detta överhuvud taget är möjligt — rusta upp järnvägarna till den ekonomiskt motiverade standard, som bör vara naturlig och riktig med de transportgeografiska och andra förutsättningar, som råda i vårt land.

Med hänsyn till nu berörda förhållanden kan enligt styrelsen investeringsvolymen icke utan allvarliga olägenheter ytterligare beskäras. Detta skulle emellertid bli nödvändigt för att volymmässigt anpassa investeringsverksamheten till den ram, som betingas av de av 1951 års riksdag anvisade anslagen.

Under hänvisning till vad sålunda anförts och i syfte att kunna upprätthålla ifrågavarande verksamhet åtminstone i den omfattning, som var avsedd att möjliggöras med de för budgetåret 1951/52 beviljade investeringsanslagen, har järnvägsstyrelsen å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår äskat sammanlagt 34,1 miljoner kronor, varav 2 miljoner kronor till försvarsberedskap enligt särskild skrivelse.

Vid bedömande av anslagsbehovet för olika ändamål utgår styrelsen från att tilläggsanslag anvisas för det nu löpande budgetåret och att vid avvägningen av de olika anslagsbehoven för budgetåret 1952/53 hänsyn alltså endast behöver tagas till volymen av den då planerade investeringsverksamheten och den däremot svarande medelsförbrukningen, i den mån denna beräknas belöpa på detta budgetår och icke kan finansieras med de anslagsbehållningar, som trots det ändrade prisläget kunna väntas kvarstå vid budgetårets ingång.

Den totala medelsförbrukningen nästa budgetår beräknar styrelsen till 295,7 miljoner kronor och anslagsbehovet till 291,7 miljoner kronor. Gruppindelningen i petita överensstämmer i allt väsentligt med anslagsrubrikerna i riksstaten för innevarande budgetår. Anslagsrubriken Upprustning av malmbanan har emellertid ansetts kunna utgå, enär av det anslag å 2 miljoner kronor, som för budgetåret 1951/52 anvisats under denna rubrik, ett belopp av 1,5 miljon kronor avser signal- och säkerhetsanläggningar och 0,5 miljon kronor malmbanans kraftförsörjning, d. v. s. anläggningar för elektrisk tågdrift, och de medel, som i fortsättningen äro erforderliga för samma ändamål, under sådana förhållanden lämpligen torde böra anvisas under sistnämnda anslagsrubriker. Ifrågavarande upprustning är fr. o. m. nästa budgetår även avsedd att omfatta vissa banförstärknings- och utbyggnadsarbeten i syfte att höja malmbanans transportkapacitet. Härför erforderliga medel ha likaledes inräknats under respektive tidigare förekommande anslagsrubriker. I syfte att åstadkomma en av olika skäl önskvärd ytterligare minskning av antalet riksstatsrubriker har rubriken Färjelägen ansetts kunna utgå, varvid kostnaderna för dylika anläggningar i fortsätt-

ningen äro avsedda att bestridas med det i fråga om ändamålet närstående anslaget till Broar m. m. Av samma anledning har anslaget till Elektriska belysningsanläggningar ansetts kunna slopas. Ifrågavarande anläggningar utföras nämligen i regel i samband med husbyggnads- eller bangårdsarbeten. Under sådana förhållanden och då fråga här dessutom är om ett till storleken relativt litet anslagsbelopp, torde kostnaderna för elektriska belysningsanläggningar lämpligen böra och kunna inrymmas i anslagen för bangårdar respektive husbyggnader, därest sistnämnda båda anslag uppräknas i motsvarande grad.

I detta sammanhang meddelar styrelsen, att de specificerade anslagsposterna särskilt under huvudrubriken Byggnader och anläggningar i fortsättningen äro avsedda att belastas i något större utsträckning än som hittills skett, i det att på dessa anslag komma att avföras kostnaderna icke blott för större i motiveringen vanligen angivna arbeten utan även för mindre dylika arbeten, som för närvarande i regel bestridas med det till styrelsens förfogande årligen ställda dispositionsanslaget. Genom denna omfördelning av anslagsdispositionerna kommer sistnämnda anslag alltså att härefter tagas i anspråk endast för oförutsedda arbeten och anskaffningar ävensom, i den mån så befinnes erforderligt, för förstärkning av de under särskilda rubriker anvisade anslagen.

Den konstaterade eftersläpningen i fråga om investeringarna framträder, uttalar styrelsen, så mycket mera kännbar och accentuerad, som industrien genom utbyggnad och moderniseringar under tiden kunnat i hög grad öka sin produktionskapacitet och därför numera ställer väsentligt större krav på järnvägarna än tidigare. Här berörda förhållanden ha närmare utvecklats i 1950 års långtidsutrednings betänkande, till vilket styrelsen hänvisar. Ur intern företagsekonomisk synpunkt framstår det som i hög grad angeläget att sådana investeringar, som äro ägnade att medföra rationaliseringsvinster och nedbringa de nu starkt ökade driftkostnaderna, kunna genomföras snarast möjligt.

De petita för budgetåret 1952/53, som styrelsen nu framlägger, ha upprättats med beaktande såvitt möjligt av förut berörda synpunkter och med huvudvikten lagd vid sådana investeringar, som antingen äro erforderliga för att höja statens järnvägars transportkapacitet eller kunna väntas ge resultat i form av minskade driftkostnader. I och för sig önskvärda eller rent av behövliga standardhöjningar ha måst komma i andra rummet och ha ansetts böra beredas plats i det uppgjorda investeringsprogrammet endast i den mån de befunnits ofrånkomliga med hänsyn till personalens trivsel och förhandenvarande rekryteringssvårigheter.

En sammanställning av de för budgetåren 1949/50—1951/52 anvisade samt å tilläggsstat till riksstaten för sistnämnda budgetår och å riksstaten för nästa budgetår äskade anslagen under statens järnvägars fond, exklusive anslag till förvärv av enskilda järnvägar, visar följande siffror för respektive huvudgrupper.

	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53
		t usental kronor		
Byggnader och anläggningar	41 535	55 200	55 100	115 900
Försvarsberedskap	160	2 905 ¹	+ 22 600 ² 2 500	13 000
Rullande materiel	37 875	49 500	+ 2 000 ² 64 320	121 700
Sjöfartsmateriel	560	—	+ 6 500 ² 900	5 300
Biltrafik	10 150	12 400	12 000	15 500
Övrigt	10 000	22 000	19 400	20 300
			+ 3 000 ²	
Summa	100 280	142 005	188 320	291 700

Yttranden.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i yttrande den 26 oktober 1951 erinrat, att styrelsen i utlåtande den 29 september 1951 över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag till anslagsäskanden i fråga om vägunderhåll och vägbyggnader m. m. för budgetåret 1952/53 framhållit, att arbetskraftsbehovet för vägväsendets investeringar de senaste åren till stor del kunnat tillgodoses genom rationaliseringsåtgärder, ökat byggande vid tidpunkter av året, då arbetskraftstillgången varit rikligare samt tillvaratagande av lokala arbetskraftsreserver. Styrelsen har vidare framhållit att vissa, ehuru mera begränsade resultat, torde kunna uppnås fortsättningsvis genom samma åtgärder. Sedan dessa möjligheter tillfullo utnyttjats, syntes det antagligt att arbetskraft av storleksordningen minst ett tusental man under nästa budgetår skulle behöva övergå till vägväsendet från andra yrkesområden, om väg- och vattenbyggnadsstyrelsens investeringsönskemål skulle tillgodoses. Dessa uttalanden, liksom de i anslutning härtill gjorda uttalandena om möjligheterna till en dylik övergång och konsekvenserna härav, äro, enligt arbetsmarknadsstyrelsen, i princip tillämpliga även vad gäller arbetskraften till järnvägarnas byggnader och anläggningar. Det bör vara möjligt att utnyttja normalt i underhållet sysselsätta banarbetare vid ny- och ombyggnadsarbeten speciellt vintertid. I övrigt kunna lokala arbetsreserver, vilka närmare angivits i yttrandet, bli disponibla. I vad mån det framlagda programmet kan genomföras med dylika åtgärder kan svårligen bedömas; därest det nuvarande arbetsmarknadsläget blir rådande under nästa budgetår, torde de föreslagna utvidgningarna av statens järnvägars investeringar i byggnader och anläggningar likväl nödvändiggöra övergång av arbetskraft från annan produktion. Om statsmakterna skulle finna att vägväsendets investeringar böra tillgodoses i första hand, minskas givetvis i motsvarande grad möjligheterna att erhålla önskad arbetskraft till statens järnvägars planerade arbeten.

¹ Varav ett belopp av 0,7 miljon kronor överförts till försvarets fastighetsfond.

² Äskat å tilläggsstat.

Såsom framgår av utlåtanden över generalpoststyrelsens, telegrafstyrelsens, luftfartsstyrelsens och vattenfallsstyrelsens motsvarande framställningar förutse även dessa myndigheter investeringsökningar, som kräva tillskott av arbetskraft, ehuru dessa var för sig äro av relativt ringa storleksordning. — Såsom framhållits i arbetsmarknadsstyrelsens utlåtande den 10 oktober 1951 över framställningar från vattenfallsstyrelsen angående vissa investeringsanslag bör planläggning och samråd med arbetsmarknadsmyndigheterna äga rum i god tid innan dispositioner träffas för anställande eller permittering av arbetare i större antal för att arbetsmarknadssvårigheterna i möjligaste mån skola bemästras och arbetskrafttillgångarna på bästa sätt tillvaratagas. — Vad beträffar statens järnvägars avsedda investeringar i form av industribeställningar kunna eventuellt vissa arbetskraftssvårigheter befaras, om behovet skall tillgodoses huvudsakligen inom landet, allt under förutsättning av oförändrat konjunkturläge. Dessa investeringar torde få ses i sammanhang med de stora beställningar i den elektrotekniska och verkstadsindustrien, som andra byggande verks, i synnerhet vattenfallsstyrelsens, investeringsprogram för nästa budgetår förutsätta.

Statens handels- och industrikommission har i yttrande den 13 november 1951 anfört, att ur valutasynpunkt några allvarligare hinder mot den av järnvägsstyrelsen i petita beräknade importen icke behöva befaras, såvida icke handelsförhållandena gentemot utlandet skulle komma att avsevärt försämrans under det kommande året. Det bör emellertid uppmärksammas, att ifrågavarande importberäkningar huvudsakligen avse färdiga produkter och sålunda omfatta endast en mindre del av erforderlig import av järn- och metallvaror.

De beställningar, som järnvägsstyrelsen förklarar komma att utläggas hos den svenska industrien, behöva enligt kommissionens uppfattning icke i och för sig medföra någon överbelastning av den inhemska produktionskapaciteten. Med hänsyn till att orderstocken hos den tunga idustrien för närvarande är förhållandevis stor, torde det emellertid finnas risk för att avsevärda förskjutningar i önskade leveranstider kunna komma att uppstå.

Beträffande det för järnvägslektrifieringen betydelsefulla varuslaget porlinsisolatorer synes icke för närvarande förefinnas några allvarligare leveransbekymmer.

I fråga om behovet av metaller har järnvägsstyrelsen under hand uppgivit den beräknade åtgången — utom järn och stål — till vissa för varje metall närmare angivna kvantiteter, tillhopa omkring 1 000 ton. Dessa kvantiteter ingå i kablar, motorer och andra anordningar, som skola tillverkas av den inhemska industrien. De angivna kvantiteterna — fränsett koppar — äro relativt små i förhållande till den totala förbrukningen av dessa metaller inom landet och några större svårigheter att täcka dessa behov torde icke föreligga.

Såvitt angår metallen koppar har under hand uppgivits, att det sammanlagda behovet till huvudsaklig del avser kopparinnehållet i kablar och ledningar och ingår i kabelverkens normala förbrukning. Det återstående be-

hovet avser väsentligen lagerlegeringar samt fyrboxplåt, avsedd till reparation av ånglok. Detta förhållande medför att kopparskrot till nästan samma kvantitet återgår till industrien. Möjligheterna att fylla de affärsdrivande verkens sammanlagda behov av koppar torde emellertid bli i hög grad beroende av omfattningen av importen av koppar, vilken i sin tur påverkas av de internationella allokeringarna. Kommissionen hänvisar till att kommissionen tidigare uttalat, att sådana investeringar, som kräva stora kvantiteter koppar, böra inskränkas i största möjliga mån.

Vidkommande slutligen åtgången av järn och stål under år 1952 har enligt från järnvägsstyrelsen under hand inkomna uppgifter det totala behovet för statens järnvägars del beräknats till omkring 57 600 ton, därav omkring 34 000 ton räls med tillbehör. Motsvarande siffror i beräkningarna för år 1951 uppgingo till omkring 66 800 ton totalt och 31 000 ton för räls med tillbehör, varav 26 000 ton avser räls. I fråga om räls har, enligt från Domnarvets järnverk inhämtade upplysningar, till följd av vissa produktionshinder beräknats leveranser för statens järnvägar under år 1952 om allenast 20 000 ton. För anskaffande av den överskjutande kvantiteten äro järnvägarna hänvisade till import, företrädesvis från Västtyskland och Belgien. Med anledning av den nuvarande internationella knappheten på järn torde vissa svårigheter att fylla detta importbehov kunna uppstå. Ur valutasynpunkt torde däremot icke föreligga några importhinder. I fråga om behovet av annat järn och stål än räls torde det, såvitt nu kan bedömas, icke komma att möta några avsevärda svårigheter att inom landet erhålla täckning för de behövliga kvantiteterna. Viss tveksamhet beträffande leveranstiderna måste dock anses föreligga, framför allt för plåt och en del profiljärnsorter. Ett eller annat tusental ton profiljärn och vissa mindre kvantiteter plåt torde behöva importeras, varvid förmodligen Västtyskland och Belgien främst ifrågakomma. Några avsevärdare hinder härför torde, såvitt nu kan överblickas, icke förefinnas.

Departementschefen.

I 1950 års statsverksproposition (Bil. 26; Bihang s. 138—141 och 152—155) har en redogörelse lämnats för statens järnvägars investeringar budgetåren 1936/37—1948/49 samt för de framtida investeringsbehoven. Under de sista förkrigsåren höllo sig investeringarna vid en volym av ca 80 miljoner kronor räknat i 1948 års priser. Investeringsvolymen hade budgetåret 1948/49 ökat till drygt 120 miljoner kronor och beräknades budgetåret 1950/51 stiga till ca 150 miljoner kronor.

I redogörelsen framhölls, att man vid bedömningen av investeringsvolymens ökning borde beakta att statens järnvägars rörelse sedan före kriget vuxit bl. a. genom införlivning av enskilda järnvägar. Statens järnvägars banlängd har ökat från 8 046 km 1939 till för närvarande 15 126 km, innebärande praktiskt taget en fördubbling av statsbanenätet. De införlivade banorna ha å ena sidan haft genomsnittligt lägre trafikintensitet, vilket i och för sig innebär lägre investeringsbehov, men å andra sidan torde dessa ba-

nors standard ofta ha varit sådan att ackumulerade investeringsbehov funnits vid statsövertagandet. I den nyssnämnda redogörelsen i 1950 års statsverksproposition ansågs det allmänna omdömet berättigat, att statens järnvägars investeringsvolym efter kriget varit proportionsvis lägre än före kriget om hänsyn togs till införlivade banor.

I den plan för statens järnvägars investeringsverksamhet under 1950-talet, som redovisades i 1950 års statsverksproposition, räknade järnvägsstyrelsen med ett genomsnittligt årligt investeringsbehov av 230 miljoner kronor i 1948 års priser, vilket nu motsvarar i runt tal 300 miljoner kronor. Utgångspunkten var därvid, att de sedan flera år uppdämda investeringsbehoven skulle inhämtas och järnvägarnas kapacitet anpassas till den ökning av transportbehoven, som väntas följa med produktionens och välståndets ökning. Hänsyn har därvid tagits till att järnvägarnas andel av landets totala transporter beror på kvaliteten av och avgifterna för järnvägstransporterna, något som i sin tur nära sammanhänger med möjligheterna att genom investeringar höja standarden och åstadkomma kostnadssänkande rationaliseringar.

Järnvägsstyrelsen har i sina petita för budgetåret 1952/53 beräknat anslagsbehovet till 291,7 miljoner kronor och investeringsutgifterna till 295,7 miljoner kronor. Styrelsens investeringsprogram för nästa budgetår har alltså ungefär samma omfattning som det tidigare för 1950-talet beräknade genomsnittet. Investeringsprogrammet skiljer sig dock från långtidsplanen så tillvida som arbetena med utökning av malmbanans kapacitet icke förutsågos i långtidsplanen men ingå med ett rätt betydande belopp, omkring 20 miljoner kronor, i styrelsens petita. Av intresse är också att konstatera att styrelsen på vissa punkter sökt framlägga ett program på längre sikt för anskaffning av viss materiel samt begärt bemyndigande att utlägga häremot svarande beställningar.

Innan jag närmare ingår på styrelsens olika förslag, anser jag mig böra i korthet något beröra statens järnvägars transportarbete och transportkapacitet samt investeringsprogrammets betydelse för tillgodoseende av landets transportbehov och för statens järnvägars ekonomi.

Jag vill då först erinra om, att de svenska järnvägarnas transportarbete — av vilket statens järnvägar numera uträta ca 95 % — ökat med drygt 100 % i fråga om personkm och ca 55 % i fråga om godstonkm under tiden 1938—1949. Härigenom ha stora krav ställts på den rullande materielens kapacitet. Trafiktätheten, uttryckt i tågkm per dag och bankm, har ökat med 34 % under samma tid. Detta medför större anspråk på kapaciteten hos bl. a. bana och bangårdar.

Ökningen av trafikarbetet var särskilt framträdande under kriget. Under den första efterkrigstiden minskade emellertid järnvägarnas godstrafik, beroende på dels en minskning av det totala godstrafikunderlaget, dels biltrafikens återinträde på transportmarknaden. De senaste årens utveckling har påverkats framför allt av den kraftiga allmänna produktionsökningen, utrikeshandelns utvidgning och vissa speciella utvecklingstendenser inom nä-

ringslivet. Järnvägarnas godstrafik har på grund härav ånyo väsentligt ökat och överstiger numera avsevärt krigsårens maximitrafik. Persontrafiken, som ända till år 1950 visade en ständigt stigande tendens, har under de båda senaste åren mattats något, vilket torde sammanhånga — förutom med verkningarna av taxehöjningarna 1951 — med busstrafikens tillväxt och den snabbt ökande personbilstrafiken.

Under de senaste åren ha slutligen vissa förhållanden kunnat iakttagas, vilka tyda på att den stegrade trafiken på järnvägarna nu närmar sig gränserna för det maximala kapacitetsutnyttjandet. Sådana förhållanden äro tåg-förseningarna, godsvagnsbristen och i viss utsträckning bristande tillgång på sittplatser i tågen vid högtrafiktillfällena ävensom otillräcklig dragkraft. I samband med surtekatastrofen i oktober 1950 visade det sig även, att stora svårigheter förelågo att avveckla en ökad trafik inom vissa delar av järnvägsnätet på grund av bristande kapacitet på en del bansträckor och rangerbangårdar.

Den utveckling, som sålunda ägt rum under tiden sedan före kriget, giver vid handen att produktions- och välståndsökningen i vårt land successivt ställt ökade krav på transportapparaten och att järnvägarna fått tillfredsställa en betydande del av dessa krav. Det finns också, enligt min mening, grundad anledning antaga, att — även om en tillfällig tillbakagång i järnvägstrafiken kan inträffa från tid till annan — en fortsatt stegring av produktionen och välståndet i landet kommer att på 5—10 års sikt ställa ytterligare ökade krav på järnvägarnas kapacitet.

Med hänsyn till vad här anförts finner jag en väsentlig ökning av statens järnvägars investeringsverksamhet behövlig under de närmaste åren för att avhjälpa de brister som nu föreligga och på längre sikt tillfredsställa landets transportbehov. Jag vill i detta sammanhang även framhålla, att en ökning av investeringsverksamheten framstår såsom önskvärd också ur rent företagsekonomiska synpunkter. Den relativa höjningen av personallönerna, vilken inträtt i samband med införlivningen av enskilda järnvägar och dessas personal med statens järnvägar, medför, att arbetskraftsbesparande investeringar i ett ökat antal fall komma att vara ekonomiskt fördelaktiga. I stor utsträckning torde personalbesparingar och andra kostnadsminskningar kunna genomföras endast genom ökade investeringar. Slutligen må framhållas, att det med hänsyn till den allmänna transporthushållningen kan vara önskvärt att järnvägarna utföra en större del av transporterna på längre avstånd, detta icke minst med hänsyn till att behovet av arbetskraft för utförande av sådana transporter i genomsnitt torde vara lägre vid järnvägs- än vid landsvägstransport.

Med de utgångspunkter jag här redovisat bör investeringsverksamheten under innevarande budgetår fullföljas åtminstone i den omfattning som förutsågs i 1951 års statsverksproposition och propositionen 1951:131 angående utökningen av malmbanans kapacitet. Förutsättningen härför är att anslag anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår med följande belopp, nämligen till Bangårdar 1 400 000 kronor, Dubbelspårsbyggnader och linje-

omläggningar 5 200 000 kronor, Fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden 3 100 000 kronor, Broar m. m. 3 600 000 kronor, Husbyggnader 3 400 000 kronor, Signalsäkerhetsanläggningar 600 000 kronor, Elektriska belysningsanläggningar 400 000 kronor, Anläggningar för elektrisk tågdrift 1 900 000 kronor, Fortsatt elektrifiering av statsbanenätet 3 000 000 kronor, Anskaffning av lok och lokomotorer 4 300 000 kronor, Anskaffning av godsvagnar 2 200 000 kronor samt Statens järnvägars dispositionsanslag 3 000 000 kronor. Jag kommer att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att hos riksdagen hemställa om anvisande av nämnda belopp. Vid bifall till detta förslag skulle investeringsutgifterna innevarande budgetår kunna ökas till ca 217 miljoner kronor, vilket med hänsyn till inträdda prisstegringar ungefär motsvarar den fastställda investeringsramen med tillägg för investeringarna i malmbanan.

Under punkten 1 har jag vidare anmält, att utrymme nästa budgetår kunna beredas för en ökning av statens järnvägars investeringsutgifter med 58 miljoner till 275 miljoner kronor. Förslaget innebär en minskning med ca 20 miljoner kronor jämfört med styrelsens planer för nästa budgetår. Inom den angivna ramen torde det dock bli möjligt att genomföra vissa särskilt angelägna investeringar för att höja statens järnvägars kapacitet och standard samt förbättra företagets ekonomi.

Beträffande avvägningen mellan olika investeringsändamål får jag anföra följande.

Med hänsyn till det allmänna kravet på begränsning av byggnads- och anläggningsverksamheten anser jag mig böra förorda, att statens järnvägars investeringar under rubriken Byggnader och anläggningar jämte de investeringar av samma art vilka utföras med anlitanande av dispositionsanslaget nästa budgetår begränsas till i stort sett samma volym som beräknas för innevarande budgetår, bortsett från de investeringsökningar, som sammanhånga med tunnelbanebygget i Stockholm och utvidgningen av malmbanans kapacitet. För att likväl inom den sålunda angivna ramen giva järnvägsstyrelsen möjlighet att anpassa sin investeringsverksamhet till den lokala tillgången på arbetskraft och andra förhållanden anser jag mig dock böra i huvudsak tillstyrka anvisande av de anslag styrelsen äskat för ändamålet. Anslagen till Bangårdar samt Lokstations- och driftverkstadsanläggningar kunna dock minskas med vardera 1 miljon kronor samt anslagen till Signalsäkerhetsanläggningar och Anläggningar för elektrisk tågdrift med vardera 500 000 kronor. Vidare bör anslaget till Fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden minskas med 2 miljoner kronor. Jag förutsätter, att medel till uppförande av en tullstation i Ed, vilket arbete ej upptagits särskilt i järnvägsstyrelsens petita men i stället i det följande anmäles under punkten 16, skall kunna tagas i anspråk från anslaget till Husbyggnader. Jag anser mig dock ej i anledning härav böra föreslå någon uppräknig av anslaget. Utöver de av järnvägsstyrelsen särskilt äskade anslagen bör till Skenfria vägkorsningar m. m. anvisas ett formellt belopp av 1 000 kronor, då i annat fall tidigare anvisade anslagsmedel icke komma att stå till förfogande efter utgången av innevarande budgetår, ehuru behov därav föreligger.

I enlighet med det anförda skulle anslagen under rubriken Byggnader och anläggningar för nästa budgetår anvisas med sammanlagt 110 931 000 kronor. Under punkten 16 hemställer jag om anvisande av dessa anslag.

Beträffande den fortsatta elektrifieringen av statsbanenätet har järnvägsstyrelsen hemställt om beslut att linjerna Söderhamn—Sundsvall, Ludvika—Tillberga—Sala, Sundsvall—Härnösand, Hässleholm—Kristianstad och Härnösand—Långele skola elektrifieras. Jag tillstyrker förslaget och hemställer under punkten 16 att detsamma förelägges riksdagen.

Under rubriken Rullande materiel tillstyrker jag järnvägsstyrelsens investeringsprogram i oförändrat skick. Jag kommer under punkten 18 att hemställa om anvisande av anslag å sammanlagt 121 700 000 kronor med den av järnvägsstyrelsen föreslagna fördelningen på anslag. Jag tillstyrker vidare att järnvägsstyrelsen, i enlighet med därom framlagt förslag, erhåller bemyndigande, att under de närmaste 5 åren beställa högst 125 rälsbussar, 1 200 godsvagnar och 300 malmvagnar om året samt under de närmaste 3 åren sammanlagt 30 sovvagnar i stålkonstruktion. Vid bifall till vad jag här förordat skulle investeringsutgifterna för rullande materiel enligt järnvägsstyrelsens petita stiga med 43 miljoner kronor. En dylik ökning av investeringarna kan tänkas medföra svårigheter för styrelsen att uppnå tillfredsställande anbudspriser från leverantörerna och över huvud taget svårigheter att inom landet tillgodose materielbehoven. På grund härav bör styrelsen noggrant undersöka förutsättningarna för import av rullande materiel från utlandet. I detta sammanhang torde jag få erinra om att en av överrevisorerna vid statens järnvägar väckt fråga om slopande av införseltullarna på rullande materiel för närvarande är föremål för beredning inom finansdepartementet. Framhållas må emellertid också, att det nu föreslagna beställningsbemyndigandet bör öppna ökade möjligheter för den svenska industrien att lägga upp en kostnadsbesparande serietillverkning av rullande materiel i större skala än hittills, varigenom dess konkurrensförmåga bör kunna ökas gentemot utlandet.

Under rubrikerna Sjöfartsmateriel, Biltrafik och Inventarier m. m. tillstyrker jag järnvägsstyrelsens förslag, dock med den ändringen att begynnelseanslaget till Ny tågfarja bestämmes till 1 miljon kronor, vilket torde vara tillräckligt för att möjliggöra beställning av färjan, och anslaget till Garage- och verkstadsbyggnader till 2 miljoner kronor eller ungefär samma belopp, som beräknas bli förbrukat innevarande budgetår. Därest riksdagen ej finner anledning till erinran däremot, torde till sistnämnda anslag få överföras den behållning som vid utgången av budgetåret 1951/52 kan föreligga å anslaget till Garagebyggnader m. m., vars beteckning icke synes tillräckligt tydligt angiva anslagsändamålen. Hemställan om anvisande av ifrågavarande anslag göres under punkterna 19—21.

Järnvägsstyrelsens anslagsäskande till försvarsberedskap för budgetåret 1952/53 å tillhoppa 13 miljoner kronor fördelar sig på ett flertal ändamål. Efter samråd med chefen för inrikesdepartementet har överenskommit att denne skall anmäla järnvägsstyrelsens äskande i vad avser gemensamma uppehållsplatser å 0,75 miljoner kronor. Av styrelsens medelsäskanden avser

ett belopp av 5,3 miljoner kronor fullföljande av pågående arbeten. Jag tillstyrker anvisande av detta belopp samt därutöver ytterligare ett belopp av 3,25 miljoner kronor. I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår anvisas med sammanlagt 8,55 miljoner kronor. Jag hemställer härom under punkten 17. Härutöver avser jag att tillstyrka anvisande av 2 miljoner kronor för försvarsberedskapsändamål å tilläggsstat för innevarande budgetår. Frågan om avskrivning av nämnda belopp anmäles i annat sammanhang av chefen för finansdepartementet. Chefen för försvarsdepartementet anmäler senare i dag frågan om anvisande å tilläggsstat för innevarande budgetår av 3,7 miljoner kronor för ändamål som avses under punkten 4 c i järnvägsstyrelsens försvarsberedskapspetita.

Jag tillstyrker slutligen under punkten 22, att statens järnvägars dispositionsanslag anvisas med äskat belopp, 11 miljoner kronor, vilket innebär en minskning med 6 miljoner kronor jämfört med löpande budgetår. Minskningen sammanhänger med att dispositionsanslaget tidigare mera permanent använts för mindre arbeten å bana och byggnader, för vilka från och med nästa budgetår särskilda belopp beräknas under de specificerade anslagsposterna.

Vid bifall till de av mig tillstyrkta förslagen skulle anslagen under statens järnvägars fond nästa budgetår komma att anvisas med sammanlagt 277 331 000 kronor, vilket belopp ungefär motsvarar den av mig förordade investeringsramen av 275 miljoner kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anledning av vad jag anfört.

[16] 2. Byggnader och anläggningar.

Järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsens i petita den 28 september 1951 framlagda äskanden för nästa budgetår avse i fråga om byggnader och anläggningar följande anslagsändamål:

Bangårdar	12 300 000
Dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar	17 000 000
Anläggning av industrispår Örnsköldsviks västra—Gullänget	800 000
Ombyggnad av linjen Forshem—Håkantorps med Källby—Kinnekleva	2 000 000
Fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden	18 000 000
Broar m. m.	4 500 000
Husbyggnader	11 200 000
Signalsäkerhetsanläggningar	7 600 000
Vägskyddsanläggningar	1 800 000
Telefonanläggningar m. m.	5 900 000
Anläggningar för elektrisk tågdrift	10 600 000
Fortsatt elektrifiering av statsbanenätet	17 000 000
Lokstations- och driftverkstadsanläggningar	2 100 000
Anläggningar vid huvudverkstäder	4 500 000
Anläggningar vid förrådsavdelningen	630 000

Summa kronor 115 930 000

Under huvudgruppen byggnader och anläggningar äskas å tilläggsstat sammanlagt 22,6 miljoner kronor, varav 1 400 000 kronor till bangårdar, 5 200 000 kronor till dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar, 3 100 000 kronor till fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden, 3 600 000 kronor till broar m. m., 3 400 000 kronor till husbyggnader, 600 000 kronor till signalsäkerhetsanläggningar, 400 000 kronor till elektriska belysningsanläggningar, 1 900 000 kronor till anläggningar för elektrisk tågdrift och 3 000 000 kronor till fortsatt elektrifiering av statsbanenätet.

Av styrelsens petita och i samband därmed lämnade uppgifter inhämtas följande beträffande de särskilda anslagsändamålen.

B a n g å r d a r.

Till bangårdsarbeten ha för budgetåret 1951/52 anvisats 2 100 000 kronor. Den 30 juni 1951 fanns en behållning av ca 3 miljoner kronor.

I sina petita för nästa budgetår har styrelsen äskat 12 300 000 kronor till bangårdsarbeten. För fullgörande av det arbetsprogram, som av statsmakterna godkänts (se 1951 års statsverksproposition, bil. 27; kapitalbudgeten, s. 43), kvarstår ett medelsbehov enligt tidigare kostnadsberäkningar av 3 450 000 kronor. Detta belopp är emellertid icke tillräckligt för att utföra arbetena. Ytterligare 2 150 000 kronor erfordras härför. Sammanlagda återstående kostnaden är således 5 600 000 kronor. Vid bifall till styrelsens hemställan om anvisande av ett tilläggsanslag för bangårdar å 1,4 miljon kronor för innevarande budgetår minskas det kvarstående medelsbehovet till (5 600 000 — 1 400 000) 4 200 000 kronor.

Styrelsens byggnadsprogram för bangårdsföretag får följande utseende för nästa budgetår:

Utbyggnad av personbangården vid Stockholm C (totalkostnad ca 10 miljoner kronor inklusive ombyggnad av centralstationen)	1 000 000
Fortsatt utbyggnad av uppställningsbangården för personvagnar vid Hagalunds övre (kostnad för den första utbyggnadsetappen ca 3 miljoner kronor)	500 000
Utbyggnad och mekanisering av rangerbangården i Ånge (totalkostnad ca 4 miljoner kronor)	500 000
Utbyggnad av godsbangården i Kristianstad (totalkostnad ca 0,7 miljon kronor)	300 000
Ny rangerbangård vid Kalmar S (totalkostnad ca 0,9 miljon kronor) ..	300 000
Upprustning av malmбанan (se proposition 1951: 131)	1 500 000
Förlängning av mötesspår och anordnande av tredje tågväg å vissa stationer samt anläggning av nya mötesplatser	1 200 000
Diverse bangårdsanordningar	1 000 000
Diverse mindre arbeten å bangårdar	2 500 000
Summa kronor	8 800 000

Beträffande motiveringen för de särskilda företagen hänvisas till handlingarna.

Dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar.

Till fortsatt anläggning av dubbelspår ha för budgetåren 1937/38—1951/52 anvisats sammanlagt 109 050 000 kronor, varav för innevarande budgetår 12 000 000 kronor. Den 30 juni 1951 fanns icke någon behållning å anslaget.

Järnvägsstyrelsen meddelar, att under budgetåret 1950/51 sträckorna Björnlunda—Stjärnhov, Töreboda—Moholm, Tidån—Ulvåker samt Mjölby—Boxholm, sammanlagt cirka 49 km banlängd, öppnats för dubbelspårsdrift. Under innevarande budgetår beräknas sträckorna Moholm—Tidån, Falköping—Floby och Alvesta—Blädinge, tillsammans cirka 24 km banlängd, bli färdigställda. Enär under de senaste budgetåren relativt långa sträckor kunnat iordningställas för dubbelspårstrafik tack vare en något ökad rärlstillgång, har nu en förbättrad relation i omfattningen av terrasseringsarbeten respektive rärlläggning inträtt. Även under de närmast kommande åren torde terrasserings- och rärlläggning kunna utföras i tämligen jämn takt, fränsett att vissa större terrasseringsarbeten, där t. ex. geotekniska svårigheter råda, måste bedrivas relativt lång tid före rärlläggningen, för att sättningar och deformationer i det färdiga dubbelspåret skola kunna undvikas. Under dylika förhållanden och med ett oförändrat anslag för dubbelspårsarbetenas bedrivande på linjerna Stockholm—Göteborg och Katrineholm—Malmö beräknas cirka 40 km dubbelspår kunna iordningställas per år.

Enligt styrelsens mening böra dubbelspårsarbetena på ifrågavarande linjer bedrivas i oförminskad omfattning. Med hänsyn till trafikutvecklingen under de senaste 10 åren ha emellertid även vissa andra järnvägslinjer numera erhållit en sådan trafik, att det måste anses nödvändigt att utbygga dessa för dubbelspårsdrift. I första hand böra härvid linjerna Örebro—Frövi, Spånga—Kungsängen samt Göteborg—Gubbero komma i fråga.

Ur tågföringssynpunkt föreligger för närvarande ett mera angeläget behov av dubbelspår å förenämnda trenne linjesträckor än å vissa kvarstående delar av huvudlinjerna Stockholm—Göteborg och Katrineholm—Malmö. Arbetsprogrammet för dessa huvudlinjer bör dock fullföljas. Detta synes emellertid icke böra hindra, att dubbelspårsarbeten å angivna nya linjer bedrivas samtidigt. Enär dubbelspårsbehovet får anses vara mest angeläget å linjen Örebro—Frövi, är det styrelsens avsikt att i mån av medelstillgång igångsätta dubbelspårsarbeten å denna bandel under budgetåret 1952/53.

Till fortsatta dubbelspårsarbeten på linjerna Stockholm—Göteborg och Katrineholm—Malmö samt för påbörjande av dubbelspår på linjen Örebro—Frövi äskar styrelsen för nästa budgetår 17 000 000 kronor.

Anläggning av industrispår Örnsköldsviks västra—Gullänget.

För detta ändamål ha för budgetåret 1951/52 anvisats 1 000 000 kronor.

Järnvägsstyrelsen meddelar, att vissa markuppgörelser och stadsplane-frågor inom Örnsköldsviks stad ännu återstå olösta, vilket tills vidare hind-

rar att industrispårsanläggningen påbörjas. Förhandlingar pågå för närvarande mellan staden, Aktiebolaget Hägglund & Söner, vägväsendet och statens järnvägar i syfte att åstadkomma en snar lösning av nämnda frågor. Arbetet beräknas därefter kunna genomföras tämligen snabbt. Styrelsen äskar för budgetåret 1952/53 800 000 kronor för ifrågavarande arbete, som enligt nuvarande priser beräknas kosta sammanlagt 3 200 000 kronor.

O m b y g g n a d t i l l n o r m a l s p å r a v l i n j e n F o r s h e m — L i d k ö p i n g — H å k a n t o r p m e d K ä l l b y — K i n n e k l e v a .

För detta ändamål ha för budgetåret 1951/52 anvisats 2 000 000 kronor.

Järnvägsstyrelsen meddelar, att ombyggnadsarbetena på linjedelen Lidköping—Håkantorps ha påbörjats. Med hänsyn till de hittills på grund av omständigheterna begränsade möjligheterna att erhålla erforderlig arbetskraft, kan emellertid förutses, att det anvisade anslaget icke kommer att helt förbrukas under innevarande budgetår. En behållning av 800 000 kronor beräknas komma att kvarstå vid budgetårets utgång. Under nästa budgetår, då jämväl ombyggnaden av linjen Forshem—Lidköping är avsedd att igångsättas, beräknas arbetena bli av betydligt större omfattning. Ett medelsbehov av 2 800 000 kronor beräknas för budgetåret 1952/53.

För nästa budgetår äskas 2 000 000 kronor.

I samband härmed framhåller styrelsen, att väsentligt högre anslag kommer att erfordras under budgetåret 1953/54 bl. a. på grund av då tillkommande kostnader för räler och sliprar m. m.

F o r t l ö p a n d e f ö r s t ä r k n i n g a v s p å r ö v e r b y g g n a d e n .

För rälsutbyten i längre följd, inläggning av underläggsplattor m. m. ha för budgetåret 1951/52 anvisats 10 000 000 kronor. Den 30 juni 1951 fanns icke någon behållning å anslaget.

Järnvägsstyrelsen framhåller, att det är synnerligen angeläget att tillräckliga medel ställas till förfogande för fortsatta rälsutbyten och andra spårförstärkningsåtgärder även under nästa budgetår, så att arbetena kunna bedrivas i minst samma omfattning, som beräknas komma att ske under innevarande budgetår. De svenska järnbrukens utbyggnad torde komma att möjliggöra en ökning av ifrågavarande arbeten. Med hänsyn härtill samt till de inträdda prisstegringarna äskar styrelsen 18 000 000 kronor för dylika arbeten under nästa budgetår.

S k e n f r i a v ä g k o r s n i n g a r m . m .

Till skenfria vägkorsningar m. m. ha senast för budgetåret 1945/46 anvisats 200 000 kronor. Behållningen den 30 juni 1951 utgjorde ca 683 000 kronor. Anslaget utgår, om ej nytt anslag anvisas för nästa budgetår.

B r o a r m . m .

Till brobyggnadsarbeten ha för budgetåret 1951/52 anvisats 1 000 000 kronor. Den 30 juni 1951 förefintlig behållning var ca 1,1 miljon kronor.

För budgetåret 1952/53 beräknas bidragen till Stockholms stad för de nya trafikförbindelserna mellan Tegelbacken och Södermalm komma att uppgå

till 2 000 000 kronor. Därutöver erfordras 2 500 000 kronor för övriga angelägna broarbeten, vari bl. a. ingår kostnaden för fullföljande av den pågående brobyggnaden över Vindelälven på linjen Vännäs—Boden och påbörjande av ny bro över Indalsälven på linjen Bräcke—Långsele.

Det sammanlagda anslagsbehovet nästa budgetår uppgår således till 4 500 000 kronor.

H u s b y g g n a d e r.

Till husbyggnader ha för budgetåret 1951/52 anvisats 1 000 000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1950/51 uppgick reservationen å anslaget till ca 2,5 miljoner kronor.

För fullgörande av det av statsmakterna godkända arbetsprogrammet beträffande husbyggnadsarbeten (se 1951 års statsverksproposition, bil. 27; kapitalbudgeten, s. 47) kvarstår ett anslagsbehov av 10 675 000 kronor. Här-till kommer det ytterligare medelsbehov, som uppstått genom de uppkomna prisstegringarna och som beträffande pågående arbeten beräknas till 3,4 miljoner kronor under innevarande budgetår. För täckande av detta ökade medelsbehov har styrelsen begärt särskilt anslag å tilläggsstat.

På ett flertal platser föreligger ett angeläget behov av ny- eller ombyggnadsarbeten i fråga om såväl tjänstelokaler som bostadslägenheter. Med hänsyn till den nödvändiga återhållsamheten beträffande investeringsverksamheten har styrelsen ansett sig böra begära anslag till nya arbeten endast i den begränsade omfattning, som angives i följande förteckning:

Nytt ilgodsmagasin i Stockholm C (totalkostnad ca 10,5 miljoner kronor, varav 8,3 miljoner kronor tidigare anvisats)	1 000 000
Utbyggnad av stationshuset vid Stockholm C (totalkostnad ca 10 miljoner kronor, inklusive ombyggnad av personbangården)	1 000 000
Nytt ilgodsmagasin jämte personallokaler vid Karlstad C	400 000
Nytt personalhus vid Kristianstad	475 000
Nya stationshus vid Arkelstorp, Ljunghy och Vetlanda	775 000
Nytt stationshus i Riksgränsen	250 000
Nya bostadshus	1 000 000
Förbättring av statens järnvägars bostadsbestånd	1 000 000
Diverse mindre husbyggnadsarbeten	3 500 000
Summa kronor	9 400 000

Det sammanlagda medelsbehovet uppgår till (10 675 000 + 9 400 000) 20 075 000 kronor. Med hänsyn till att åtskilliga av de arbeten, som ingå i det redovisade arbetsprogrammet, icke hinna färdigställas eller slutlikvideras under nästa budgetår, äskar styrelsen ej mer än 11 200 000 kronor för nästa budgetår.

U p p f ö r a n d e a v t u l l h u s m. m. i D a l s E d.

I särskild skrivelse den 22 mars 1951 har järnvägsstyrelsen, efter samråd med generaltullstyrelsen, hemställt att av statens järnvägars disposi-

tionsanslag få taga i anspråk 500 000 kronor för uppförande — i samband med indragning av järnvägsstationen och tullkammaren i Mon — av tullhus m. m. i Dals Ed.

Järnvägsstyrelsen erinrar till en början, att frågan om flyttning av den nuvarande vid Mon förlagda tullkammaren till annan plats sedan lång tid varit föremål för överväganden och undersökningar. Anledningen härtill är dels att vissa tåg f. n. måste göra uppehåll i Mon enbart för tullkontrollens skull, vilket medför förlängda restider för trafikanterna mellan Sverige och Norge, dels att tullkammarens belägenhet vid denna obetydliga trafikplats visat sig föranleda långa befordringstider jämväl för gods i svensk-norsk trafik. För att söka undanröja dessa olägenheter undersöktes till en början möjligheten och lämpligheten av att flytta den svenska tullkammaren till Kornsjö på norska sidan av gränsen och sammanslå den med den där belägna norska tullstationen. Detta har emellertid visat sig ej vara för närvarande genomförbart. Frågan huruvida tullen skall bibehållas i Mon eller flyttas till annan plats kan enligt styrelsen dock icke utan olägenheter uppskjutas längre, när tjänstelokalerna och bostäderna i Mon för närvarande befinna sig i sådant skick, att de måste genomgripande moderniseras för att bereda personalen drägligare tjänste- och bostadsförhållanden. Även de för den trafikerande allmänheten avsedda lokalerna äro i behov av en snar förbättring. Kostnaderna för dessa arbeten beräknas uppgå till cirka 300 000 kronor.

Styrelsen har därför i samarbete med tullverket ingående undersökt, huru kostnaderna och förhållandena i övrigt skulle ställa sig vid en förläggning av tullen till Ed. Denna undersökning har oförtydligt givit vid handen, att stora ekonomiska fördelar stå att vinna genom en sådan förflyttning, vilken dessutom skulle kunna genomföras inom relativt kort tid. Därest tullkammaren förlägges till Ed, blir det nämligen möjligt att till landsväg helt överflytta den obetydliga lokala järnvägstrafiken Ed—norska gränsen. Därigenom möjliggöres tågindragningar på linjen Ed—Kornsjö, varigenom även en rationalisering av tågrörelsen på sträckan Ed—Mellerud kan genomföras. Dessa åtgärder beräknas tillsammans medföra en besparing av 225 000 kronor per år. Vidare kan bemanningen vid trafikplatserna Hökedalen, Mon och Dals Högen — samtliga på linjen Ed—norska gränsen — i så fall slopas, vilket innebär en minskning av lönekostnaderna med minst 80 000 kronor per år. Allt som allt beräknas en dylik driftomläggning sålunda medföra en årlig utgiftsbesparing av minst 300 000 kronor.

En förutsättning för att tullkammaren skall kunna flyttas till Ed är, att ett nytt tullhus uppföres därstädes samt att det nuvarande spårsystemet i Ed ändras och utvidgas. Kostnaderna för nämnda arbeten ha beräknats till 500 000 kronor. Några kostnader för bostäder i Ed torde däremot icke drabba vare sig statens järnvägar eller tullverket, när de kommunala myndigheterna och enskilda utlovat sin medverkan till att ordna bostadsfrågan för de tjänstemän, som flyttas dit.

Sedan utredningen slutförts, har frågan underställts veterinärstyrelsen,

generalpoststyrelsen samt länsstyrelsen i Älvsborgs län. Dessa eller dem underställda myndigheter ha icke framställt någon erinran mot den sålunda planerade flyttningen. Denna tillstyrkes tvärtom av vederbörande länsstyrelse och betecknas av landsfogden i länet som mycket lämplig ur polisens synpunkt.

Om tullen skall kvarbliva i Mon måste de nuvarande, där belägna tjänstelokalerna och tjänstebostäderna inom den närmaste tiden undergå omfattande och dyrbara moderniserings- och underhållsarbeten. Att nedlägga ett så pass betydande belopp som 300 000 kronor på dessa underhållsarbeten kan emellertid enligt styrelsens mening icke anses välbetänkt. Den i ärendet verkställda utredningen ådagalägger tvärtom tydligt, att tullkammaren i stället bör flyttas till Ed. Visserligen kräves för detta ändamål en något större kapitalinsats, nämligen 500 000 kronor, men å andra sidan möjliggöres därigenom driftkostnadsbesparingar för statens järnvägar på omkring 300 000 kronor per år, varjämte flyttningen medför även andra beaktansvärda fördelar.

I skrivelse den 21 april 1951 har generaltullstyrelsen — med överlämnande av tre skrifter i ämnet från kommunalfullmäktiges ordförande i Bäckerfors, W. Augustsson m. fl. och Töftedals kyrkoråd — anfört, att för tullverkets del en flyttning av tullkammaren i Mon till Ed kunde genomföras utan oförmånlig inverkan på tullkontrollens effektivitet och utan kännbar ökning av driftkostnaderna. Härtill kommer att tullkammarens förläggning till Ed synes kunna innebära åtskilliga fördelar för tullpersonalen. Under sådana förhållanden och då, enligt vad järnvägsstyrelsen påvisat, tullkammarens flyttning till Ed skulle i avseende å järnvägsdriften medföra så betydande kostnadsbesparingar, att flyttningen oavsett tullverkets merkostnader bleve för statsverket ekonomiskt mycket förmånlig, biträder generaltullstyrelsen järnvägsstyrelsens förslag om ifrågavarande flyttning.

Signalssäkerhetsanläggningar.

Till signalsäkerhetsanläggningar ha för budgetåret 1951/52 anvisats 4 500 000 kronor under förevarande anslag och 1 500 000 kronor under anslaget till Upprustning av malmbanan. Den 30 juni 1951 fanns icke någon behållning å det förra anslaget.

Medelförbrukningen under budgetåret 1951/52 beräknas av järnvägsstyrelsen till 6,6 miljoner kronor, varvid skillnaden, 0,6 miljon kronor, förutsättes täckt genom tilläggsanslag.

För budgetåret 1952/53 beräknas medelförbrukningen och därmed anslagsbehovet till 7,6 miljoner kronor, varav 4,2 miljoner kronor avses för arbeten, som redan igångsatts eller beräknas komma att igångsättas före eller under budgetåret 1951/52 och som icke hunnit avslutas före ingången av nästa budgetår, samt 3,4 miljoner kronor för arbeten, som skola igångsättas under budgetåret 1952/53. Dessa arbeten fördela sig på följande poster:

	Total kostnad kronor	Härav för budgetåret 1952/53 kronor
Större elektriska säkerhetsanläggningar	1 325 000	600 000
Medelstora och smärre elektriska säkerhetsanläggningar	1 130 000	800 000
Utfartssignaler	4 000 000	1 000 000
Övriga anläggningar	1 000 000	1 000 000
	<hr/> Summa 7 455 000	<hr/> 3 400 000

Beträffande motiveringen hänvisas till styrelsens skrivelse.

För nästa budgetår äskar styrelsen 7 600 000 kronor för ändamålet.

V ä g s k y d d s a n l ä g g n i n g a r .

Till vägskyddsanläggningar ha för budgetåret 1951/52 anvisats 1 600 000 kronor. Den 30 juni 1951 var anslagsreservationen ca 330 000 kronor.

En behållning av 200 000 kronor beräknas föreligga å anslaget den 30 juni 1952. Medelsförbrukningen under budgetåret 1952/53 beräknas till 2 000 000 kronor, varav 1 470 000 kronor avse arbeten, som igångsatts före utgången av innevarande budgetår. Återstoden, 530 000 kronor, faller på arbeten, som avses skola igångsättas nästa budgetår. Dessa arbeten fördela sig på följande sätt:

	Total kostnad kronor	Härav under budgetåret 1952/53 kronor
Rationaliseringsarbeten	750 000	250 000
Utbyggnadsarbeten	800 000	280 000
	<hr/> Summa 1 550 000	<hr/> 530 000

Järnvägsstyrelsen äskar 1 800 000 kronor till vägskyddsanläggningar för nästa budgetår.

T e l e f o n a n l ä g g n i n g a r m . m .

Till telefonanläggningar m. m. ha för budgetåret 1951/52 anvisats 2 900 000 kronor. Den 30 juni 1951 fanns å anslaget en behållning av ca 2,5 miljoner kronor.

Under budgetåret 1952/53 beräknar styrelsen medelsförbrukningen till 5 900 000 kronor, varav 4 665 000 kronor avse arbeten, som redan igångsatts eller äro avsedda att igångsättas före utgången av innevarande budgetår, samt återstoden, 1 235 000 kronor beräknas för följande planerade nya arbeten:

	Total kostnad kronor	Härav under budgetåret 1952/53 kronor
Kabelarbeten	135 000	75 000
Blankledningsarbeten	180 000	130 000
Förstärkare	120 000	40 000
Smärre linjearbeten	160 000	100 000
Telefonlokaler	155 000	130 000
Större automatväxlar	310 000	115 000
Mindre automatväxlar	150 000	50 000
Automatisering av etappförbindelser	450 000	210 000
Diverse stationsutrustningar	255 000	155 000
Brandalarmanläggningar	240 000	190 000
Bärfrekvensanläggningar	40 000	40 000
Högtalaranläggningar	200 000	—
Impulsuranläggningar	100 000	—
Radioanläggningar	100 000	—
Tågankomstsignalanläggningar	120 000	—
Summa	2 715 000	1 235 000

Beträffande motiveringen för de nya arbetena hänvisas till skrivelsen. Styrelsen hemställer, att 5 900 000 kronor anvisas till telefonanläggningar m. m. under nästa budgetår.

Anläggningar för elektrisk tågdrift.

För detta ändamål ha för budgetåret 1951/52 anvisats 2 700 000 kronor under förevarande anslag och 500 000 kronor under anslaget till Upprustning av malmbanan. Behållningen å det förra anslaget uppgick den 30 juni 1951 till ca 3,9 miljoner kronor.

Medelsförbrukningen under budgetåret 1952/53 beräknas till 10 600 000 kronor, varav 5 800 000 kronor för arbeten, som redan igångsatts eller äro avsedda att igångsättas före utgången av innevarande budgetår, samt återstoden 4 800 000 kronor, för nya arbeten, som avses skola igångsättas budgetåret 1952/53. Dessa nya arbeten återfinnas i följande sammanställning:

	Total kostnad kronor	Härav under budgetåret 1952/53 kronor
Nya omformarstationer	4 800 000	1 250 000
Transportabla omformare	4 000 000	650 000
Modernisering av omformarstationer	3 200 000	1 220 000
Fjärrkontrollanläggningar	60 000	20 000
Diverse anläggningar för kraftförsörjning	395 000	245 000
Fasta tågvärmeanläggningar	255 000	155 000
Förstärkning av hjälpkraftledningar	265 000	190 000
Diverse kontaktledningsarbeten	1 130 000	670 000
Förrådslokaler m. m.	415 000	400 000
Summa	14 520 000	4 800 000